

ปี 2566

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมา	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-3
1.3 พื้นที่ศึกษา	1-3
1.4 ขอบเขตงานบริการวิชาการ	1-4
บทที่ 2 สภาพทั่วไปของกลุ่มน้ำ	
2.1 ข้อมูลสภาพกลุ่มน้ำ	2-1
2.2 สถานการณ์คุณภาพน้ำ	2-32
2.3 ความต้องการใช้น้ำ	2-38
2.4 สถานการณ์การเกิดภาวะน้ำแล้งในกลุ่มน้ำ	2-44
บทที่ 3 การกำหนดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่กลุ่มน้ำ	
3.1 ความหมายและประเภทของการเกิดภาวะน้ำแล้ง	3-1
3.2 กฎหมาย ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย	3-5
3.3 การบูรณาการแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง	3-73
บทที่ 4 แผนการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	
4.1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน	4-1
4.2 งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ	4-5
4.3 การจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	4-10
4.4 การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ	4-25
4.5 วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่	4-32
4.6 การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้ง	4-34
4.7 การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง	4-36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งแบบบูรณาการ	
5.1 กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	5-1
5.2 โครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบ	5-2
5.3 แนวทางการขับเคลื่อนแบบบูรณาการ	5-7
บทที่ 6 การรายงานผล	6-1
บทที่ 7 การติดตามประเมินผล	7-1
ภาคผนวก ก	
ภาคผนวก ก-1 ข้อมูลประชากร เศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	ก-1
ภาคผนวก ก-2 พื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาลของลุ่มน้ำโขง ตะวันออกเฉียงเหนือ	ก-5
ภาคผนวก ก-3 พื้นที่กลุ่มชุดดินในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	ก-8
ภาคผนวก ก-4 การใช้ประโยชน์ที่ดินชนิดต่างๆ	ก-13
ภาคผนวก ก-5 พื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	ก-22
ภาคผนวก ก-6 พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	ก-24
ภาคผนวก ก-7 รายละเอียดสถานีวิัดน้ำฝนในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	ก-26
ภาคผนวก ก-8 รายละเอียดสถานีวิัดน้ำท่าในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	ก-28
ภาคผนวก ก-9 จุดตรวจคุณภาพน้ำ ในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	ก-29
ภาคผนวก ข ประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรื่องจัดลำดับความสำคัญ ในการจัดสรรน้ำของประเทศ พ.ศ. 2564	ข-1
ภาคผนวก ค อักษรย่อ	ค-1
ภาคผนวก ง บัญชีรายชื่อหน่วยงาน และช่องทางการติดต่อ	ง-1
ภาคผนวก จ การจัดเวทีประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) รายงานการศึกษาแผนป้องกัน และแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ในเขตลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดหนองคาย	จ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1.3-1 รายละเอียดของจังหวัดในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-3
2.1.4-1 รายละเอียดของกลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-10
2.1.5.1 ปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยรอบ 30 ปี ของกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือและกลุ่มน้ำสาขา	2-16
2.1.5.2 ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยรอบ 30 ปีของกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือและกลุ่มน้ำสาขา	2-19
2.1.5.3 ปริมาณน้ำหลากสูงสุดรายปีเฉลี่ยของแต่ละสถานีวัดน้ำในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-21
2.1.5.4 ปริมาณตะกอนแขวนลอยรายปีเฉลี่ยของแต่ละสถานีวัดน้ำในกลุ่มน้ำ	2-22
2.1.8-1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-30
2.1.8-2 ประเภทและจำนวนโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในกลุ่มน้ำ	2-31
2.3.1-1 ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและท่องเที่ยว ปี พ.ศ.2562	2-40
2.3.2-1 ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรกรรมของแต่ละกลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำ	2-42
2.3.3-1 ความต้องการใช้น้ำตามประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม	2-43
2.3.3-2 ความต้องการน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมของแต่ละกลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-45
2.3.4-1 สรุปปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งกลุ่มน้ำ	2-46
2.4-1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งรายกลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-49
3.1.2-2 เกณฑ์การกำหนดระดับวิกฤติน้ำ	3-4
3.3-1 ความสอดคล้องระหว่างระดับภัยวิกฤติน้ำของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 กับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2564-2570	3-73
3.3-2 โครงสร้างองค์กรในการบัญชาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	3-74
3.3.4-1 เกณฑ์หรือเงื่อนไขประกอบการพิจารณากระตักการจัดการวิกฤติน้ำ	3-84
3.3.6-1 แนวทางการบูรณาการและแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือขณะเกิดเหตุ	3-90
3.3.7-1 การบูรณาการระหว่างศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจและหน่วยงานต่างๆ ในระหว่างเกิดเหตุ	3-102
4.1-1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก	4-3
4.3.1-1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งรายกลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	4-12
4.3.4-1 ข้อมูลชี้บ่งการเกิดภาวะน้ำแล้ง	4-16
4.3.5-1 รายละเอียดสถานีหลักวัดน้ำท่าในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	4-16
4.3.6-1 รายละเอียดสถานีวัดน้ำท่าในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	4-18
4.3.7-1 รายละเอียดสถานีวัดน้ำฝนในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	4-20
4.5-1 หลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำด้วยผังปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ	4-33
4.6-1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	4-36
5.3.1-1 หน้าที่และอำนาจตามกฎหมายที่สามารถบูรณาการร่วมกันได้เพื่อลดความเสี่ยง จากภาวะน้ำแล้ง	5-9

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1.1-1	ความเชื่อมโยงของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กับแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง	1-2
1.3-1	พื้นที่ศึกษากลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	1-4
2.1.3-1	ขอบเขตจังหวัดในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-2
2.1.3-2	แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาหมายเลข 4/23	2-7
2.1.4-1	สภาพภูมิประเทศและลำน้ำสาขาในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-8
2.1.4-2	รูปตัดตามยาวแม่น้ำสงครามตัวแทนความลาดชันกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-9
2.1.4-3	ขอบเขตกลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-13
2.1.4-4	แผนผังระบบกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-14
2.1.5-1	การกระจายปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-17
2.1.5-2	การผันแปรของปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-18
2.1.5-3	การกระจายปริมาณน้ำท่ารายเดือนเฉลี่ยกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-20
2.1.5-4	การผันแปรของปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-21
2.1.5-5	แผนที่แสดงศักยภาพน้ำบาดาลในบริเวณพื้นที่ศึกษา มาตราส่วน 1: 100,000	2-23
2.1.6-1	กลุ่มชุดดินของกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-24
2.1.6-2	แสดงการกระจายตัวของพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปีพ.ศ. 2550	2-25
2.1.6-3	แสดงการกระจายตัวของพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปีพ.ศ. 2560	2-26
2.1.7-1	พื้นที่ป่าไม้ในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-27
2.1.7-2	พื้นที่ชั้นคุณภาพกลุ่มน้ำในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-28
2.1.8-1	ตำแหน่งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-30
2.1.8-2	ตำแหน่งแผนงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	2-32
2.2-1	จุดเก็บตัวอย่างคุณภาพน้ำ	2-33
2.3.1-1	แนวทางในการประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและการท่องเที่ยว	2-39
2.3.3-1	แนวทางในการประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม	2-44
2.4-1	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในกลุ่มน้ำ	2-48
3.1.2-1	ความสอดคล้องระหว่างระดับภัยวิกฤติน้ำของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 กับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2564-2570	3-2
3.3-1	แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 1 : ปกติ	3-75
3.3-2	แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 2 : รุนแรง	3-75
3.3-3	แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 3 : วิกฤติ	3-76

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
3.3-3 ความเชื่อมโยงและการประสานงานของหน่วยงานในระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ และระดับปฏิบัติการ	3-77
3.3.3-1 โครงสร้างศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ	3-81
3.3.8-1 ความเชื่อมโยงและการประสานงานของหน่วยงานในระดับบัญชาการระดับอำนวยการ	3-108
3.3.8-2 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 1 : ปกติ	3-109
3.3.8-3 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 2 : รุนแรง	3-109
3.3.8-4 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 2 : วิกฤต	3-110
4.1-1 มาตรการรองรับฤดูแล้ง 2565/2566	4-2
4.2-1 การใช้จ่ายเงินทดรองราชการกรณีก่อนเกิดภัยหรือคาดว่าจะเกิดภัยและกรณีเกิด ภัยพิบัติฉุกเฉิน	4-8
4.2-2 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	4-10
4.3.1-1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในลุ่มน้ำ	4-11
4.3.5-1 สถานีโทรมาตรแม่น้ำโขง กรมทรัพยากรน้ำ	4-17
4.3.6-1 แผนที่แสดงจุดที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่าลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ : กรมชลประทาน	4-19
4.3.7-1 แผนที่แสดงจุดที่ตั้งสถานีวัดน้ำฝนลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ : กรมอุตุนิยมวิทยา	4-21
4.3.8-1 เกณฑ์ปฏิบัติการเขื่อนห้วยหลวง	4-22
4.3.8-2 เกณฑ์ปฏิบัติการเขื่อนน้ำอูน	4-23
4.3.8-3 เกณฑ์ปฏิบัติการเขื่อนน้ำพุง	4-23
4.3.8-4 เกณฑ์ปฏิบัติการหนองหาร	4-24
4.3.8-5 เกณฑ์น้ำในอ่างเก็บน้ำทั้งอ่างขนาดใหญ่และขนาดกลาง	4-24
4.4-1 ตัวอย่างโครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด	4-26
4.4.1-1 เว็บไซต์ one map	4-27
4.4.2-1 facebook กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ (กอนช.)	4-28
4.4.3-1 เว็บไซต์ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	4-28
4.4.4-1 เว็บไซต์ EARLY WARNING SYSTEM	4-29
4.4.5-1 เว็บไซต์ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กรมชลประทาน	4-30
4.4.6-1 ระบบโทรมาตรแม่น้ำโขง กรมทรัพยากรน้ำ	4-31
4.4.7-1 ระบบโทรมาตรแม่น้ำโขง คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (MRC)	4-31
4.4.8-1 ระบบโทรมาตรแม่น้ำโขง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)	4-32
4.6-1 ตำแหน่งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	4-36
5.3.1-1 การจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	5-8

5.3.2-1	การเปรียบเทียบระดับการจัดการสาธารณสุขภัยด้านทรัพยากรน้ำ ระหว่าง สททช.
และกระทรวงมหาดไทย	5-11
5.3.3-1	ความเชื่อมโยงและการประสานงานเพื่อจัดการสาธารณสุขภัยด้านทรัพยากรน้ำ	5-12

บทที่ 1

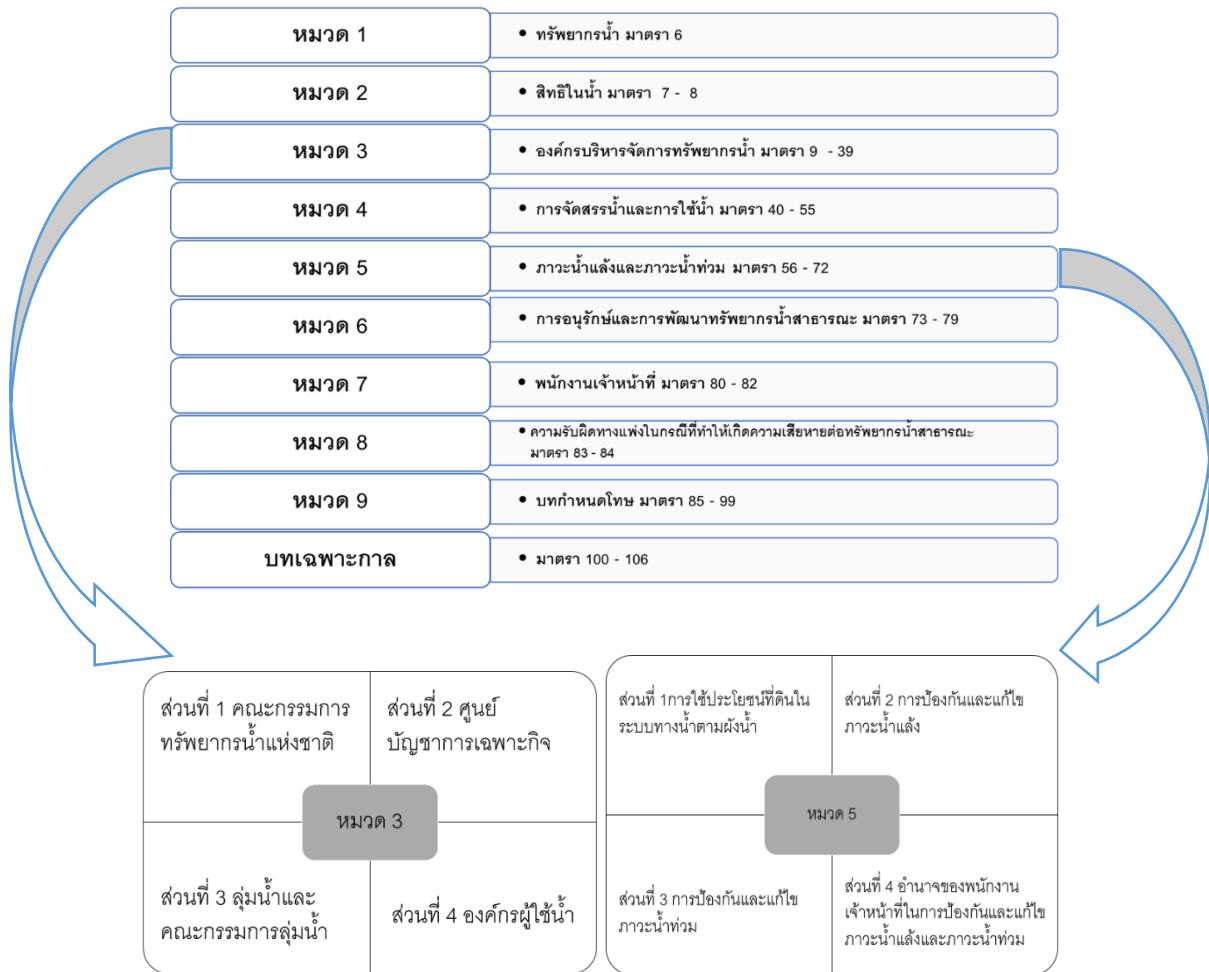
บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาการบริหารทรัพยากรน้ำในหลายมิติ เนื่องจากมีหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ตามกฎหมายหลายฉบับ ถึงแม้รัฐบาลจะได้แต่งตั้งให้มีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติทำหน้าที่ในการบูรณาการและบริหารทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบในทุกมิติแล้วก็ตามแต่ก็ยังคงมีความจำเป็นที่สมควรจะมีกฎหมาย ในการบูรณาการเกี่ยวกับการจัดสรร การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และสิทธิในน้ำ เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารทรัพยากรน้ำให้มีความประสานสอดคล้องกันในทุกมิติอย่างสมดุล และยั่งยืน รวมทั้งวางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อร่วมกันบริหารทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

โดยในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 3 องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำส่วนที่ 3 ลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำ มาตรา 35 (2) คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม เสนอ กษ. เพื่อให้ความเห็นชอบ และ หมวด 5 ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ส่วนที่ 2 การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

มาตรา 61 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง ใน **รูปที่ 1.1-1** ความเชื่อมโยงของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กับแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

รูปที่ 1.1-1 ความเชื่อมโยงของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กับแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

มาตรา 61 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับ

กรณีปกติ ซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่า จะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ
กรณีรุนแรง ที่มีน้ำแล้งเกิดขึ้นอย่างรุนแรง

โดยในการจัดทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ฝั่งน้ำ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นั้นประกอบด้วย แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- 1) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน
- 2) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- 3) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
- 4) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- 5) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่
- 6) การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง

7) การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ให้มีการบูรณาการร่วมกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

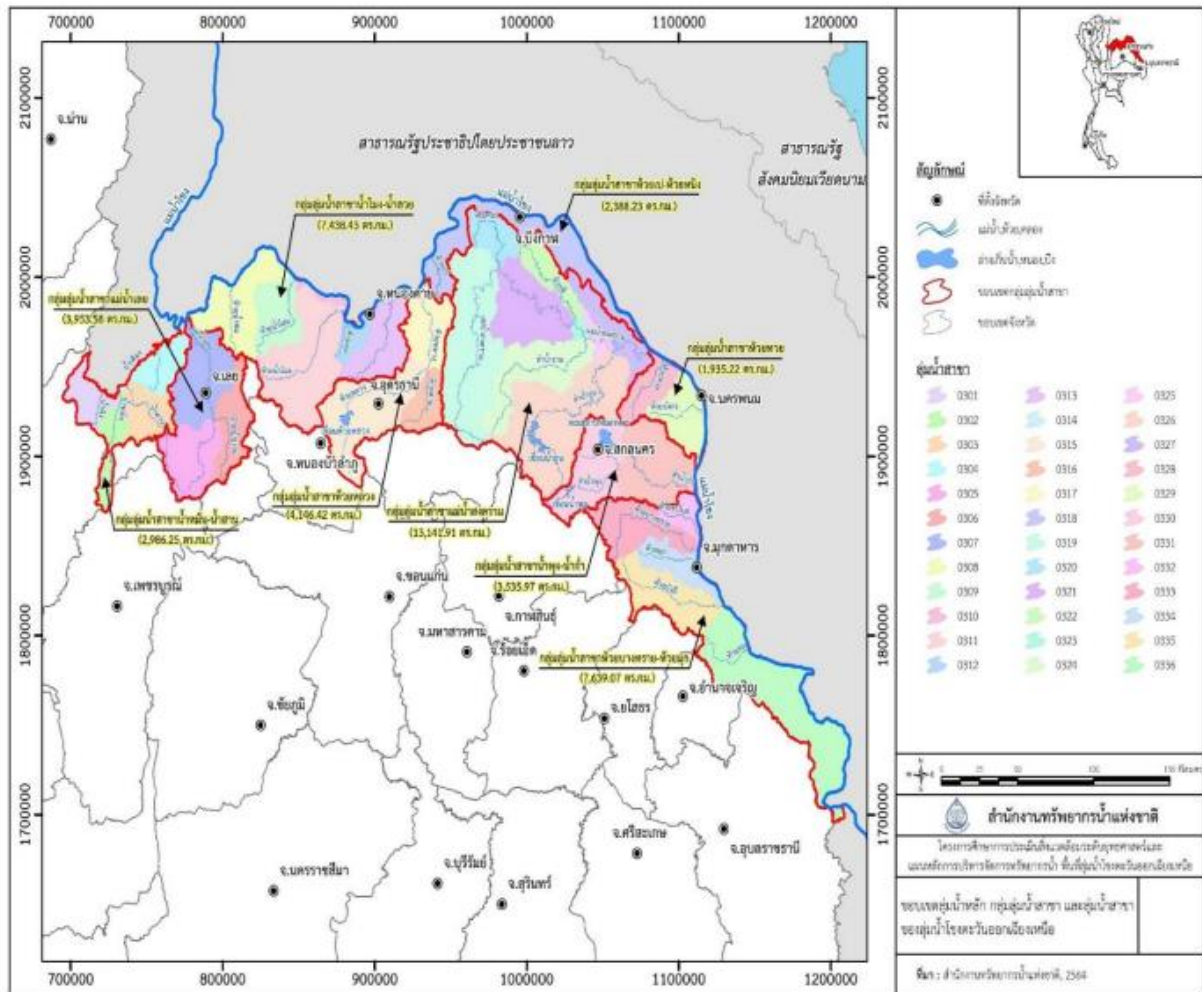
ดังนั้น แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 35(2) ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและแก้ไขภาวะน้ำท่วม เสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็นชอบตามมาตรา 17(10)

1.2 วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 61
- (2) เพื่อนำส่งแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องทราบ และใช้ปฏิบัติ
- (3) เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำฯ ใช้แผนดังกล่าวเป็นกรอบในการติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน

1.3 พื้นที่ศึกษา

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตพื้นที่ศึกษาต้องครอบคลุมพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ. 2564 (วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2564) ดังแสดงในภาพประกอบ 1.3-1

รูปประกอบ 1.3-1 พื้นที่ศึกษากลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

1.4 ขอบเขตงานบริการวิชาการ

ขอบเขตงานบริการวิชาการ กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

(1) ศึกษา ทบทวนรายงานการศึกษาในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ต้องมีรายละเอียด (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งปี 2563 เป็นอย่างน้อย และพิจารณารายงานการศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้ (ถ้ามี)

- (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งปี 2565
- โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
- โครงการจัดทำผังน้ำ
- โครงการศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA)
- โครงการศึกษาแนวทางปฏิบัติงานการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง น้ำท่วม

และการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

- ข้อมูลหน่วยงาน/หน่วยงานระดับพื้นที่ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

(2) รวบรวม ทบทวนข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อใช้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังนี้

- ข้อมูลสภาพลุ่มน้ำ ได้แก่ ที่ตั้งและอาณาเขต ประชากร เขตการปกครอง ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ข้อมูลด้านต้นทุนน้ำ (น้ำฝน น้ำท่า น้ำบาดาล ฯลฯ) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ (แหล่งน้ำ/อ่างเก็บน้ำ อาคารบังคับน้ำที่สำคัญ) ความต้องการใช้น้ำ ฯลฯ
- สถานการณ์สภาวะน้ำแล้งและปัญหาคุณภาพน้ำที่เกิดขึ้น สาเหตุของการเกิดสภาวะน้ำแล้ง สภาพความเสียหายจากสภาวะน้ำแล้ง สถิติการประสบสภาวะน้ำแล้งที่ผ่านมา พื้นที่เสี่ยงเกิดสภาวะน้ำแล้งหรือมีปัญหาคูณภาพน้ำ เป็นต้น
- ปฏิทินการบริหารจัดการน้ำซึ่งเป็นแผนบริหารจัดการที่เชื่อมโยงจากแผนระดับประเทศ ถ่ายทอดลงสู่ระดับลุ่มน้ำ

(3) ศึกษา รวบรวมการบูรณาการตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเชื่อมโยงกฎหมาย พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศ ข้อกำหนด ข้อบัญญัติต่างๆ รวมถึงแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งอย่างบูรณาการ อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังนี้

- ความหมายและประเภทของการเกิดภาวะน้ำแล้ง ได้แก่ ความหมายของภาวะน้ำแล้ง ประเภทหรือความรุนแรงของการเกิดภาวะน้ำแล้งตามสภาพของลุ่มน้ำ
- กฎหมาย ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย
- การบูรณาการการแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง ได้แก่ การจัดตั้งองค์กรหรือคณะทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง แนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาด้านน้ำตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 และ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ พ.ศ.2564-2570 แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคประชาสังคม เอกชน และองค์กรการกุศล และองค์กรระหว่างประเทศ (หากมี)

(4) ศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง องค์ประกอบต้องครบถ้วนตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เป็นอย่างน้อย ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ผังน้ำ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นั้น เพื่อไม่ก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางน้ำ หรือกระแสน้ำ หรือกีดขวางการไหลของน้ำในระบบทางน้ำ โดยต้องมีรายละเอียดดังนี้

- หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน ดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนเกิดระหว่างเกิด และหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง
- งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ ระบุงบประมาณและแหล่งที่มาของงบประมาณที่สามารถนำมาใช้ดำเนินการในแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง
- การจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำแล้งให้มีความละเอียดของข้อมูลในระดับพื้นที่ (ลุ่มน้ำย่อย จังหวัด อำเภอ) เช่น ข้อมูลด้านต้นทุนน้ำ (น้ำฝน น้ำท่า น้ำบาดาล ฯลฯ) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ (แหล่งน้ำ/อ่างเก็บน้ำ อาคารบังคับน้ำที่สำคัญ) ความต้องการใช้น้ำ การจัดลำดับความสำคัญการจัดสรรน้ำ เกณฑ์การจัดสรรน้ำ ข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง/คุณภาพน้ำ สถานีตรวจวัด (Key station) พื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำหรือมีปัญหาคูณภาพน้ำ เส้นทางไหลของน้ำ เป็นต้น
- การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ เช่น การแจ้งหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย ได้รับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำแล้งอย่างถูกต้อง เพียงพอ และเหมาะสม
- วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่ เช่น เกณฑ์บริหารจัดการอ่างเก็บน้ำ เกณฑ์การระบายน้ำจากอาคารบังคับน้ำ แนวทางควบคุมการสูญเสียน้ำในระบบลำเลียง

- การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง เช่น เส้นทางชลประทาน ระบบประปาในลุ่มน้ำ แหล่งน้ำสำรองและวิธีการนำไปใช้ ทั้งนี้ที่ปรึกษาต้องกำหนดพื้นที่เสี่ยงสูงหรืออาจเกิดผลกระทบรุนแรงโดยต้องเสนอแนวทางและกระบวนการบริหารจัดการน้ำในกรณีแล้งอย่างรุนแรง โดยคำนึงถึงผลกระทบของกลุ่มน้ำข้างเคียง

- การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำแล้ง ตั้งแต่ก่อนเกิด ระหว่างเกิด และหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง

(5) รวบรวม ทบทวนแนวทางการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนฯ ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติได้ อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังนี้

- กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ได้แก่ การจัดตั้งองค์กร การอำนวยความสะดวก การปฏิบัติการ โครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบ (ระดับนโยบาย ระดับบัญชาการ ระดับอำนาจการ ระดับปฏิบัติการ ระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ)

- แนวทางการขับเคลื่อนแบบบูรณาการ ได้แก่ (การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณภัย ด้านน้ำ ระดับการจัดการภาวะน้ำแล้ง ความเชื่อมโยงและการประสานการปฏิบัติ)

- การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ได้แก่ ลักษณะของแผนปฏิบัติการ การจัดทำแผนปฏิบัติการก่อนฤดูแล้ง การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การดำเนินการหลังฤดูแล้ง

(6) รวบรวม ทบทวนรูปแบบการรายงานผล การติดตามและประเมินผล เพื่อให้การรายงาน การติดตามและประเมินผล ตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งมีประสิทธิภาพสูงสุด

(7) ภาควิชา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ได้แก่ เบอร์ดัตตต่อที่ระบุพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานตามแผน การติดต่อสื่อสารและการบูรณาการหน่วยงาน พื้นที่ประสบภาวะน้ำแล้ง/คุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ บัญชีหมู่บ้าน/ชุมชนเสี่ยงประสบภาวะน้ำแล้งและคุณภาพน้ำ แผนการควบคุมและกำหนดปริมาณการใช้น้ำ แผนงานโครงการที่มีนัยสำคัญต่อการบรรเทาปัญหาภาวะน้ำแล้งในลุ่มน้ำ

บทที่ 2

สภาพทั่วไปของกลุ่มน้ำ

จากการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของกลุ่มน้ำชีและสถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่
ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

2.1 ข้อมูลสภาพกลุ่มน้ำ

2.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ขนาดพื้นที่กลุ่มน้ำ
47,161.97 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 15 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ บึงกาฬ
หนองบัวลำภู อุดรธานี เลย หนองคาย สกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ พิจิตร โขงโลก เพชรบูรณ์ มุกดาหาร ยโสธร
และร้อยเอ็ด

ทิศเหนือ	ติดกับ	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทาง
ทิศใต้	ติดกับ	ลุ่มน้ำป่าสัก ลุ่มน้ำชี และลุ่มน้ำมูล
ทิศตะวันออก	ติดกับ	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ลุ่มน้ำน่าน

2.1.2 ประชากร เศรษฐกิจและสังคม

1) ประชากร

ข้อมูลประชากรและครัวเรือน รวบรวมจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ปี พ.ศ. 2561
โดยการนำข้อมูลประชากรรายตำบลนำมาคูณกับสัดส่วนพื้นที่ตำบลในกลุ่มน้ำ ซึ่งลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ
ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ใน 12 จังหวัด 104 อำเภอ 657 ตำบล มีประชากรรวมทั้งสิ้น 5,319,792 คน แยกเป็น
ประชากรชาย 2,655,314 คน และประชากรหญิง 2,664,479 คน มีความหนาแน่นของประชากร 113 คนต่อ
ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,723,209 ครัวเรือน เฉลี่ย 3 คนต่อครัวเรือน

2) เศรษฐกิจและสังคม

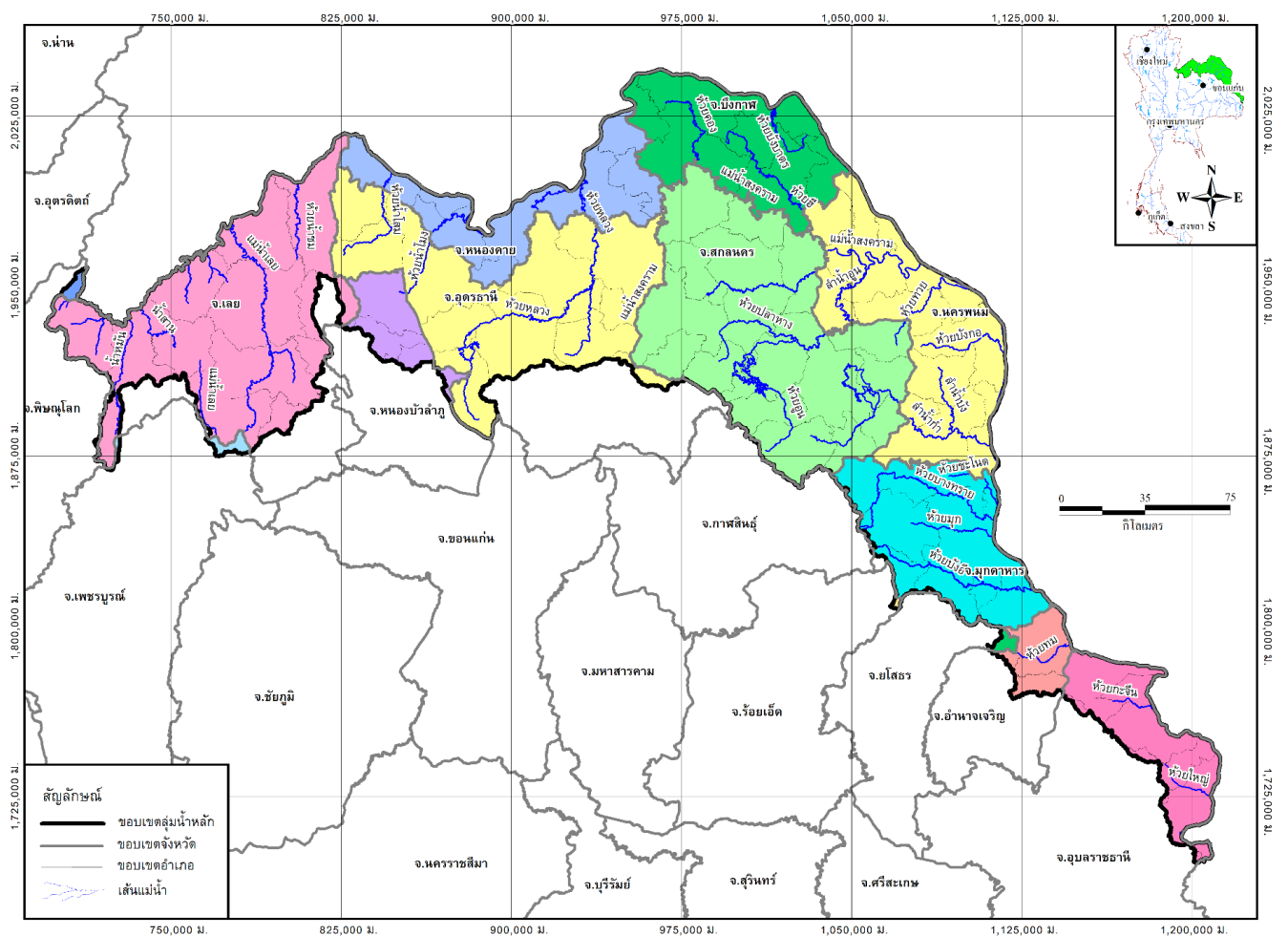
ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคม รวบรวมข้อมูลจากรายงาน กชช.2ค ซึ่งเป็นข้อมูลระดับ
หมู่บ้านที่แสดงสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมและความ
เข้มแข็งของชุมชน สุขภาพและอนามัย สภาพแรงงาน และยาเสพติด ซึ่งดำเนินการจัดเก็บทุกหมู่บ้านในเขตชนบท
เป็นประจำทุก 2 ปี ทำให้ทราบว่าประชาชนในหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่เป็นอย่างไร แต่ละ
หมู่บ้านมีปัญหาในเรื่องใดบ้างที่ควรได้รับการแก้ไข ซึ่งปัญหาจะบ่งชี้ได้จากตัวชี้วัด นอกจากนี้ยังสามารถจัดระดับ
การพัฒนาของหมู่บ้านได้เป็น 3 ระดับ คือ หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 (ล้าหลัง) หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 2
(ปานกลาง) และหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 3 (ก้าวหน้า) ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูล กชช.2ค ปี พ.ศ. 2562 แสดง

ข้อมูลครัวเรือนและประชากร รวมถึงข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม ของหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีทั้งสิ้น 6,687 หมู่บ้าน ได้ตั้ง ตาราง (ภาคผนวก ก-1)

2.1.3 ขอบเขตการปกครอง

ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ มีขอบเขตการปกครองอยู่ในพื้นที่ 15 จังหวัดประกอบด้วย จังหวัด อุบลราชธานี อำนาจเจริญ บึงกาฬ หนองบัวลำภู อุดรธานี เลย หนองคาย สกลนคร นครพนม มุกดาหาร กาฬสินธุ์ พิชญ์โลก เพชรบูรณ์ ยโสธร และร้อยเอ็ด โดยมีรายละเอียดดัง ตารางที่ 2.1.3-1 รายละเอียดของจังหวัดในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ และแผนที่ขอบเขตจังหวัดในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ดังรายละเอียดในรูปที่ 2.1.3-1

รูปที่ 2.1.3-1 ขอบเขตจังหวัดในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 2.1.3-1 รายละเอียดของจังหวัดในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัด	พื้นที่จังหวัด (ตร.กม.)	พื้นที่ในเขตลุ่มน้ำ		ร้อยละของ พื้นที่จังหวัด	ร้อยละของ พื้นที่ลุ่มน้ำ
		(ตร.กม.)	(ไร่)		
อุบลราชธานี	15,631.46	2,347.38	1,467,110	15.02	4.98
อำนาจเจริญ	3,290.44	839.03	524,391	25.50	1.78
บึงกาฬ	4,004.30	4,004.30	2,502,690	100.00	8.49
หนองบัวลำภู	4,099.41	1,086.13	678,831	26.49	2.30
อุดรธานี	11,071.59	7,675.89	4,797,434	69.33	16.28
เลย	10,500.95	8,339.30	5,212,065	79.41	17.68
หนองคาย	3,277.37	3,277.37	2,048,354	100.00	6.95
สกลนคร	9,579.84	9,574.23	5,983,893	99.94	20.30
นครพนม	5,641.95	5,641.95	3,526,219	100.00	11.96
มุกดาหาร	4,125.33	4,059.94	2,537,461	98.41	8.61
รวม		47,161.97	29,476,233.93		100.00

พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ. 2564 มาตรา 6 ให้ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ มีเขตพื้นที่
ครอบคลุมในท้องที่ ดังต่อไปนี้

- (1) จังหวัดกาฬสินธุ์
 - (ก) อำเภอกุฉินารายณ์ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลกุดหว้า
 - (ข) อำเภอคำม่วง ในพื้นที่บางส่วนของตำบลดินจี่
 - (ค) อำเภอสมเด็จ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลแซงบาดาล
- (2) จังหวัดนครพนม
- (3) จังหวัดบึงกาฬ
- (4) จังหวัดพิษณุโลก
 - (ก) อำเภอชาติตระการ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลบ่อภาค
 - (ข) อำเภอนครไทย ในพื้นที่บางส่วนของตำบลบ่อโพธิ์
- (5) จังหวัดเพชรบูรณ์
 - (ก) อำเภอน้ำหนาว ในพื้นที่บางส่วนของตำบลวังยาง และตำบลหลักด่าน
 - (ข) อำเภอหล่มเก่า ในพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านเนิน ตำบลวังบาล และตำบลหินฮาว
- (6) จังหวัดมุกดาหาร
 - (ก) อำเภอดอนตาล อำเภอเมืองมุกดาหาร และอำเภอหว้านใหญ่

- (ข) อำเภอคำชะอี ในพื้นที่ตำบลคำบก ตำบลน้ำเที่ยง ตำบลบ้านค้อ ตำบลบ้านซ่ง ตำบลบ้านเหล่า ตำบลโพนงาน ตำบลหนองเอี่ยน และตำบลเหล่าสร้างถ่อ และในพื้นที่บางส่วนของตำบลคำชะอี
- (ค) อำเภอดงหลวง ในพื้นที่ตำบลชะโนดน้อย ตำบลดงหลวง ตำบลพังแดง ตำบลหนองแคน ตำบลหนองบัว และในพื้นที่บางส่วนของตำบลกกตูม
- (ง) อำเภอนิคมน้ำอ้อย ในพื้นที่ตำบลกกแดง ตำบลนาออก ตำบลนิคมคำสร้อย และตำบลหนองแวง และในพื้นที่บางส่วนของตำบลโชคชัย ตำบลนาอุดม และตำบลร่มเกล้า
- (จ) อำเภอหนองสูง ในพื้นที่ตำบลบ้านเป่า ตำบลภูวง ตำบลหนองสูง และตำบลหนองสูงเหนือ และในพื้นที่บางส่วนของตำบลโนนยาง และตำบลหนองสูงใต้
- (7) จังหวัดยโสธร อำเภอเลิงนกทา ในพื้นที่บางส่วนของตำบลกุดแห่ และตำบลบุงคำ
- (8) จังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอหนองพอก ในพื้นที่บางส่วนของตำบลโคกสว่าง และตำบลผาน้ำย้อย
- (9) จังหวัดเลย
 - (ก) อำเภอเชียงคาน อำเภอท่าลี่ อำเภอนาแห้ว และอำเภอเมืองเลย
 - (ข) อำเภอด่านซ้าย ในพื้นที่ตำบลโคกงาม ตำบลนาดี ตำบลนาหอ และตำบลปากหมัน และในพื้นที่บางส่วนของตำบลกกสะทอน ตำบลด่านซ้าย ตำบลโป่ง ตำบลโพนสูง ตำบลวังยาว และตำบลอิปุม
 - (ค) อำเภอนาดูน ในพื้นที่ตำบลท่าสะอาด และในพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าสวรรค์ ตำบลนาดูน และตำบลดอกคำ
 - (ง) อำเภอปากชม ในพื้นที่ตำบลชมเจริญ ตำบลเชียงกลม ตำบลปากชม ตำบลห้วยพิชัย และตำบลหาดคัมภีร์ และในพื้นที่บางส่วนของตำบลห้วยบ่อซืน
 - (จ) อำเภอผาขาว ในพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านเพิ่ม
 - (ฉ) อำเภอภูกระดึง ในพื้นที่บางส่วนของตำบลภูกระดึง
 - (ช) อำเภอภูเรือ ในพื้นที่ตำบลท่าศาลา ตำบลร่องจิก ตำบลลาดค่าง ตำบลसानตม และตำบลหนองบัว และในพื้นที่บางส่วนของตำบลปลาปาก
 - (ซ) อำเภอภูหลวง ในพื้นที่ตำบลแก่งศรีภูมิ ตำบลภูหอ ตำบลหนองคัน และตำบลห้วยสีเสียด และในพื้นที่บางส่วนของตำบลเลยวังไสย์
 - (ณ) อำเภอวังสะพุง ในพื้นที่ตำบลเขาหลวง ตำบลทรายขาว ตำบลปากปวน ตำบลผาน้อย ตำบลผาบึง ตำบลวังสะพุง ตำบลศรีสงคราม และตำบลหนองจี่ว และในพื้นที่บางส่วนของตำบลโคกขมิ้น และตำบลหนองหญ้าปล้อง
 - (ญ) อำเภอหนองหิน ในพื้นที่บางส่วนของตำบลตาต้อ ตำบลปวนพุ และตำบลหนองหิน
 - (ฎ) อำเภอเอราวัณ ในพื้นที่ตำบลเอราวัณ และในพื้นที่บางส่วนของตำบลทรัพย์ไพรวัลย์ และตำบลผาอินทร์แปลง

- (10) จังหวัดสกลนคร
- (11) จังหวัดหนองคาย
- (12) จังหวัดหนองบัวลำภู
 - (ก) อำเภอสุวรรณคูหา
 - (ข) อำเภอนากลาง ในพื้นที่ตำบลเก่ากลอย และในพื้นที่บางส่วนของตำบลกุดดินจี่ ตำบลกุดแห่ ตำบลดงสวรรค์ และตำบลนากลาง
 - (ค) อำเภอนาวัง ในพื้นที่บางส่วนของตำบลนาแก ตำบลวังทอง และตำบลวังปลาป้อม
 - (ง) อำเภอเมืองหนองบัวลำภู ในพื้นที่บางส่วนของตำบลกุดจิก ตำบลนาคำไฮ ตำบลโนนทัน ตำบลบ้านขาม ตำบลหนองบัว และตำบลหนองกั๊กศูนย์
- (13) จังหวัดอำนาจเจริญ
 - (ก) อำเภอชานุมาน
 - (ข) อำเภอปทุมราชวงศา ในพื้นที่บางส่วนของตำบลคำโพน ตำบลนาหว้า และตำบลหนองข่า
 - (ค) อำเภอเมืองอำนาจเจริญ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลคึมใหญ่
 - (ง) อำเภอเสนางคนิคม ในพื้นที่บางส่วนของตำบลโพนทอง ตำบลเสนางคนิคม และตำบลหนองไฮ
- (14) จังหวัดอุดรธานี
 - (ก) อำเภอกุดจับ อำเภอทุ่งฝน อำเภอนายูง อำเภอน้ำโสม อำเภอบ้านดุง อำเภอบ้านผือ อำเภอพิบูลย์รักษ์ อำเภอเพ็ญ และอำเภอสร้างคอม
 - (ข) อำเภอไชยวาน ในพื้นที่บางส่วนของตำบลคำเลาะ และตำบลไชยวาน
 - (ค) อำเภอประจักษ์ศิลปาคม ในพื้นที่บางส่วนของตำบลนาม่วง และตำบลอุมจาน
 - (ง) อำเภอเมืองอุดรธานี ในพื้นที่ตำบลกุดสระ ตำบลโคกสะอาด ตำบลเชียงพิณ ตำบลเชียงยืน ตำบลนาแกว้าง ตำบลนาข่า ตำบลนาดี ตำบลนิคมสงเคราะห์ ตำบลบ้านขาว ตำบลบ้านจั่น ตำบลบ้านเลื่อม ตำบลสามพร้าว ตำบลหนองขอนกว้าง ตำบลหนองบัว ตำบลหมากแข้ง และตำบลหมู่น และในพื้นที่บางส่วนของตำบลโนนสูง ตำบลบ้านดาด ตำบลหนองนาคำ ตำบลหนองไผ่และตำบลหนองไฮ
 - (จ) อำเภอวังสามหมอ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลผาสุก
 - (ฉ) อำเภอหนองวัวซอ ในพื้นที่ตำบลกุดหมากไฟ ตำบลน้ำพัน ตำบลหนองบัวบาน ตำบลหนองวัวซอ และตำบลอุบลมุง และในพื้นที่บางส่วนของตำบลโนนหวาย ตำบลหนองอ้อ และตำบลหมากหญ้า
 - (ช) อำเภอหนองหาน ในพื้นที่ตำบลดอนหายโศก ตำบลบ้านเชียง ตำบลบ้านยา ตำบลผักตบ ตำบลโพนงาม ตำบลสร้อยพร้าว ตำบลสะแบง ตำบลหนองไผ่ ตำบลหนองสระปลา และตำบลหนองหาน และในพื้นที่บางส่วนของตำบลพังงู และตำบลหนองเม็ก

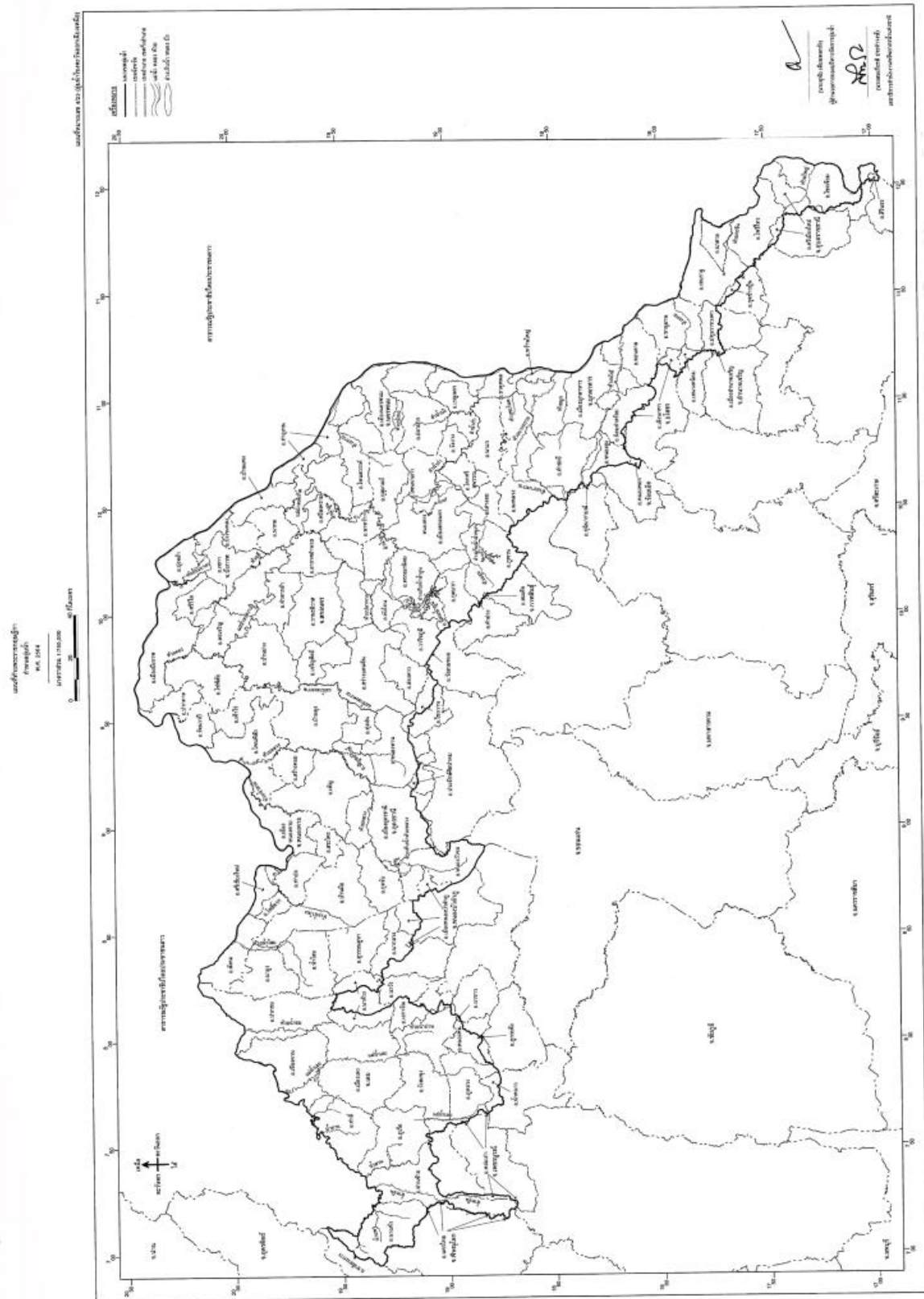
(15) จังหวัดอุบลราชธานี

- (ก) อำเภอเขมราฐ และอำเภอนาตาล
- (ข) อำเภอกุดข้าวปุ้น ในพื้นที่บางส่วนของตำบลโนนสว่าง และตำบลหนองทันน้ำ
- (ค) อำเภอโขงเจียม ในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์กลาง และในพื้นที่บางส่วนของตำบลโขงเจียม ตำบลหนองแสงใหญ่ ตำบลห้วยไผ่ และตำบลห้วยยาง
- (ง) อำเภอโพธิ์ไทร ในพื้นที่ตำบลโพธิ์ไทร ตำบลม่วงใหญ่ ตำบลสองคอน ตำบลสำโรง และตำบลเหล่างาม และในพื้นที่บางส่วนของตำบลสารภี
- (จ) อำเภอศรีเมืองใหม่ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลคำไหล ตำบลนาเลิน ตำบลสงยาง และตำบลหนามแท่ง
- (ฉ) อำเภอสิรินธร ในพื้นที่บางส่วนของตำบลคำเขื่อนแก้ว

ขอบเขตกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ รายละเอียดดังรูปที่ 2.1.3-2

รูปที่ 2.1.3-2 แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาหมายเลข 4/23

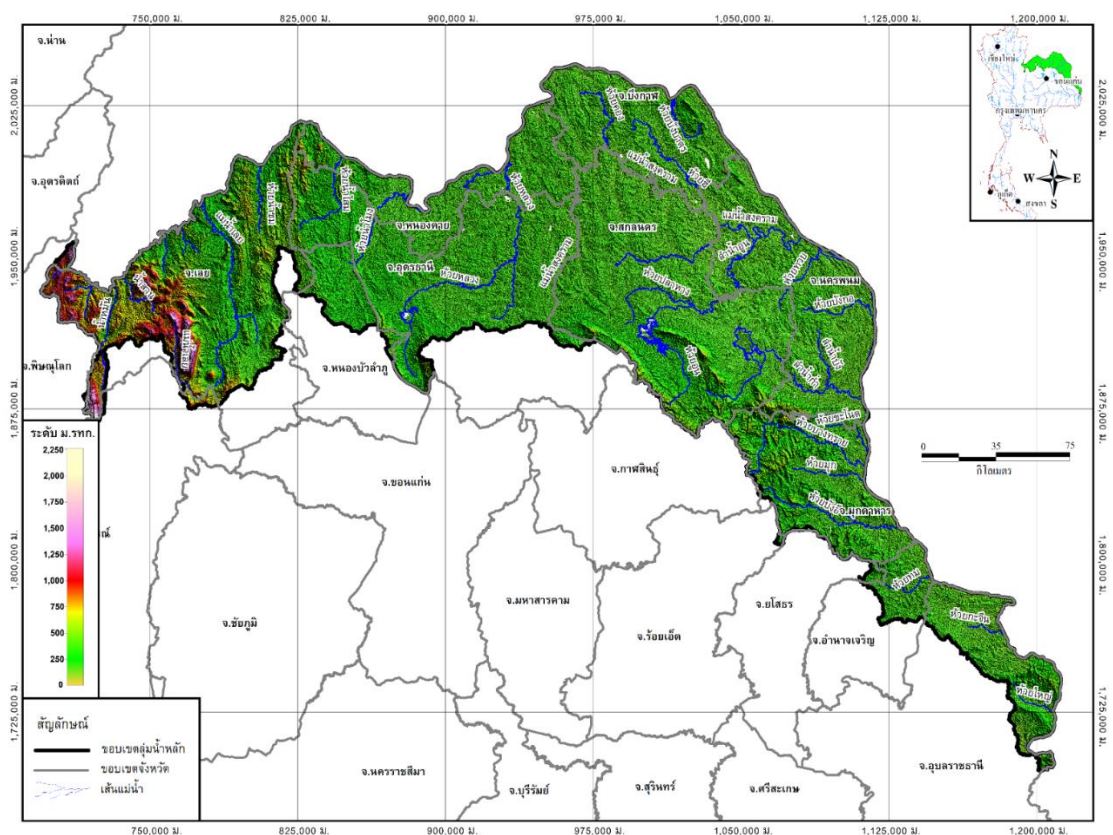

2.1.4 ลักษณะภูมิประเทศ

1) ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีต้นกำเนิดมาจากที่ราบสูงทิเบต ไหลผ่านตอนใต้ของประเทศจีน ผ่านตะวันออกเฉียงของประเทศพม่า ผ่านภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผ่านประเทศลาว และผ่านประเทศกัมพูชา ก่อนที่จะไหลลงสู่ทะเลจีนใต้ในภาคใต้ของเวียดนาม แม่น้ำโขงจัดเป็นแม่น้ำสายที่ยาวที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเป็นแม่น้ำที่มีขนาดใหญ่ที่สุดสายหนึ่งของโลก ขนาดพื้นที่ลุ่มน้ำ 47,161.97 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ที่จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ บึงกาฬ หนองบัวลำภู อุดรธานี เลย หนองคาย สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร สภาพภูมิประเทศของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือโดยทั่วไปจัดเป็นพื้นที่ราบสูง มีระดับอยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลางระหว่าง 100 - 200 ม.รทก. มีเทือกเขาทางด้านทิศใต้และทิศตะวันตกของลุ่มน้ำ เทือกเขาที่สำคัญ คือ เทือกเขาเพชรบูรณ์ เทือกเขาดงพญาเย็น เทือกเขาภูพาน และเทือกเขาพนมดงรัก ทำให้พื้นที่ของลุ่มน้ำด้านทิศตะวันตกและทิศใต้มีแนวเขาเป็นตัวแบ่งเขต สภาพภูมิประเทศมีลาดเทจากด้านทิศใต้ไปทางทิศเหนือ

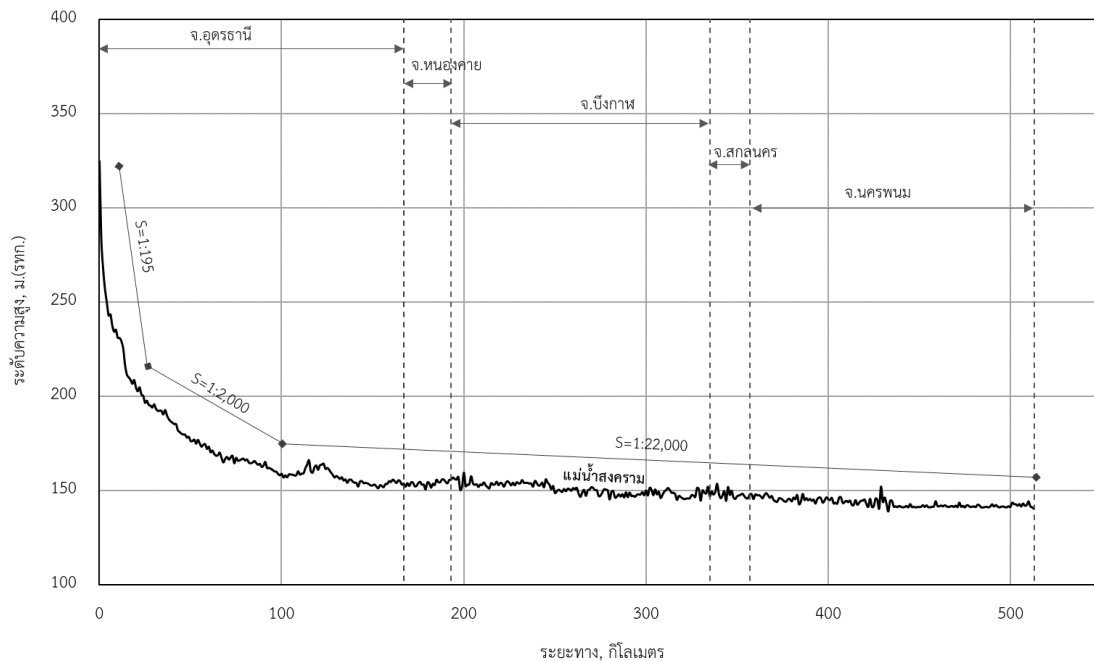
ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมีแม่น้ำที่สำคัญหลายสาย เช่น แม่น้ำเลย แม่น้ำโขง แม่น้ำสวัย ห้วยหลวง แม่น้ำสงคราม และห้วยน้ำคำ อ่างเก็บน้ำที่สำคัญ ได้แก่ เขื่อนน้ำอูน อ่างเก็บน้ำคอน จังหวัดสกลนคร ความจุ 520 ล้าน ลบ.ม. และเขื่อนห้วยหลวง อ่างเก็บน้ำเมือง จังหวัดอุดรธานี ความจุ 135.57 ล้าน ลบ.ม.

รูปที่ 2.1.4-1 สภาพภูมิประเทศและลำน้ำสาขาในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

สภาพภูมิประเทศของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงได้ดังรูป 2.1.4-2 รูปตัดตามยาวแม่น้ำ
สงครามตัวแทนความลาดชันลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่มา : โครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ 22 ลุ่มน้ำ (ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ), สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2564

รูปที่ 2.1.4-2 รูปตัดตามยาวแม่น้ำสงครามตัวแทนความลาดชันลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

2) ระบบลุ่มน้ำ

การแบ่งลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือได้กำหนดตามผลการศึกษาของโครงการศึกษา
ทบทวนการแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและผลกระทบจากการแบ่งพื้นที่
ลุ่มน้ำ โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2562 ซึ่งในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือแบ่งเป็น 36
ลุ่มน้ำสาขา ได้แก่ (1) แม่น้ำโขงส่วนที่ 3 (2) น้ำหมัน (3) น้ำसान (4) แม่น้ำโขงส่วนที่ 4 (5) แม่น้ำเลยตอนล่าง
ส่วนที่ 1 (6) ห้วยน้ำปวน (7) แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 2 (8) แม่น้ำโขงส่วนที่ 5 (9) ห้วยน้ำโสม (10) แม่น้ำโขง
ส่วนที่ 6/1 (11) น้ำโม่ (12) แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2 (13) น้ำสวย (14) แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1 (15) ห้วยหลวงส่วนที่ 1
(16) ห้วยดาน (17) ห้วยหลวงส่วนที่ 2 (18) แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2 (19) แม่น้ำสงครามตอนบน (20) ห้วยคอง
(21) แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 1 (22) ห้วยอี (23) แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 2 (24) ห้วยน้ำยาม (25) แม่น้ำ
สงครามตอนล่างส่วนที่ 3 (26) ห้วยน้ำอูน (27) แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 4 (28) ห้วยทวย (29) แม่น้ำโขง
ส่วนที่ 8 (30) น้ำพุ (31) ห้วยน้ำก่า (32) แม่น้ำโขงส่วนที่ 9 (33) ห้วยบางทราย (34) ห้วยมุก (35) ห้วยบังอี
และ (36) แม่น้ำโขงตอนล่าง รายละเอียดของแต่ละลุ่มน้ำสาขา แสดงใน ตารางที่ 2.1.4-2 ขอบเขตลุ่มน้ำสาขาและ
แผนผังระบบลุ่มน้ำแสดงได้ดัง รูปที่ 2.1.4-3 และ รูปที่ 2.1.4-4 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.1.4-1 รายละเอียดของกลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับ	รหัส	ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ลุ่มน้ำสาขา		ร้อยละของพื้นที่ ในลุ่มน้ำหลัก	ครอบคลุมพื้นที่บางส่วน	
			(ตร.กม.)	(ไร่)		จังหวัด	อำเภอ
1	0301	แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	680.20	425,122	1.44	เลย	ด่านซ้าย นาแห้ว
						พิษณุโลก	นครไทย ชาติตระการ
2	0302	น้ำหมัน	621.23	388,271	1.32	เลย	ด่านซ้าย นาแห้ว
						พิษณุโลก	นครไทย
						เพชรบูรณ์	หล่มเก่า เขาค้อ
3	0303	น้ำसान	866.80	541,751	1.84	เลย	ด่านซ้าย ภูเรือ ท่าลี่ วังสะพุง
4	0304	แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	817.71	511,072	1.73	เลย	เมืองเลย เชียงคาน ด่านซ้าย ภูเรือ ท่าลี่
5	0305	แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 1	1,316.69	822,932	2.79	เลย	ด่านซ้าย ภูเรือ วังสะพุง ภูกระดึง ภูหลวง หอนงหิน
						เพชรบูรณ์	หล่มเก่า น้ำหนาว
6	0306	ห้วยน้ำปวน	1,027.53	642,205	2.18	หนองบัวลำภู	นาวัง
						เลย	เมืองเลย นาดัง ปากชม วังสะพุง ภูกระดึง ภูหลวง ผาขาว เอร่าวิน หอนงหิน
7	0307	แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 2	1,611.51	1,007,192	3.42	เลย	เมืองเลย นาดัง เชียงคาน ภูเรือ ท่าลี่ วังสะพุง
8	0308	แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	1,739.18	1,086,990	3.69	อุดรธานี	น้ำโสม นาเยุง
						เลย	เมืองเลย นาดัง เชียงคาน ปากชม
						หนองคาย	สังคม
9	0309	ห้วยน้ำโสม	1,065.24	665,778	2.26	อุดรธานี	บ้านผือ น้ำโสม นาเยุง
						เลย	ปากชม
						หนองคาย	สังคม
10	0310	แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	172.21	107,633	0.37	อุดรธานี	บ้านผือ
						หนองคาย	ท่าบ่อ ศรีเชียงใหม่ สังคม โพธิ์ตาก
11	0311	น้ำโมง	2,685.74	1,678,588	5.69	หนองบัวลำภู	เมืองหนองบัวลำภู นากลาง สุวรรณคูหา นาวัง
						อุดรธานี	กุดจับ หนองวัวซอ บ้านผือ น้ำโสม
						เลย	นาดัง ปากชม
						หนองคาย	ท่าบ่อ ศรีเชียงใหม่ สังคม โพธิ์ตาก
12	0312	แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	448.82	280,512	0.95	อุดรธานี	บ้านผือ
						หนองคาย	เมืองหนองคาย ท่าบ่อ โพนพิสัย สระใคร
13	0313	น้ำสวย	1,318.73	824,208	2.80	อุดรธานี	เมืองอุดรธานี กุดจับ บ้านผือ เพ็ญ สร้างคอม
						หนองคาย	เมืองหนองคาย ท่าบ่อ โพนพิสัย สระใคร
14	0314	แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	8.51	5,318	0.02	หนองคาย	โพนพิสัย
15	0315	ห้วยหลวงส่วนที่ 1	2,329.17	1,455,732	4.94	หนองบัวลำภู	เมืองหนองบัวลำภู นากลาง โนนสัง
						ขอนแก่น	เขาสวนกวาง
						อุดรธานี	เมืองอุดรธานี กุดจับ หนองวัวซอ หนองหาน บ้านผือ เพ็ญ หนองแสง พิบูลย์รักษ์
16	0316	ห้วยตาน	683.10	426,938	1.45	อุดรธานี	เมืองอุดรธานี หนองหาน ทุ่งฝน ไชยวาน พิบูลย์รักษ์ ประจักษ์ศิลปาคม
17	0317	ห้วยหลวงส่วนที่ 2	1,133.05	708,156	2.40	อุดรธานี	ทุ่งฝน บ้านดุง เพ็ญ สร้างคอม พิบูลย์รักษ์
						หนองคาย	โพนพิสัย
18	0318	แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	2,388.23	1,492,645	5.06	บึงกาฬ	เมืองบึงกาฬ โซ่พิสัย เซกา ปากคาด บึงโขงหลง ศรี วิไล บุ่งคล้า
						หนองคาย	โพนพิสัย เฝ้าไร่ รัตนวาปี
						นครพนม	ท่าอุเทน บ้านแพง ศรีสงคราม นาทม

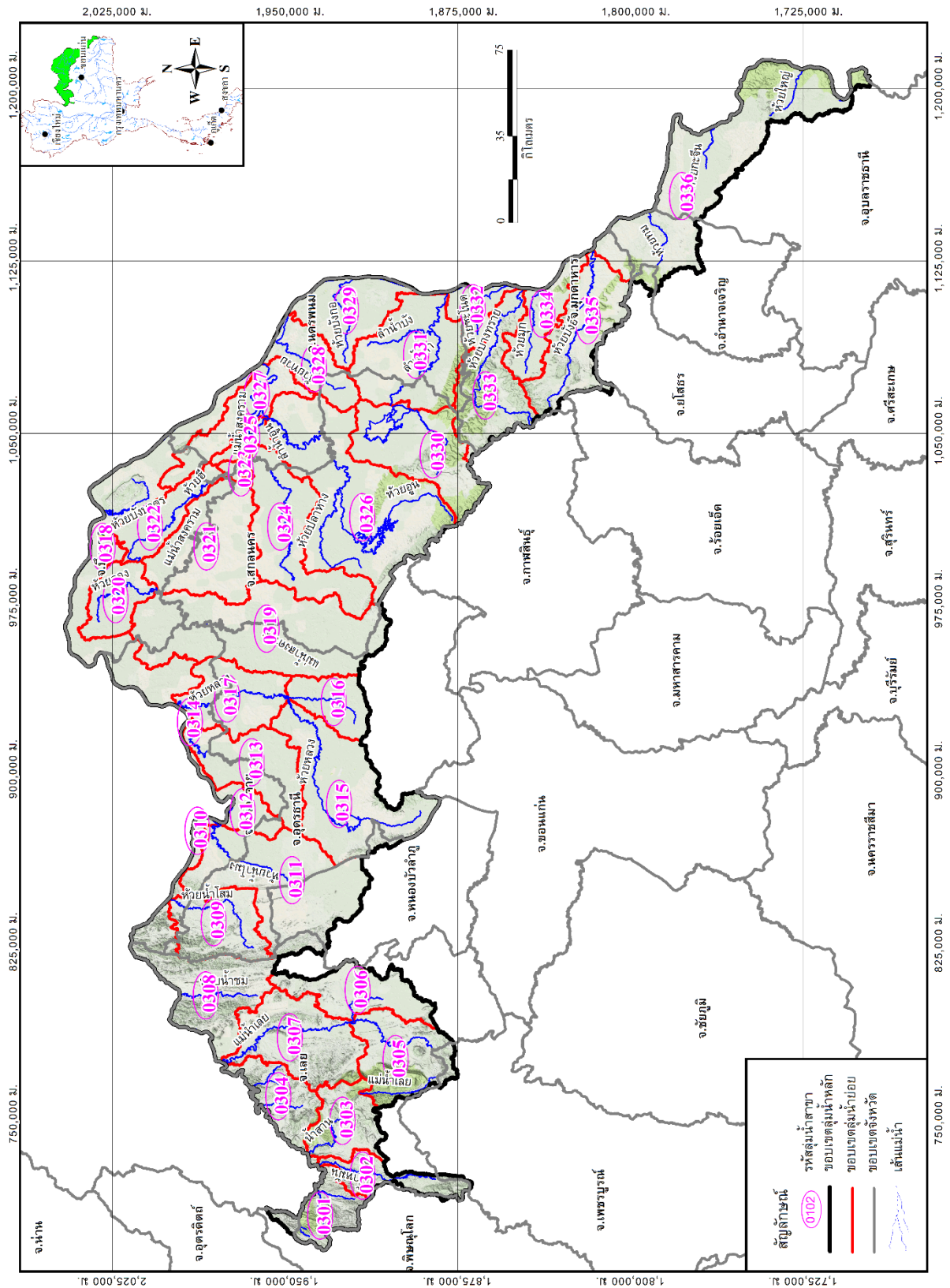
ตารางที่ 2.1.4-1 รายละเอียดของกลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ลำดับ	รหัส	ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ลุ่มน้ำสาขา		ร้อยละของพื้นที่ ในลุ่มน้ำหลัก	ครอบคลุมพื้นที่บางส่วน	
			(ตร.กม.)	(ไร่)		จังหวัด	อำเภอ
19	0319	แม่น้ำสงครามตอนบน	3,303.04	2,064,400	7.00	บึงกาฬ	โซพิสัย ปากคาด
						อุดรธานี	หนองหาน ทุ่งฝน ไชยวาน วังสามหมอ บ้านดุง
						หนองคาย	โพนพิสัย เฝ้าไร่ รัตนวาปี
						สกลนคร	วาริชภูมิ วานรนิวาส บ้านม่วง สว่างแดนดิน ส่องดาว เจริญศิลป์
20	0320	ห้วยคอง	703.34	439,586	1.49	บึงกาฬ	เมืองบึงกาฬ พรเจริญ โซพิสัย ปากคาด ศรีวิไล
						สกลนคร	บ้านม่วง
21	0321	แม่น้ำสงครามตอนล่าง	1,807.77	1,129,858	3.83	บึงกาฬ	พรเจริญ เซกา ศรีวิไล
						สกลนคร	วานรนิวาส คำตากล้า บ้านม่วง อากาศอำนวย เจริญ ศิลป์
22	0322	ห้วยอี	740.38	462,736	1.57	บึงกาฬ	เมืองบึงกาฬ พรเจริญ เซกา บึงโขงหลง ศรีวิไล
						สกลนคร	อากาศอำนวย
						นครพนม	นาทม
23	0323	แม่น้ำสงครามตอนล่าง	108.57	67,859	0.23	สกลนคร	อากาศอำนวย
		ส่วนที่ 2				นครพนม	ศรีสงคราม นาทม
24	0324	ห้วยน้ำยาม	1,725.16	1,078,227	3.66	สกลนคร	พรรณานิคม พังโคน วาริชภูมิ วานรนิวาส อากาศ อำนวย สว่างแดนดิน ส่องดาว เจริญศิลป์
						นครพนม	ศรีสงคราม นาหว้า
25	0325	แม่น้ำสงครามตอนล่าง	264.56	165,351	0.56	สกลนคร	อากาศอำนวย
		ส่วนที่ 3				นครพนม	ศรีสงคราม นาหว้า นาทม
26	0326	ห้วยน้ำอูน	3,558.88	2,224,299	7.55	อุดรธานี	วังสามหมอ
						กาฬสินธุ์	คำม่วง สมเด็จ
						สกลนคร	เมืองสกลนคร กุสุมาลย์ กุดบาก พรรณานิคม พังโคน วาริชภูมิ นิคมอูน วานรนิวาส อากาศอำนวย สว่าง แดนดิน ส่องดาว เจริญศิลป์ โพนนาแก้ว ภูพาน
						นครพนม	ศรีสงคราม นาหว้า โพนสวรรค์
27	0327	แม่น้ำสงครามตอนล่าง	927.36	579,598	1.97	บึงกาฬ	เซกา บึงโขงหลง
		ส่วนที่ 4				นครพนม	ท่าอุเทน บ้านแพง ศรีสงคราม โพนสวรรค์ นาทม
28	0328	ห้วยทวย	806.74	504,212	1.71	สกลนคร	กุสุมาลย์ โพนนาแก้ว
						นครพนม	เมืองนครพนม ปลาปาก ท่าอุเทน โพนสวรรค์
29	0329	แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	1,128.48	705,301	2.39	นครพนม	เมืองนครพนม ปลาปาก ท่าอุเทน ธาตุพนม เรณูนคร โพนสวรรค์
30	0330	น้ำพุ	1,651.85	1,032,406	3.50	กาฬสินธุ์	สมเด็จ ห้วยผึ้ง นาตู
						สกลนคร	เมืองสกลนคร กุสุมาลย์ กุดบาก เต่างอย โคกศรี สุพรรณ โพนนาแก้ว ภูพาน
						นครพนม	นาแก
						มุกดาหาร	ดงหลวง
31	0331	ห้วยน้ำก่ำ	1,884.66	1,177,913	4.00	สกลนคร	เมืองสกลนคร กุสุมาลย์ เต่างอย โคกศรีสุพรรณ โพน นาแก้ว
						นครพนม	เมืองนครพนม ปลาปาก ธาตุพนม เรณูนคร นาแก วัง ยาง
						มุกดาหาร	ดงหลวง

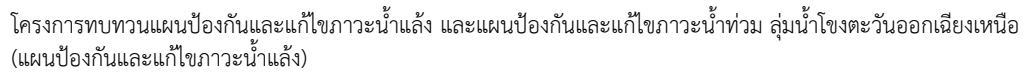

ตารางที่ 2.1.4-1 รายละเอียดของกลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ลำดับ	รหัส	ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ลุ่มน้ำสาขา		ร้อยละของพื้นที่ ในกลุ่มน้ำหลัก	ครอบคลุมพื้นที่บางส่วน	
			(ตร.กม.)	(ไร่)		จังหวัด	อำเภอ
32	0332	แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	460.60	287,878	0.98	นครพนม	ธาตุพนม นาแก
						มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร ดงหลวง วานใหญ่
33	0333	ห้วยบางทราย	1,399.90	874,940	2.97	กาฬสินธุ์	กุฉินารายณ์ เขาวง นาคู
						สกลนคร	เต่างอย ภูพาน
						นครพนม	นาแก
						มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร ดงหลวง คำชะอี วานใหญ่
34	0334	ห้วยมุก	797.00	498,123	1.69	มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร ดอนตาล ดงหลวง คำชะอี
35	0335	ห้วยบังอี	1,528.15	955,097	3.24	ยโสธร	เลิงนกทา
						ร้อยเอ็ด	หนองพอก
						กาฬสินธุ์	กุฉินารายณ์
						มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร นิคมคำสร้อย ดอนตาล คำชะอี หนองสูง
36	0336	แม่น้ำโขงตอนล่าง	3,451.85	2,157,408	7.32	อุบลราชธานี	ศรีเมืองใหม่ โขงเจียม เขมราฐ ตระการพืชผล กุดข้าวปุ้น โพธิ์ไทร สรินธร นาตาล
						ยโสธร	เลิงนกทา
						อำนาจเจริญ	เมืองอำนาจเจริญ ขานุมาน ปทุมราชวงศา เสนางคนิคม
						มุกดาหาร	ดอนตาล
รวม			47,162	29,476,234	100		

รูปที่ 2.1.4-3 ขอบเขตลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1.5 ลักษณะทางอุตุนิยมวิทยา

1) สภาพภูมิอากาศ

พื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ ยังมีพายุดีเปรสชันและพายุไต้ฝุ่น ซึ่งมาจากทะเลจีนใต้ พัดผ่านเข้ามาเป็นครั้งคราว ซึ่งส่งผลทำให้เกิดฤดูกาลต่างๆ ได้แก่ ฤดูฝนจะเกิดในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ฤดูหนาวจะเกิดในช่วงปลายเดือน ตุลาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ และฤดูร้อนจะเกิดในช่วงเดือนมีนาคม ถึงเดือนเมษายน จากข้อมูลภูมิอากาศที่สถานีตรวจวัดอากาศ ของกรมอุตุนิยมวิทยา ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่โขงตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 9 สถานี คือ สถานีตรวจอากาศจังหวัดหนองคาย สถานีจังหวัดเลย สถานี สกข.เลย สถานีจังหวัดอุดรธานี สถานีจังหวัดสกลนคร สถานี สกข.สกลนคร สถานีจังหวัดนครพนม สถานี สกข.นครพนม และสถานีจังหวัดมุกดาหาร โดยมีตัวแปรภูมิอากาศที่สำคัญ ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ ความเร็วลม เมฆปกคลุม และปริมาณการระเหยจากผิวดิน สรุปได้ดังนี้

อุณหภูมิ : อุณหภูมิรายเดือนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 22.0 – 29.0 องศาเซลเซียส โดยช่วงที่อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดประมาณเดือนธันวาคมและอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดประมาณเดือนเมษายน อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีมีค่าเท่ากับ 26.2 องศาเซลเซียส

ความชื้นสัมพัทธ์ : ความชื้นสัมพัทธ์รายเดือนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 64.6 – 85.0 เปอร์เซ็นต์ โดยช่วงเวลาที่มีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดประมาณเดือนมีนาคมและช่วงเวลาที่มีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดอยู่ในช่วงเดือนสิงหาคม ถึงเดือนกันยายน ค่าความชื้นสัมพัทธ์รายปีเฉลี่ยเท่ากับ 74.4 เปอร์เซ็นต์

เมฆปกคลุม (0-10) : ปริมาณเมฆปกคลุมมีค่าอยู่ระหว่าง 2.1 – 7.8 (ใน 10 ส่วนของท้องฟ้า) โดยปริมาณเมฆปกคลุมเฉลี่ยจะน้อยที่สุดในเดือนกุมภาพันธ์ และจะมากที่สุดในเดือนสิงหาคม โดยเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 4.7 (ใน 10 ส่วนของท้องฟ้า)

ลมและพายุ : ความเร็วลมเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 1.0 – 1.9 นอต โดยมีความเร็วลมสูงสุด ในเดือนมีนาคมซึ่งเป็นช่วงฤดูร้อน จำนวนวันที่มีพายุฟ้าคะนองโดยเฉลี่ยเท่ากับ 67 วันต่อปี เดือนที่มีพายุฟ้าคะนองมากที่สุดคือเดือนพฤษภาคมเฉลี่ย 12 วัน

ปริมาณการระเหยจากผิวดิน : ปริมาณการระเหยรายเดือนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 100.3 – 159.5 มิลลิเมตร เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีปริมาณการระเหยต่ำสุด ในขณะที่เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีปริมาณการระเหยสูงสุด ค่าปริมาณการระเหยรวมทั้งปีประมาณ 1,446.3 มิลลิเมตร

ปริมาณฝน : ปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 5.6 – 342.1 มิลลิเมตร เดือนมกราคมเป็นเดือนที่มีปริมาณฝนตกต่ำสุด ในขณะที่เดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีปริมาณฝนสูงสุด ค่าปริมาณการระเหยรวมทั้งปีประมาณ 1,643.8 มิลลิเมตร โดยตลอดทั้งปีมีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ย 128 วัน

2) ปริมาณฝน

จากการรวบรวมข้อมูลปริมาณฝนรายเดือนของสถานีวัดน้ำฝนจากกรมอุตุนิยมวิทยาและกรมชลประทาน จำนวนทั้งสิ้น 42 สถานี วิเคราะห์ปริมาณฝนในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือจากวิธีแฟคเตอร์รีเอสเซน ดังแสดงปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยในรอบ 30 ปี ของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือและลุ่มน้ำสาขาไว้ใน **ตารางที่ 2.1.5-1** พบว่า ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ มีปริมาณฝนเฉลี่ยเท่ากับ 1,486.5 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม คิดเป็น 87.2 % โดยเดือนที่มีฝนตกสูงสุดได้แก่เดือนสิงหาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 265.7 มิลลิเมตร สามารถแสดงกราฟการกระจายปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยไว้ใน **รูปที่ 2.1.5-1** และกราฟการผันแปรปริมาณฝนเฉลี่ยรายปี จำนวน 30 ปี ของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีค่าผันแปรอยู่ระหว่าง 723 – 2,015 มิลลิเมตรต่อปี แสดงไว้ใน **รูปที่ 2.1.5-2**

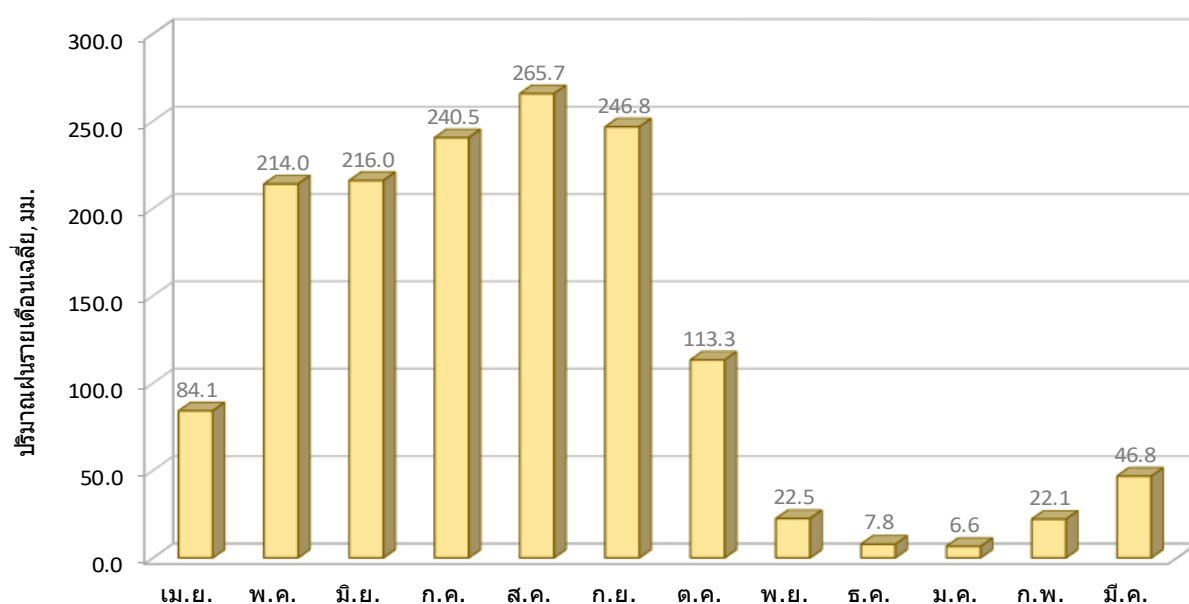
ตารางที่ 2.1.5-1 ปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยรอบ 30 ปี ของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือและลุ่มน้ำสาขา

ลุ่มน้ำสาขา	ปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ย 30 ปี, มม.												ฝนรายปี เฉลี่ย, มม.	ฤดูฝน (พ.ค.-ต.ค.)	ฤดูแล้ง (เม.ย.-พ.ย.)
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.			
แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	79.6	187.2	160.0	153.9	175.1	235.0	154.4	27.6	7.4	8.1	14.0	37.2	1,239.3	1,065.5	173.8
น้ำห่มัน	61.3	182.4	136.2	119.7	146.7	225.7	186.2	32.6	6.2	8.5	10.1	22.5	1,137.9	996.9	141.1
น้ำสาน	83.5	213.3	187.0	170.9	245.8	243.7	115.9	19.5	7.7	8.8	15.9	37.7	1,349.8	1,176.7	173.2
แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	101.1	187.3	168.8	154.1	184.8	239.1	127.9	22.7	8.9	7.2	17.3	51.3	1,270.5	1,062.0	208.5
แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 1	73.7	223.8	192.4	175.6	268.5	244.7	114.8	18.8	7.1	9.6	14.8	30.2	1,373.8	1,219.7	154.1
ห้วยน้ำปวน	82.2	217.9	191.3	175.0	257.4	245.0	111.6	18.6	7.6	9.0	15.9	36.6	1,368.2	1,198.3	169.9
แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 2	96.4	194.9	174.4	159.3	202.9	240.6	123.8	21.7	8.6	7.7	17.0	47.6	1,294.9	1,096.0	198.9
แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	100.6	190.3	168.8	156.2	187.9	238.7	126.4	22.3	9.4	7.2	16.7	49.4	1,273.9	1,068.3	205.6
ห้วยน้ำโสม	99.4	196.5	168.9	160.8	194.3	237.8	123.4	21.8	10.5	7.1	15.5	45.4	1,281.3	1,081.6	199.7
แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	98.4	203.2	168.8	165.3	201.0	236.9	119.9	20.7	11.7	7.0	14.0	41.3	1,288.2	1,095.1	193.1
น้ำโม่	79.3	192.6	183.7	184.0	203.8	238.7	138.5	56.5	9.9	9.2	36.4	28.5	1,361.2	1,141.3	219.9
แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	98.4	203.2	168.8	165.3	201.0	236.9	119.9	20.7	11.7	7.0	14.0	41.3	1,288.2	1,095.1	193.1
น้ำสวย	91.0	202.0	182.4	182.9	226.7	242.3	113.8	19.2	9.8	6.9	16.2	43.4	1,336.6	1,150.2	186.5
แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	98.4	203.2	168.8	165.3	201.0	236.9	119.9	20.7	11.7	7.0	14.0	41.3	1,288.2	1,095.1	193.1
ห้วยหลวงส่วนที่ 1	67.4	194.1	210.7	219.9	263.0	250.4	119.0	43.2	6.3	8.4	35.1	35.9	1,453.2	1,257.0	196.2
ห้วยดาน	71.7	199.0	217.8	228.5	293.6	256.4	98.1	15.3	4.8	6.7	22.0	48.7	1,462.6	1,293.4	169.2
ห้วยหลวงส่วนที่ 2	94.2	202.5	176.4	175.1	215.4	239.9	116.5	19.9	10.6	7.0	15.2	42.5	1,315.3	1,126.0	189.4
แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	93.4	216.2	218.7	248.2	276.8	237.5	99.4	17.8	9.3	6.5	20.4	50.1	1,494.3	1,296.7	197.6
แม่น้ำสงครามตอนบน	85.1	203.6	199.6	206.9	254.7	246.1	106.3	17.6	8.0	6.8	18.9	46.0	1,399.4	1,217.1	182.4

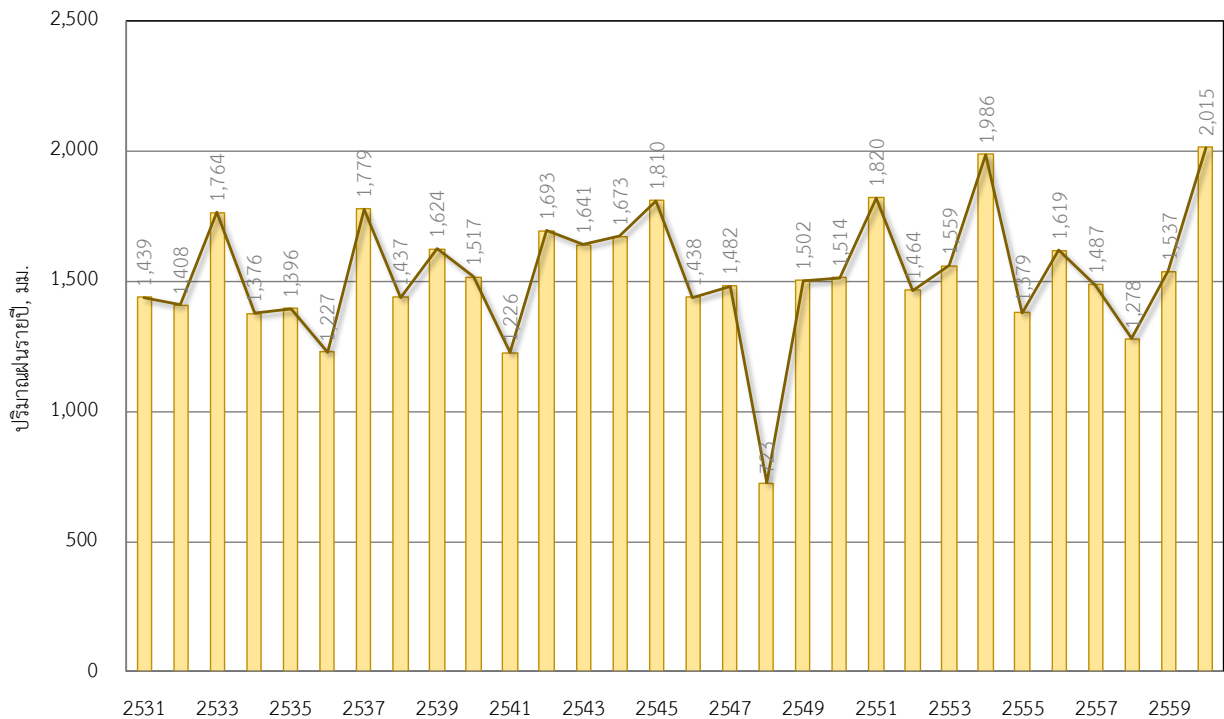

ตารางที่ 2.1.5-1 ปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยรอบ 30 ปี ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือและลุ่มน้ำสาขา (ต่อ)

ลุ่มน้ำสาขา	ปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ย 30 ปี, มม.												ฝนรายปี เฉลี่ย, มม.	ฤดูฝน (พ.ค.-ต.ค.)	ฤดูแล้ง (เม.ย.-พ.ย.)
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.			
ห้วยคอง	98.4	203.2	168.8	165.3	201.0	236.9	119.9	20.7	11.7	7.0	14.0	41.3	1,288.2	1,095.1	193.1
แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 1	94.8	229.9	241.1	281.2	295.8	231.8	86.3	16.0	8.2	6.1	25.4	55.2	1,571.9	1,366.1	205.9
ห้วยอี	92.6	230.0	232.3	273.3	299.1	228.6	84.8	16.5	7.9	6.4	27.0	61.5	1,560.1	1,348.1	211.9
แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 2	90.9	236.6	246.5	298.5	323.7	226.1	76.0	15.6	6.9	6.3	30.4	67.4	1,624.9	1,407.4	217.5
ห้วยน้ำยาม	93.5	240.2	270.5	327.7	332.9	230.4	73.3	14.1	6.9	5.8	29.8	59.9	1,684.8	1,475.0	209.8
แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 3	90.9	236.6	246.5	298.5	323.7	226.1	76.0	15.6	6.9	6.3	30.4	67.4	1,624.9	1,407.4	217.5
ห้วยน้ำอูน	93.3	240.1	268.0	325.0	332.4	229.6	73.4	14.3	6.9	5.8	29.9	60.9	1,679.7	1,468.6	211.1
แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 4	85.9	231.3	292.5	369.7	387.4	241.9	72.7	13.6	6.2	5.8	28.0	59.3	1,794.2	1,595.5	198.8
ห้วยทวย	83.9	229.1	311.6	399.2	413.9	248.5	71.4	12.8	5.9	5.5	26.9	56.0	1,864.6	1,673.6	191.0
แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	93.4	258.7	383.0	524.3	518.8	293.7	82.5	8.8	5.3	4.4	26.9	61.1	2,261.0	2,061.1	199.9
น้ำพุง	92.7	239.3	262.7	318.4	330.0	228.7	74.1	14.6	6.9	5.9	30.0	62.5	1,665.9	1,453.2	212.7
ห้วยน้ำก่ำ	88.2	240.8	275.9	350.9	362.9	252.8	92.3	15.2	6.7	5.6	27.3	63.2	1,781.9	1,575.6	206.2
แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	55.3	201.3	162.5	182.9	178.2	273.7	185.3	28.9	8.5	5.2	12.3	40.4	1,334.5	1,183.9	150.6
ห้วยบางทราย	74.0	220.2	211.5	249.3	253.9	250.9	129.6	21.8	7.7	5.6	21.2	51.9	1,497.6	1,315.5	182.2
ห้วยมุก	55.3	201.3	162.5	182.9	178.2	273.7	185.3	28.9	8.5	5.2	12.3	40.4	1,334.5	1,183.9	150.6
ห้วยบังอี	55.3	201.3	162.5	182.9	178.2	273.7	185.3	28.9	8.5	5.2	12.3	40.4	1,334.5	1,183.9	150.6
แม่น้ำโขงตอนล่าง	65.4	211.2	212.3	242.0	235.2	290.5	147.7	25.6	5.8	3.9	14.5	32.8	1,487.0	1,339.0	148.0
โขงตะวันออกเฉียงเหนือ	84.1	214.0	216.0	240.5	265.7	246.8	113.3	22.5	7.8	6.6	22.1	46.8	1,486.5	1,296.5	190.0
(ลุ่มน้ำหลัก)															

รูปที่ 2.1.5-1 การกระจายปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รูปที่ 2.1.5-2 การผันแปรของปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

3) ปริมาณน้ำท่า

การศึกษาปริมาณน้ำท่าของกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณน้ำท่ารายเดือนและรายปี การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่า รายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน การวิเคราะห์ปริมาณน้ำท่าในแต่ละลุ่มน้ำสาขาและการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงปริมาณน้ำท่า โดยทำการรวบรวมข้อมูลปริมาณน้ำท่าจากสถานีวัดน้ำท่าจำนวน 26 สถานี

การวิเคราะห์ปริมาณน้ำท่าในลุ่มน้ำสาขา โดยการเลือกสถานีตัวแทนของลุ่มน้ำสาขานำมาคำนวณแฟคเตอร์ ปรับค่าเพื่อนำไปคูณปริมาณน้ำท่ารายเดือนของสถานีตัวแทน เพื่อให้ได้ปริมาณน้ำท่ารายเดือนของลุ่มน้ำสาขา แฟคเตอร์ปรับค่าจะคำนวณจากอัตราส่วนพื้นที่รับน้ำฝนหรือคำนวณโดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน ซึ่งอาจจำเป็นต้องมีการปรับค่าให้เหมาะสมอีกครั้ง โดยพิจารณาการกระจายตามพื้นที่ของค่าปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยต่อหน่วยพื้นที่รับน้ำฝน และจากการกระจายของค่าปริมาณฝนรายปีเฉลี่ย อย่างไรก็ตามปริมาณน้ำท่ารายเดือน ที่คำนวณได้ดังกล่าวจะเป็นลักษณะตามธรรมชาติ (Natural Flow) ซึ่งยังไม่ได้มีการพิจารณาใช้น้ำ จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำต่างๆ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่าลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยปีละ 15,525 ล้าน ลบ.ม. เป็นปริมาณน้ำท่าในฤดูฝน (เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม) เฉลี่ย 14,015 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 90.3 ของปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยทั้งปีโดยแยกเป็นรายลุ่มน้ำสาขาดังตารางที่ 2.1.5-2 และแสดงกราฟการกระจายน้ำท่ารายเดือนเฉลี่ยไว้ในรูปที่ 2.1.5-3 และกราฟการผันแปรน้ำท่ารายปี จำนวน 30 ปี ของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีค่าผันแปรอยู่ระหว่าง 4,242 - 32,704 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี แสดงไว้ใน รูปที่ 2.1.5-4

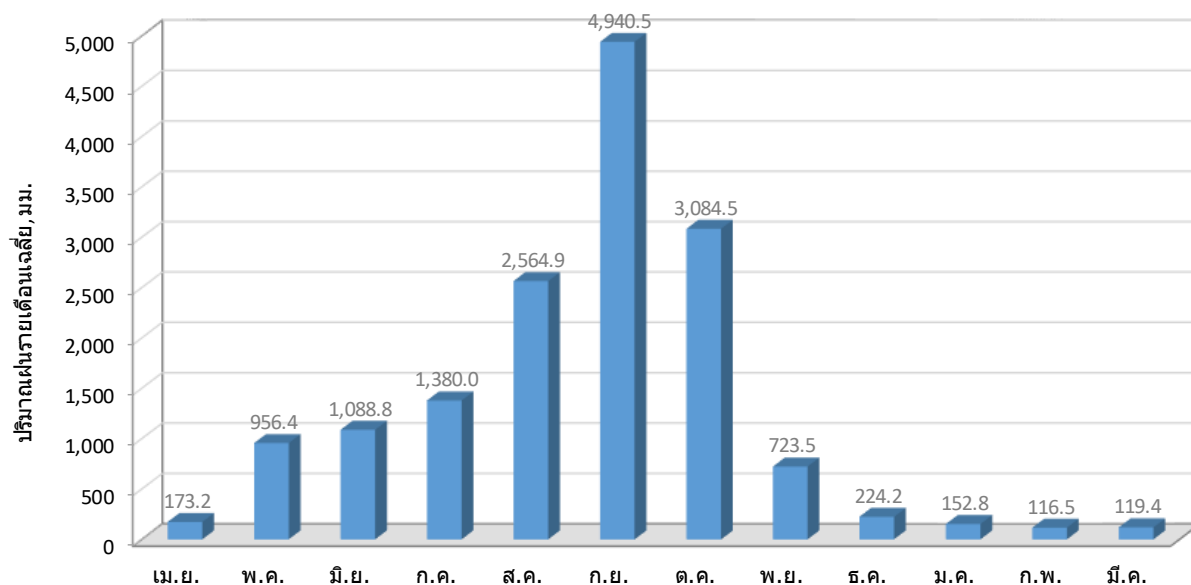
ตารางที่ 2.1.5-2 ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยรอบ 30 ปีของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือและลุ่มน้ำสาขา

ลุ่มน้ำ	ปริมาณน้ำท่ารายเดือนเฉลี่ย, ล้าน ลบ.ม.												รวมทั้งปี ล้าน ลบ.ม.	ฤดูฝน (พ.ค.-ต.ค.)	ฤดูแล้ง (เม.ย.-พ.ย.)
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.			
แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 1	7.0	38.6	44.0	55.7	103.6	199.6	124.6	29.2	9.1	6.2	4.7	4.8	627.2	566.2	61.0
ห้วยอี	2.9	16.1	18.3	23.2	43.0	82.9	51.8	12.1	3.8	2.6	2.0	2.0	260.6	235.2	25.3
แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 2	0.4	2.4	2.8	3.5	6.5	12.5	7.8	1.8	0.6	0.4	0.3	0.3	39.4	35.6	3.8
ห้วยน้ำยม	6.7	36.9	42.0	53.2	99.0	190.6	119.0	27.9	8.6	5.9	4.5	4.6	598.9	540.7	58.2
แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 3	1.1	5.8	6.6	8.4	15.6	30.1	18.8	4.4	1.4	0.9	0.7	0.7	94.7	85.5	9.2
ห้วยน้ำอูน	13.6	75.2	85.7	108.6	201.8	388.7	242.6	56.9	17.6	12.0	9.2	9.4	1,221.3	1,102.5	118.7
แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 4	3.6	20.0	22.8	28.9	53.7	103.5	64.6	15.2	4.7	3.2	2.4	2.5	325.2	293.6	31.6
ห้วยทวย	3.2	17.5	19.9	25.2	46.8	90.2	56.3	13.2	4.1	2.8	2.1	2.2	283.5	256.0	27.6
แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	4.4	24.3	27.7	35.1	65.2	125.5	78.4	18.4	5.7	3.9	3.0	3.0	394.5	356.1	38.4
น้ำพุ	6.4	35.4	40.3	51.0	94.8	182.6	114.0	26.7	8.3	5.7	4.3	4.4	573.9	518.1	55.8
ห้วยน้ำก่า	7.3	40.3	45.8	58.1	107.9	207.9	129.8	30.4	9.4	6.4	4.9	5.0	653.4	589.9	63.5
แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	1.8	10.1	11.5	14.5	27.0	52.0	32.5	7.6	2.4	1.6	1.2	1.3	163.4	147.5	15.9
ห้วยบางทราย	5.4	30.0	34.2	43.3	80.6	155.2	96.9	22.7	7.0	4.8	3.7	3.7	487.7	440.2	47.4
ห้วยมุก	3.1	17.3	19.6	24.9	46.3	89.2	55.7	13.1	4.0	2.8	2.1	2.2	280.2	252.9	27.2
ห้วยบังอี	5.9	32.7	37.3	47.3	87.8	169.2	105.6	24.8	7.7	5.2	4.0	4.1	531.6	479.9	51.7
แม่น้ำโขงตอนล่าง	13.2	73.0	83.1	105.3	195.8	377.1	235.5	55.2	17.1	11.7	8.9	9.1	1,185.1	1,069.9	115.2
โขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ลุ่มน้ำหลัก)	173.2	956.4	1,088.8	1,380.0	2,564.9	4,940.5	3,084.5	723.5	224.2	152.8	116.5	119.4	15,524.6	14,015.0	1,509.5

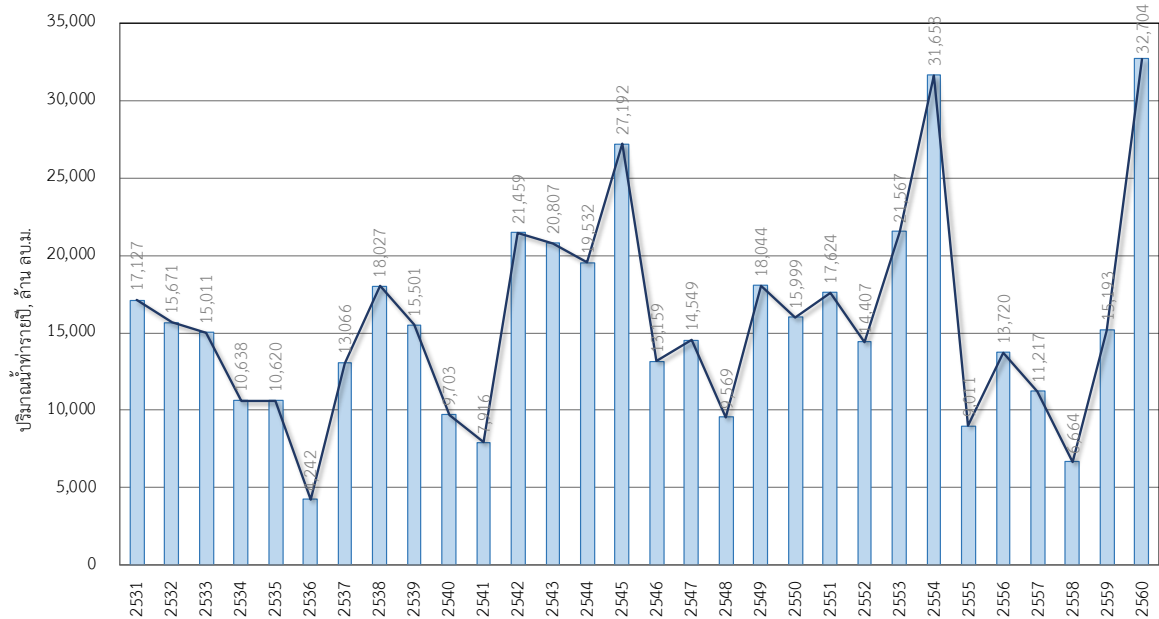

ตารางที่ 2.1.5-2 ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยรอบ 30 ปีของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือและลุ่มน้ำสาขา (ต่อ)

ลุ่มน้ำ	ปริมาณน้ำท่ารายเดือนเฉลี่ย, ล้าน ลบ.ม.												รวมทั้งปี ล้าน ลบ.ม.	ฤดูฝน (พ.ค.-ต.ค.)	ฤดูแล้ง (เม.ย.-พ.ย.)
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.			
แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 1	7.0	38.6	44.0	55.7	103.6	199.6	124.6	29.2	9.1	6.2	4.7	4.8	627.2	566.2	61.0
ห้วยอี	2.9	16.1	18.3	23.2	43.0	82.9	51.8	12.1	3.8	2.6	2.0	2.0	260.6	235.2	25.3
แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 2	0.4	2.4	2.8	3.5	6.5	12.5	7.8	1.8	0.6	0.4	0.3	0.3	39.4	35.6	3.8
ห้วยน้ำยาม	6.7	36.9	42.0	53.2	99.0	190.6	119.0	27.9	8.6	5.9	4.5	4.6	598.9	540.7	58.2
แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 3	1.1	5.8	6.6	8.4	15.6	30.1	18.8	4.4	1.4	0.9	0.7	0.7	94.7	85.5	9.2
ห้วยน้ำอูน	13.6	75.2	85.7	108.6	201.8	388.7	242.6	56.9	17.6	12.0	9.2	9.4	1,221.3	1,102.5	118.7
แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 4	3.6	20.0	22.8	28.9	53.7	103.5	64.6	15.2	4.7	3.2	2.4	2.5	325.2	293.6	31.6
ห้วยทวย	3.2	17.5	19.9	25.2	46.8	90.2	56.3	13.2	4.1	2.8	2.1	2.2	283.5	256.0	27.6
แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	4.4	24.3	27.7	35.1	65.2	125.5	78.4	18.4	5.7	3.9	3.0	3.0	394.5	356.1	38.4
น้ำพุง	6.4	35.4	40.3	51.0	94.8	182.6	114.0	26.7	8.3	5.7	4.3	4.4	573.9	518.1	55.8
ห้วยน้ำก่ำ	7.3	40.3	45.8	58.1	107.9	207.9	129.8	30.4	9.4	6.4	4.9	5.0	653.4	589.9	63.5
แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	1.8	10.1	11.5	14.5	27.0	52.0	32.5	7.6	2.4	1.6	1.2	1.3	163.4	147.5	15.9
ห้วยบางทราย	5.4	30.0	34.2	43.3	80.6	155.2	96.9	22.7	7.0	4.8	3.7	3.7	487.7	440.2	47.4
ห้วยมุก	3.1	17.3	19.6	24.9	46.3	89.2	55.7	13.1	4.0	2.8	2.1	2.2	280.2	252.9	27.2
ห้วยบังอี	5.9	32.7	37.3	47.3	87.8	169.2	105.6	24.8	7.7	5.2	4.0	4.1	531.6	479.9	51.7
แม่น้ำโขงตอนล่าง	13.2	73.0	83.1	105.3	195.8	377.1	235.5	55.2	17.1	11.7	8.9	9.1	1,185.1	1,069.9	115.2
โขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ลุ่มน้ำหลัก)	173.2	956.4	1,088.8	1,380.0	2,564.9	4,940.5	3,084.5	723.5	224.2	152.8	116.5	119.4	15,524.6	14,015.0	1,509.5

รูปที่ 2.1.5-3 การกระจายปริมาณน้ำท่ารายเดือนเฉลี่ยลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รูปที่ 2.1.5-4 การผันแปรของปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

4) ปริมาณน้ำหลาก

การศึกษาปริมาณน้ำหลากของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณน้ำหลากจากสถานีวัดน้ำของหน่วยงานต่างๆ จำนวน 12 สถานี แสดงรายละเอียดสถานีและข้อมูลปริมาณน้ำหลากรายปีไว้ใน ตารางที่ 2.1.5-3

ตารางที่ 2.1.5-3 ปริมาณน้ำหลากสูงสุดรายปีเฉลี่ยของแต่ละสถานีวัดน้ำในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รหัสสถานี	ลำน้ำ	ที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่า			พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ปริมาณน้ำหลากสูงสุด รายปีเฉลี่ย, ลบ.ม./วินาที
		สถานี	อำเภอ	จังหวัด		
KH.77A	น้ำทบ	บ้านกกซ้อ	วังสะพุง	เลย	142	168.81
KH.78	น้ำฮวย	บ้านน้ำฮวย	วังสะพุง	เลย	869	74.94
KH.53	ห้วยหลวง	บ้านหนองวัวซอ	เมืองหนองบัวลำภู	หนองบัวลำภู	436	573.08
KH.74	แม่น้ำสงคราม	บ้านท่าห้วยหลวง	บ้านม่วง	สกลนคร	2,145	281.97
KH.93	แม่น้ำสงคราม	บ้านโคกคำไธ	สว่างแดนดิน	สกลนคร	707	150.05
KH.90	น้ำพุง	บ้านตองโขบ	โคกศรีสุพรรณ	สกลนคร	848	154.63
KH.63	ห้วยน้ำก่ำ	บ้านด่านม่วงคำ	โพนนาแก้ว	สกลนคร	1,764	119.78
KH.69A	ห้วยน้ำก่ำ	บ้านหนองเรือทอง	นาแก	นครพนม	1,932	253.51

ตารางที่ 2.1.5-3 ปริมาณน้ำหลากสูงสุดรายปีเฉลี่ยของแต่ละสถานีวัดน้ำในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

รหัสสถานี	ลำน้ำ	ที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่า			พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ปริมาณน้ำหลากสูงสุด รายปีเฉลี่ย, ลบ.ม./วินาที
		สถานี	อำเภอ	จังหวัด		
KH.64A	ห้วยน้ำก่า	บ้านดอนขาว	เรณูนคร	นครพนม	3,345	370.36
KH.91	ห้วยชะโนด	บ้านดอนสวรรค์	ดงหลวง	มุกดาหาร	167	48.67
KH.92	ห้วยบางทราย	บ้านก้านเหลืองดง	เมืองมุกดาหาร	มุกดาหาร	1,118	432.36
KH.84	ห้วยบังอี่	บ้านหนองเย็นดง	คำชะอี	มุกดาหาร	48	105.88

5) ปริมาณตะกอน

การศึกษาปริมาณตะกอนของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณตะกอนจากสถานีวัดน้ำของหน่วยงานต่างๆ แสดงรายละเอียดสถานีและข้อมูลปริมาณตะกอนแขวนลอยรายปีเฉลี่ยไว้ใน ตารางที่ 2.1.5-4

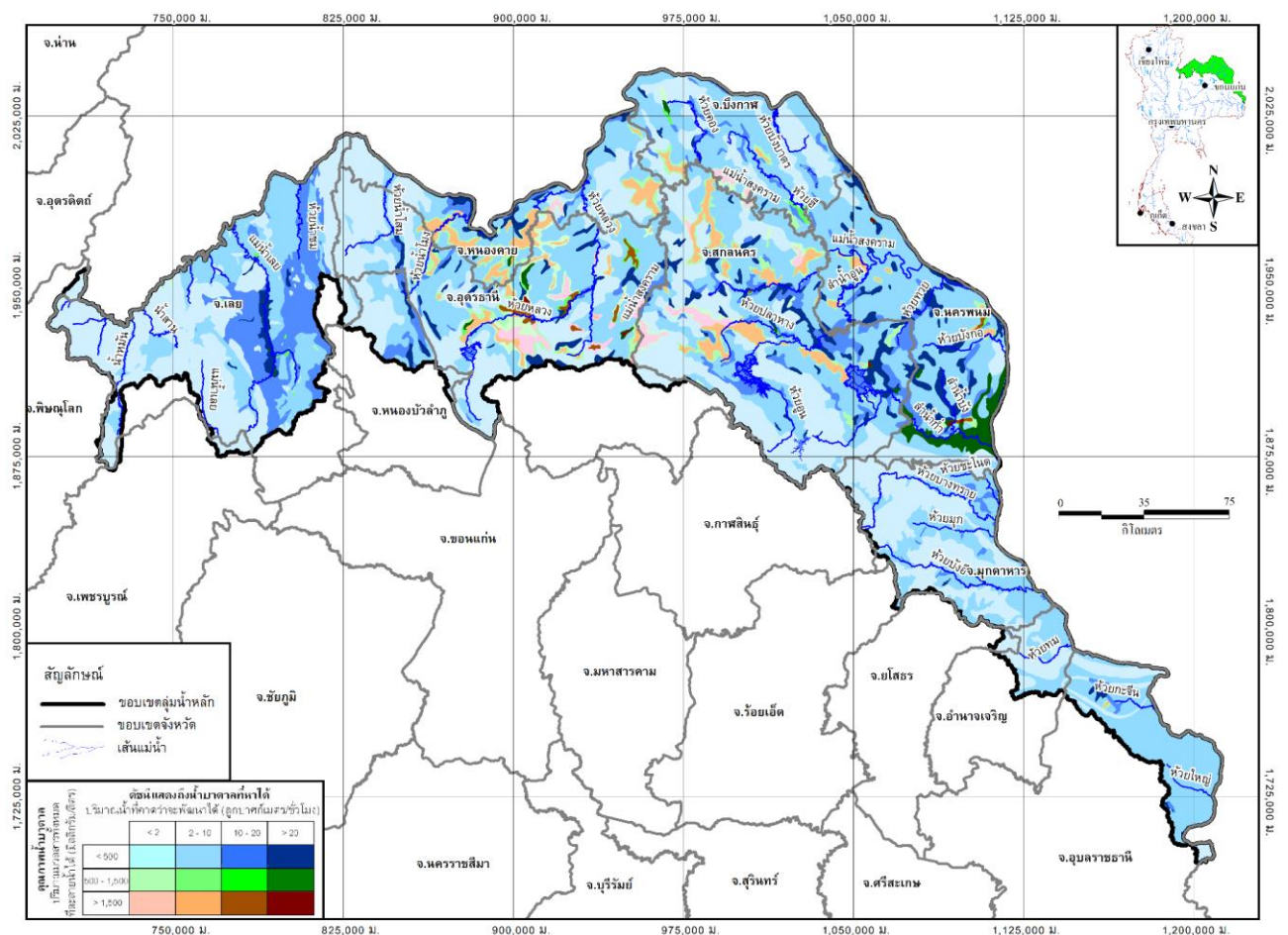
ตารางที่ 2.1.5-4 ปริมาณตะกอนแขวนลอยรายปีเฉลี่ยของแต่ละสถานีวัดน้ำในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รหัสสถานี	ลำน้ำ	ที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่า			พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ตะกอนแขวนลอยรายปีเฉลี่ย	
		สถานี	อำเภอ	จังหวัด		(ตัน/ปี)	(ตัน/ปี/ตร.กม.)
KH.61	น้ำเลย	บ้านแก่งบง	ด่านซ้าย	เลย	562	146,905	261.40
KH.77A	น้ำทบ	บ้านกกซ้อ	วังสะพุง	เลย	142	12,720	89.58
KH.58A	น้ำเลย	บ้านปากนา	เมืองเลย	เลย	3,101	302,840	97.66
KH.94	ห้วยน้ำโสม	บ้านวังเลา	นาูง	อุดรธานี	869	45,982	52.91
KH.18	น้ำโสม	บ้านนาอ่า	บ้านผือ	อุดรธานี	1,307	45,504	34.82
KH.53	ห้วยหลวง	บ้านหนองวัวซอ	เมืองหนองบัวลำภู	หนองบัวลำภู	436	21,895	50.22
KH.74	แม่น้ำสงคราม	บ้านท่าห้วยหลัว	บ้านม่วง	สกลนคร	2,145	51,912	24.20
KH.93	แม่น้ำสงคราม	บ้านโคกคำไธส	สว่างแดนดิน	สกลนคร	707	30,221	42.75
KH.90	น้ำพุง	บ้านตองโขบ	โคกศรีสุพรรณ	สกลนคร	848	43,135	50.87
KH.63	ห้วยน้ำก่า	บ้านด่านม่วงคำ	โพธิ์นาแก้ว	สกลนคร	1,764	29,659	16.81
KH.69A	ห้วยน้ำก่า	บ้านหนองเรือทอง	นาแก	นครพนม	1,932	144,483	74.78
KH.91	ห้วยชะโนด	บ้านดอนสวรรค์	ดงหลวง	มุกดาหาร	167	5,030	30.12
KH.92	ห้วยบางทราย	บ้านก้านเหลืองดง	เมืองมุกดาหาร	มุกดาหาร	1,118	101,537	90.82
KH.79	ห้วยบังอี่	บ้านโนนยาง	หนองสูง	มุกดาหาร	110	9,714	88.31
KH.84	ห้วยบังอี่	บ้านหนองเย็นดง	คำชะอี	มุกดาหาร	48	11,947	248.89

6) ศักยภาพน้ำบาดาล

จากแผนที่อุทกธรณีกริการใช้น้ำของชั้นน้ำบาดาลมาตราส่วน 1:100,000 ในพื้นที่ศึกษา ดังแสดงไว้ในรูปที่ 2.1.5-5 ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสารละลายรวมในน้ำ (TDS, ppm) และศักยภาพในการพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ได้ (ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง) ซึ่งคุณภาพน้ำที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตรกรรมจะต้องมีค่าปริมาณสารละลายรวมในน้ำน้อยกว่า 500 ส่วนต่อล้านส่วน ซึ่งแสดงเป็นพื้นที่โทนสีน้ำเงินในรูปดังกล่าว และจากผลการวิเคราะห์สามารถคำนวณพื้นที่ส่วนต่างๆ ได้ดังแสดงไว้ใน ตารางภาคผนวก ก-2 สามารถสรุปได้ว่า ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ที่คุณภาพน้ำบาดาลเหมาะสำหรับการนำมาใช้ประโยชน์เท่ากับ 42,317.41 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับร้อยละ 89.73 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยส่วนใหญ่มีศักยภาพการให้น้ำบาดาล 2-10 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง โดยครอบคลุมพื้นที่ 20,051.32 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับร้อยละ 42.52 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ รองลงมาคือ พื้นที่ที่มีศักยภาพน้ำบาดาล น้อยกว่า 2 10-20 และ มากกว่า 20 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง ตามลำดับ โดยครอบคลุมพื้นที่ 16,419.11 3,662.55 และ 2,184.43 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ หรือเท่ากับร้อยละ 34.81 7.77 และ 4.63 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ตามลำดับ

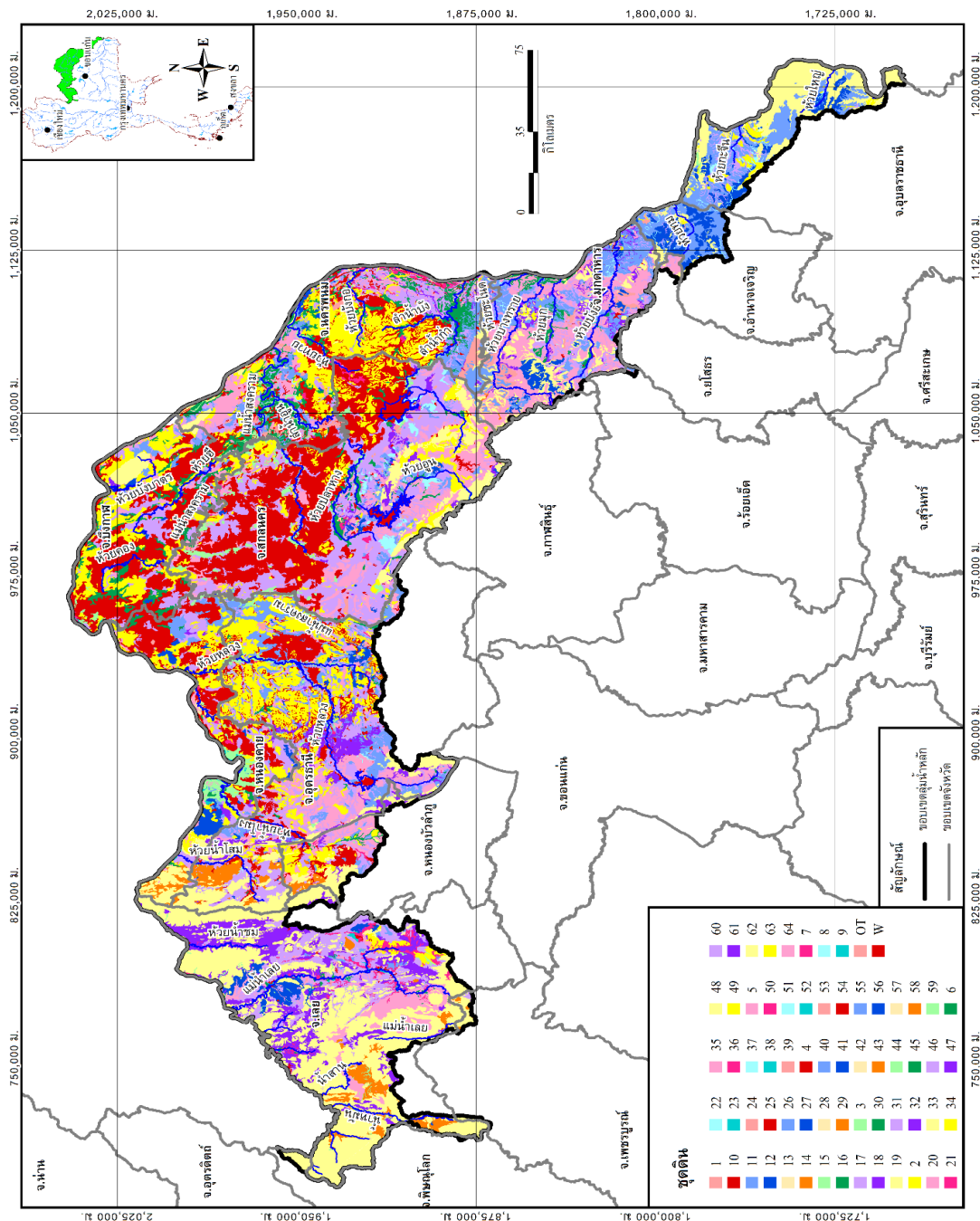
รูปที่ 2.1.5-5 แผนที่แสดงศักยภาพน้ำบาดาลในบริเวณพื้นที่ศึกษา มาตราส่วน 1:100,000

2.1.6 ทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

1) ทรัพยากรดิน

จากแผนที่ชุดดินกรมพัฒนาที่ดิน มาตราส่วน 1:25,000 พบว่า ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ มีทั้งหมด 33 กลุ่มชุดดิน โดยกลุ่มชุดดินที่ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุดคือกลุ่มชุดดินที่ 49 ครอบคลุมพื้นที่ 9,115.20 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,696,998 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.33 ของพื้นที่ลุ่มน้ำดังแสดงรายละเอียดไว้ใน ภาคผนวก ก-3 และ รูปที่ 2.1.6-1

รูปที่ 2.1.6-1 กลุ่มชุดดินของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

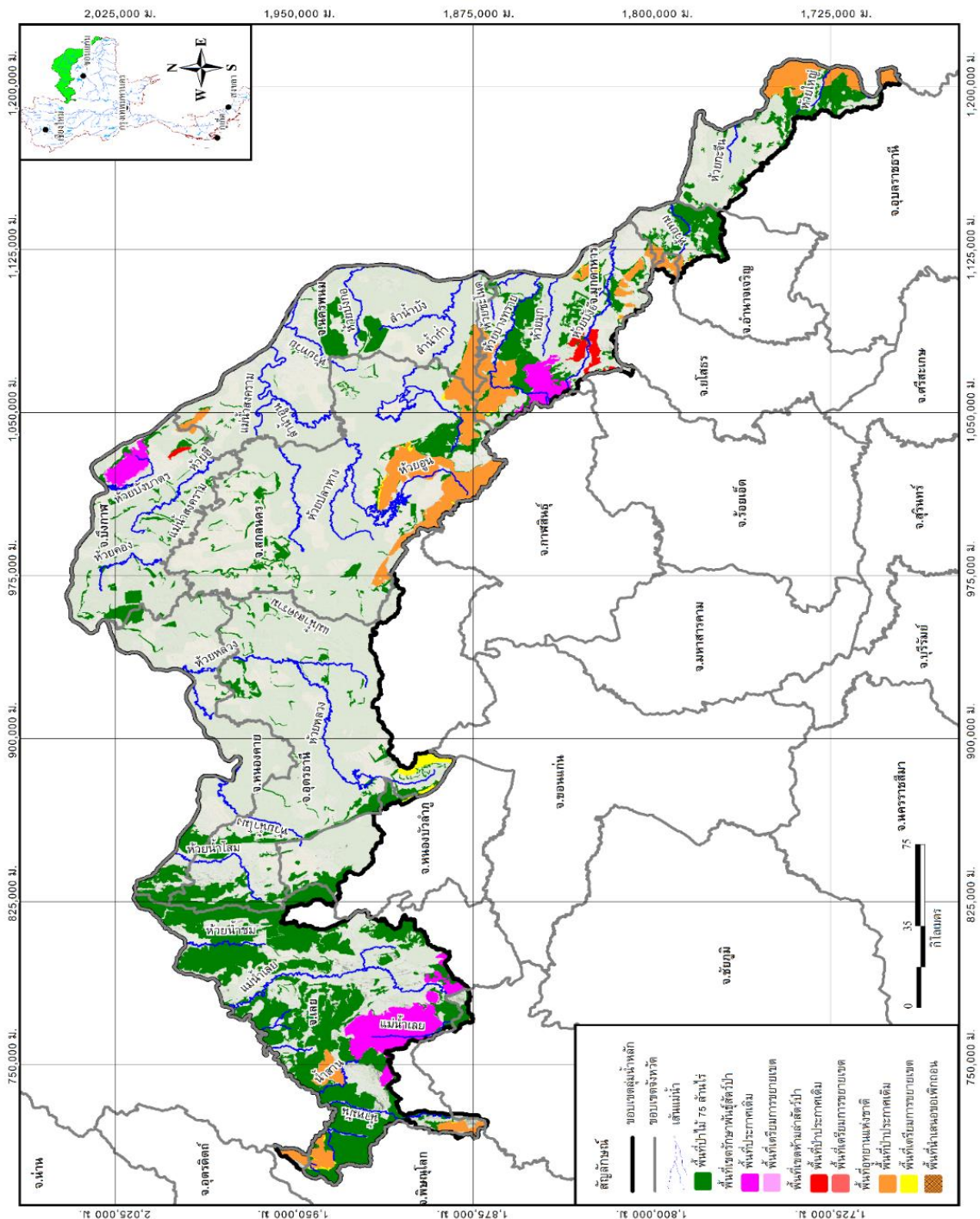

2.1.7 ทรัพยากรป่าไม้และชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ

1) ทรัพยากรป่าไม้

จากข้อมูลแผนที่ทรัพยากรป่าไม้ดังได้แสดงไว้ใน รูปที่ 2.1.7-1 และสามารถสรุปตัวเลขไว้ใน ตารางภาคผนวก ก-5 ซึ่งพบว่าพื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมีเท่ากับ 9,464.68 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็น 5,915,425 ไร่ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 20.07 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ

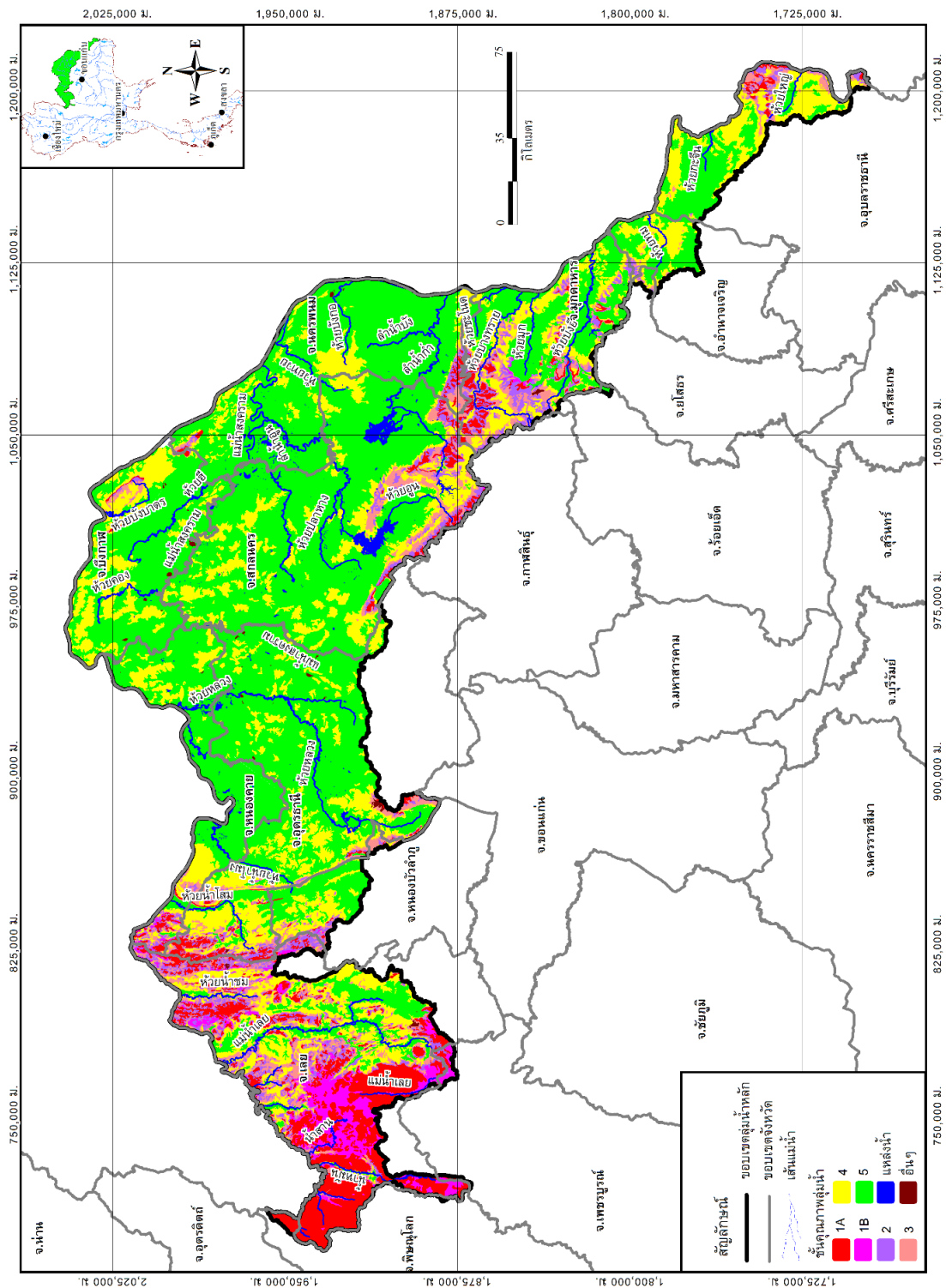

รูปที่ 2.1.7-1 พื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ

ในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ 1A 1B และ 2 เท่ากับ 3,658.41 1,072.60 และ 2,187.04 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ ซึ่งรวมเท่ากับร้อยละ 14.67 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ดังแสดงไว้ในรูปที่ 2.1.7-2 และ ตารางในภาคผนวก ก-6

รูปที่ 2.1.7-2 พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1.8 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในลุ่มน้ำ

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำและโครงการชลประทานในปัจจุบันที่ก่อสร้างแล้วเสร็จในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งประเภทโครงการตามขนาดความจุเก็บกัก ได้แก่ โครงการขนาดใหญ่ มีความจุเก็บกักมากกว่า 100 ล้าน ลบ.ม. ขึ้นไป โครงการขนาดกลาง มีความจุเก็บกักตั้งแต่ 2 ถึง 100 ล้าน ลบ.ม. และโครงการขนาดเล็ก มีความจุเก็บกักน้อยกว่า 2 ล้าน ลบ.ม.

ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งสิ้น 1,824 โครงการ ประกอบไปด้วยโครงการขนาดใหญ่ จำนวน 4 โครงการ นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง อีก 139 โครงการ และโครงการขนาดเล็ก 1,681 โครงการ ความจุเก็บกักรวม 1,783 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์รวม 1,847,076 ไร่ แสดงได้ดัง ตารางที่ 2.1.8-1 และแสดงตำแหน่งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันใน รูปที่ 2.1.8-1

(1) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่

ในปัจจุบันลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมีโครงการชลประทานและแหล่งน้ำขนาดใหญ่จำนวน 4 โครงการ ได้แก่ หนองหาร จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ ความจุ 266.92 ล้าน ลบ.ม. เขื่อนน้ำอูน จังหวัดสกลนคร ความจุ 520 ล้าน ลบ.ม. เขื่อนน้ำพุง จังหวัดสกลนคร ความจุ 165.48 ล้าน ลบ.ม. และเขื่อนห้วยหลวง จังหวัดอุดรธานี ความจุ 135.57 ล้าน ลบ.ม. พื้นที่รับประโยชน์รวมทั้งสิ้น 297,862 ไร่

(2) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ มีจำนวนทั้งสิ้น 139 โครงการ สามารถเก็บกักน้ำได้ 399.0 ล้าน ลบ.ม. มีพื้นที่ชลประทานรวมทั้งสิ้น 762,443 ไร่

(3) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กซึ่งเป็นโครงการประเภทอ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ หนอง บึง สระน้ำ บ่อน้ำตื้น บ่อน้ำบาดาล และอื่นๆ ที่ใช้เวลาในการก่อสร้างไม่เกิน 1 ปี ที่ได้ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ มีจำนวนรวมกันทั้งสิ้น 1,681 โครงการ มีปริมาตรความจุเก็บกัก 296 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่รับประโยชน์รวมกันทั้งสิ้นเท่ากับ 786,771 ไร่ อย่างไรก็ตาม พื้นที่รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กส่วนใหญ่จะไม่มีระบบส่งน้ำทำให้การนำน้ำไปใช้ทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพมากนัก ซึ่งในทางปฏิบัติจะส่งผลให้พื้นที่รับประโยชน์ที่แสดงไว้จะลดลงอีกประมาณ 30% ถึง 40%

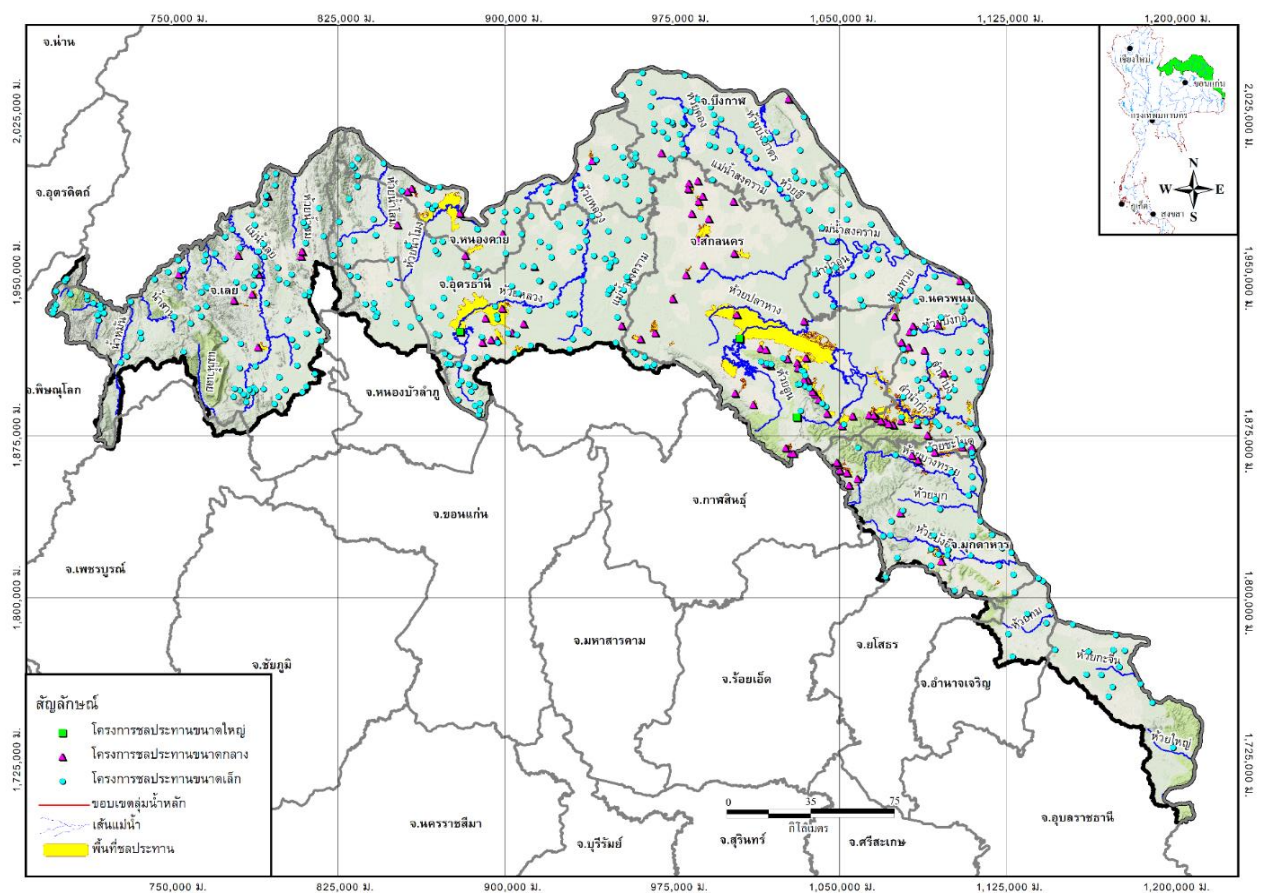
(4) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

ข้อมูลแหล่งเก็บกักน้ำที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่แหล่งน้ำรวม 242,613 ไร่ ความจุเก็บกักรวมทั้งสิ้น 1,009 ล้าน ลบ.ม.

ตารางที่ 2.1.8-1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ	จำนวนโครงการ	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)
โครงการขนาดใหญ่	4	1,088	297,862
โครงการขนาดกลาง	139	399	762,443
โครงการขนาดเล็ก	1,681	296	786,771
รวม	1,824	1,783	1,847,076

รูปที่ 2.1.8-1 ตำแหน่งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

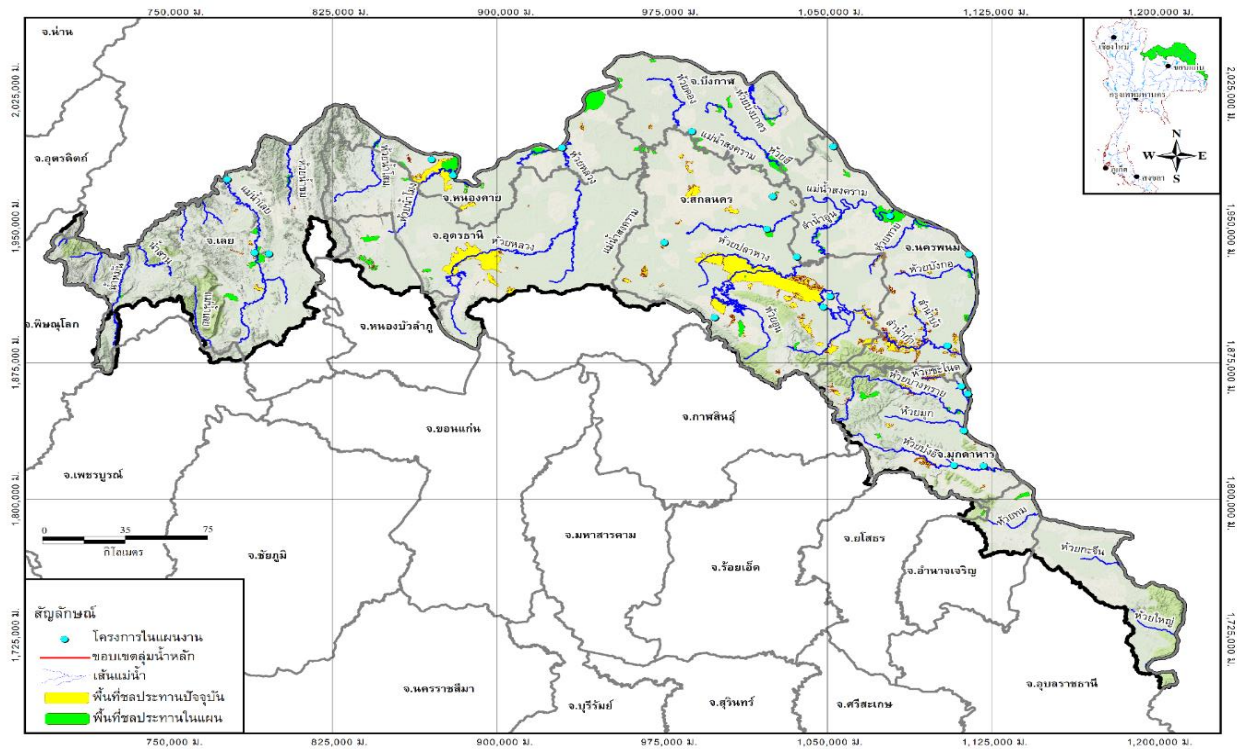

(5) แผนงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

จากรายงานการศึกษา “โครงการศึกษาความเหมาะสมวิเคราะห์พื้นที่พิเศษและแนวทางแก้ไขเชิงบูรณาการ” สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2561 ที่ได้รวบรวมแผนงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในการพัฒนา พบว่า ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมีแผนงานโครงการจำนวนทั้งสิ้น 23 โครงการ ความจุเก็บกักรวม 365.45 ล้าน ลบ.ม. และพื้นที่รับประโยชน์รวมทั้งสิ้น 811,178 ไร่ โดยมีแผนงานโครงการขนาดใหญ่ที่สำคัญในพื้นที่ลุ่มน้ำ จำนวนทั้งสิ้น 5 โครงการ ได้แก่ โครงการประตुरะบายน้ำ ลำน้ำพุง-น้ำท่าและคลองผันน้ำ 4 สาย แผนพัฒนาลุ่มน้ำห้วยหลวงตอนล่าง ประตुरะบายน้ำศรีสองรัก ประตुरะบายน้ำบ้านก่อพร้อมระบบส่งน้ำ และประตुरะบายน้ำปากแม่น้ำสงครามพร้อมระบบส่งน้ำ รายละเอียดแสดงดัง ตารางที่ 2.1.8-2 และตำแหน่งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงดัง รูปที่ 2.1.8-2

ตารางที่ 2.1.8-2 ประเภทและจำนวนโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับ	ประเภทโครงการ	จำนวนโครงการ	ความจุเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)
1	ประตुरะบายน้ำ	7	0.00	461,058
2	พัฒนาแหล่งน้ำบาดาล	1	0.00	0
3	พัฒนาบึงขนาดใหญ่	1	50.00	0
4	พัฒนาลุ่มน้ำ	1	245.87	315,195
5	ระบบป้องกันน้ำท่วมและระบายน้ำ	11	0.00	19,925
6	อ่างเก็บน้ำ	2	69.58	15,000
รวม		23	365.45	811,178

รูปที่ 2.1.8-2 ตำแหน่งแผนงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 สถานการณ์คุณภาพน้ำ

จากรายงาน สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม 2561 โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 ดำเนินงานโครงการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และปัญหาสิ่งแวดล้อม การประมวลผลติดตาม เฝ้าระวังและตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ลุ่มน้ำโขงอีสาน ครอบคลุมพื้นที่ 6 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเลย อุดรธานี หนองคาย บึงกาฬ สกลนคร และนครพนม

1. สถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ปี 2561

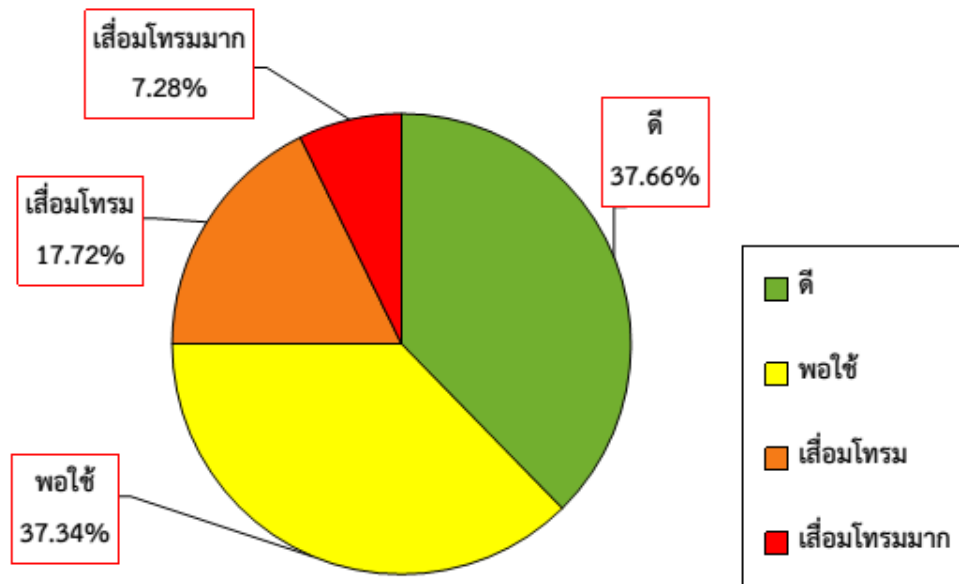
จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน โดยดำเนินการเก็บตัวอย่างและวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำผิวดิน ในพื้นที่รับผิดชอบ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี หนองคาย เลย บึงกาฬ สกลนคร และนครพนม แบ่งเป็น

(1) แหล่งน้ำผิวดินแม่น้ำสายหลักของลุ่มน้ำโขงอีสาน จำนวน 12 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำเลย แม่น้ำสงคราม แม่น้ำฮุน หนองหารสกลนคร ห้วยหลวง น้ำโมง น้ำสวย ห้วยปลาหาง หนองหานอุดรธานี บึงโขงหลง กุดทิง และห้วยน้ำยาม

(2) แหล่งน้ำผิวดินแม่น้ำสายรองของลุ่มน้ำโขงอีสาน จำนวน 18 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำโขงส่วนที่ 3, 4, 5, 6, 7 และ 8 ห้วยน้ำหมัน ห้วยน้ำสาน ห้วยน้ำปวน ห้วยน้ำโสม ห้วยดาน แม่น้ำสงครามตอนบน ห้วยคอง ห้วยอี ห้วยทวย แม่น้ำพุง แม่น้ำก่า และห้วยบัง

ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำปี 2561 ในแหล่งน้ำผิวดินตรวจวัดคุณภาพน้ำ จำนวน 30 แหล่งน้ำ โดยประเมินจากมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน พบว่า คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี พอใช้ เสื่อมโทรม และเสื่อมโทรมมาก คิดเป็นร้อยละ 37.66, 37.34, 17.72 และ 7.28 ตามลำดับ ดังแสดงในรูปที่ 2.2-1

รูปที่ 2.2-1 จุดเก็บตัวอย่างคุณภาพน้ำ

2. สถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ปี พ.ศ. 2556 - 2561

(1) แม่น้ำเลย มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 5 สถานี ในพื้นที่จังหวัดเลย เริ่มจากบ้านทรายขาว ตำบลทรายขาว อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ถึงสะพานก่อนปากแม่น้ำ 100 เมตร อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย คุณภาพน้ำ เมื่อเทียบกับปี 2556-2560 พบว่า คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดีและเสื่อมโทรม ในขณะที่ปี 2561 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี-เสื่อมโทรมมาก พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำตลอดปี คือ NH₃ (แอมโมเนีย) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria : TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria : FCB) เนื่องจากชุมชนอาศัยอยู่สองฝั่งแม่น้ำหลายชุมชนและการเกษตรกรรมทำให้เกิดสะสมสิ่งสกปรกที่เกิดการชะล้างสิ่งสกปรกในพื้นที่ลงสู่แหล่งน้ำ

(2) แม่น้ำสงคราม มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 5 สถานี ในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ 2 สถานี สกลนคร 1 สถานี และนครพนม 2 สถานี เริ่มจากบ้านห้วยสงคราม อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ถึงสะพานบ้านไชยบุรี อำเภอนายูง จังหวัดนครพนม คุณภาพน้ำเมื่อเทียบกับปี 2556-2560 พบว่า คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี-พอใช้ ในปี 2561 มีคุณภาพน้ำดีลดลง

(3) แม่น้ำอุบล มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 4 สถานี ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร 2 สถานี และนครพนม 2 สถานี เริ่มจากบ้านตาลเลื่อน อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร ถึงบ้านปากอุบล ตำบลศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม

จังหวัดนครพนม คุณภาพน้ำเมื่อเทียบกับปี 2556-2560 พบว่าคุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดีและพอใช้ และในปี 2561 มีคุณภาพน้ำดีลดลง

(4) **หนองหารสกลนคร** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 7 สถานี ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร คุณภาพน้ำเมื่อเทียบกับปี 2556-2560 พบว่าคุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี-เสื่อมโทรม ในปี 2561 มีคุณภาพน้ำดี เสื่อมโทรม และเสื่อมโทรมมากลดลง แต่คุณภาพพอใช้เพิ่มขึ้น พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำตลอดปี คือ ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) และ NH₃ เนื่องจากหนองหารสกลนครมีชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรมอยู่โดยรอบ ทำให้เกิดการสะสมสิ่งสกปรกที่ถูกชะล้างจากกิจกรรมโดยรอบลงสู่แหล่งน้ำ

(5) **ห้วยหลวง** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 4 สถานี ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 3 สถานี และหนองคาย 1 สถานี เริ่มจากสะพานบ้านหัวขัว อำเภอกุศุดจับ จังหวัดอุดรธานี ถึงประตูระบายน้ำบ้านดอนดง ตำบลวัดหลวง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย คุณภาพน้ำเมื่อเทียบกับปี 2556-2560 พบว่า คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมและพอใช้ ในปี 2561 มีคุณภาพน้ำพอใช้ พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำตลอดปี คือ NH₃ TCB และ FCB เนื่องจากมีชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรมอยู่สองฝั่งแม่น้ำหลายชุมชน ประกอบกับห้วยหลวงเป็นลำน้ำที่รองรับน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครอุดรธานี ทำให้เกิดการสะสมสิ่งสกปรกที่ถูกชะล้างจากกิจกรรมในพื้นที่ลงสู่แหล่งน้ำ

(6) **น้ำโมง** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 4 สถานี ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 2 สถานี และหนองคาย 2 สถานี เริ่มจากสะพานบ้านม่วง ตำบลจำปาโมง อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ถึงสะพานบ้านชุมชนป่าจั่ว ตำบลท่าบ่อ อำเภوتاบ่อ จังหวัดหนองคาย คุณภาพน้ำเมื่อเทียบกับปี 2556-2560 พบว่าคุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้และดี ในปี 2561 คุณภาพน้ำดีลดลง พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ ตลอดปี คือ FCB

(7) **น้ำสวย** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 1 สถานี และหนองคาย 2 สถานี เริ่มจากต้นสะพานบ้านน้ำสวย ตำบลสระใคร อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย ถึงสะพานบ้านปากสวย ตำบลบ้านเตื่อ อำเภอมือ จังหวัดหนองคาย คุณภาพน้ำเมื่อเทียบกับปี 2556-2560 พบว่าคุณภาพน้ำ ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้-เสื่อมโทรมมาก ในปี 2561 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้

(8) **ห้วยปลาหาง** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร เริ่มจากสะพานบ้านหนองกุงกลาง ตำบลคำบ่อ อำเภวาริชภูมิ ถึงสะพานบ้านสว่าง-หนองหวาย ตำบลวังยาง อำเภอพรรณานิคม คุณภาพน้ำเมื่อเทียบกับปี 2556-2560 พบว่า คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้-เสื่อมโทรมมาก ในปี 2561 คุณภาพน้ำพอใช้ มีแนวโน้มคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลง พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำตลอดปี คือ BOD เนื่องจากชุมชนอาศัยอยู่สองฝั่งแม่น้ำหลายชุมชนและเกษตรกรรม ทำให้เกิดสะสมสิ่งสกปรกที่เกิดการชะล้างสิ่งสกปรกในพื้นที่ลงสู่แหล่งน้ำ

(9) **ห้วยน้ำยาม** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 4 สถานี ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร 3 สถานี และนครพนม 1 สถานี เริ่มจากสะพานบ้านหนองแสง ตำบลตาลโกน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ถึงสะพานบ้านปากยาม ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม คุณภาพน้ำเมื่อเทียบกับปี 2556-2560 พบว่า คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้และเสื่อมโทรม ในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และมีแนวโน้มคุณภาพน้ำดีเพิ่มขึ้น

(10) **หนองหานอุดรธานี** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี ในพื้นที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เริ่มตั้งแต่จุดสูบน้ำประปาบ้านเดียม ตำบลเชียงแหว ถึงฝายน้ำล้นบ้านบ่อ ตำบลกุมภวาปี คุณภาพน้ำเมื่อเทียบกับ

ปี 2556-2560 พบว่า คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมและพอใช้ ในปี 2561 คุณภาพน้ำมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำตลอดปี คือ BOD TCB FCB เนื่องจากชุมชนอาศัยอยู่สองฝั่งหลายชุมชนและเกษตรกรรม ทำให้เกิดสะสมสิ่งสกปรกที่เกิดการชะล้างสิ่งสกปรกในพื้นที่สูงสู่แหล่งน้ำ

(11) **บึงโขงหลง** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี ในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ เริ่มจากจุดสูบน้ำประปาเทศบาลตำบลบึงโขงหลง เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง ถึงท่าเรือโคกกล้วย วัดดอนหม้อทอง บ้านโคกกระแซ ตำบลบ้านต้อ อำเภอเซกา คุณภาพน้ำเมื่อเทียบกับปี 2559-2560 พบว่า คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี และในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และมีแนวโน้มคุณภาพน้ำดีขึ้น

(12) **กุดทิง** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ เริ่มจากตำบลบึงกาฬ บ้านโนนสมบูรณ์ ถึงบ้านโคกก่อง ตำบลโคกก่อง คุณภาพน้ำเมื่อเทียบกับปี 2559-2560 พบว่าคุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี และในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีลดลง และมีแนวโน้มคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลง

(13) **แม่น้ำโขงส่วนที่ 3** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 2 สถานี ในพื้นที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เริ่มจากบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว ถึงบ้านลาด ตำบลนาแห้ว เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีเช่นเดิม

(14) **ห้วยหมั่น** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี ในพื้นที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เริ่มจากบ้านปากหมั่น ตำบลปากหมั่น ถึงบ้านห้วยนาญ ตำบลด่านซ้าย เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และในปี 2561 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี

(15) **ห้วยसान** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี พื้นที่จังหวัดเลย เริ่มจากบ้านปากโป่ง ตำบลปากหมั่น อำเภอด่านซ้าย ถึงบ้านบวมหก ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และในปี 2561 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี

(16) **แม่น้ำโขงส่วนที่ 4** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 2 สถานี ในพื้นที่อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย เริ่มจากบ้านปากคาน ตำบลหนองผือ ถึงบ้านท่าลี่ ตำบลท่าลี่ เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และในปี 2561 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี

(17) **ห้วยปวน** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี พื้นที่จังหวัดเลย เริ่มจากบ้านวังแท่น ตำบลผาน้อย อำเภอด่านซ้าย ถึงบ้านห้วยนาญ ตำบลด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี พอใช้ และเสื่อมโทรมมาก

(18) **แม่น้ำโขงส่วนที่ 5** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 8 สถานี ในพื้นที่จังหวัดเลย มีลำห้วยสาขา 3 แห่ง ได้แก่ (1) ห้วยฮวย 2 สถานี เริ่มจากบ้านเชียงคาน ตำบลเชียงคาน ถึงบ้านตาดซ้อ ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน (2) ห้วยชม 3 สถานี เริ่มจากบ้านปากชม ตำบลปากชม ถึงบ้านขมน้อย ตำบลขมเจริญ อำเภอปากชม และ (3) ห้วยสวาง 3 สถานี เริ่มจากบ้านสวาง ตำบลห้วยพิชัย ถึงบ้านวังผา ตำบลบ่อซ้อ อำเภอปากชม เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และในปี 2561 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี

(19) **ห้วยโสม** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีและหนองคาย เริ่มจากเทศบาลตำบลผาตั้ง อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย ถึงบ้านนาเมืองไทย ตำบลน้ำโสม อำเภอน้ำโสม จังหวัด

อุดรธานี เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี และในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี –เสื่อมโทรมมาก พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำตลอดปี คือ BOD เนื่องจากชุมชนอาศัยอยู่สองฝั่งหลายชุมชนและเกษตรกรรม ทำให้เกิดสะสมสิ่งสกปรกที่เกิดการชะล้างสิ่งสกปรกในพื้นที่ลงสู่แหล่งน้ำ

(20) แม่น้ำโขงส่วนที่ 6 มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 7 สถานี ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย เริ่มจากบ้านบอน ตำบลหาดคำ ถึงบ้านเวียงคุก ตำบลเวียงคุก อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้-ถึงเสื่อมโทรม และในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี เสื่อมโทรม และมีแนวโน้มคุณภาพน้ำดีขึ้น พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำตลอดปี คือ BOD ปริมาณออกซิเจนละลาย (DO) และ FCB เนื่องจากชุมชนอาศัยอยู่สองฝั่งหลายชุมชนและเกษตรกรรม ทำให้เกิดสะสมสิ่งสกปรกที่เกิดการชะล้างสิ่งสกปรกในพื้นที่ลงสู่แหล่งน้ำ

(21) ห้วยดาน มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เริ่มจากบ้านเสรีพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอพิบูลย์รักษ์ ถึงบ้านหนองบ่อ ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้-ถึงเสื่อมโทรม และในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี-เสื่อมโทรม มีแนวโน้มคุณภาพน้ำดีขึ้น พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำตลอดปี คือ BOD และ DO เนื่องจากชุมชนอาศัยอยู่สองฝั่งหลายชุมชนและเกษตรกรรม ทำให้เกิดสะสมสิ่งสกปรกที่เกิดการชะล้างสิ่งสกปรกในพื้นที่ลงสู่แหล่งน้ำ

(22) แม่น้ำโขงส่วนที่ 7 มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 4 สถานี ในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬและหนองคาย เริ่มจากบ้านบังบาทร ตำบลชัยพร อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ ถึงบ้านน้ำเป ตำบลรัตนวาปี อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้-เสื่อมโทรมและในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี-เสื่อมโทรม และมีแนวโน้มคุณภาพน้ำดีขึ้น พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำตลอดปี คือ DO และ NH₃ เนื่องจากชุมชนอาศัยอยู่สองฝั่งหลายชุมชนและเกษตรกรรม ทำให้เกิดสะสมสิ่งสกปรกที่เกิดการชะล้างสิ่งสกปรกในพื้นที่ลงสู่แหล่งน้ำ

(23) แม่น้ำสงครามตอนบน มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 4 สถานี ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีและสกลนคร เริ่มจากบ้านหนองกา ตำบลบ้านจันทน์ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ถึงบ้านคำบอน ตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี-พอใช้ และในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี-เสื่อมโทรม พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำตลอดปี คือ DO

(24) ห้วยคอง มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 2 สถานี ในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ เริ่มจากบ้านปากคลอง ตำบลหนองหัวช้าง อำเภอพรเจริญ ถึงบ้านห้วยกุดต้อง ตำบลโป่งเปือย อำเภอเมือง เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี

(25) ห้วยฮี มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี ในพื้นที่อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ เริ่มจากบ้านเซกาใต้ ตำบลเซกา ถึงบ้านท่าเชียงเครือ ตำบลปงไฮ เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี-เสื่อมโทรม และในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี-พอใช้ และมีแนวโน้มคุณภาพน้ำดีขึ้น

(26) ห้วยทวย มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี ในพื้นที่จังหวัดนครพนมและสกลนคร เริ่มจากบ้านปากทวย ตำบลเวินพระบาท อำเภอน้ำอูเทิน จังหวัดนครพนม ถึงบ้านหนองห้วยแดง ตำบลกุสุมาลย์ อำเภอ

กุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี-พอใช้และในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มคุณภาพน้ำดีขึ้น

(27) **แม่น้ำโขงส่วนที่ 8** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี ในพื้นที่จังหวัดนครพนม เริ่มจากบ้านดอนนางหงส์ ตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม ถึงบ้านเวินพระบาท ตำบลป่งไฮ อำเภอท่าอุเทน สกลนคร เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี-พอใช้ ในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้-เสื่อมโทรม และมีแนวโน้มคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลง พารามิเตอร์ที่สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำตลอดปี คือ BOD และ DO

(28) **แม่น้ำฟุง** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 4 สถานี ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร เริ่มจากบ้านเหล่าปอแดง ตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง ถึงตำบลโคกภู อำเภอภูพาน เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี-เสื่อมโทรม และมีแนวโน้มคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลงพารามิเตอร์ที่สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำตลอดปี คือ DO TCB และ FCB

(29) **แม่น้ำก่ำ** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 4 สถานี ในพื้นที่จังหวัดนครพนมและสกลนคร เริ่มจากบ้านโนนสังข์ ตำบลน้ำก่ำ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ถึงบ้านหนองบึง ตำบลดำนม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี

(30) **ห้วยบัง** มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ 3 สถานี ในจังหวัดนครพนม เริ่มจากบ้านพระซอง ตำบลพระซอง อำเภอน้ำแก ถึงบ้านหนองบัว ตำบลปลาปาก อำเภอปลาปาก เมื่อเทียบกับคุณภาพน้ำในปี 2560 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี

2. สถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ประเมินตามค่า WQI

เมื่อเปรียบเทียบจากค่าดัชนีคุณภาพน้ำบ่งชี้คุณภาพน้ำของแหล่งน้ำ WQI (Water Quality Index) จำนวน 5 ค่า ได้แก่ ออกซิเจนละลายน้ำ (DO) ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) แอมโมเนีย (NH₃) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) และแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) มาคำนวณผลคุณภาพน้ำที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์คุณภาพน้ำ โดยมีเกณฑ์ดีมาก (คะแนนมากกว่า 91-100) เกณฑ์ดี (คะแนนมากกว่า 71-90) เกณฑ์พอใช้ (คะแนนมากกว่า 61-70) เกณฑ์เสื่อมโทรม (คะแนนมากกว่า 31-60) และเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก (คะแนนมากกว่า 0-30)

คุณภาพน้ำแม่น้ำสายหลัก จำนวน 12 แหล่งน้ำ โดยเปรียบเทียบจากค่า WQI ตั้งแต่ปี 2556-2560 พบว่าคุณภาพน้ำอยู่ในช่วงดีและพอใช้ ส่วนคุณภาพน้ำในปี 2561 มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 8 แหล่งน้ำ ได้แก่ น้ำโมง ห้วยน้ำยาม แม่น้ำอูน น้ำสวย แม่น้ำสงคราม หนองหารสกลนคร บึงโขงหลง และแม่น้ำเลย สำหรับอีก 4 แหล่งน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ได้แก่ ห้วยหลวง ห้วยปลาหาง หนองหานอุดรธานี และกุดทิง

คุณภาพน้ำแม่น้ำสายรอง จำนวน 18 แหล่งน้ำ โดยเปรียบเทียบจากค่า WQI คุณภาพน้ำในปี 2560 มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 16 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำโขงส่วนที่ 3, 4, 5, 6 และ 8 ห้วยหมั่น ห้วยसान ห้วยปวน ห้วยโสม แม่น้ำสงครามตอนบน ห้วยคอง ห้วยอี ห้วยทวย ห้วยดาน แม่น้ำก่ำ และห้วยบัง อีก 2 แหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ได้แก่ แม่น้ำโขงส่วนที่ 7 และแม่น้ำฟุง

3. ข้อเสนอแนะในการจัดการคุณภาพน้ำ

คุณภาพน้ำที่มีความเสื่อมโทรมมีสาเหตุหลัก คือการปล่อยน้ำทิ้งจากชุมชนลงสู่แหล่งน้ำรวมถึงการประกอบกิจกรรมทางด้านการเกษตร ตลอดจนการขยายตัวของชุมชนที่มีการขยายพื้นที่อยู่อาศัยและ การเกษตรกรรม ลงสู่แหล่งน้ำโดยไม่มีการจัดการน้ำเสียที่เหมาะสมและถูกหลักวิชาการ การเลี้ยงปลาในกระชัง เป็นการเพิ่มสารอาหารในแหล่งน้ำ ประกอบกับปริมาณน้ำน้อยในฤดูแล้ง เกิดการสะสมของสารอินทรีย์ ทำให้เกิดน้ำเสียได้ง่าย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ใช้มาตรการทางกฎหมาย กับสถานประกอบการ
2. ติดตามและผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ติดแหล่งน้ำมีการจัดการน้ำเสียที่เหมาะสมและถูกหลักวิชาการ
3. ให้ความรู้ประชาชนและข้อมูลคุณภาพแหล่งน้ำที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อการมีส่วนร่วมในการลดของเสียจากแหล่งกำเนิด เช่น น้ำใช้จากอาคารบ้านเรือน
4. สร้างกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนรู้คุณค่าของการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำที่ดีและช่วยกันรักษาไม่ปล่อยให้เสื่อมโทรม

2.3 ความต้องการใช้น้ำ

การศึกษาและประเมินความต้องการใช้น้ำของกิจกรรมการใช้น้ำต่างๆ พิจารณาจากสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการใช้น้ำ ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลและรายงานการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดการศึกษาและประเมินความต้องการใช้น้ำของกลุ่มน้ำ

2.3.1 น้ำใช้เพื่อการอุปโภค-บริโภคและการท่องเที่ยว

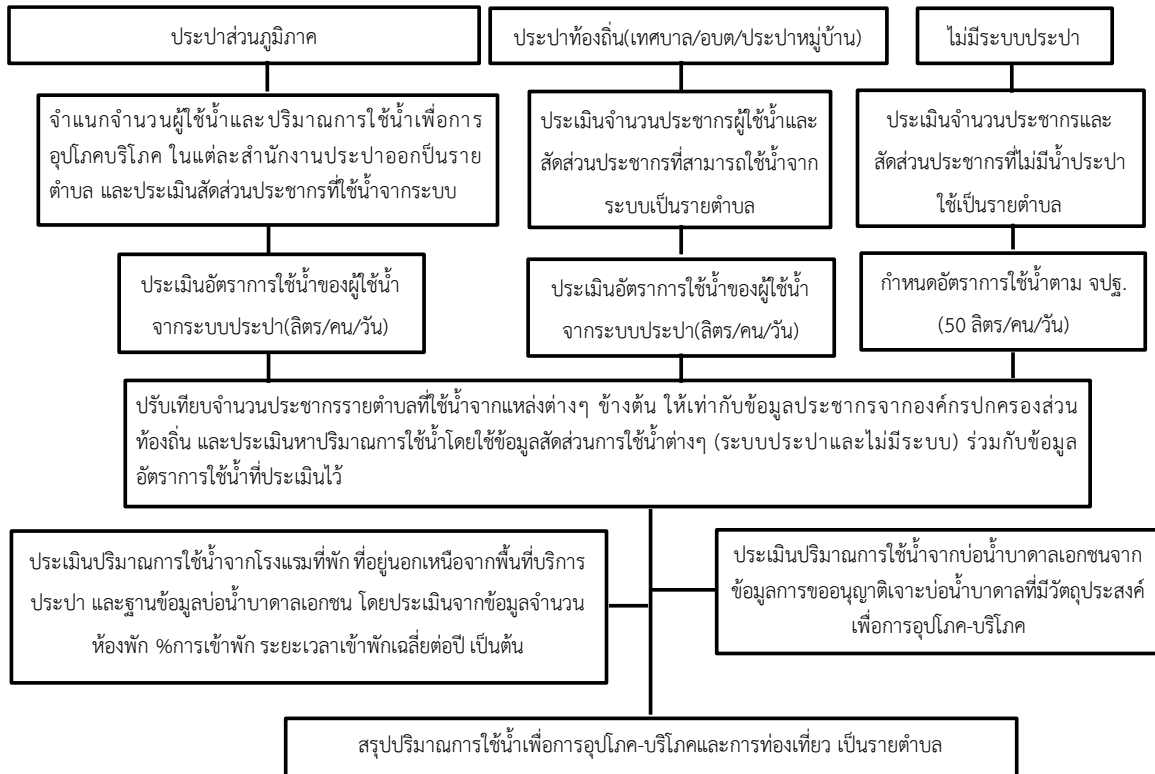
การประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคและการท่องเที่ยว ในหลักการแล้ว ในด้านความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคจะเป็นการประเมินจากจำนวนประชากรคูณด้วยอัตราความต้องการใช้น้ำของประชากร ส่วนปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยวก็จะประเมินจากจำนวนนักท่องเที่ยวคูณด้วยอัตราความต้องการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว ก็จะสามารถประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งสองส่วนได้ แต่ในการดำเนินการเนื่องจากอัตราความต้องการใช้น้ำในแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากจากรูปแบบของกิจกรรมการใช้ที่แตกต่างกัน ความไม่แน่นอนของข้อมูลในบางประเด็น อาทิเช่น การเคลื่อนย้ายแรงงาน ประชากรแฝง หรือแม้แต่แหล่งน้ำที่นำมาใช้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการนั้นๆ ว่ามาจากแหล่งน้ำผิวดิน หรือแหล่งน้ำบาดาล ซึ่งการประเมินเฉพาะจากจำนวนประชากรคูณด้วยอัตราความต้องการใช้น้ำไม่สามารถตอบได้

แนวคิดในการดำเนินการ จึงพยายามพุ่งเป้าไปที่ระบบที่ส่งน้ำให้กับกิจกรรมการใช้น้ำว่าสามารถใช้ น้ำจากระบบใดได้บ้าง ซึ่งในส่วนของปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคและการท่องเที่ยวนั้น พบว่าระบบที่สามารถส่งน้ำให้กับกิจกรรมการใช้น้ำ ประกอบด้วย ระบบประปา ขนาดใหญ่ ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค ประปาระดับท้องถิ่น (เทศบาล อบต.) และระบบประปาขนาดเล็ก ได้แก่ ประปาหมู่บ้าน โดยในส่วนพื้นที่ที่อยู่ กระจัดกระจายที่ไม่สามารถใช้น้ำจากระบบประปาได้จะมีการใช้น้ำจากบ่อน้ำบาดาล สระเก็บน้ำ ตลอดจนลำ คลองต่างๆ เป็นต้น ในการดำเนินการคำนวณจะทำการแยกประชากรรายตำบลออกเป็นกลุ่มตามการใช้น้ำจาก แหล่งที่ใช้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่ใช้จากระบบประปาและที่ไม่สามารถใช้น้ำจากระบบประปาได้ จากนั้นนำมาคูณ

ด้วยอัตราการใช้น้ำต่อประชากรของระบบประปาในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันจะสามารถประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำได้ รวมถึงจะทำให้ทราบถึงข้อมูลของแหล่งน้ำที่นำมาใช้ว่าเป็นการใช้น้ำจากแหล่งน้ำผิวดิน หรือแหล่งน้ำบาดาล

จากแนวความคิดดังกล่าว ได้กำหนดแนวทางในการประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำ เพื่ออุปโภคบริโภคและการท่องเที่ยวดังแสดงใน รูปที่ 2.3.1-1

รูปที่ 2.3.1-1 แนวทางในการประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและการท่องเที่ยว

ตารางที่ 2.3.1-1 ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและท่องเที่ยว ปี พ.ศ.2562

รหัสข้อมูลน้ำหลัก/สาขา	ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและท่องเที่ยว ปี พ.ศ.2562 (ล้านลบ.ม./ปี)															
	การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค								การใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว (นอกเขตชลประทาน)**							
	ประปาท้องถิ่น				ไม่มีระบบประปา				รวมการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค				รวมการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว			
	ผิวดิน	บาดาล	ผิวดิน	บาดาล	ผิวดิน	บาดาล	บาดาล	บ่อน้ำ	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	รวม
03 ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	52.93	1.56	56.58	131.23	1.18	2.19	2.19	15.90	110.69	150.87	261.57	0.06	0.06	0.13	110.75	261.69
0301 แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	0.10	0.00	0.29	0.09	0.00	0.00	0.00	0.00	0.39	0.10	0.49	0.00	0.00	0.00	0.39	0.49
0302 น้ำหมัน	0.53	0.00	0.37	0.39	0.02	0.01	0.01	0.04	0.92	0.44	1.36	0.00	0.00	0.00	0.92	1.37
0303 น้ำसान	0.04	0.00	0.74	0.36	0.01	0.01	0.01	0.07	0.79	0.44	1.22	0.03	0.01	0.05	0.82	1.27
0304 แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	0.23	0.00	0.25	0.91	0.00	0.00	0.00	0.12	0.48	1.03	1.51	0.00	0.00	0.00	0.48	1.51
0305 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 1	1.98	0.00	0.54	1.59	0.01	0.01	0.01	0.14	2.52	1.74	4.26	0.00	0.00	0.00	2.52	4.26
0306 หัวน้ำปวน	0.16	0.00	0.79	2.59	0.01	0.03	0.03	0.23	0.96	2.84	3.81	0.00	0.00	0.00	0.96	3.81
0307 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 2	4.00	0.00	1.08	3.17	0.01	0.02	0.02	0.28	5.09	3.47	8.56	0.00	0.00	0.00	5.09	8.57
0308 แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	0.86	0.12	0.81	1.91	0.00	0.00	0.00	0.12	1.67	2.16	3.83	0.00	0.00	0.00	1.68	3.84
0309 หัวน้ำโสม	0.25	0.40	0.81	2.97	0.00	0.01	0.01	1.02	1.06	4.39	5.46	0.00	0.00	0.00	1.06	5.46
0310 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	0.54	0.13	0.39	1.01	0.03	0.05	0.05	0.15	0.96	1.34	2.30	0.00	0.00	0.00	0.96	2.30
0311 น้ำโมง	0.44	0.38	2.52	9.26	0.07	0.14	0.14	1.50	3.03	11.28	14.30	0.00	0.00	0.00	3.03	14.31
0312 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	1.47	0.35	1.00	2.51	0.07	0.12	0.12	0.36	2.54	3.33	5.88	0.00	0.00	0.00	2.55	5.88
0313 น้ำสอย	2.66	0.00	1.88	6.28	0.02	0.09	0.09	1.16	4.56	7.53	12.09	0.00	0.00	0.00	4.56	12.09
0314 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	0.03	0.00	0.04	0.05	0.00	0.00	0.00	0.01	0.07	0.06	0.12	0.00	0.00	0.00	0.07	0.12
0315 หัวยลางส่วนที่ 1	13.73	0.15	8.98	14.94	0.06	0.11	0.11	2.61	22.76	17.81	40.57	0.00	0.00	0.00	22.76	40.57
0316 หัวยดาน	0.33	0.00	2.75	2.63	0.07	0.06	0.06	1.18	3.15	3.87	7.02	0.00	0.00	0.00	3.15	7.02
0317 หัวยลางส่วนที่ 2	2.79	0.03	1.80	3.03	0.01	0.02	0.02	0.52	4.60	3.60	8.20	0.00	0.00	0.00	4.60	8.20
0318 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	2.25	0.00	3.50	4.58	0.07	0.04	0.04	0.46	5.82	5.08	10.90	0.00	0.00	0.01	5.82	10.91
0319 แม่น้ำสงครามตอนบน	2.00	0.00	6.24	10.88	0.19	0.31	0.31	1.54	8.43	12.73	21.16	0.00	0.00	0.00	8.43	21.16
0320 หัวยดอง	0.13	0.00	1.13	1.36	0.01	0.02	0.02	0.03	1.28	1.41	2.69	0.00	0.00	0.00	1.28	2.69
0321 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 1	1.02	0.00	2.15	3.95	0.04	0.04	0.04	0.10	3.22	4.09	7.30	0.00	0.00	0.00	3.22	7.31

ตารางที่ 2.3.1-1 ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและท่องเที่ยว ปี พ.ศ.2562 (ต่อ)

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและท่องเที่ยว ปี พ.ศ.2562 (ล้านลบ.ม./ปี)															
	การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค								การใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว (นอกเขตประปา)**							
	การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค				รวมการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค				การใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว				รวมการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว			
	ผิวดิน	บาดาล	ประปาท้องถิ่น	ไม่มีระบบประปา	บ่อน้ำ	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	รวม
0322 หัวฮี	0.03	0.00	1.40	1.41	0.02	0.02	0.03	1.44	1.46	2.90	0.00	0.00	0.01	1.44	1.46	2.91
0323 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 2	0.05	0.00	0.10	0.18	0.00	0.00	0.00	0.15	0.19	0.33	0.00	0.00	0.00	0.15	0.19	0.33
0324 หัวน้ายาม	0.70	0.00	2.97	4.11	0.11	0.12	0.05	3.77	4.29	8.06	0.00	0.00	0.00	3.77	4.29	8.06
0325 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 3	0.14	0.00	0.30	0.55	0.01	0.01	0.01	0.45	0.57	1.02	0.00	0.00	0.00	0.45	0.57	1.02
0326 หัวน้ำฮูน	2.15	0.00	5.01	8.06	0.19	0.27	0.24	7.35	8.57	15.91	0.00	0.00	0.00	7.35	8.57	15.92
0327 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 4	0.52	0.00	1.08	1.99	0.02	0.02	0.05	1.62	2.06	3.68	0.00	0.00	0.00	1.62	2.06	3.68
0328 หัวยวม	1.27	0.00	0.61	2.33	0.01	0.07	0.23	1.88	2.63	4.52	0.00	0.00	0.00	1.88	2.63	4.52
0329 แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	0.78	0.00	1.99	4.87	0.04	0.10	0.74	2.81	5.71	8.52	0.00	0.00	0.00	2.81	5.71	8.52
0330 น้ำพุง	3.80	0.00	1.10	5.81	0.04	0.17	0.68	4.94	6.65	11.59	0.00	0.00	0.00	4.94	6.66	11.60
0331 หัวน้ำก่า	3.37	0.00	0.93	5.10	0.03	0.15	0.60	4.34	5.85	10.19	0.00	0.00	0.00	4.34	5.85	10.19
0332 แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	0.21	0.00	0.42	1.52	0.01	0.03	0.29	0.64	1.84	2.48	0.00	0.00	0.00	0.64	1.84	2.48
0333 หัวบางทราย	0.09	0.00	0.11	2.21	0.00	0.04	0.26	0.20	2.52	2.71	0.00	0.00	0.00	0.20	2.52	2.71
0334 หัวมุก	3.28	0.00	0.06	3.43	0.00	0.02	0.46	3.34	3.91	7.25	0.00	0.00	0.00	3.34	3.91	7.25
0335 หัวบั้งอี	0.20	0.00	0.19	3.72	0.00	0.01	0.56	0.40	4.29	4.69	0.00	0.00	0.00	0.40	4.29	4.69
0336 แม่น้ำโขงตอนล่าง	0.81	0.00	2.25	11.49	0.01	0.05	0.07	3.07	11.61	14.68	0.00	0.01	0.01	3.07	11.62	14.69

2.3.2 น้ำใช้เพื่อการเกษตร

จากการรวบรวมและทบทวนข้อมูล พบว่าลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรกรรมรวมทั้งสิ้น 12,302.91 ล้านลบ.ม.ต่อปี โดยเป็นความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรในเขตพื้นที่ชลประทานเท่ากับ 546.47 ล้านลบ.ม.ต่อปี และนอกเขตพื้นที่ชลประทานเท่ากับ 11,756.44 ล้านลบ.ม.ต่อปี ซึ่งแสดงรายละเอียดความต้องการน้ำของแต่ละลุ่มน้ำสาขา ดัง ตารางที่ 2.3.2-1

ตารางที่ 2.3.2-1 ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรกรรมของแต่ละลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรม ปี พ.ศ.2562 (ล้านลบ.ม./ปี)								
	พื้นที่เกษตรกรรม ในเขตพื้นที่ชลประทาน*			พื้นที่เกษตรกรรม นอกเขตพื้นที่ชลประทาน			รวมในเขตพื้นที่ชลประทานและ นอกเขตพื้นที่ชลประทาน		
	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี
03 ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	168.75	377.72	546.47	3,471.58	8,284.86	11,756.44	3,640.34	8,662.58	12,302.91
0301 แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	0.01	0.01	0.02	9.98	43.13	53.11	9.99	43.13	53.12
0302 น้ำหมื่น	0.02	0.02	0.04	7.84	69.05	76.88	7.86	69.07	76.92
0303 น้ำสาน	0.01	0.01	0.02	21.85	110.39	132.24	21.86	110.40	132.27
0304 แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	0.09	0.22	0.32	34.08	131.27	165.35	34.17	131.49	165.67
0305 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 1	0.71	1.60	2.31	44.61	179.39	224.01	45.32	181.00	226.32
0306 ห้วยน้ำปวน	0.01	0.11	0.13	46.07	239.26	285.33	46.08	239.37	285.45
0307 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 2	1.27	3.08	4.36	79.85	341.35	421.20	81.12	344.43	425.55
0308 แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	0.05	0.16	0.21	116.28	362.60	478.87	116.32	362.76	479.08
0309 ห้วยน้ำโสม	0.47	0.95	1.41	44.86	297.08	341.94	45.32	298.03	343.35
0310 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	1.23	2.73	3.96	11.61	20.72	32.33	12.84	23.45	36.29
0311 น้ำโมง	10.36	32.29	42.66	191.63	606.24	797.87	201.99	638.53	840.53
0312 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	3.93	9.49	13.43	35.94	66.17	102.11	39.87	75.66	115.53
0313 น้ำสวย	0.25	0.77	1.02	113.85	219.16	333.01	114.09	219.93	334.03
0314 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	0.01	0.02	0.03	0.33	1.00	1.33	0.34	1.02	1.36
0315 ห้วยหลวงส่วนที่ 1	15.15	38.91	54.06	154.35	316.14	470.49	169.50	355.05	524.55
0316 ห้วยคาน	0.03	0.10	0.13	53.86	136.01	189.86	53.89	136.11	190.00
0317 ห้วยหลวงส่วนที่ 2	7.80	29.35	37.15	79.41	238.02	317.42	87.21	267.37	354.57
0318 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	0.38	2.11	2.49	122.89	531.30	654.19	123.27	533.41	656.68
0319 แม่น้ำสงครามตอนบน	4.54	9.50	14.04	375.71	847.11	1,222.82	380.25	856.61	1,236.86
0320 ห้วยคอง	0.00	0.01	0.01	69.17	291.78	360.95	69.17	291.79	360.96
0321 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 1	4.06	8.26	12.32	231.00	444.90	675.89	235.06	453.16	688.22
0322 ห้วยอี	0.02	0.04	0.06	101.93	237.90	339.84	101.96	237.94	339.90
0323 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 2	0.05	0.14	0.19	2.63	7.70	10.33	2.67	7.84	10.51
0324 ห้วยน้ำยาม	1.82	3.21	5.03	265.78	261.98	527.77	267.60	265.19	532.80
0325 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 3	0.26	0.83	1.09	14.78	44.51	59.29	15.03	45.34	60.37
0326 ห้วยน้ำอูน	75.43	138.34	213.76	321.47	445.55	767.02	396.90	583.89	980.78
0327 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 4	1.93	3.80	5.73	107.48	200.30	307.78	109.41	204.10	313.51
0328 ห้วยทวย	1.92	6.61	8.53	58.33	105.54	163.87	60.25	112.16	172.40
0329 แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	0.91	2.61	3.52	95.38	110.80	206.18	96.29	113.42	209.71
0330 น้ำพุง	10.76	16.72	27.48	63.64	54.22	117.86	74.40	70.94	145.34
0331 ห้วยน้ำก่ำ	17.31	45.82	63.13	104.42	148.93	253.35	121.73	194.75	316.49
0332 แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	3.56	7.21	10.77	25.96	81.58	107.54	29.52	88.79	118.31
0333 ห้วยบางทราย	1.38	5.62	7.00	21.07	102.41	123.48	22.45	108.03	130.47
0334 ห้วยมุก	0.48	1.00	1.48	61.64	103.20	164.84	62.12	104.20	166.32
0335 ห้วยบังอี	2.40	5.61	8.01	76.61	233.73	310.34	79.01	239.33	318.35
0336 แม่น้ำโขงตอนล่าง	0.16	0.44	0.60	305.32	654.43	959.75	305.48	654.87	960.35

หมายเหตุ: * ไม่คิดประสิทธิภาพการชลประทาน

2.3.3 น้ำใช้เพื่อการอุตสาหกรรม

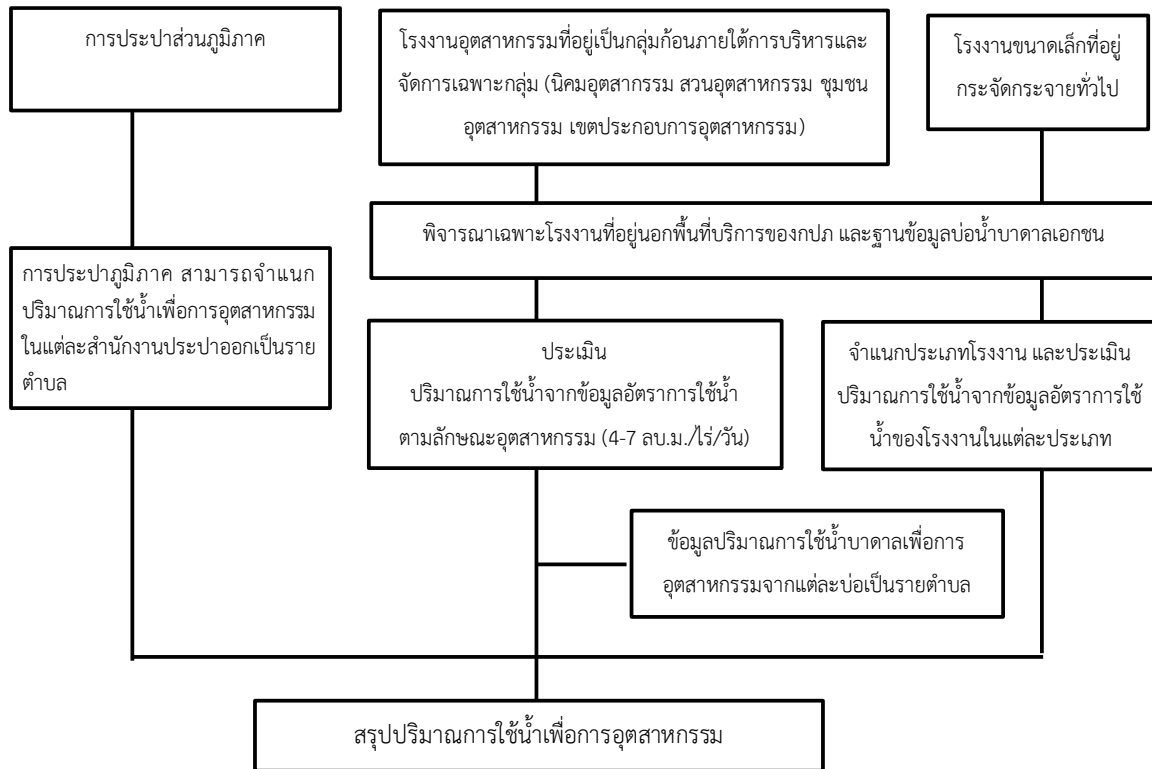
การศึกษาความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม เป็นการศึกษาถึงความต้องการน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมของโรงงานประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีความต้องการใช้น้ำที่แตกต่างกันตามประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งได้จำแนกไว้เป็น 10 ประเภท ดัง ตารางที่ 2.3.3-1

ตารางที่ 2.3.3-1 ความต้องการใช้น้ำตามประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม

รหัส	ประเภท	รายละเอียดประเภทอุตสาหกรรมหลัก	ปริมาณความต้องการน้ำ (ลบ.ม./ไร่/วัน)
01	Accessory	อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วน อุปกรณ์ต่างๆ	6.00
02	Chemical	อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์	8.00
03	Food	อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม	12.00
04	Metal	อุตสาหกรรมถลุง หล่อ โลหะ	5.00
05	Other	อุตสาหกรรมทั่วไป	7.00
06	Outside	อุตสาหกรรมกลางแจ้ง เช่น โม-บดหิน ดูดทราย เมาถ่าน หีบฝ้าย อบเมล็ดพืช ฯลฯ	4.00
07	Paper	อุตสาหกรรมกระดาษ เช่น ผลิตเยื่อกระดาษ ภาชนะจากกระดาษ ฯลฯ	4.00
08	Textile	อุตสาหกรรมสิ่งทอ ฟอกหนัง ย้อมสี	5.00
09	Unmetal	ผลิตภัณฑ์โลหะ เช่น แก้ว กระเบื้องเคลือบ ปูน ฯลฯ	8.00
10	Wood	ผลิตภัณฑ์ไม้ เครื่องเรือน	3.00

การประเมินความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม ใช้ฐานข้อมูลจากทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรม ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม โดยนำมาคูณกับอัตราการใช้น้ำประเภทอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ประเมินไว้หลังจากนั้นจะรวมกับข้อมูลปริมาณการใช้น้ำจากการประปาและ บ่อบาดาลของเอกชนในพื้นที่โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังแสดงไว้ใน รูปที่ 2.3.3-1

จากการวิเคราะห์ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2562 ทั้งในส่วนของการประปา นครหลวง และการประปาส่วนภูมิภาค บ่อน้ำบาดาลเอกชน (เพื่อการอุตสาหกรรม) โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก นอกเขตประปา ทั้งแหล่งน้ำผิวดินและใต้ผิวดิน พบว่าลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการน้ำเพื่อการ อุตสาหกรรม 29.27 ล้าน ลบ.ม./ปี รายละเอียดดัง ตารางที่ 2.3.3-2

รูปที่ 2.3.3-1 แนวทางในการประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม

ตารางที่ 2.3.3-2 ความต้องการน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมของแต่ละลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2562 (ล้านลบ.ม./ปี)							
	การประปานครหลวง และการประปาส่วน		บ่อน้ำ บาดาล	โรงงานอุตสาหกรรม ขนาดเล็กนอกเขต		รวมการใช้น้ำ เพื่อการอุตสาหกรรม		
	ผิวดิน	บาดาล		ผิวดิน	บาดาล	ผิวดิน	บาดาล	รวม
03 ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	8.59	0.11	8.52	4.58	7.47	13.16	16.11	29.27
0301 แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
0302 น้ำหมัน	0.02	0.00	0.02	0.01	0.01	0.03	0.02	0.05
0303 น้ำสาน	0.01	0.00	0.15	0.07	0.04	0.07	0.19	0.27
0304 แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	0.00	0.00	0.00	0.01	0.07	0.01	0.08	0.09
0305 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 1	0.13	0.00	0.16	0.02	0.05	0.15	0.21	0.36
0306 ห้วยน้ำปวน	0.01	0.00	0.19	0.23	0.64	0.24	0.83	1.07
0307 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 2	0.27	0.00	0.31	0.04	0.10	0.30	0.41	0.71
0308 แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	0.11	0.01	0.01	0.00	0.01	0.11	0.02	0.13
0309 ห้วยน้ำโสม	0.02	0.03	0.02	0.02	0.06	0.04	0.12	0.16
0310 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	0.12	0.01	0.22	0.03	0.07	0.15	0.30	0.45
0311 น้ำโมง	0.04	0.03	0.28	0.10	0.31	0.14	0.62	0.76
0312 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	0.34	0.02	0.60	0.07	0.18	0.41	0.80	1.22
0313 น้ำสวย	0.43	0.00	0.62	0.08	0.34	0.51	0.96	1.47
0314 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	0.01	0.00	0.01	0.01	0.01	0.01	0.02	0.03
0315 ห้วยหลวงส่วนที่ 1	4.16	0.01	0.61	0.91	1.37	5.07	1.99	7.07
0316 ห้วยดาน	0.04	0.00	0.44	0.14	0.13	0.18	0.57	0.74
0317 ห้วยหลวงส่วนที่ 2	0.84	0.00	0.12	0.19	0.28	1.03	0.40	1.44
0318 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	0.23	0.00	1.21	0.78	0.54	1.01	1.75	2.76
0319 แม่น้ำสงครามตอนบน	0.19	0.00	0.21	1.04	1.13	1.23	1.33	2.56
0320 ห้วยคอง	0.01	0.00	0.24	0.05	0.04	0.06	0.29	0.35
0321 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 1	0.07	0.00	0.14	0.10	0.16	0.17	0.30	0.47
0322 ห้วยอี	0.00	0.00	0.11	0.03	0.03	0.04	0.14	0.17
0323 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 2	0.00	0.00	0.01	0.00	0.01	0.01	0.01	0.02
0324 ห้วยน้ำยาม	0.03	0.00	0.03	0.09	0.13	0.12	0.16	0.28
0325 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 3	0.01	0.00	0.02	0.01	0.02	0.02	0.04	0.07
0326 ห้วยน้ำอูน	0.16	0.00	0.10	0.10	0.37	0.26	0.47	0.73
0327 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 4	0.04	0.00	0.07	0.05	0.08	0.09	0.15	0.24
0328 ห้วยทวย	0.14	0.00	0.10	0.04	0.05	0.18	0.15	0.33
0329 แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	0.10	0.00	0.29	0.25	0.30	0.35	0.59	0.94
0330 น้ำพุง	0.30	0.00	0.13	0.02	0.14	0.32	0.26	0.58
0331 ห้วยน้ำก่า	0.27	0.00	0.11	0.02	0.12	0.29	0.23	0.51
0332 แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	0.01	0.00	0.17	0.02	0.15	0.03	0.32	0.35
0333 ห้วยบางทราย	0.01	0.00	0.68	0.01	0.26	0.02	0.94	0.96
0334 ห้วยมุก	0.42	0.00	0.87	0.00	0.05	0.42	0.91	1.33
0335 ห้วยบังอี่	0.01	0.00	0.26	0.00	0.10	0.02	0.35	0.37
0336 แม่น้ำโขงตอนล่าง	0.03	0.00	0.03	0.03	0.14	0.06	0.17	0.23

2.3.4 ปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งหมด

จากผลการรวบรวมและทบทวนข้อมูลความต้องการใช้น้ำในด้านต่าง ๆ สามารถสรุปปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดัง ตารางที่ 2.3.4-1

ตารางที่ 2.3.4-1 สรุปปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งลุ่มน้ำ

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ความต้องการใช้น้ำ ปี พ.ศ.2562 (ล้านลบ.ม./ปี)											
	ในเขตพื้นที่ชลประทานและนอกเขตพื้นที่ชลประทาน			การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและ ท่องเที่ยว			การใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม			รวมการใช้น้ำทั้งหมด		
	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม
03 ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	3,640.34	8,662.58	12,302.91	110.75	150.94	261.69	13.16	16.11	29.27	12,426.83	167.04	12,593.87
0301 แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	9.99	43.13	53.12	0.39	0.10	0.49	0.00	0.00	0.00	53.52	0.10	53.61
0302 น้ำหมัน	7.86	69.07	76.92	0.92	0.45	1.37	0.03	0.02	0.05	77.88	0.47	78.35
0303 น้ำสาน	21.86	110.40	132.27	0.82	0.45	1.27	0.07	0.19	0.27	133.16	0.64	133.80
0304 แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	34.17	131.49	165.67	0.48	1.03	1.51	0.01	0.08	0.09	166.16	1.11	167.27
0305 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 1	45.32	181.00	226.32	2.52	1.74	4.26	0.15	0.21	0.36	228.99	1.94	230.94
0306 ห้วยน้ำปวน	46.08	239.37	285.45	0.96	2.84	3.81	0.24	0.83	1.07	286.66	3.68	290.33
0307 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 2	81.12	344.43	425.55	5.09	3.48	8.57	0.30	0.41	0.71	430.95	3.89	434.84
0308 แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	116.32	362.76	479.08	1.68	2.16	3.84	0.11	0.02	0.13	480.87	2.18	483.05
0309 ห้วยน้ำโสม	45.32	298.03	343.35	1.06	4.39	5.46	0.04	0.12	0.16	344.46	4.51	348.97
0310 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	12.84	23.45	36.29	0.96	1.34	2.30	0.15	0.30	0.45	37.39	1.64	39.03
0311 น้ำโง	201.99	638.53	840.53	3.03	11.28	14.31	0.14	0.62	0.76	843.69	11.90	855.60
0312 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	39.87	75.66	115.53	2.55	3.34	5.88	0.41	0.80	1.22	118.49	4.14	122.63
0313 น้ำสวย	114.09	219.93	334.03	4.56	7.53	12.09	0.51	0.96	1.47	339.10	8.49	347.59
0314 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	0.34	1.02	1.36	0.07	0.06	0.12	0.01	0.02	0.03	1.44	0.07	1.51
0315 ห้วยหลวงส่วนที่ 1	169.50	355.05	524.55	22.76	17.81	40.57	5.07	1.99	7.07	552.39	19.80	572.19
0316 ห้วยคาน	53.89	136.11	190.00	3.15	3.87	7.02	0.18	0.57	0.74	193.32	4.43	197.76
0317 ห้วยหลวงส่วนที่ 2	87.21	267.37	354.57	4.60	3.60	8.20	1.03	0.40	1.44	360.20	4.01	364.21
0318 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	123.27	533.41	656.68	5.82	5.08	10.91	1.01	1.75	2.76	663.51	6.84	670.35
0319 แม่น้ำสงครามตอนบน	380.25	856.61	1,236.86	8.43	12.73	21.16	1.23	1.33	2.56	1,246.52	14.06	1,260.58
0320 ห้วยคอง	69.17	291.79	360.96	1.28	1.41	2.69	0.06	0.29	0.35	362.30	1.70	364.00
0321 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 1	235.06	453.16	688.22	3.22	4.09	7.31	0.17	0.30	0.47	691.61	4.39	695.99
0322 ห้วยอี	101.96	237.94	339.90	1.44	1.46	2.91	0.04	0.14	0.17	341.38	1.60	342.98
0323 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 2	2.67	7.84	10.51	0.15	0.19	0.33	0.01	0.01	0.02	10.67	0.20	10.87
0324 ห้วยน้ำยาม	267.60	265.19	532.80	3.77	4.29	8.06	0.12	0.16	0.28	536.69	4.45	541.14
0325 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 3	15.03	45.34	60.37	0.45	0.57	1.02	0.02	0.04	0.07	60.84	0.61	61.45
0326 ห้วยน้ำอูน	396.90	583.89	980.78	7.35	8.57	15.92	0.26	0.47	0.73	988.39	9.04	997.43
0327 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 4	109.41	204.10	313.51	1.62	2.06	3.68	0.09	0.15	0.24	315.21	2.21	317.42
0328 ห้วยทวย	60.25	112.16	172.40	1.88	2.63	4.52	0.18	0.15	0.33	174.47	2.78	177.25
0329 แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	96.29	113.42	209.71	2.81	5.71	8.52	0.35	0.59	0.94	212.87	6.30	219.17
0330 น้ำพุง	74.40	70.94	145.34	4.94	6.66	11.60	0.32	0.26	0.58	150.60	6.92	157.52
0331 ห้วยน้ำก่า	121.73	194.75	316.49	4.34	5.85	10.19	0.29	0.23	0.51	321.11	6.08	327.19
0332 แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	29.52	88.79	118.31	0.64	1.84	2.48	0.03	0.32	0.35	118.98	2.15	121.14
0333 ห้วยบางทราย	22.45	108.03	130.47	0.20	2.52	2.71	0.02	0.94	0.96	130.69	3.46	134.15
0334 ห้วยมุก	62.12	104.20	166.32	3.34	3.91	7.25	0.42	0.91	1.33	170.08	4.82	174.90
0335 ห้วยบังอี	79.01	239.33	318.35	0.40	4.29	4.69	0.02	0.35	0.37	318.76	4.65	323.41
0336 แม่น้ำโขงตอนล่าง	305.48	654.87	960.35	3.07	11.62	14.69	0.06	0.17	0.23	963.48	11.79	975.27

หมายเหตุ: * ไม่คิดประสิทธิภาพการชลประทาน

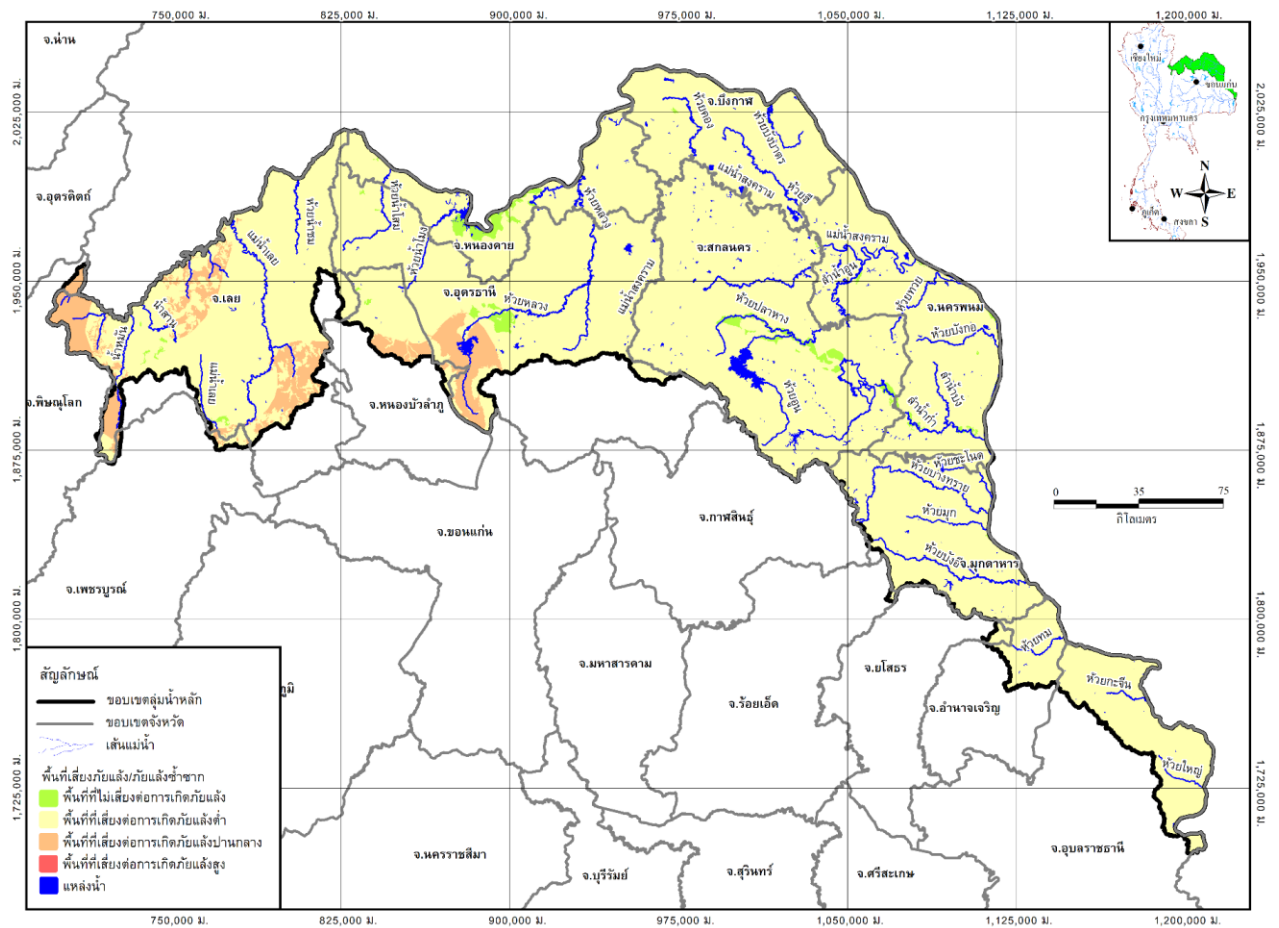

2.4 สถานการณ์การเกิดภาวะน้ำแล้งในลุ่มน้ำ

ปัญหาการขาดแคลนน้ำและภัยแล้ง ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากฝนไม่ตกตามฤดูกาลและเกิดสภาวะฝนทิ้งช่วงที่ติดต่อยาวนานในพื้นที่ลุ่มน้ำ ประกอบกับระบบนิเวศของลุ่มน้ำที่เปลี่ยนแปลงไป ผลจากการขยายตัวของชุมชน กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ รวมทั้งการขยายพื้นที่การเกษตรทั้งในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน ทำให้มีความต้องการน้ำจืดเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ขณะที่ศักยภาพในการพัฒนาแหล่งน้ำเก็บกักน้ำต้นทุนของพื้นที่ลุ่มน้ำมีจำนวนจำกัด อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง และขนาดเล็ก ฝายตามลำน้ำ หนองบึงธรรมชาติ และสระเก็บน้ำที่มีอยู่ยังไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้เพียงพอต่อความต้องการเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภคและภาคอุตสาหกรรม แหล่งเก็บกักน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่เกิดการตื้นเขินไม่สามารถเก็บกักน้ำได้เต็มประสิทธิภาพ ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของราษฎรในพื้นที่ลุ่มน้ำ สาเหตุของปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำและภัยแล้งสรุปได้ดังนี้

- 1) การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำทำได้น้อย และเป็นขนาดกลางและขนาดเล็ก จึงไม่สามารถเพิ่มปริมาณน้ำให้ลำน้ำสายหลักได้มากนัก
- 2) การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรในเขตต้นน้ำทำให้น้ำท่าลดลงในฤดูแล้ง โดยเฉพาะบริเวณที่ปลูกไม้ผล ไร่นา เป็นต้น
- 3) การขาดแคลนน้ำอุปโภค-บริโภคในพื้นที่ชุมชนยังคงมีอยู่จากการขยายตัวของชุมชนไปในพื้นที่ที่อยู่ห่างจากแหล่งน้ำ หรือพื้นที่ลาดเชิงเขา

สำหรับพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แสดงไว้ในรูปที่ 2.4-1 และแสดงพื้นที่เสี่ยงภัยระดับต่าง ๆ รายลุ่มน้ำสาขา ไว้ในตารางที่ 2.4-1

รูปที่ 2.4-1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในลุ่มน้ำ

ตารางที่ 2.4-1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งรายลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

03 ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	ตร.กม.	43,410.23	2,438.62		823.09	406.63	83.42	47,161.97
	ล้านไร่	27.131	1.524		0.514	0.254	0.052	29.476
0301 แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	ตร.กม.	227.14	449.50				3.55	680.20
	ล้านไร่	0.142	0.281				0.002	0.425
0302 น้ำหมัน	ตร.กม.	400.38	217.90		2.95		0.00	621.23
	ล้านไร่	0.250	0.136		0.002		0.000	0.388
0303 น้ำสาน	ตร.กม.	778.63	71.25		16.93			866.80
	ล้านไร่	0.487	0.045		0.011			0.542
0304 แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	ตร.กม.	531.47	282.66		1.43		2.15	817.71
	ล้านไร่	0.332	0.177		0.001		0.001	0.511
0305 แม่น้ำเลยตอนล่าง ส่วนที่ 1	ตร.กม.	1,181.42	120.15		12.91	2.21	0.00	1,316.69
	ล้านไร่	0.738	0.075		0.008	0.001	0.000	0.823
0306 ห้วยน้ำปวน	ตร.กม.	606.52	420.38			0.63		1,027.53
	ล้านไร่	0.379	0.263			0.000		0.642
0307 แม่น้ำเลยตอนล่าง ส่วนที่ 2	ตร.กม.	1,591.05	17.85			2.61		1,611.51
	ล้านไร่	0.994	0.011			0.002		1.007
0308 แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	ตร.กม.	1,719.95	2.63		7.93	0.32	8.34	1,739.18
	ล้านไร่	1.075	0.002		0.005	0.000	0.005	1.087
0309 ห้วยน้ำโสม	ตร.กม.	1,059.80			4.25	1.19		1,065.24
	ล้านไร่	0.662			0.003	0.001		0.666
0310 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	ตร.กม.	147.42			4.08	13.49	7.22	172.21
	ล้านไร่	0.092			0.003	0.008	0.005	0.108
0311 น้ำโมง	ตร.กม.	2,447.73	191.34		35.82	10.84	0.00	2,685.74
	ล้านไร่	1.530	0.120		0.022	0.007	0.000	1.679
0312 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	ตร.กม.	300.26			135.85	9.10	3.61	448.82
	ล้านไร่	0.188			0.085	0.006	0.002	0.281
0313 น้ำสวย	ตร.กม.	1,280.78			33.73	4.23	0.00	1,318.73
	ล้านไร่	0.800			0.021	0.003	0.000	0.824
0314 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	ตร.กม.	5.67			2.18		0.66	8.51
	ล้านไร่	0.004			0.001		0.000	0.005
0315 ห้วยหลวงส่วนที่ 1	ตร.กม.	1,521.91	664.95		107.70	34.61		2,329.17
	ล้านไร่	0.951	0.416		0.067	0.022		1.456
0316 ห้วยดาน	ตร.กม.	682.11				0.99		683.10
	ล้านไร่	0.426				0.001		0.427
0317 ห้วยหลวงส่วนที่ 2	ตร.กม.	1,120.31				12.74		1,133.05
	ล้านไร่	0.700				0.008		0.708
0318 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	ตร.กม.	2,266.71			78.51	23.67	19.34	2,388.23
	ล้านไร่	1.417			0.049	0.015	0.012	1.493

ตารางที่ 2.4-1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งรายลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ลุ่มน้ำสาขา	หน่วย	พื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้ง						รวมทั้งหมด
		ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ไม่เสี่ยง	แหล่งน้ำ	ไม่มีข้อมูล	
0319 แม่น้ำสงครามตอนบน	ตร.กม.	3,275.69				27.35		3,303.04
	ล้านไร่	2.047				0.017		2.064
0320 ห้วยคอง	ตร.กม.	698.40			3.83	1.11		703.34
	ล้านไร่	0.436			0.002	0.001		0.440
0321 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 1	ตร.กม.	1,767.44				40.33		1,807.77
	ล้านไร่	1.105				0.025		1.130
0322 ห้วยอี	ตร.กม.	738.80				1.57		740.38
	ล้านไร่	0.462				0.001		0.463
0323 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 2	ตร.กม.	105.77			0.69	2.12		108.57
	ล้านไร่	0.066			0.000	0.001		0.068
0324 ห้วยน้ำยาม	ตร.กม.	1,704.86			0.65	19.65		1,725.16
	ล้านไร่	1.066			0.000	0.012		1.078
0325 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 3	ตร.กม.	258.94				5.62		264.56
	ล้านไร่	0.162				0.004		0.165
0326 ห้วยน้ำอูน	ตร.กม.	3,315.80			142.97	100.11		3,558.88
	ล้านไร่	2.072			0.089	0.063		2.224
0327 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 4	ตร.กม.	914.91			2.62	9.69	0.14	927.36
	ล้านไร่	0.572			0.002	0.006	0.000	0.580
0328 ห้วยทวย	ตร.กม.	789.82			10.49	3.89	2.54	806.74
	ล้านไร่	0.494			0.007	0.002	0.002	0.504
0329 แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	ตร.กม.	1,070.80			36.80	7.99	12.89	1,128.48
	ล้านไร่	0.669			0.023	0.005	0.008	0.705
0330 น้ำพุง	ตร.กม.	1,570.54			51.76	29.56	0.00	1,651.85
	ล้านไร่	0.982			0.032	0.018	0.000	1.032
0331 ห้วยน้ำก่ำ	ตร.กม.	1,795.69			71.83	17.14		1,884.66
	ล้านไร่	1.122			0.045	0.011		1.178
0332 แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	ตร.กม.	435.82			13.81	5.52	5.45	460.60
	ล้านไร่	0.272			0.009	0.003	0.003	0.288
0333 ห้วยบางทราย	ตร.กม.	1,394.64			0.05	5.21	0.00	1,399.90
	ล้านไร่	0.872			0.000	0.003	0.000	0.875
0334 ห้วยมุก	ตร.กม.	776.57			16.21	1.87	2.35	797.00
	ล้านไร่	0.485			0.010	0.001	0.001	0.498
0335 ห้วยบังอี	ตร.กม.	1,520.32			0.00	7.83		1,528.15
	ล้านไร่	0.950			0.000	0.005		0.955
0336 แม่น้ำโขงตอนล่าง	ตร.กม.	3,406.15			27.11	3.42	15.17	3,451.85
	ล้านไร่	2.129			0.017	0.002	0.009	2.157

สภาพปัญหาน้ำแล้ง

จากการทบทวนข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ลุ่มน้ำ ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจสังคม โครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการวิเคราะห์สถานการณ์ ด้านทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปสภาพปัญหาหลัก ๆ และสาเหตุของปัญหาสรุปได้ดังนี้

(1) ปัญหาขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค จากการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้น้ำเพื่อ การอุปโภคบริโภค จะเห็นได้ว่า ระบบประปาเมืองขนาดใหญ่หรือกก. มีพื้นที่บริการที่ครอบคลุมพื้นที่ เศรษฐกิจสำคัญ ๆ ของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนืออยู่แล้ว เช่น กก.สาขาอุดรธานี เลย สกลนคร หนองคาย นครพนม และมุกดาหาร และมีแหล่งน้ำต้นทุนที่มั่นคง เช่น แม่น้ำโขง แม่น้ำสงคราม แหล่งน้ำ ธรรมชาติ เช่น หนองหาร อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง เช่น เขื่อนน้ำอูน และบางแห่งมีการใช้น้ำจาก บ่อบาดาล ดังนั้น จึงถือว่าไม่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคสำหรับประชาชนขนาดใหญ่หรือกก. ส่วน ระบบประปาหมู่บ้านนั้นพบว่ามีมากกว่าร้อยละ 96 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา ตลอดปีมากกว่าร้อยละ 92 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และใช้ประปาบาดาลมากกว่าร้อยละ 60 ส่วนที่เหลือ เป็นประปาผิวดินที่ใช้น้ำจากหนอง บึง สระ หรือบ่อน้ำตื้น ปัญหาส่วนใหญ่พบว่ามีเพียงร้อยละ 69 ของระบบ ประปาหมู่บ้านทั้งหมด ที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลาย ปัจจัย เช่น ความหลากหลายของสภาพทางธรณีวิทยาของน้ำที่ถูกกักเก็บ สภาพการปนเปื้อนของปัจจัยทาง ภายนอกลงสู่แหล่งน้ำบาดาลที่ทำให้คุณภาพของน้ำบาดาลมีการเปลี่ยนแปลง โดยพื้นที่ที่มีคุณภาพน้ำบาดาล เกินเกณฑ์ ได้แก่ บริเวณอำเภอลาปลา อำเภอบ้านแพง และอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม อำเภอดงหลวง อำเภอส่องดาว อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร และอำเภอเมือง อำเภอคำชะอี และอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ส่วนระบบประปาผิวดินนั้น คุณภาพของน้ำดิบจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในพื้นที่และการปนเปื้อนของคุณภาพน้ำ แต่อย่างไรก็ดี เพื่อให้ได้คุณภาพน้ำประปาที่ได้มาตรฐาน ประปาหมู่บ้านทั้ง 2 ระบบ จะต้องมีการดูแลบำรุงรักษาระบบผลิตน้ำประปาอยู่อย่างสม่ำเสมอ

(2) ปัญหาน้ำแล้ง โดยส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่เกษตรน้ำฝนหรือพื้นที่เกษตรกรรมของ โครงการชลประทานขนาดกลางและขนาดเล็กที่ไม่มีแหล่งเก็บกักน้ำหรือระบบส่งน้ำ ทำให้ไม่สามารถนำน้ำ มาใช้ในช่วงฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วงได้

กลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่มีปัญหาน้ำแล้งในระดับปานกลาง มี 4 กลุ่มลุ่มน้ำ ได้แก่ กลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่ 5 (ห้วยเป-ห้วยหิน) กลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่ 6 (แม่น้ำสงคราม) กลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่ 7 (ห้วยทวย) และกลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่ 8 (น้ำพุ-น้ำก่ำ) ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดบึงกาฬ สกลนคร นครพนม เนื่องจากพื้นที่ ดังกล่าวมีปริมาณฝนค่อนข้างมาก มีปัญหาฝนทิ้งช่วงน้อย รวมถึงมีแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวนมากที่สามารถนำน้ำมาใช้เสริมช่วงฝนทิ้งช่วงหรือในช่วงฤดูแล้งได้ส่วนพื้นที่ในเขตชลประทานก็มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่เป็น แหล่งน้ำต้นทุนสำคัญ คือ อ่างเก็บน้ำน้ำอูน และอ่างเก็บน้ำน้ำพุ

กลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่มีปัญหาน้ำแล้งในระดับสูง มี 3 กลุ่มลุ่มน้ำ ได้แก่ กลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่ 1 (น้ำหมัน-น้ำสาน) กลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่ 3 (น้ำโง-น้ำสอย) และกลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่ 9 (ห้วยบางทราย-ห้วยมุก) ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดเลย อุดรธานี หนองบัวลำภู มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวไม่มีแหล่งเก็บกัก

น้ำขนาดใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มลุ่มน้ำสาขาห้วยบางทราย-ห้วยมุกที่สภาพภูมิประเทศไม่เหมาะสมที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำ หรือกลุ่มลุ่มน้ำสาขาน้ำหมัน-น้ำสานที่การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ ขนาดกลางและขนาดใหญ่เป็นไปได้ยากเนื่องจากมีข้อจำกัดของสภาพภูมิประเทศ รวมทั้งปัจจัยทางด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น พื้นที่ที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ และชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 1 แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรม พบว่าพื้นที่ดังกล่าวมีพื้นที่เกษตรกรรม พบว่า ส่วนใหญ่ปลูกยางพาราและพืชไร่ ดังนั้นระดับความรุนแรงของปัญหาน้ำแล้งที่มีผลกระทบต่อผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับปริมาณฝนที่ตกในแต่ละปีเป็นสำคัญ

กลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่มีปัญหาน้ำแล้งในระดับสูงมากมี 2 กลุ่มลุ่มน้ำ ได้แก่ กลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่ 2 (แม่น้ำเลย) และกลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่ 4 (ห้วยหลวง) ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดเลย อุดรธานีและหนองบัวลำภู เนื่องจากจากจังหวัดเลย มีปริมาณฝนและสัดส่วนปริมาณน้ำท่าต่อปริมาณฝนค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สามารถนำน้ำมาใช้เสริมช่วงฝนทิ้งช่วงหรือในฤดูแล้งจำนวนน้อย จึงมีความเสี่ยงต่อ ปัญหาน้ำแล้ง ส่วนจังหวัดอุดรธานีและหนองบัวลำภูของกลุ่มลุ่มน้ำสาขาห้วยหลวง ถึงแม้จะมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ คือ อ่างเก็บน้ำห้วยหลวง และมีปริมาณฝนอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยของกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ แต่มีสัดส่วนปริมาณน้ำท่าต่อปริมาณฝนน้อยมาก จึงทำให้มีโอกาสเกิดความเสี่ยงภัยแล้งในลุ่มน้ำอยู่ในเกณฑ์สูงมาก

บทที่ 3

การกำหนดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำ

3.1 ความหมายและประเภทของการเกิดภาวะน้ำแล้ง

3.1.1 บทนิยามของภาวะน้ำแล้ง

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 ได้มีบทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า สภาวะที่ปริมาณน้ำ ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง (มาตรา 4)

3.1.2 ประเภทหรือความรุนแรงของภาวะภัยแล้ง

จากนิยามจะเห็นว่าได้มีการกำหนดความหมายภาวะน้ำแล้งไว้อย่างกว้างขวาง ดังนั้น ในเชิงของการบริหารจัดการซึ่งเกี่ยวข้องกับการบัญชาการและการบริหารจัดการแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ จะพิจารณาประเภทของภาวะน้ำแล้งตามความรุนแรงเป็นหลัก โดยภาวะภัยแล้งที่มีความรุนแรงมากก็จะต้องการการบูรณาการระหว่างหน่วยงานหรือผู้มีอำนาจบัญชาการในระดับที่สูงกว่าภาวะภัยแล้งที่มีความรุนแรงน้อย โดยในส่วนของภัยด้านน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้แบ่งระดับภัยออกเป็น 3 ระดับคือ

- ระดับ 1 : ปกติ ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์
- ระดับ 2 : รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง)
- ระดับ 3 : วิกฤติ (หรือคาดว่าจะวิกฤติ)

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ได้กำหนดแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำ เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการของ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” พร้อมทั้งกำหนดให้มี “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” เป็นองค์กรในระดับบัญชาการซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้กลไกของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ เพื่อทำหน้าที่พิจารณากลับกรองสถานการณ์เหตุฉุกเฉินและสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำที่เกิดขึ้นในระดับความรุนแรง (ระดับ 2 รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง)) ก่อนการยกระดับสถานการณ์ไปถึงภาวะวิกฤติน้ำ (ระดับ 3) ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ และมี “ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ” เป็นส่วนราชการภายในสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรในระดับอำนวยการเป็นหน่วยงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการดำเนินการตั้งแต่การเตรียมความพร้อมรับมือ การแก้ไขปัญหาการฟื้นฟู และการบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อบริหารจัดการ “ทรัพยากรน้ำ” หรือ “มวลน้ำ” เป็นการเฉพาะ และสามารถเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในการอำนวยการเมื่อเกิดเหตุ เพื่อบริหารจัดการรวบรวม บูรณาการ เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับ ดูแล สถานการณ์น้ำ รวมถึงการประสานการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

การแบ่งระดับภัยถือเป็นการกำหนดขอบเขตเบื้องต้นเพื่อให้สามารถพิจารณาโครงสร้างขององค์กรที่จะทำหน้าที่สั่งการ บัญชาการ เพื่อแก้ไขปัญหาในแต่ละสถานการณ์ และเพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกร่วมกันระหว่างสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการบูรณาการร่วมกับกระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) ในฐานะหน่วยงานกลางที่บริหารจัดการภัยสาธารณะทุกรูปแบบ โดยสามารถแบ่งระดับสถานการณ์ในกรณีของวิกฤติน้ำได้เป็น 3 ระดับ ให้สอดคล้องกับสาธารณภัยตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ 4 ระดับ ดังตารางที่ 3.1.2-1

ตารางที่ 3.1.2-1 ความสอดคล้องระหว่างระดับภัยวิกฤติน้ำของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 กับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561			แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570		
ระดับ	สถานการณ์/ แนวโน้ม	ผู้บัญชาการ/ อำนวยการวิกฤติน้ำ	ระดับ	การจัดการ	ผู้บัญชาการ/ อำนวยการ สาธารณภัย
1	ปกติ ติดตาม สถานการณ์ และเฝ้าระวัง	สททช.	1	สาธารณภัย ขนาดเล็ก	นายอำเภอ (ผู้อำนวยการอำเภอ), ผู้บริหารท้องถิ่น (ผู้อำนวยการ ท้องถิ่น)
2	รุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	รองนายกรัฐมนตรี	2	สาธารณภัย ขนาดกลาง	ผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้อำนวยการจังหวัด)
3	วิกฤติ (หรือ คาดว่าจะวิกฤติ)	นายกรัฐมนตรี(มาตรา 24)	3	สาธารณภัย ขนาดใหญ่	รมว.มหาดไทย (ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ)
			4	สาธารณภัย ร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือรอง นายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรี มอบหมาย

จากระดับภัยทั้ง 3 พบว่า มีเพียงระดับภัยด้านน้ำระดับที่ 3 เท่านั้นที่ได้มีการกำหนดความหมายเอาไว้สรุปได้ดังนี้ “ในกรณีมาตรการในการแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง (ภัยแล้ง) และปัญหาน้ำท่วม (อุทกภัย) ในระดับภัยที่รุนแรงอันถือเป็นสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4 หรือระดับวิกฤติน้ำ (ระดับ 3) ของระดับสถานการณ์เพื่อบริหารจัดการภาวะวิกฤติน้ำ) กล่าวคือ สาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่งหรือเป็นสาธารณภัยระดับชาติ เกิดความเสียหายในวงกว้าง หรือมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง ในแผนการจัดการภาวะฉุกเฉินตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มักกำหนดมาตรการในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง โดยให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการให้

หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยรวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างทันที่”

อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณากระดับวิกฤตน้ำ ตั้งแต่ระดับที่ 1 (ปกติ ติดตามสถานการณ์และเฝ้าระวัง) ไปจนกระทั่งถึงระดับที่ 3 (วิกฤตน้ำ) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติหรือกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ แล้วแต่กรณี จะต้องอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณาเช่นเดียวกับกรณีของผู้อำนวยการหรือผู้บัญชาการที่จะพิจารณาตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้ เพื่อให้วิกฤตน้ำที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมีระดับของภัยที่สอดคล้องกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานให้สามารถดำเนินการคู่ขนานไปได้และเป็นไปในทิศทางอย่างเดียวกัน โดยใช้เกณฑ์หรือเงื่อนไขดังตารางที่ 3.1.2-2 ประกอบการพิจารณากระดับการจัดการวิกฤตน้ำ

นอกจากนี้ ตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ ในหมวด 5 ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ส่วนที่ 2 การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ตามมาตรา 57 ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่ชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้ง ในพื้นที่ใดของกลุ่มน้ำ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้ โดยการกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้งนั้น ซึ่งเมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง

จากข้อมูลที่สรุปมาข้างต้น ประกอบกับการพิจารณาลักษณะการเกิดน้ำแล้งในพื้นที่จะพบว่า ความรุนแรงของสถานการณ์ภัยแล้งสามารถพิจารณาได้เป็น 2 บริบท คือ

- ในบริบทของภาพรวม ที่พิจารณาจากปริมาณน้ำต้นทุน ได้แก่ ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำในลำน้ำ และปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำ ว่ามีต่ำกว่าปกติหรือไม่
- ในบริบทของการพิจารณาจากกิจกรรมที่ขาดแคลนน้ำ ว่ามีความรุนแรงถึงขั้นขาดทั้งน้ำเพื่อการผลิตและการอุปโภคบริโภค หรือขาดแคลนเฉพาะน้ำเพื่อการผลิตเท่านั้น รวมทั้งพิจารณาจากผลการคาดการณ์ร้อยละของการขาดแคลนน้ำเทียบกับความต้องการน้ำ ซึ่งสามารถนำไปประกอบการปรับลดความต้องการน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำที่มา ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรา 57 ของ พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ

ตารางที่ 3.1.2-2 เกณฑ์การกำหนดระดับวิกฤติน้ำ

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
พื้นที่	พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบและได้รับความเสียหาย (1) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (2) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และการประกอบการ (3) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (4) พื้นที่ทางธรรมชาติ
ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (1) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (2) จำนวนประชากรที่ต้องอพยพ (3) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต
ความยุ่งยาก/ซับซ้อน ของสถานการณ์	ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์ (1) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัยการเกิดภัยต่อเนื่อง (2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญและเส้นทางการ ให้ความช่วยเหลือ (3) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่การ ดำเนินกิจกรรมปกติที่ต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการตอบสนองต่อ สถานการณ์ และระยะเวลาที่ต้องช่วยฟื้นฟูเบื้องต้น
ศักยภาพด้านทรัพยากร	ความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากรที่มีอยู่ (1) กำลังคน ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน พร้อมทั้งอาสาสมัคร หน่วยต่าง ๆ (2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ที่ต้องใช้ตามแต่ ลักษณะทางเทคนิคของภัย (3) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบของหน่วยงานหลัก และจาก การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ หรือหน่วยงานภาคี (4) แหล่งที่มาและจำนวนเงินงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
เงื่อนไขอื่นๆ	ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่าง ๆ (1) ขอบเขตการปกครอง (2) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

ที่มา : คู่มือศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ, สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

3.2 กฎหมาย ระเบียบและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย

เนื่องจากมีหน่วยงานและกฎหมาย ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับน้ำแล้งอยู่มากพอสมควร ดังนั้นจึงต้องได้มีการทบทวนข้อมูลกฎระเบียบเหล่านี้ เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ให้ความสอดคล้องไม่ขัดต่อกฎหมาย ทั้งนี้ กฎหมาย ระเบียบและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทยมีบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรง และบทบัญญัติของกฎหมายที่อื่นเกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

3.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย จำนวน 4 ฉบับ ประกอบด้วย

- (1) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
- (2) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
- (3) พระราชบัญญัติชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 และมีแก้ไขเพิ่มเติม และ
- (4) พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

รายละเอียด ดังนี้

3.2.1.1 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

(1) บทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า สภาวะที่ปริมาณน้ำ ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง (มาตรา 4)

(2) นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามหมวด 5 ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม (มาตรา 5 วรรคสอง)

ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบ (มาตรา 72)

(3) มาตรา 6 บัญญัติให้

“รัฐมีอำนาจใช้ พัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้โดยอาจเปลี่ยนแปลงรูปร่างของแหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำก็ได้ แต่ถ้าเป็นการลดพื้นที่หรือให้เลิกใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน

เพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะที่มีใช้ทางน้ำชลประทานตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน และน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล นายกรัฐมนตรีอาจประกาศในกิจจานุเบกษากำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้

ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบตามวรรคสอง มีอำนาจออกระเบียบหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำ สาธารณะนั้นตามกรอบแนวทางที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนดโดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีใช้ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำและการใช้น้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ

ระเบียบหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นตามวรรคสาม เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แล้วให้ใช้บังคับได้”

(4) คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจ พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ (มาตรา 17(10))

(5) คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง เสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ (มาตรา 35(2)) รวมถึงพิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช. (มาตรา 35(6))

(6) ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำตามมาตรา 43 และมาตรา 44 ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย ทั้งนี้ แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำและแผนการบริหารจัดการน้ำให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี ประกาศกำหนด โดยในแผนการบริหารจัดการน้ำต้องมีรายการเกี่ยวกับแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งด้วย และแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งนั้น อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการใช้น้ำในระหว่างที่เกิดภาวะน้ำแล้ง การลดปริมาณการใช้น้ำ การหาแหล่งน้ำทดแทน และอัตราความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนน้ำที่มีเพื่อประโยชน์สาธารณะ (มาตรา 47)

(7) เมื่อมีการประกาศผ้งน้ำในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 17(5) แล้ว การใช้ประโยชน์ที่ดินที่อยู่ในระบบทางน้ำตามผ้งน้ำจะต้องไม่ก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางน้ำหรือกระแสหรือกีดขวางการไหลของน้ำในระบบทางน้ำ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (มาตรา 56)

(8) ในกรณีที่ข้อมูลเพียงพอที่ชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใดของลุ่มน้ำให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้ การกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้งนั้น เมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง (มาตรา 57)

(9) ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ใด ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้หรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค กำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำ รวมทั้งกำหนดมาตรการอื่นใดที่จำเป็นใช้บังคับใน

พื้นที่เพื่อแก้ไขและบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น ทั้งนี้ ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและให้ผู้ใช้น้ำต้องเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศดังกล่าวคณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจกำหนดวิธีการใช้น้ำและการแบ่งปันน้ำในพื้นที่ได้เท่าที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ในกรณีที่ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงใช้บังคับในพื้นที่เดียวกันกับที่ได้มีประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งตามมาตรา 57 ให้ประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงมีผลเป็นการยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 57 และเมื่อภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงได้พ้นไปแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (มาตรา 58)

(10) ในกรณีมีความจำเป็นต้องผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการดังกล่าวได้เท่าที่จำเป็นในการบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น (มาตรา 59) นอกจากนี้ กนช. ยังมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำและการผันน้ำจากแหล่งน้ำระหว่างประเทศหรือแหล่งน้ำต่างประเทศ (มาตรา 17(12))

(11) ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงในพื้นที่ใด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ต้องเฉลี่ยน้ำเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้กักเก็บน้ำดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ (มาตรา 60 วรรคหนึ่ง)

(12) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- 1) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน
- 2) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- 3) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
- 4) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- 5) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่
- 6) การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิด

ภาวะน้ำแล้ง

7) การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ให้มีการบูรณาการร่วมกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม (มาตรา 61)

(13) เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นแล้วให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในการนี้ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งบำรุงรักษาส่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

กรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป (มาตรา 62)

(14) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง (มาตรา 63)

(15) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใด ๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวต้องอยู่ภายในกรอบของแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งตามมาตรา 61 หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามมาตรา 64 หรือทั้งสองแผนควบคู่กันแล้วแต่กรณี (มาตรา 66 วรรคหนึ่ง)

(16) ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างของบุคคลใด ๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านหรือเข้าไปในที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดงวัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างด้วย แต่ถ้านับกรณีฉุกเฉินเพื่อแก้ไขภาวะน้ำแล้ง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างเพื่อดำเนินการดังกล่าวได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า แต่ต้องแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างทราบในโอกาสแรกที่สามารถกระทำได้ (มาตรา 67 วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

(17) ห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักย้าย ทำอันตราย หรือทำให้เสียหายแก่สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ หรืออุปกรณ์ใด ๆ หรือละเมิดมาตรการใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีขึ้นเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (มาตรา 71 วรรคหนึ่ง)

นอกจากนี้ ในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการ อำนาจการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป และมีอำนาจออกคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ๆ ร่วมกันกระทำหรือห้าม

กระทำการใด ๆ เพื่อการป้องกัน แก้ไข ควบคุม ระวัง หรือบรรเทาผลร้ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่าง
ทันทั่วถึง (มาตรา 24)

3.2.1.2 พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(1) บทนิยามคำว่า “สาธารณภัย” หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง
โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบ
ต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต
ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึง
ภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย (มาตรา 4)

(2) กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า
“กปภ.ช.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน
กรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทย
เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการ
สำนักงานงบประมาณ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการ
ทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินห้าคน
ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง และการ
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกรรมการและ
เลขานุการ และให้แต่งตั้งข้าราชการในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำนวนไม่เกินสองคนเป็น
ผู้ช่วยเลขานุการ (มาตรา 6)

(3) กปภ.ช. มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสา
ธารณภัยแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามที่กรมป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัยจัดทำขึ้นตามมาตรา 11(1) ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่
เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงให้คำแนะนำ ปรีกษาและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัย (มาตรา 7)

(4) กำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการ
ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำแผนการ
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอ กปภ.ช. เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อ
หามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การ
สนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ในการป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย และให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับอันตราย หรือผู้ได้รับความ

เสียหายจากสาธารณภัย แนะนำ ให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน รวมถึงติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ (มาตรา 11)

(5) แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1) แนวทาง มาตรการ และงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2) แนวทางและวิธีการในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาวเมื่อเกิดสาธารณภัย รวมถึงการอพยพประชาชน หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย การดูแลเกี่ยวกับการสาธารณสุข และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารและการสาธารณสุขภาค

3) หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการดำเนินการตาม 1) และ 2) และวิธีการให้ได้มาซึ่งงบประมาณเพื่อการดำเนินการดังกล่าว

4) แนวทางในการเตรียมพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้และจัดระบบการปฏิบัติการในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรและประชาชน

5) แนวทางในการซ่อมแซม บำรุงรักษา ฟื้นฟู และให้ความช่วยเหลือประชาชนภายหลังที่สาธารณภัยสิ้นสุด

การกำหนดเรื่องดังกล่าวข้างต้น จะต้องกำหนดให้สอดคล้องและครอบคลุมถึงสาธารณภัยต่าง ๆ โดยอาจกำหนดตามความจำเป็นแห่งความรุนแรงและความเสี่ยงในสาธารณภัยด้านนั้น และในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ให้ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติด้วย (มาตรา 12)

(6) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมีอำนาจควบคุมและกำกับกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักรให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (มาตรา 13)

(7) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ที่กำหนดก็ได้ โดยให้มีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการตามมาตรา 13 และผู้อำนวยการตามมาตรา 21 และมีอำนาจกำกับและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานในการดำเนินการตามมาตรา 25 มาตรา 28 และมาตรา 29 ด้วย หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบหรือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้วแต่กรณี (มาตรา 31)

3.2.1.3 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) บทนิยามคำว่า “การชลประทาน” หมายความว่า กิจกรรมที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้มา ซึ่งน้ำหรือเพื่อกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือแบ่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม การพลังงาน การสาธารณูปโภค หรือการอุตสาหกรรม และหมายความรวมถึงการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำกับ รวมถึงการคมนาคมทางน้ำซึ่งอยู่ในเขตชลประทานด้วย คำว่า “ทางน้ำชลประทาน” หมายความว่า ทางน้ำที่รัฐมนตรีได้ประกาศตามความในมาตรา 5 ว่าเป็นทางน้ำชลประทาน และคำว่า “เขตชลประทาน” หมายความว่า เขตที่ดินที่ทำการเพาะปลูกซึ่งจะได้รับประโยชน์จากการชลประทาน (มาตรา 4)

(2) ทางน้ำชลประทานแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

ประเภท 1 ทางน้ำที่ใช้ในการส่ง ระบาย กัก หรือกั้นน้ำเพื่อการชลประทาน

ประเภท 2 ทางน้ำที่ใช้ในการคมนาคมแต่มีการชลประทานร่วมอยู่ด้วย เฉพาะภายในเขตที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน

ประเภท 3 ทางน้ำที่สงวนไว้ใช้ในการชลประทาน

ประเภท 4 ทางน้ำอันเป็นอุปกรณ์แก่การชลประทาน

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่า ทางน้ำใดเป็นทางน้ำชลประทาน และเป็นประเภทใด (มาตรา 5)

(3) นายช่างชลประทานมีอำนาจใช้พื้นที่ดินที่ปราศจากสิ่งปลูกสร้างซึ่งอยู่ในเขตการชลประทานได้เป็นครั้งคราวตามระยะเวลาที่จำเป็นแก่การชลประทาน โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 6)

(4) ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจที่จะใช้ที่ดินหรือสิ่งของของบุคคลใดๆ ในที่ใกล้เคียงหรือในบริเวณที่อาจเกิดอันตรายได้เท่าที่จำเป็น แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 7)

(5) เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน ถ้าไม่สามารถจะทำได้โดยวิธีอื่น ให้เจ้าของที่ดินที่อยู่ห่างทางน้ำหรือแหล่งน้ำใดมีสิทธิทำทางน้ำผ่านที่ดินของผู้อื่นได้ ในเมื่อนายช่างชลประทานผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอได้อนุญาตและกำหนดให้โดยกว้างรวมทั้งที่ที่ดินด้วยไม่เกินสิบเมตร แต่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินที่ทางน้ำนั้นผ่าน ในการที่จะให้อนุญาตและกำหนดทางน้ำนั้น ให้คำนึงถึงประโยชน์ของเจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินที่ทางน้ำผ่าน และให้กำหนดให้ทำตรงที่ที่จะเสียหายแก่เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินนั้นน้อยที่สุด (มาตรา 9)

(6) เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดๆ เพื่อทำงานสำรวจตรวจสอบอันเกี่ยวกับการชลประทานได้ ในเมื่อได้แจ้งเป็นหนังสือให้ทราบล่วงหน้าตามสมควร แต่ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 10)

(7) เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 11 วรรคหนึ่ง)

(8) อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานให้เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน คันคลอง ชานคลอง ทำบ พนัง หมู่ระดับหลักฐานหรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการชลประทานตามที่อธิบดีกำหนด การแต่งตั้งดังกล่าวให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการชลประทานในเขตนั้นด้วย (มาตรา 13)

(9) ห้ามมิให้รถยนต์หรือเรือกลไฟเดินในทางน้ำชลประทานประเภท 1 เว้นแต่จะได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานเป็นครั้งคราวตามความจำเป็น และห้ามมิให้รถยนต์หรือเรือกลไฟรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้าหรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท 2 เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงาน (มาตรา 13 เบญจ วรรคหนึ่ง)

(10) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขการใช้เรือ แพ ในทางน้ำชลประทานประเภท 1 และประเภท 2 วางระเบียบการขอและการอนุญาตเดินรถยนต์หรือเรือกลไฟในทางน้ำชลประทานประเภท 1 และการขอและการออกใบอนุญาตเดินรถยนต์หรือเรือกลไฟรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้าหรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท 2 รวมถึงกำหนดเครื่องมือและวิธีที่จะใช้ในการจับสัตว์น้ำ ตลอดจนกำหนดเขตห้ามจับสัตว์น้ำในทางน้ำชลประทานเพื่อป้องกันความเสียหายแก่การชลประทาน (มาตรา 14)

(11) เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจปิด กั้น หรือเปิดน้ำในทางน้ำชลประทาน ชุดลอก ซ่อม หรือดัดแปลงแก้ไขทางน้ำชลประทาน หรือจัดให้มีสิ่งก่อสร้างขึ้นในทางน้ำชลประทาน รวมถึงการห้าม จำกัด หรือกำหนดเงื่อนไขในการนำเรือ แพ ผ่านทางน้ำชลประทาน ดังกล่าว การใช้อำนาจข้างต้นให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ชุมนุมชนในท้องถื่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่กรณีฉุกเฉิน อธิบดีมีอำนาจดำเนินการไปก่อนได้ (มาตรา 15)

(12) อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจห้าม จำกัดหรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้เรือ แพ การใช้น้ำ การระบายน้ำหรือการอื่นในทางน้ำชลประทานประเภท 4 โดยประกาศไว้ ณ ที่ชุมนุมชนในท้องถื่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน (มาตรา 16)

(13) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือเทศมนตรีในท้องที่ซึ่งอยู่ในเขตชลประทานมีหน้าที่ดูแลรักษาคันคลองและทางน้ำชลประทานอันอยู่ในเขตท้องที่หรือเขตเทศบาลนั้น (มาตรา 17)

(14) ในการขุดซ่อมทางน้ำชลประทาน ถ้าไม่มีที่ทิ้งมูลดิน ก็ให้มีอำนาจทิ้งมูลดินในที่ดินที่ใกล้เคียงได้ตามความจำเป็น แต่ทั้งนี้ถ้าทำให้เสียหายแก่พืชผลหรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งมีอยู่ในขณะนั้นแล้ว ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน (มาตรา 19)

(15) เมื่อเจ้าพนักงานได้ส่งน้ำ ระบายน้ำ หรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก ห้ามมิให้ผู้ใดปิดกั้นน้ำไว้ด้วยวิธีใดๆ จนเป็นเหตุไม่ให้น้ำไหลไปสู่ที่ดินใกล้เคียงหรือปลายทาง ถ้าเห็นสมควร เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจที่จะส่งเป็นหนังสือ ให้เจ้าของ

หรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ทำการเพาะปลูก ให้เปิดสิ่งที่ปิดกั้นน้ำไว้ตามที่กำหนดให้หรือจัดการเปิดเสียเองก็ได้ ในการนี้เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจเข้าไปในที่ดินแห่งหนึ่งแห่งใดเพื่อตรวจและจัดการดังกล่าวแล้ว (มาตรา 20)

(16) เมื่อเจ้าพนักงานได้ส่งน้ำหรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ทำการเพาะปลูกบนพื้นที่ดินภายในบริเวณที่จะได้รับน้ำนั้นกระทำการหนึ่งอย่างใดภายในระยะเวลาที่จะได้กำหนดให้ เพื่อกักน้ำนั้นไว้ไม่ให้ไหลไปเสียเปล่าจนเป็นเหตุให้ที่ดินข้างเคียงไม่ได้รับน้ำตามที่ควร (มาตรา 21)

(17) ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้าง แก่ไข หรือต่อเติมสิ่งก่อสร้าง หรือปลูกปักสิ่งใด หรือทำการเพาะปลูก รุกล้ำทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลอง หรือเขตพนัง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้สิ่งรุกล้ำพ้นไปจากทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลองหรือเขตพนังได้ (มาตรา 23)

(18) ถ้ามีต้นไม้ในที่ดินของผู้ใดรุกล้ำทางน้ำชลประทานหรือทำให้เสียหายแก่ทางน้ำชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นตัดหรือนำต้นไม้ นั้นไปให้พ้นเสียได้ (มาตรา 24)

(19) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการกีดขวางทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดให้สิ่งกีดขวางพ้นไปจากทางน้ำชลประทานได้ (มาตรา 25)

(20) ห้ามมิให้ผู้ใดขุดคลองหรือทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือมาเชื่อมกับทางน้ำอื่นที่เชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้น้ำในทางน้ำชลประทานรั่วไหล อันอาจก่อให้เกิดการเสียหายแก่การชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมชลประทาน หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย และอธิบดีมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวปิดกั้นทางน้ำนั้นหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อมิให้น้ำรั่วไหลได้ต่อไป เพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอธิบดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานจัดการได้ทันที และถ้าจำเป็นจะต้องใช้ที่ดินเพื่อการนี้ ก็ให้มีอำนาจใช้ที่ดินริมคลองหรือริมทางน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายในการนี้รวมทั้งค่าเสียหายที่จะต้องชดใช้ให้แก่เจ้าของที่ดิน ให้คิดเอาจากผู้ฝ่าฝืนทั้งสิ้น (มาตรา 26)

(21) ห้ามมิให้ผู้ใดนำหรือปล่อยสัตว์พาหนะลงไปในทางน้ำชลประทานประเภท 1 และประเภท 2 หรือเหยียบย่ำคันคลอง ชานคลอง หรือบริเวณสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน เว้นแต่ในที่ที่ได้กำหนดอนุญาตไว้หรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงาน (มาตรา 27)

(22) ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งมูลฝอย ซากสัตว์ ซากพืช ถ้ำถ่าน หรือสิ่งปฏิกูลลงในทางน้ำชลประทานหรือทำให้น้ำเป็นอันตรายแก่การเพาะปลูกหรือการบริโภค (มาตรา 28 วรรคหนึ่ง)

(23) ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยน้ำซึ่งทำให้เกิดเป็นพิษแก่น้ำตามธรรมชาติ หรือสารเคมีเป็นพิษลงในทางน้ำชลประทาน จนอาจทำให้น้ำในทางน้ำชลประทานเป็นอันตรายแก่เกษตรกรรม การบริโภค อุปโภค หรือสุขภาพอนามัย (มาตรา 28 วรรคสอง)

(24) ห้ามมิให้ผู้ใดทำให้ประตูน้ำ ฝาย เขื่อนระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อมสะพานทางน้ำ ปุม เสา หรือสายโทรศัพท์ ที่ใช้ในการชลประทานเสียหายจนอาจเกิดอันตรายหรือขัดข้องแก่การใช้สิ่งที่กล่าวนั้น (มาตรา 29)

(25) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะทำให้เสียหายแก่คันคลอง ขานคลอง ทานบ พนัง หรือหตุระดับหลักฐานที่ใช้ในการชลประทาน (มาตรา 30)

(26) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะเป็นการกีดขวางแก่แนวทางที่ได้สำรวจไว้ หรือเขตงาน หรือทำให้แนวทางที่ได้สำรวจไว้ หรือหมุดหมายแสดงเขตงานคลาดเคลื่อนหรือสูญหาย (มาตรา 31)

(27) ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปิดหรือเปิดประตูน้ำ เขื่อนระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อม สะพานทางน้ำ ปุม หรือลากเข็นสลักในบริเวณทานบหรือประตูระบาย (มาตรา 32)

(28) ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากนายช่างชลประทานหรือผู้ที่ได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมชลประทาน ทำการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือรื้อถอนบรรดาสสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน (มาตรา 33)

(29) ห้ามมิให้ผู้ใดขุด ลอก ทางน้ำชลประทานอันจะทำให้เสียหายแก่การชลประทาน หรือปิดกั้นทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทาน (มาตรา 34)

(30) เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้ใดชักหรือใช้น้ำในทางน้ำชลประทานในเมื่อเห็นว่าจะเป็นเหตุที่จะก่อให้เกิดการเสียหายแก่ผู้อื่น (มาตรา 35)

หมายเหตุ : (3) ถึง (30) เป็นหน้าที่และอำนาจของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบริหารจัดการปัญหาน้ำแล้ง หรือข้อห้ามตามกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและปริมาณของน้ำ

3.2.1.4 พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“น้ำบาดาล” หมายความว่า น้ำใต้ดินที่เกิดอยู่ในชั้นดิน กรวด หทราย หรือหิน ซึ่งอยู่ลึกจากผิวดินเกินความลึกที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่จะกำหนดความลึกน้อยกว่าสิบเมตรมิได้

“เจาะน้ำบาดาล” หมายความว่า กระทำแก่ชั้นดิน กรวด หทราย หรือหิน เพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำบาดาล หรือเพื่อระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล

“บ่อน้ำบาดาล” หมายความว่า บ่อน้ำที่เกิดจากการเจาะน้ำบาดาล

“เขตน้ำบาดาล” หมายความว่า เขตท้องที่ที่รัฐมนตรีกำหนดให้เป็นเขตน้ำบาดาล โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“กิจการน้ำบาดาล” หมายความว่า การเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล

“ใช้น้ำบาดาล” หมายความว่า นำน้ำจากบ่อน้ำบาดาลขึ้นมาใช้

“ระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล” หมายความว่า กระทำการใดๆ เพื่อถ่ายเทน้ำหรือของเหลวอื่นใดลงบ่อน้ำบาดาล

(2) พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหาน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค หรือเพื่อเกษตรกรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการเจาะน้ำบาดาลและการใช้น้ำบาดาล เว้นแต่ในเขตท้องที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลประกาศกำหนดให้เป็นเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาลที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

เขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล ต้องเป็นเขตท้องที่ที่มีการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ในปริมาณที่มากเกินไปจนปริมาณน้ำที่ไหลลงสู่ชั้นน้ำบาดาล จนอาจทำให้เกิดการทรุดตัวของแผ่นดิน หรือการแพร่กระจายของน้ำเค็มเข้าสู่ชั้นน้ำบาดาล หรือการลดตัวลงของระดับน้ำในชั้นน้ำบาดาล หรือผลกระทบสำคัญอื่นต่อสิ่งแวดล้อม

แต่อย่างไรก็ตาม กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐดังกล่าวข้างต้น ต้องปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา 6 เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการเจาะน้ำบาดาล การเลิกเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาลแบบอนุรักษ์ การระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล การเลิกใช้บ่อน้ำบาดาล การป้องกันด้านสาธารณสุข และการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษด้วย (มาตรา 4)

(3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลมีอำนาจกำหนดเขตท้องที่ใดให้เป็นเขตน้ำบาดาล

ในกรณีที่มีการสูบน้ำบาดาลในเขตท้องที่ใดจะทำให้ชั้นน้ำบาดาลเสียหาย หรือเสื่อมสภาพ หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรของชาติ หรือทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ หรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์สินหรือสุขภาพของประชาชน หรือทำให้แผ่นดินทรุด รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเขตท้องที่นั้นให้เป็นเขตห้ามสูบน้ำบาดาล (มาตรา 5 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)

(4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการเจาะน้ำบาดาล การเลิกเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาลแบบอนุรักษ์ การระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล การเลิกใช้บ่อน้ำบาดาล การป้องกันด้านสาธารณสุข และการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มาตรา 6(1))

(5) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทการใช้น้ำบาดาล หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาล (มาตรา 7(2))

(6) กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล (คณะกรรมการบริหารกพน.) ประกอบด้วย อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนสำนักงานนโยบาย

และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำ และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลแต่งตั้งผู้อำนวยการกองหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าผู้อำนวยการกองของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 7 ฉ)

(7) คณะกรรมการบริหาร กปน. มีอำนาจหน้าที่เสนอแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการน้ำบาดาล (มาตรา 7 สัตต (2))

(8) กำหนดให้มีคณะกรรมการน้ำบาดาล ประกอบด้วย อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมอนามัย ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้ว่าการการประปานครหลวงหรือผู้แทน ผู้ว่าการการประปาส่วนภูมิภาคหรือผู้แทน ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือผู้แทนกับผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสองคน เป็นกรรมการ และผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 9)

(9) คณะกรรมการน้ำบาดาลมีหน้าที่ให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเรื่องการออกกฎกระทรวง หรือประกาศที่ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือในเรื่องอื่นที่ต้องปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 14)

(10) ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการน้ำบาดาลในเขตน้ำบาดาลใดๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินในเขตน้ำบาดาลนั้นหรือไม่ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย และผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต และต้องปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามมาตรา 6 (มาตรา 16 วรรคหนึ่ง และมาตรา 22)

(11) ผู้ใดประสงค์จะขอรับใบอนุญาตเพื่อประกอบกิจการน้ำบาดาลในเขตน้ำบาดาลใด ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานน้ำบาดาลประจำท้องที่ในเขตน้ำบาดาลนั้น (มาตรา 17)

(12) ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้มี 3 ประเภท ดังนี้

- 1) ใบอนุญาตเจาะน้ำบาดาล
- 2) ใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล
- 3) ใบอนุญาตระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล (มาตรา 18)

(13) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปตรวจการเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้รับใบอนุญาตหรือตัวแทน ให้จัดการป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดจากการเจาะน้ำบาดาล ใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาลนั้นได้ (มาตรา 28)

(14) ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า การเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาลอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อแหล่งน้ำบาดาล ให้มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้รับใบอนุญาตให้เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือหยุดการเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล หรือการระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี ตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อป้องกันหรือระงับความเสียหายนั้นได้ (มาตรา 29)

(15) เมื่อปรากฏว่าการประกอบกิจการน้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตผู้ใดจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมในเขตน้ำบาดาล อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลมีอำนาจสั่ง และกำหนดวิธีการให้ผู้รับใบอนุญาตแก้ไขเพื่อป้องกันความเสียหายนั้นได้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา 34)

(16) ผู้ใดสูบน้ำบาดาลในเขตห้ามสูบน้ำบาดาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และจะริบเครื่องมือเครื่องใช้ หรือเครื่องจักรกลใดๆ ที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์กระทำความผิดเสียก็ได้ (มาตรา 36 ทวิ วรรคหนึ่ง)

3.2.2 กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมในการจัดการปัญหาน้ำแล้งของไทย จำนวน 30 ฉบับ ประกอบด้วย

- (1) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558
- (2) พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551
- (3) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562
- (4) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547
- (5) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พุทธศักราช 2515
- (6) พระราชบัญญัติรักษาคคลอง ศก 121 (พ.ศ. 2445) และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (7) พระราชบัญญัติรักษาคคลองประปา พ.ศ. 2526
- (8) พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (9) พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (10) พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (11) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (12) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (13) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (14) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (15) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (16) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (17) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (18) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (19) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (20) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- (21) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (22) พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (23) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (24) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- (25) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- (26) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (27) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (28) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2562
- (29) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543
- (30) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การการจัดการน้ำเสีย พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

รายละเอียด ดังนี้

3.2.2.1 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558

- (1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การจัดรูปที่ดิน” หมายความว่า การดำเนินงานพัฒนาที่ดินที่ใช้เพื่อเกษตรกรรม ให้สมบูรณ์ทั่วถึงที่ดินทุกแปลง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต โดยทำการรวบรวมที่ดินหลายแปลงในบริเวณเดียวกันเพื่อวางแผนจัดรูปที่ดินเสียใหม่ **การจัดระบบชลประทาน** การจัดสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา การปรับระดับพื้นที่ดิน การบำรุงดิน การวางแผนการผลิตและการจำหน่ายผลิตผลการเกษตร รวมตลอดถึงการแลกเปลี่ยน การโอน การรับโอนสิทธิในที่ดิน การให้เช่าซื้อที่ดิน และการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

“การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม” หมายความว่า การจัดระบบชลประทานจากทางน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำอื่นใดไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรมได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการจัดสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา

“เขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม” หมายความว่า เขตที่ดินที่มีประกาศกำหนดให้เป็นเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม

“เขตโครงการจัดรูปที่ดิน” หมายความว่า เขตที่ดินที่มีประกาศกำหนดให้เป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

“ระบบชลประทาน” หมายความว่า คัน คูน้ำ ทางระบายน้ำ ประตูน้ำ รวมทั้งสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์อื่นใดที่จัดทำขึ้นเพื่อกักเก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือจัดสรรน้ำในเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมหรือเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนายกเทศมนตรีหรือผู้บริหารท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น แต่ไม่รวมถึงนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมชลประทาน

(2) กำหนดให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง” ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง อธิบดีกรมการข้าว อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมเจ้าท่า อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ เป็นที่ประจักษ์ด้านกฎหมาย การเกษตร การชลประทาน การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐศาสตร์ สิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดรูปที่ดิน จำนวนไม่เกินเก้าคนเป็นกรรมการ และให้หัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดินกลางเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 6)

(3) คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง มีอำนาจหน้าที่

- 1) พิจารณาเสนอแผนแม่บทการจัดรูปที่ดินต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ
- 2) กำหนดนโยบายและพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานและงบประมาณของโครงการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม และโครงการจัดรูปที่ดินในท้องที่ต่างๆ
- 3) พิจารณาเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อออกประกาศกำหนดแนวเขตสำรวจการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม
- 4) พิจารณาเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจการจัดรูปที่ดิน
- 5) วางระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และกิจการที่เกี่ยวกับการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม และการจัดรูปที่ดินของสำนักงานจัดรูปที่ดินกลางหรือสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัด
- 6) กำหนดแนวทางในการส่งเสริมและช่วยเหลือการทำเกษตรกรรมในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน
- 7) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและการจัดรูปที่ดินเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 11)

(4) สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม การจัดรูปที่ดิน รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง ควบคุมสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจหน้าที่

- 1) จัดทำแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน

2) จัดทำแผนการดำเนินงานและงบประมาณของโครงการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและโครงการจัดรูปที่ดิน

3) จัดทำแผนผังการจัดแปลงที่ดิน ระบบชลประทาน การสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา การปรับระดับพื้นที่ดิน และการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

4) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและช่วยเหลือการทำเกษตรกรรม

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวกับการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและการจัดรูปที่ดินตามที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนด (มาตรา 14)

(5) ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางจัดทำแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน ประกอบด้วยแผนการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม และแผนการจัดรูปที่ดิน โดยแสดงภาพรวมการพัฒนาพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมและการจัดรูปที่ดิน ระยะเวลาในการดำเนินการตามแผน กรอบงบประมาณ รวมทั้งกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามแผน แนวทางการประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบชลประทาน การบริหารและพัฒนาที่ดิน และการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการทำเกษตรกรรม

ในการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางคำนึงถึงความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำแผนด้วย

ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางเสนอแผนแม่บทการจัดรูปที่ดินต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางเพื่อพิจารณาก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนแม่บทการจัดรูปที่ดิน ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนนั้น (มาตรา 17)

(6) การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวด 3 การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม โดยในกรณีที่สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางหรือเจ้าของที่ดินในพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมมีความประสงค์ให้มีการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมในพื้นที่ใด ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางจัดทำโครงการเสนอต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง

การเสนอโครงการดังกล่าวข้างต้น ต้องแสดงแนวเขตพื้นที่ที่ประสงค์จะจัดทำระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม แหล่งน้ำที่จะใช้ในการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม จำนวนเจ้าของที่ดินที่ทำเกษตรกรรม ประเภทของการทำเกษตรกรรม ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการดำเนินการ และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 18 ถึงมาตรา 30)

(7) การจัดรูปที่ดิน เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวด 4 การจัดรูปที่ดิน โดยในกรณีที่สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางหรือเจ้าของที่ดินในพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมมีความประสงค์ให้มีการจัดรูปที่ดินในพื้นที่

ที่ทำเกษตรกรรมหรือพื้นที่ในเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางจัดทำโครงการเสนอต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง ทั้งนี้ การเสนอโครงการดังกล่าวต้องแสดงแนวเขตพื้นที่ที่ประสงค์จะจัดรูปที่ดิน ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการดำเนินการ และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ (มาตรา 31 ถึงมาตรา 59)

3.2.2.2 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การพัฒนาที่ดิน” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ต่อดินหรือที่ดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของดินหรือที่ดิน หรือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น และหมายความรวมถึงการปรับปรุงดินหรือที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติหรือขาดความอุดมสมบูรณ์เพราะการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อรักษาคุณลักษณะหรือเพื่อความเหมาะสมในการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย

“การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดินและการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณลักษณะให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในทางเกษตรกรรม

(2) ให้มีคณะกรรมการพัฒนาที่ดิน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นไม่เกินห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูง เป็นที่ประจักษ์ในด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ ด้านการเกษตร หรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ดินเป็นกรรมการ และให้อธิบดีกรมพัฒนาที่ดินเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมพัฒนาที่ดินแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น (มาตรา 5)

(3) คณะกรรมการพัฒนาที่ดิน มีอำนาจและหน้าที่

1) กำหนดการจำแนกประเภทที่ดิน และเสนอขอรับความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ

- 2) วางแผนการใช้ที่ดิน การพัฒนาที่ดิน การกำหนดบริเวณการใช้ที่ดินและการกำหนดเขตการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 3) ประกาศกำหนดเขตสำรวจที่ดิน และประกาศกำหนดเขตสำรวจการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 4) กำหนดมาตรการเพื่อการปรับปรุงดินหรือที่ดิน หรือกำหนดมาตรการเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (มาตรา 9)
- (4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนาที่ดินมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดบริเวณการใช้ที่ดิน และให้มีแผนที่แนบท้ายประกาศด้วยโดยแผนที่ดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งประกาศ (มาตรา 12)
- (5) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 25 วรรคหนึ่ง)

3.2.2.3 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

- (1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การผังเมือง” หมายความว่า การวาง จัดทำ และการดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองในระดับต่างๆ สำหรับเป็นกรอบขึ้นนำการพัฒนาทางด้านกายภาพในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง ระดับชนบท และพื้นที่เฉพาะควบคู่กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท ให้มีหรือทำให้ดียิ่งขึ้นซึ่งสัญลักษณ์ ความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง ความปลอดภัยของประชาชน สวัสดิภาพของสังคม การป้องกันภัยพิบัติ และการป้องกันความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี หรือบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ

“ผังเมืองรวม” หมายความว่า แผนผัง นโยบาย และโครงการ รวมทั้งมาตรการควบคุมโดยทั่วไปในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเมืองและการดำรงรักษาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุข โภค สาธารณูปการ บริการสาธารณะ และสภาพแวดล้อม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง

“ผังเมืองเฉพาะ” หมายความว่า แผนผังและโครงการดำเนินการเพื่อพัฒนาหรือดำรงรักษาบริเวณเฉพาะแห่งหรือกิจการที่เกี่ยวข้องในเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท เพื่อประโยชน์ในการสร้างเมืองใหม่ การพัฒนาเมือง การอนุรักษ์เมือง หรือการฟื้นฟูเมือง

“ผังน้ำ” หมายความว่า ผังน้ำตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ หรือผังแสดงเขตการพัฒนาแหล่งน้ำและพื้นที่น้ำหลาก

(2) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มุ่งหมายเพื่อกำหนดรูปแบบการวางและจัดทำผังเมืองทุกระดับ พร้อมทั้งบริหารจัดการผังเมืองให้มีรูปแบบการดำเนินการและการบริหารจัดการที่เหมาะสมสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ สภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการวางกรอบและนโยบายด้านการพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดินระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง และระดับชนบท ตลอดจนกระจายอำนาจในการวางและจัดทำผังเมืองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาของพื้นที่ ทั้งนี้ ภายใต้วัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- 1) วางและจัดทำผังเมืองในแต่ละระดับให้สอดคล้องกัน
- 2) วางกรอบและนโยบายการพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง และชนบทอย่างสมดุลและยั่งยืน
- 3) วางกรอบและนโยบายด้านการพัฒนา และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 4) วางกรอบในการอนุรักษ์และรักษาคคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม
- 5) วางแนวทางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและโครงการพัฒนาภายใต้หน้าที่และอำนาจของตนให้สอดคล้องกับผังเมืองแต่ละระดับ
- 6) แก้ไขปัญหาผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่สอดคล้องกันให้มีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการป้องกัน แก้ไข หรือบรรเทาภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น (มาตรา 6)

(3) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองวางและจัดทำผังนโยบายระดับประเทศเพื่อใช้เป็นกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศในด้านการใช้พื้นที่ การพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง และชนบท โครงสร้างพื้นฐานหลัก การพัฒนาพื้นที่พิเศษ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการอื่น ๆ ที่จำเป็น เสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 13)

- (4) ผังนโยบายระดับประเทศตามมาตรา 13 ประกอบด้วย
 - 1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังนโยบายระดับประเทศ
 - 2) กรอบนโยบาย เป้าหมาย แผนและแผนผังทางด้านกายภาพ เพื่อการพัฒนาหรือการอนุรักษ์ของประเทศ ดังต่อไปนี้
 - (ก) การใช้ประโยชน์พื้นที่
 - (ข) การตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน
 - (ค) โครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย การจัดการน้ำ การสาธารณสุข การศึกษา การพลังงาน การท่องเที่ยว การคมนาคมและการขนส่ง รวมทั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

(ง) พื้นที่พัฒนาพิเศษซึ่งเป็นพื้นที่เพื่อดำเนินการพัฒนาตามนโยบายรัฐบาล หรือกิจการเฉพาะที่รัฐจัดให้มีขึ้น

- (จ) ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ
- (ฉ) ศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- (ช) การพัฒนาเมืองและชนบท
- (ซ) การเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค
- (ณ) การอื่นๆ ที่จำเป็น

3) มาตรการและวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับประเทศ

4) การบริหารและการพัฒนาการผังเมือง วิธีปฏิบัติ และความร่วมมือของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ (มาตรา 14)

(5) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองวางแผนและจัดทำผังนโยบายระดับภาคเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ที่มีขอบเขตเกินหนึ่ง จังหวัด ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาเมืองและชนบท การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุข ปลอดภัย สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ รวมทั้งการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 15)

(6) ผังนโยบายระดับภาคตามมาตรา 15 ประกอบด้วย

- 1) วัตถุประสงค์ในการวางแผนและจัดทำผังนโยบายระดับภาค
- 2) แผนที่แสดงเขตผังนโยบายระดับภาค
- 3) แผนผังที่ทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วย

แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนผังแสดงระบบสาธารณสุข ปลอดภัย สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ ตามโครงสร้างพื้นฐาน แผนผังแสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ แผนผังแสดงผิวน้ำ เป็นต้น

4) นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับภาค

5) การบริหารและการพัฒนาการผังเมือง วิธีปฏิบัติ และความร่วมมือของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ (มาตรา 16)

(7) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองวางแผนและจัดทำผังนโยบายระดับจังหวัดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ระดับจังหวัดในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาเมืองและชนบท การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุข ปลอดภัย สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ รวมทั้งการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอต่อคณะกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 17)

(8) ผังนโยบายระดับจังหวัดตามมาตรา 17 ประกอบด้วย

1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังนโยบายระดับจังหวัด
2) แผนที่แสดงเขตผังนโยบายระดับจังหวัด
3) แผนผังที่ทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วยแผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนผังแสดงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะตามโครงสร้างพื้นฐาน แผนผังแสดงสภาพของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ แผนผังแสดงผังน้ำ เป็นต้น

4) รายการประกอบแผนผังตามความจำเป็น
5) นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับจังหวัด
6) การบริหารและการพัฒนาการผังเมือง วิธีปฏิบัติ และความร่วมมือของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ (มาตรา 18)

(9) ผังเมืองรวม ประกอบด้วย
1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังเมืองรวม
2) แผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวมโดยแสดงข้อมูลภูมิประเทศ ระดับชั้นความสูง และพิกัดภูมิศาสตร์

3) แผนผังที่ทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยใช้มาตราส่วนตามความเหมาะสมที่มีความละเอียดเพียงพอให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจได้ง่าย สามารถเชื่อมโยงกับแผนที่ดิจิทัลที่เป็นมาตรฐานสากลตามเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีสาระสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วย แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท แผนผังแสดงโครงการการคมนาคมและการขนส่ง โดยแสดงการเชื่อมต่อโครงข่ายการคมนาคมและการขนส่งไว้ด้วย แผนผังแสดงโครงการกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ แผนผังแสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนผังแสดงผังน้ำ เป็นต้น

4) รายการประกอบแผนผัง
5) ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวมและแผนผังตาม 3) ทุกประการ ดังต่อไปนี้

(ก) ประเภทและขนาดกิจการ
(ข) ประเภท ชนิด ขนาด ความสูง และลักษณะของอาคาร
(ค) อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

(ง) อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร หรืออัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมดินของแปลงที่ดินที่อาคารตั้งอยู่ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร

(จ) ระยะถอยร่นจากแนวธรรมชาติ ถนน แนวเขตที่ดิน อาคาร แหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ และสถานที่อื่นๆ ที่จำเป็น รวมทั้งพื้นที่แนวกันชนด้วย

(ฉ) ขนาดของแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร

(ข) ข้อกำหนดอื่นที่จำเป็นโดยรัฐมนตรีประกาศกำหนดตามคำแนะนำของ

คณะกรรมการผังเมือง (มาตรา 22)

3.2.2.4 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่” หมายความว่า การดำเนินการพัฒนาที่ดินหลายแปลงโดยการวางผังจัดรูปที่ดินใหม่ ปรับปรุงหรือจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และการร่วมรับภาระและกระจายผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ โดยความร่วมมือระหว่างเอกชนกับเอกชนหรือเอกชนกับรัฐ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและชุมชน และเป็นการสอดคล้องกับการผังเมือง

“โครงการจัดรูปที่ดิน” หมายความว่า โครงการที่จัดทำขึ้นสำหรับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

“เจ้าของที่ดิน” หมายความว่า ผู้มีสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน และให้หมายความรวมถึงเจ้าของห้องชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุดด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

“คณะกรรมการส่วนจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ส่วนจังหวัดและให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่กรุงเทพมหานครด้วย

(2) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 4 วรรคหนึ่ง)

(3) ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ประกอบด้วย

1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ

2) ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการ

3) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อัยการสูงสุด ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และผู้ว่าการการเคหะแห่งชาติเป็นกรรมการ และอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นกรรมการและเลขานุการ

4) ผู้แทนสภาพนายความ ผู้แทนสภาสถาปนิก ผู้แทนสภาวิศวกร ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ

5) ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนสี่คนเป็นกรรมการ โดยกรรมการตาม 1) 2) 3) และ 4) ร่วมกันสรรหาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 5)

(4) คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ที่มีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการสำคัญเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

2) ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทและพื้นที่เป้าหมายการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ตามที่คณะกรรมการส่วนจังหวัดเสนอ

3) กำหนดมาตรฐานการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

4) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการขอจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ และการอนุมัติโครงการของคณะกรรมการส่วนจังหวัด

5) ให้ความเห็นหรือคำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

6) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการอาจมอบหมายให้กรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นผู้ปฏิบัติหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ (มาตรา 6)

(5) ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ส่วนจังหวัด ประกอบด้วย

1) ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ

2) รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ

3) เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ธนารักษ์พื้นที่ อุตสาหกรรมจังหวัด ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าทำการอัยการจังหวัด ผู้แทนกรมทางหลวง ผู้แทนการเคหะแห่งชาติ และผู้แทนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นกรรมการ และโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

4) ผู้แทนสภาพนายความ ผู้แทนหอการค้าจังหวัด และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมจังหวัด หรือผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยในกรณีจังหวัดใดไม่มีสภาอุตสาหกรรมจังหวัดเป็นกรรมการ

5) ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจำนวนสามคนเป็นกรรมการ โดยกรรมการตาม 1) 2) 3) และ 4) ร่วมกันสรรหาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่มีการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ในเขตพื้นที่ที่มีสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นนั้นร่วมเป็นกรรมการด้วย

ในกรณีที่มีการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดใดคาบเกี่ยวกับเขตพื้นที่จังหวัดอื่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นที่คาบเกี่ยวร่วมเป็นกรรมการด้วย (มาตรา 11)

(6) ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

- 1) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมการ
- 2) ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองประธานกรรมการ
- 3) ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมธนารักษ์ ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนการเคหะแห่งชาติ ผู้แทนการประปานครหลวง และผู้แทนการไฟฟ้านครหลวงเป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครเป็นกรรมการและเลขานุการ

- 4) ผู้แทนสภาพนาความ ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ

- 5) ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจำนวนสามคนเป็นกรรมการ โดยกรรมการตาม 1) 2) 3) และ 4) ร่วมกันสรรหาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่มีการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ในกรุงเทพมหานครคาบเกี่ยวกับเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นนั้นร่วมเป็นกรรมการด้วย (มาตรา 12)

(7) คณะกรรมการส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่

- 1) กำหนดมาตรการและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

- 2) เสนอแผนแม่บทและพื้นที่เป้าหมายการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ของจังหวัดต่อคณะกรรมการ เพื่อขอความเห็นชอบ

- 3) ประสานโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่กับโครงการหลักของท้องถิ่น

- 4) อนุมัติโครงการจัดรูปที่ดินที่ดำเนินการภายในเขตจังหวัด

- 5) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการนำที่ดินของรัฐมาใช้ การจัดหาที่ดินทดแทนที่ดินของรัฐและการเวนคืนที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

- 6) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 13)

(8) ในบริเวณโครงการจัดรูปที่ดินที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่วนจังหวัดแล้ว ผู้ดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายมีสิทธิที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของที่ดิน

- 1) เข้าไปรื้อถอน เคลื่อนย้าย หรือตัดแปลงอาคาร ตลอดจนทำการอันจำเป็นอย่างอื่นในที่ดินของผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการจัดรูปที่ดิน
- 2) เข้าไปสำรวจ รั้ววัด จัดสร้างถนน ระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย และการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดรูปที่ดิน
- 3) ทำเครื่องหมายระดับ ขอบเขต และแนวเขต
- 4) ดำเนินการเพื่อแบ่งแยกแปลงที่ดิน รวมแปลงที่ดิน และทำนิติกรรมใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือสิทธิการเช่าแทนเจ้าของที่ดินในบริเวณโครงการจัดรูปที่ดินได้ ทั้งนี้ ภายใต้วัตถุประสงค์ของโครงการจัดรูปที่ดินนั้น

การดำเนินการในอาคารหรือที่ดินที่มีผู้อาศัยอยู่ จะต้องมีการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบล่วงหน้าตามระยะเวลาที่สมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้นั้น ส่วนการเข้าดำเนินการรื้อถอน เคลื่อนย้าย หรือตัดแปลงสิ่งสาธารณูปโภคที่หน่วยงานของรัฐควบคุมดูแลอยู่ จะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานนั้นก่อน โดยกำหนดเวลาให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์หรือหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลสิ่งสาธารณูปภคนั้นแจ้งกลับว่าประสงค์จะดำเนินการเองหรือไม่ (มาตรา 58)

3.2.2.5 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พุทธศักราช 2515

- (1) กำหนดให้การประปาเป็นกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค (ข้อ 3 (5))
- (2) ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค เว้นแต่จะได้รับอนุญาตหรือได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา) (ข้อ 4)
- (3) ในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะว่าด้วยกิจการตามที่ระบุไว้ในข้อ 3 การประกอบกิจการดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกิจการนั้น (ข้อ 6)
- (4) ในการอนุญาตหรือให้สัมปทานตามข้อ 4 (กิจการประปา) รัฐมนตรี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) จะกำหนดเงื่อนไขใดๆ ตามที่เห็นว่าจำเป็น เพื่อความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชนไว้ด้วยก็ได้ (ข้อ 7)
- (5) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการประปา (ข้อ 11)
- (6) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติกิจการที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงตามที่กำหนดไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ (ข้อ 13)

(7) ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานประกอบกิจการตามที่ระบุไว้ในข้อ 3 ในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้ (ข้อ 15 วรรคหนึ่ง)

(8) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (แก้ไขคำว่า “กระทรวงมหาดไทย” เป็น “กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ รักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ (ข้อ 23)

อนึ่ง ปัจจุบันมีประกาศซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2515 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา ที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการเกี่ยวกับสัมปทานประกอบกิจการประปาเพื่อความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชน พ.ศ. 2554 และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติกิจการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2515 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา ลงวันที่ 30 เมษายน 2553

3.2.2.6 พระราชบัญญัติรักษาคล่อง ศก 121 (พ.ศ. 2445) และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ถ้าหากว่าสามารถจะทำได้อย่างอื่นแล้ว ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเอาหยากเยื่อ ฝุ่นฝอย หรือสิ่งโสโครกเททิ้งในคล่อง และห้ามมิให้เททิ้งสิ่งของดังกล่าวมาแล้วลงในทางน้ำลำคู ซึ่งเลื่อนไหลมาลงคล่องได้ ถ้าผู้ใดกระทำความผิดจะมีโทษทั้งจำคุกและปรับ (มาตรา 6)

(2) การที่จะพาสัตว์พาหนะ คือ ช้าง, ม้า, โค, กระบือ, ช้างคล่องนั้น ให้ขึ้นลงได้ที่ทำซึ่งกำหนดไว้ให้เป็นสำหรับข้ามสัตว์พาหนะ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดพาสัตว์พาหนะขึ้นลงในคล่องนอกจากทำข้ามเป็นอันขาด ถ้าผู้ใดกระทำความผิดจะมีโทษปรับเป็นรายตัวสัตว์พาหนะ (มาตรา 7)

(3) ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำให้คล่องและฝัองคล่อง หรือถนนหลวงเสียไปด้วยประการใดๆ ถ้าผู้ใดกระทำความผิดจะมีโทษทั้งจำคุกและปรับ และต้องทำสิ่งซึ่งเสียหายให้คืนดีด้วย (มาตรา 9)

อนึ่ง พระราชบัญญัติรักษาคล่อง ศก 121 เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับหนึ่งที่กล่าวถึงการควบคุมและรักษาคุณภาพน้ำ

3.2.2.7 พระราชบัญญัติรักษาคล่องประปา พ.ศ. 2526

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“คลองประปา” หมายความว่า คลองที่การประปาใช้เก็บน้ำและส่งน้ำที่ได้มาจากแหล่งน้ำดิบ คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ เพื่อใช้ในการผลิตน้ำประปาตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดให้เป็นคลองประปา

“แหล่งน้ำดิบ” หมายความว่า แหล่งน้ำที่นำมาใช้ในการผลิตน้ำประปาของการประปา

“คลองรับน้ำ” หมายความว่า คลองที่ใช้รับน้ำดิบจากแหล่งน้ำดิบเข้าสู่คลองขังน้ำหรือคลองประปา

“คลองขังน้ำ” หมายความว่า คลองหรือที่ที่ใช้เก็บน้ำดิบสำหรับส่งเข้าคลองประปา

“ท่อส่งน้ำดิบ” หมายความว่า ท่อส่งน้ำดิบที่ใช้ในการผลิตน้ำประปาของการประปารวมทั้งท่ออื่นใดซึ่งส่งน้ำดิบจากคลองประปาตลอดได้คลองอื่นที่มีใช้คลองประปา

“ท่อผ่านคลอง” หมายความว่า ท่อส่งน้ำจากคลองอื่นหรือแหล่งน้ำอื่นที่ฝังลอดใต้คลองประปา

(2) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดชักน้ำหรือวิดน้ำในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ โดยใช้เครื่องสูบน้ำ ระเบิด แครง โซงโลง หรือเครื่องมืออื่นใดอันมีลักษณะเดียวกัน หรือทำให้น้ำในคลองดังกล่าวรั่วไหล เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากการประปานครหลวง การประปาสวนภูมิภาค หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ แล้วแต่กรณี และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น อย่างไรก็ตามนี้ ไม่ใช้บังคับแก่การตักน้ำไปใช้เพื่อการอุปโภคหรือบริโภคในครัวเรือน (มาตรา 8)

(3) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดขุดหรือขยายคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ สร้างทำนบหรือปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างอื่นใดลงในเขตคลองดังกล่าว เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากการประปานครหลวง การประปาสวนภูมิภาค หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ แล้วแต่กรณี และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น ทั้งนี้ ในกรณีได้รับอนุญาตให้ปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างในบริเวณคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ ให้สิ่งก่อสร้างดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของการประปา (มาตรา 9)

(4) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเดินเรือในคลองประปา คลองรับน้ำหรือเขตหวงห้าม เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากการประปานครหลวง การประปาสวนภูมิภาค หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ แล้วแต่กรณี และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น รวมถึงห้ามมิให้ผู้ใดใช้ถ่อค้า หรือจอดเรือในบริเวณที่มีป้ายหรือเครื่องหมายของการประปาแสดงว่าเป็นบริเวณที่ฝังท่อส่งน้ำดิบ (มาตรา 10 และมาตรา 11)

(5) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำลายหรือทำให้เสียหายแก่คันคลอง ประตูน้ำ ทำนบหรือเขื่อนของการประปา ท่อส่งน้ำดิบ หรือท่อผ่านคลอง สะพานข้ามคลองประปา สะพานข้ามคลองรับน้ำ หรือสะพานข้ามคลองขังน้ำ (มาตรา 12)

(6) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดนำหรือปล่อยสัตว์ใด ๆ ลงไปในคลองประปา คลองรับน้ำหรือเขตหวงห้าม ห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้งสิ่งใด ๆ หรือระบายหรือทำให้น้ำโสโครกลงไปในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งซากสัตว์ ขยะมูลฝอย หรือสิ่งปฏิกูลลงในเขตคลองประปา คลองรับน้ำ หรือ

คลองขังน้ำ ห้ามมิให้ผู้ใดชักผ้า ล้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรืออาบน้ำในเขตคลองประปา รวมถึงห้ามมิให้ผู้ใดเพาะปลูก พืชชนิดหนึ่งชนิดใดในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือเขตหวงห้าม (มาตรา 13 ถึงมาตรา 17)

(7) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดจับสัตว์น้ำในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือเขตหวงห้าม หรือในคลองขังน้ำซึ่งอยู่นอกเขตหวงห้าม โดยใช้เครื่องมือที่ปักหรือดักไว้ อันเป็นการกีดขวางการปฏิบัติงานของการประปา (มาตรา 18)

ทั้งนี้ การฝ่าฝืนบทบัญญัติต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจะมีโทษทางอาญาทั้งจำคุกและปรับ

3.2.2.8 พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. 2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ให้จัดตั้งการประปาขึ้นเรียกว่า “การประปานครหลวง” มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (มาตรา 6 และมาตรา 8)

- 1) สำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการประปา
- 2) ผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ และควบคุมมาตรฐานเกี่ยวกับระบบประปาเอกชนในเขตท้องที่ดังกล่าว

3) ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์แก่การประปา

(2) การผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปา และการจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบโดยการประปานครหลวง เป็นกิจการสาธารณูปโภค และให้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายอันว่าด้วยการนั้น (มาตรา 7)

(3) การประปานครหลวงมีอำนาจกระทำการต่างๆ ภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 6 อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) สร้าง ซ่อม จัดหา จำหน่าย เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม และดำเนินงานเกี่ยวกับเครื่องใช้ บริการ และความสะอาดต่างๆ ของการประปานครหลวง

2) ซ่อม จัดหา เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน ถูกรวมสิทธิ์ ครอบครอง จำหน่าย หรือดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินใดๆ

3) สำรวจและวางแผนจำหน่ายน้ำที่จะทำใหม่ หรือขยายเพิ่มเติมภายในเขตท้องที่ตามมาตรา 6(2)

4) กำหนดอัตราค่าขายน้ำ ค่าบริการ และความสะอาดต่างๆ ของการประปานครหลวง และจัดระเบียบเกี่ยวกับวิธีชำระราคาและค่าบริการ

5) กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับระบบประปาเอกชนในเขตท้องที่ตามมาตรา 6(2)

6) จัดระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้ และรักษาทรัพย์สินของการประปานครหลวง

7) จัดตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดเพื่อประกอบกิจการประปา

8) เข้าร่วมกิจการกับบุคคลอื่น หรือถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อประโยชน์แก่กิจการของการประปานครหลวง

9) ว่าจ้างหรือรับจ้างประกอบกิจการประปา

10) ตั้งหรือรับเป็นตัวแทน ตัวแทนค้าต่าง และนายหน้าในกิจการตามวัตถุประสงค์ของการประปานครหลวง

11) ทำการค้าและให้บริการต่างๆ เกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องใช้เกี่ยวกับกิจการประปา

12) กระทำการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการประปานครหลวง (มาตรา 13)

(4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของการประปานครหลวง เพื่อประโยชน์ในการนี้จะสั่งให้การประปานครหลวงชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำใดๆ ซึ่งขัดต่อนโยบายของรัฐบาล หรือมติของคณะรัฐมนตรีตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการดำเนินงานได้ (มาตรา 19)

(5) กำหนดให้มีคณะกรรมการการประปานครหลวง ประกอบด้วย ประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสิบสามคน และผู้ว่าการการประปานครหลวง เป็นกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง หรือถอดถอนประธานกรรมการและกรรมการ (มาตรา 21)

(6) คณะกรรมการการประปานครหลวงมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของการประปานครหลวง รวมถึงวางข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินกิจการตามมาตรา 13 (มาตรา 24)

(7) เพื่อประโยชน์ในการสร้าง และบำรุงรักษาระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำ เช่น ท่อน้ำ ประตูน้ำ โรงสูบน้ำ เครื่องวัดจำนวนน้ำ ถังพักน้ำ และอุปกรณ์ต่างๆ ให้พนักงานมีอำนาจที่จะใช้สอย หรือเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ในความครอบครองของบุคคลใดๆ ซึ่งมีใช้โรงเรือนที่คนอยู่อาศัยเป็นการชั่วคราวภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1) การใช้สอย หรือเข้าครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจ สร้าง หรือบำรุงรักษาระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำ หรือการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำ

2) ได้แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันที่จะใช้สอย หรือเข้าครอบครอง

3) ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ทรงสิทธิอื่นเนื่องจากการกระทำของพนักงานดังกล่าวข้างต้น บุคคลเช่นนั้นย่อมเรียกค่าทดแทนจากการประปานครหลวงได้ และถ้าไม่สามารถตกลงกันในจำนวนค่าทดแทน ให้มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยโดยให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ (มาตรา 36)

(8) เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ในระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำ เมื่อมิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 37)

(9) ในการส่ง และการจำหน่ายน้ำ การประปานครหลวงมีอำนาจเดินท่อน้ำ และติดตั้งอุปกรณ์ไป ได้ เหนือ ตาม หรือข้ามพื้นดินของบุคคลใดๆ ในเมื่อพื้นดินนั้นไม่ใช่พื้นดินอันเป็นที่ตั้งโรงเรียน

การประปานครหลวงมีอำนาจกำหนดบริเวณที่ดินที่เดินท่อน้ำ และติดตั้งอุปกรณ์ โดยมีความกว้างจากท่อน้ำด้านละไม่เกินสองเมตรห้าสิบเซนติเมตร สำหรับท่อน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่แปดสิบเซนติเมตรขึ้นไป ในบริเวณที่กำหนดนี้ให้การประปานครหลวงมีอำนาจตัดฟันต้น กิ่งหรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลอย่างใดๆ ได้ โดยต้องจ่ายค่าทดแทนในการที่ใช้ที่ดิน และในการตัดฟัน แล้วแต่กรณีให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองด้วยจำนวนเงินอันเป็นธรรม เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเป็นผู้ได้รับประโยชน์คุ้มค่าในการกระทำนั้นอยู่ด้วย

ในบริเวณที่กำหนดดังกล่าวข้างต้น ให้การประปานครหลวงจัดทำเครื่องหมายแสดงเขตไว้ และห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างโรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือปลูกต้นไม้ขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากการประปานครหลวงเป็นหนังสือ ในการอนุญาตนั้นจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ โรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือต้นไม้ที่ปลูกขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากการประปานครหลวง การประปานครหลวงมีอำนาจรื้อถอน หรือตัดฟันโดยไม่จำเป็นต้องชดใช้ค่าทดแทน (มาตรา 38 วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา 39)

(10) ในกรณีจำเป็นเพื่อป้องกันความเสียหาย พนักงานอาจเข้าไปในสถานที่ของบุคคลใดๆ เพื่อตรวจ ซ่อมแซม หรือแก้ไขระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำได้ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เมื่อได้แจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบแล้ว (มาตรา 40)

(11) เพื่อประโยชน์ในการผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาให้เป็นไปตามมาตรฐาน ผู้ใดประสงค์จะดำเนินการสร้างระบบประปาเอกชน หรือขยายระบบประปาเอกชนที่มีอยู่ในเขตท้องที่ตามมาตรา 6(2) จะต้องได้รับความเห็นชอบของการประปานครหลวง และจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานที่การประปานครหลวงประกาศกำหนด ผู้ใดดำเนินการดังกล่าวโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากการประปานครหลวง หรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานที่การประปานครหลวงประกาศกำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 40 ทวิ วรรคหนึ่ง และมาตรา 41 ทวิ)

3.2.2.9 พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ให้จัดตั้งการประปาขึ้นเรียกว่า “การประปาส่วนภูมิภาค” เรียกโดยย่อว่า “กปภ.” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ในการประกอบและส่งเสริมธุรกิจการประปาโดยการสำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ เพื่อใช้ในการผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปา รวมทั้งการดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกับธุรกิจการประปา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การให้บริการสาธารณสุขปโภค โดยคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐ และสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นสำคัญ (มาตรา 5)

(2) กปภ. มีอำนาจกระทำการกิจการต่างๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 5 และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) ถือกรรมสิทธิ์ หรือมีสิทธิครอบครองหรือทรัพย์สินต่างๆ สร้าง ซื้อ จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม รับจำนำ รับจำนอง แลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งในและนอกราชอาณาจักร ตลอดจนทรัพย์สินที่มีผู้ทูลให้

2) สำรวจ วางแผน และพัฒนาแหล่งน้ำดิบ ตลอดจนจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ

3) สำรวจ วางแผน และสร้างระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา

4) กำหนดราคาจำหน่ายน้ำประปา อัตราค่าบริการ ค่าเครื่องอุปกรณ์ และค่าสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนวิธีการและเงื่อนไขในการชำระราคาและค่าตอบแทนดังกล่าว

5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้น้ำประปา เพื่อประโยชน์ในการให้บริการสาธารณสุข

6) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการใช้ และบำรุงรักษาทรัพย์สินของ กปภ.

7) ถือหุ้น หรือเข้าเป็นหุ้นส่วน หรือร่วมกิจการกับบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แก่การประกอบและส่งเสริมธุรกิจของ กปภ. (มาตรา 7)

(3) กปภ. มีอำนาจดำเนินการเพื่อจำหน่ายน้ำประปาในเขตท้องที่ซึ่งอยู่นอกเขตที่การประปานครหลวงมีอำนาจดำเนินการ แต่ กปภ. อาจดำเนินการจำหน่ายน้ำประปาในเขตที่การประปานครหลวงมีอำนาจดำเนินการได้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากการประปานครหลวงแล้ว (มาตรา 8)

(4) กำหนดให้มีคณะกรรมการการประปาส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย ประธานกรรมการ อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมอนามัย กรรมการอื่นอีกไม่เกินเจ็ดคน เป็นกรรมการ และให้ผู้ว่าการการประปาส่วนภูมิภาค เป็นกรรมการและเลขานุการ ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการ และกรรมการอื่น (มาตรา 12)

(5) คณะกรรมการการประปาส่วนภูมิภาคมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของ กปภ. อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง วางข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา 5 และมาตรา 7 วางข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้ และรักษาทรัพย์สินของ กปภ. (มาตรา 17)

(6) เพื่อประโยชน์ในการสร้างและบำรุงรักษาระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา เช่น แหล่งน้ำดิบ ท่อน้ำ โรงสูบน้ำ เครื่องวัดปริมาณน้ำ ถังพักน้ำ โรงกรองน้ำ ถังตกตะกอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พนักงานและลูกจ้างมีอำนาจใช้สอย หรือเข้าครอบครองสิ่งหาทรัพย์สินซึ่งมิใช่ที่อยู่อาศัยของบุคคลใดๆ เป็นการชั่วคราวภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1) การใช้สอยหรือครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจเพื่อสร้างหรือบำรุงรักษาระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา หรือเป็นการจำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา

2) กปภ. ได้บอกกล่าวให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งหาทรัพย์สินทราบล่วงหน้าแล้วโดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งหาทรัพย์สินทราบภายในเวลาอันสมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งหาทรัพย์สินได้ให้ประกาศให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งหาทรัพย์สินนั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน การประกาศให้ทำเป็นหนังสือปิดไว้

ณ ที่ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่และ ณ ที่ว่าการเขตหรือที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ ให้แจ้งกำหนดวัน เวลา และการที่จะกระทำนั้นไว้ด้วย (มาตรา 29 วรรคหนึ่ง)

(7) ในการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา ให้ กปภ. มีอำนาจเดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์ไปได้ เหนือ ตาม หรือข้ามพื้นดินของบุคคลใดๆ ในเมื่อที่ดินนั้นมีใช้ที่ตั้งโรงเรือนสำหรับอยู่อาศัย ให้ กปภ. มีอำนาจกำหนดบริเวณที่ดินที่เดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์โดยมีความกว้างจากท่อน้ำด้านละไม่เกินสองเมตรห้าสิบเซนติเมตรสำหรับท่อน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่แปดสิบเซนติเมตรขึ้นไปและให้ กปภ. ทำเครื่องหมายแสดงเขตไว้ในบริเวณดังกล่าวตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในบริเวณที่กำหนดดังกล่าวข้างต้นให้ กปภ. มีอำนาจรื้อถอนสิ่งก่อสร้างหรือทำขึ้นหรือตัดฟัน ต้น กิ่ง หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลอย่างใด ๆ ได้โดยไม่ต้องจ่ายค่าทดแทนในการที่ใช้ที่ดิน และในการรื้อถอนหรือตัดฟัน แล้วแต่กรณี ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองด้วยจำนวนเงินอันเป็นธรรม เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเป็นผู้ได้รับประโยชน์คุ้มค่าในการกระทำนั้นอยู่ด้วย (มาตรา 30 วรรคหนึ่งถึงวรรคสาม)

(8) ในบริเวณที่กำหนดเป็นที่ดินที่เดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ปลูกต้นไม้ หรือกระทำการใดๆ อันอาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นอุปสรรคต่อระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก กปภ. เป็นหนังสือ ในการอนุญาตนั้นจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยก็ได้ บรรดาโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ต้นไม้ หรือสิ่งอื่นใดที่ปลูกขึ้น หรือทำขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตจาก กปภ. ให้ กปภ. มีอำนาจรื้อถอน ขนย้าย ตัดฟัน หรือกระทำการใด ๆ ได้ตามควรแก่กรณี โดยไม่จำเป็นต้องชดเชยค่าเสียหาย และผู้ฝ่าฝืนต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้นด้วย (มาตรา 31)

(9) ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วนเพื่อป้องกันอันตรายหรือความเสียหายพนักงานและลูกจ้างอาจเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ของบุคคลใดๆ เพื่อตรวจ ซ่อมแซม หรือแก้ไขระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปาได้ แต่ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้นด้วย ก็ให้พนักงานหรือลูกจ้างแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบก่อน (มาตรา 32 วรรคหนึ่ง)

(10) เมื่อ กปภ. มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ในการวางหรือจัดสร้างระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา ถ้าไม่สามารถตกลงในเรื่องการโอนกันได้ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 33)

(11) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ กปภ. เพื่อการนี้จะสั่งให้ กปภ. ชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของ กปภ. ที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาล หรือมติของคณะรัฐมนตรี ตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งให้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล หรือมติของคณะรัฐมนตรี และสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินกิจการได้ (มาตรา 46)

3.2.2.10 พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) ให้จัดตั้งการไฟฟ้าขึ้น เรียกว่า “การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย” เรียกโดยย่อว่า “กฟผ.” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) ผลิต จัดให้ได้มา จัดส่งหรือจำหน่ายซึ่งพลังงานไฟฟ้าให้แก่

(ก) การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หรือการไฟฟ้าอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(ข) ผู้ใช้พลังงานไฟฟ้าตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(ค) ประเทศใกล้เคียง

2) ดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้า แหล่งพลังงานอันได้มาจากธรรมชาติ เช่น น้ำ ลม ความร้อนธรรมชาติ แสงแดด แร่ธาตุ หรือเชื้อเพลิงเป็นต้นว่า น้ำมัน ถ่านหิน หรือก๊าซ รวมทั้งพลังงานปรมาณู เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า และงานอื่นที่ส่งเสริมกิจการของ กฟผ. (มาตรา 6)

(2) ให้ กฟผ. มีอำนาจกระทำการกิจการภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึงการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ หรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างนั้นเพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือเพื่อการพัฒนาการไฟฟ้าพลังน้ำหรือเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการไฟฟ้า สร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อน โรงไฟฟ้าพลังน้ำ โรงไฟฟ้าพลังปรมาณู หรือโรงไฟฟ้าพลังอื่น รวมทั้งลานไถไฟฟ้าและสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของโรงไฟฟ้านั้นๆ หรือสร้างระบบไฟฟ้า (มาตรา 9)

(3) ให้คณะกรรมการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของ กฟผ. อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึงการออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ (มาตรา 18)

(4) ให้ กฟผ. รับผิดชอบในการดำเนินกิจการและการบำรุงรักษาเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ และสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างนั้นภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 รวมทั้งการควบคุมปริมาณน้ำที่กักเก็บหรือระบายจากอ่างเก็บน้ำ โดยให้คำนึงถึงประโยชน์มากที่สุดจากการควบคุมลุ่มแม่น้ำที่มีการสร้างเขื่อนดังกล่าวขึ้น และแคว ลำน้ำ ทางน้ำ คลอง หรือคลองส่งน้ำที่มีต่อเนื่องกับลุ่มแม่น้ำนั้นให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ให้ กฟผ. และกรมชลประทานร่วมกันออกข้อบังคับเพื่อกำหนดปริมาณน้ำที่จะกักเก็บหรือระบายจากอ่างเก็บน้ำ ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้เกี่ยวกับการออกข้อบังคับ หรือการปฏิบัติตามข้อบังคับให้รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัย คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด (มาตรา 38)

3.2.2.11 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) กำหนดบทนิยามคำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง และคำว่า “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 4)

(2) กำหนดให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

- 1) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน
- 2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการ ก.พ. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- 3) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนสิบสองคน ประกอบด้วยผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดสองคน ผู้บริหารเทศบาลสามคน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลห้าคน และผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารเมืองพัทยาหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นรวมสองคน ทั้งนี้ โดยให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทเลือกกันเองตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีกำหนด
- 4) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบสองคน ประกอบด้วยบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการปกครองส่วนท้องถิ่นในสาขารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ และด้านกฎหมาย ทั้งนี้ การสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

ให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเลขานุการคณะกรรมการ (มาตรา 6)

(3) คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่

- 1) จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา
- 2) กำหนดการจัดระบบการบริการสาธารณะตามอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง
- 3) กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการกระจายอำนาจการอนุมัติหรือการอนุญาตตามที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องขออนุมัติหรือขออนุญาตไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็วในการให้บริการประชาชน และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นๆ เป็นสำคัญ
- 5) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดสรรเงินงบประมาณที่จัดสรรเพิ่มขึ้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลาง (มาตรา 12)

(4) ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีอำนาจและหน้าที่

- 1) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ
 - 2) รวบรวมข้อมูล ศึกษา และวิเคราะห์เกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ
 - 3) ร่วมมือและประสานงานกับราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
 - 4) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (มาตรา 15)

(5) ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การสาธารณสุข โภคและการก่อสร้างอื่น ๆ การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (มาตรา 16)

(6) ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น (มาตรา 17)

(7) ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 และมาตรา 17 (มาตรา 18)

(8) ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในส่วนใด (มาตรา 20)

(9) บรรดาอำนาจและหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐตามกฎหมาย รัฐอาจมอบอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนได้ ในการดำเนินงานตามอำนาจและหน้าที่ที่

ระบุไว้ในมาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 19 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร่วมมือกันดำเนินการ หรืออาจร้องขอให้ รัฐหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น แล้วแต่กรณี ดำเนินการแทนได้ (มาตรา 21)

3.2.2.12 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 5 กำหนดบทนิยามขึ้นใช้บังคับ ดังต่อไปนี้

“จังหวัด” หมายความว่า จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

“อำเภอ” หมายความว่า อำเภอตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และให้หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอด้วย

“ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด” หมายความว่า ข้าราชการที่ปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและได้รับเงินเดือนโดยมีอัตราเงินเดือนและตำแหน่งในงบประมาณที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดขึ้น

“ราชการส่วนท้องถิ่นอื่น” หมายความว่า เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น นอกจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“ข้อบัญญัติ” หมายความว่า ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(2) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ประกาศและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 6)

(3) ในจังหวัดหนึ่งให้มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น และกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ เขตจังหวัด (มาตรา 7 และมาตรา 8)

(4) สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยในอำเภอหนึ่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้หนึ่งคน (มาตรา 9)

(5) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ และนโยบาย

2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

3) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น (มาตรา

35/5)

(6) องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

- 1) ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
- 2) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
- 3) สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
- 4) ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
- 5) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
- 6) ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนในการดูแลการจราจรและการรักษาความสงบเรียบร้อย
- 7) คัดกรอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 9) จัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- 10) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาค อาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 45)

(7) การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 45/1)

(8) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจจัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 46)

(9) กิจการใดเป็นกิจการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดพึงจัดทำตามอำนาจหน้าที่ ถ้าองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่จัดทำ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้ราชการ

ส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจัดทำกิจการนั้นได้ ในกรณีที่ราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจัดทำกิจการดังกล่าว ให้คิดค่าใช้จ่ายและค่าภาระต่างๆ ตามความเป็นจริงได้ตามอัตราและระยะเวลาที่เหมาะสม (มาตรา 47)

(10) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น โดยเรียกค่าบริการได้ โดยตราเป็นข้อบัญญัติ (มาตรา 48)

(11) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจมอบให้เอกชนกระทำการกิจการซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการหรือค่าตอบแทนที่เกี่ยวข้องแทนองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัดเสียก่อน (มาตรา 49 วรรคหนึ่ง)

(12) องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจออกข้อบัญญัติเพื่อเก็บค่าธรรมเนียมใดๆ จากผู้ซึ่งใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดให้มีขึ้นได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 69)

(13) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ และระเบียบข้อบังคับของทางราชการ เพื่อการนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงหรือสั่งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ (มาตรา 77 วรรคหนึ่ง)

3.2.2.13 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) การจัดตั้งเทศบาล ได้กำหนดให้ท้องถิ่นที่มีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาล ให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้เทศบาลเป็นทบวงการเมือง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น (มาตรา 7)

(2) เมื่อมีการจัดตั้งเทศบาลตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่จัดตั้งเป็นเทศบาล ในระหว่างที่ไม่มีนายกเทศมนตรี ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่จัดตั้งเทศบาลปฏิบัติหน้าที่ปลัดเทศบาล และให้ปฏิบัติหน้าที่นายกเทศมนตรีเท่าที่จำเป็นได้เป็นการชั่วคราว จนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี (มาตรา 8)

(3) เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 9)

(4) เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 10)

(5) เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ที่มีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 11)

(6) องค์การเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี (มาตรา 14)

(7) สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามจำนวน ดังต่อไปนี้

1) สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบสองคน

2) สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบแปดคน

3) สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คน

ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 15)

(8) สมาชิกสภาเทศบาลย่อมเป็นผู้แทนของปวงชนในเขตเทศบาลนั้น และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ (มาตรา 18)

(9) สภาเทศบาลมีประธานสภาคนหนึ่ง และรองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของสภาเทศบาล ประธานสภาเทศบาลและรองประธานสภาเทศบาลดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาเทศบาล (มาตรา 20)

(10) ประธานสภาเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินกิจการของสภาเทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาล รองประธานสภาเทศบาล มีหน้าที่กระทำการแทนประธานสภาเทศบาลในเมื่อประธานสภาเทศบาลไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ (มาตรา 21)

(11) ให้กระทรวงมหาดไทยวางระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาลไว้ (มาตรา 23)

(12) ให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 48 ทวิ)

(13) นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบาย

2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

3) วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4) รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น (มาตรา 48 เตรส)

(14) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแล

การจรรยา และส่งเสริม สนับสนุนหน่วยงานอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น เป็นต้น

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 50)

(15) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล เพื่อให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ เป็นต้น (มาตรา 51)

(16) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล เพื่อกิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ เป็นต้น (มาตรา 53)

(17) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล เพื่อกิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53 กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว เป็นต้น (มาตรา 56)

(18) เทศบาลมีอำนาจตราเทศบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อบทกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาลที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เทศบาลตราเทศบัญญัติหรือให้อำนาจตราเทศบัญญัติ (มาตรา 60)

3.2.2.14 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามขึ้นใช้บังคับ ดังต่อไปนี้

“หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาล สุขาภิบาลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“นายอำเภอ” หมายความว่า ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

“ตำบล” หมายความว่า ตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่อยู่ในเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และในกรณีที่ตำบลใดมีพื้นที่อยู่ทั้งในและนอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้หมายความถึงเฉพาะพื้นที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(2) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 5 วรรคหนึ่ง)

(3) ในตำบลหนึ่งให้มีสภาตำบลสภาหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยสภาตำบลประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นสมาชิกสภาตำบลหมู่บ้านละหนึ่งคน (มาตรา 6 และมาตรา 7)

สภาตำบลมีกำนันเป็นประธานสภาตำบล และมีรองประธานสภาตำบลคนหนึ่งซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากสมาชิกสภาตำบลตามมติของสภาตำบล (มาตรา 16)

(4) สภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลตามแผนงานโครงการ และงบประมาณของสภาตำบล เสนอแนะส่วนราชการในการบริหารราชการและพัฒนาตำบล ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 22)

(5) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย สภาตำบลอาจดำเนินกิจการภายในตำบล เกี่ยวกับการจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก จัดให้มีและรักษาทางระบายน้ำ และรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล รวมถึงคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มาตรา 23)

(6) ในการจัดทำโครงการหรือแผนงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานใด ในพื้นที่ตำบลใด ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นคำนึงถึงแผนพัฒนาตำบลนั้นด้วย (มาตรา 26)

(7) ในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบล ให้ประธานสภาตำบลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการตามมติของสภาตำบล (มาตรา 27)

(8) เมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด สภาตำบลอาจทำกิจการนอกเขตสภาตำบล หรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นเพื่อทำกิจการร่วมกันได้เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน (มาตรา 28)

(9) การกำกับดูแลสภาตำบล ให้นายอำเภอมิอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ หากปรากฏว่าสภาตำบลกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งยุบสภาตำบลได้ตามคำแนะนำของนายอำเภอ (มาตรา 38 วรรคหนึ่ง และมาตรา 39 วรรคหนึ่ง)

(10) สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยในวรรคสอง อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย ทั้งนี้ สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น (มาตรา 40 วรรคหนึ่ง และมาตรา 41 ทวิ)

(11) สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้นโดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้กำหนดเขตใหม่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทยด้วย (มาตรา 41 ตรี)

(12) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการเทศบาล อาจจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลได้โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย (มาตรา 42 วรรคหนึ่ง)

(13) องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 43 และมาตรา 44)

(14) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น (มาตรา 45 วรรคหนึ่ง)

(15) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3) ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ (มาตรา 46)

(16) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 58)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

3) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 59)

(17) องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา 66)

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบล

- 1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูล
ฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 3) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 4) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 5) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ
ท้องถิ่น (มาตรา 67)

(18) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบล

- 1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- 2) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 3) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- 4) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- 5) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- 6) การท่องเที่ยว
- 7) การผังเมือง (มาตรา 68)

(19) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใดๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินการนั้นด้วย (มาตรา 69)

(20) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของทางราชการในตำบล เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ (มาตรา 70)

(21) องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติ (มาตรา 71)

(22) ให้นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ (มาตรา 90)

3.2.2.15 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) การจัดระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีระเบียบการบริหารตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอาณาเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร (มาตรา 6)

(2) การบริหารกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (มาตรา 9)

(3) สภากรุงเทพมหานครประกอบด้วยสมาชิกสภากรุงเทพมหานครจำนวนเขตละหนึ่งคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขต ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 10)

(4) สภากรุงเทพมหานครมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับจรรยาบรรณของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภากรุงเทพมหานคร รองประธานสภากรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการสามัญหรือวิสามัญของสภากรุงเทพมหานคร วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างข้อบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบ และความเรียบร้อย และกิจการอื่นอันเป็นหน้าที่ของสภากรุงเทพมหานคร (มาตรา 29)

(5) ให้กรุงเทพมหานครมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนหนึ่งซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกำหนด (มาตรา 44)

(6) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่

1) กำหนดนโยบายและบริหารราชการของกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามกฎหมาย

2) สั่ง อนุญาต อนุมัติเกี่ยวกับราชการของกรุงเทพมหานคร

3) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

4) วางระเบียบเพื่อให้งานของกรุงเทพมหานครเป็นไปโดยเรียบร้อย

5) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร (มาตรา 49)

(7) ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการกรุงเทพมหานครและลูกจ้างกรุงเทพมหานคร และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร และให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่

กฎหมายอื่นได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี หรือคณะเทศมนตรี แล้วแต่กรณี โดยอนุโลม ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (มาตรา 50)

(8) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอื่น ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตกรุงเทพมหานครในเรื่องดังต่อไปนี้

1) การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทั้งนี้ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

2) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3) การผังเมือง

4) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ

5) การขนส่ง

6) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ

7) การควบคุมอาคาร

8) การพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

9) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

10) การสาธารณสุขโรค

11) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เทศบาลนคร หรือตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มอบหมาย หรือที่กฎหมายระบุเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจะมอบให้กรุงเทพมหานครปฏิบัติก็ได้ โดยให้ทำเป็นพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ หรือประกาศ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ทำเป็นข้อบังคับหรือประกาศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (มาตรา 89)

(9) ถ้ากิจการใดอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครอาจดำเนินการนั้นร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นได้โดยจัดตั้งเป็นองค์การเรียกว่า สหการ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยผู้แทนของกรุงเทพมหานคร ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจและราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

การจัดตั้งสหการจะกระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ในพระราชกฤษฎีกานั้นให้กำหนดชื่อ อำนาจหน้าที่ และวิธีดำเนินงาน เมื่อจะยุบเลิกสหการให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และให้ระเบียบวิธีการทรัพย์สินไว้ด้วย (มาตรา 95)

(10) กรุงเทพมหานครอาจออกข้อบัญญัติเรียกเก็บค่าธรรมเนียมใดๆ จากผู้ซึ่งใช้หรือได้ประโยชน์จากบริการสาธารณะที่กรุงเทพมหานคร จัดให้มีขึ้นได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (มาตรา 114)

3.2.2.16 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- (1) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 6)
- (2) การจัดตั้งเมืองพัทยา ให้จัดตั้งเมืองพัทยาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอาณาเขตตามเขตเมืองพัทยา และให้เมืองพัทยานี้อำนาจเป็นนิติบุคคล (มาตรา 7)
- (3) การบริหารเมืองพัทยา ประกอบด้วยสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา (มาตรา 8)
- (4) สภาเมืองพัทยาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คน ซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา (มาตรา 9)
- (5) สภาเมืองพัทยานี้อำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับจรรยาบรรณของสมาชิก ข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภาเมืองพัทยา รองประธานสภาเมืองพัทยา คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของสภาเมืองพัทยา วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างข้อบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การตั้งและตอบกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และกิจการอื่นอันเป็นหน้าที่ของสภาเมืองพัทยา (มาตรา 39)
- (6) ให้เมืองพัทยานี้นายกเมืองพัทยานคนหนึ่งซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา (มาตรา 41 วรรคหนึ่ง)
- (7) นายกเมืองพัทยานี้อำนาจหน้าที่
 - 1) กำหนดนโยบายและรับผิดชอบในการบริหารราชการของเมืองพัทยาให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบัญญัติ และนโยบาย
 - 2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเมืองพัทยา
 - 3) วางระเบียบเพื่อให้งานของเมืองพัทยาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
 - 4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย หรือตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายกเมืองพัทยาหรือนายกเทศมนตรีหรือคณะเทศมนตรี (มาตรา 48)
- (8) ให้นายกเมืองพัทยานควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเมืองพัทยา และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเมืองพัทยาและลูกจ้างเมืองพัทยา (มาตรา 54)
- (9) ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมาย เมืองพัทยานี้อำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตเมืองพัทยาในเรื่องดังต่อไปนี้
 - 1) การรักษาความสงบเรียบร้อย
 - 2) การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
 - 3) การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
 - 4) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และการบำบัดน้ำเสีย

- 5) การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- 6) การจัดให้มีการควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าจอดเรือ
- 7) การควบคุมและส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว
- 8) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น (มาตรา 62)

(10) เมืองพัทยาอาจร่วมกับหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น จัดตั้งองค์การขึ้นเรียกว่า สหการ มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อทำการใดอันอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยาได้

การจัดตั้งสหการจะทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยระบุชื่อ อำนาจหน้าที่ และวิธีการบริการและการดำเนินงานไว้ และเมื่อจะยุบเลิกสหการ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยระบุวิธีการจัดการทรัพย์สินไว้ด้วย (มาตรา 69)

(11) เมืองพัทยามีอำนาจตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายในการปฏิบัติให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยา หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เมืองพัทยามีอำนาจตราข้อบัญญัติได้ (มาตรา 70)

3.2.2.17 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมหรือกำกับดูแลสำหรับกิจการหรือการดำเนินการในเรื่องต่างๆ รวมถึงกำหนดมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และวิธีดำเนินการเพื่อตรวจสอบควบคุมหรือกำกับดูแล หรือแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน โดยกฎกระทรวงดังกล่าวจะกำหนดให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องถิ่นหรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งก็ได้ และในกรณีที่กฎกระทรวงดังกล่าวจะสมควรกำหนดให้เรื่องที่เป็นรายละเอียดทางด้านเทคนิควิชาการหรือเป็นเรื่องที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามสภาพสังคมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 6)

(2) ในกรณีที่เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยเร่งด่วน อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของวัตถุหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายดังกล่าวระงับการกระทำหรือให้กระทำการใดๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายเช่นนั้นได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาตามสมควร อธิบดีกรมอนามัยจะสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติการใดๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายดังกล่าวนั้นแทนก็ได้ (มาตรา 8)

(3) กำหนดให้มีคณะกรรมการสาธารณสุข ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรมควบคุมโรค อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดี

กรมโรงงานอุตสาหกรรม อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกรุงเทพมหานคร นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินสี่คน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ในด้านกฎหมายการสาธารณสุข การอนามัยสิ่งแวดล้อม และการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นกรรมการ และให้อธิบดีกรมอนามัยเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 9)

(4) คณะกรรมการสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบาย แผนงานและมาตรการเกี่ยวกับการสาธารณสุข และพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องใดๆ เกี่ยวกับการสาธารณสุขตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมอบหมาย ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง และต่อราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น กำหนดโครงการและประสานงานระหว่างส่วนราชการและราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น (มาตรา 10)

(5) กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจห้ามผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ก่อเหตุรำคาญในที่หรือทางสาธารณะหรือสถานที่เอกชนรวมทั้งการระงับเหตุรำคาญด้วย ตลอดทั้งการดูแล ปรับปรุง บำรุงรักษา บรรดาถนน ทางบก ทางน้ำ รางระบายน้ำ คู คลอง และสถานที่ต่างๆ ในเขตของตนให้ปราศจากเหตุรำคาญ ในกรณีนี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อระงับ กำจัดและควบคุมเหตุรำคาญต่างๆ ได้ (มาตรา 26)

(6) เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลตลาด ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในตลาดให้ถูกต้องตามสุขลักษณะและอนามัย การจัดให้มีที่รวบรวมหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย การระบายน้ำทิ้ง การระบายอากาศ การจัดให้มีการป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญและการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อ (มาตรา 35)

3.2.2.18 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“ที่สาธารณะ” หมายความว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนอกจากที่กร้างว่างเปล่า และหมายความรวมถึงถนนและทางน้ำด้วย

“สถานสาธารณะ” หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้เป็นสาธารณะสำหรับประชาชนใช้เพื่อการบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ หรือการชุมนุม

“ทางน้ำ” หมายความว่า ทะเล ทะเลสาบ หาดทรายชายทะเล อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง คับคลอง บึง คู ลำราง และหมายความรวมถึงท่อระบายน้ำด้วย

(2) การรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ห้ามมิให้ผู้ใดอาบน้ำหรือซักล้างสิ่งใดๆ บนถนน หรือในสถานสาธารณะซึ่งมิได้จัดไว้เพื่อการนั้น หรือในบริเวณทางน้ำที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้ (มาตรา 9)

(3) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดจูง ไ่ หรือต้อนสัตว์ลงไปในทางน้ำซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปิดประกาศห้ามไว้ ณ บริเวณดังกล่าว (มาตรา 22)

(4) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้งกรวด หิน ดิน เลน ทราย หรือเศษวัตถุก่อสร้างลงในทางน้ำ หรือกองไว้ หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้วัตถุดังกล่าวไหลหรือตกลงในทางน้ำ เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวจัดการขนย้ายวัตถุดังกล่าวออกไปให้ห่างจากทางน้ำภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดและถ้าการกระทำผิดดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำหรือทำให้ท่อระบายน้ำ คู คลอง ตื้นเขิน ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวแก้ไขให้ทางน้ำดังกล่าวคืนสู่สภาพเดิม (มาตรา 23)

(5) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเท ปล่อยหรือระบายอุจจาระหรือปัสสาวะจากอาคารหรือยานพาหนะลงในทางน้ำ (มาตรา 30)

(6) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเท หรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือในทางน้ำ (มาตรา 33)

3.2.2.19 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 5 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“การประมง” หมายความว่า การทำการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การดูแลรักษาสัตว์น้ำ การแปรรูปสัตว์น้ำ และหมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ที่เป็นการสนับสนุนการทำการประมง

“ทำการประมง” หมายความว่า ค้นหา ล่อ จับ ได้มา หรือเก็บสัตว์น้ำ หรือการกระทำใดๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อล่อ จับ ได้มา หรือเก็บสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำ

“ประมงน้ำจืด” หมายความว่า การทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำที่อยู่ในน้ำภายใน

“การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ” หมายความว่า การเลี้ยงสัตว์น้ำหรือการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำทั้งโดยวิธีธรรมชาติ วิธีผสมเทียม หรือวิธีอื่นใดในที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในช่วงใดของวงจรชีวิตสัตว์น้ำนั้น

“ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ” หมายความว่า บ่อ คอก กระชัง หรือที่ที่ใช้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำลักษณะอื่นใด ไม่ว่าจะอยู่ในที่ดินของเอกชน หรือในที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือในที่จับสัตว์น้ำใดๆ ที่ผู้ขุด ผู้สร้าง ผู้จัดทำ เจ้าของ หรือผู้ครอบครองมีความมุ่งหมายโดยตรงที่จะใช้ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

“การทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” หมายความว่า การทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมาย การทำการประมงที่ไม่ได้รายงาน และการทำการประมงโดยไร้กฎหมาย

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษากรมมีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดค่าอากรและค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชกำหนดนี้ ลดหรือยกเว้นค่าอากรและค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชกำหนดนี้ (มาตรา 6)

(3) เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการการประมง ให้กรมประมงดำเนินการรวบรวม และประมวลข้อมูลทั้งปวงที่ได้จากการอนุญาต ออกใบอนุญาต จดทะเบียน หรือที่มีผู้แจ้งตามพระราชกำหนดนี้ และจัดทำสถิติการประมงให้เป็นปัจจุบันเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติทุกเดือน หรือตาม ระยะเวลาที่สั้นกว่านั้นตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ และจัดเก็บสถิติการประมง ให้อธิบดีกรมประมงมีอำนาจประกาศกำหนดระยะเวลาและข้อมูลที่ประสงค์จะ จัดเก็บ และพื้นที่ที่จะจัดเก็บ โดยปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการกำนัน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 9)

(4) กำหนดให้มี “คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงแรงงาน ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภา อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินสิบคน เป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมประมงเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 13)

(5) คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย และ กำกับการบริหารจัดการการประมง เช่น กำหนดนโยบายการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ กำหนด แนวทางและเป้าหมายในการพัฒนาการประมงของประเทศให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำและ สิ่งแวดล้อม กำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในสถานะที่เหมาะสมและสามารถทำ การประมงได้อย่างยั่งยืน (มาตรา 19)

(6) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนประมงท้องถิ่นในการจัดการการ บำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรสัตว์น้ำภายในที่จับสัตว์น้ำใน เขตประมงน้ำจืดหรือเขตทะเลชายฝั่ง ให้กรมประมงดำเนินการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนในเรื่องเกี่ยวกับ การสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม และจัดให้มีการขึ้นทะเบียนองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดี กรมประมงประกาศกำหนด รวมถึงให้คำปรึกษาแก่ชุมชนประมงท้องถิ่นในการจัดการ การบำรุงรักษา การ อนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำ รวมทั้งช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงาน โครงการ หรือกิจกรรมของชุมชนในเรื่องดังกล่าว และเผยแพร่ความรู้หรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำ (มาตรา 25)

(7) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้วัตถุอันตรายตามที่รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำ หรือปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้สิ่งใด

ลงสู่ที่จับสัตว์น้ำในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ หรือทำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ (มาตรา 58)

(8) กำหนดให้ผู้กระทำให้เจตนาหรือโดยประมาททำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งปวงในการช่วยเหลือหรือป้องกันชีวิตสัตว์น้ำ และทำให้ที่จับสัตว์น้ำฟื้นฟูกลับสู่สภาพตามธรรมชาติ ทั้งนี้ ตามที่อธิบดีกรมประมงกำหนด (มาตรา 59)

(9) ในกรณีที่ปรากฏว่าในที่จับสัตว์น้ำแห่งใดเกิดสภาวะมลพิษ หรือมีการปนเปื้อนของสารพิษหรือสิ่งอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อมนุษย์หรือต่อสัตว์น้ำเกินมาตรฐานที่อธิบดีกรมประมงประกาศกำหนด อธิบดีมีอำนาจประกาศห้ามทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำแห่งนั้นภายในเวลาที่กำหนดได้ (มาตรา 100)

3.2.2.20 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้
“เรือ” หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด ไม่ว่าจะใช้เพื่อบรรทุกทุกลำเลียงโดยสาร ลาก จูง ดัน ยก ชุดหรือลือก รวมทั้งยานพาหนะอย่างอื่นที่สามารถใช้น้ำได้ทำนองเดียวกัน

“เจ้าท่า” หมายความว่า อธิบดีกรมเจ้าท่าหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมเจ้าท่ามอบหมาย

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีอำนาจออกกฎกระทรวง ดังต่อไปนี้
1) กำหนดแนวแม่น้ำลำคลองหรือทะเลอาณาเขตแห่งใดเป็นเขตท่าเรือและเขตจอดเรือ

2) กำหนดทางเดินเรือทั่วไปและทางเดินเรือในเขตท่าเรือนอกจากทางเดินเรือในเขตท่าเรือกรุงเทพฯ

3) กำหนดแนวทะเลแห่งใดภายในน่านน้ำไทยเป็นเขตควบคุมการเดินเรือ (มาตรา 12)

(3) ให้เจ้าท่าโดยคำแนะนำของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจประกาศกำหนดแนวแม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ หรือทะเลอาณาเขต เป็นเขตห้ามจอดเรือหรือแพ (มาตรา 45/1 วรรคหนึ่ง)

(4) ให้เจ้าท่ามีอำนาจสั่งห้ามใช้และให้แก้ไขท่ารับส่งคนโดยสาร ท่ารับส่งสินค้า ท่าเทียบเรือ และแพในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย ซึ่งมีสภาพไม่ปลอดภัยในการใช้ หรืออาจเกิดอันตรายแก่ประชาชนหรือแก่การเดินเรือ โดยแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบเป็นหนังสือ ในกรณีที่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองให้ปิดคำสั่งไว้ ณ ท่ารับส่งคนโดยสาร ท่ารับส่งสินค้า ท่าเทียบเรือ หรือแพนั้น และให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับคำสั่งนั้นแล้ว (มาตรา 46 ทวิ)

(5) ในแม่น้ำลำคลองต่างๆ นอกเขตท่า บรรดาเรือที่เดินตามน้ำให้เดินกลางลำแม่น้ำหรือลำคลอง เรือที่เดินทวนน้ำให้เดินแอบฝั่ง ถ้าไม่สามารถจะทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังว่ามานี้ ให้เดินกลางร่อง

น้ำ และให้ปฏิบัติตามข้อบังคับการเดินเรือแห่งท้องถิ่นซึ่งตั้งขึ้นเพื่อควบคุมการเดินเรือในลำแม่น้ำหรือคลองนั้นๆ ด้วย

ให้เจ้าท่าหรือผู้ว่าราชการจังหวัดในท้องถิ่นที่ไม่มีเจ้าท่า มีอำนาจออกข้อบังคับควบคุมการเดินเรือในแม่น้ำและลำคลองใดๆ ซึ่งอยู่ในเขตท้องถิ่นของตนได้ ข้อบังคับนั้นเมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ (มาตรา 68)

(6) ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดลงล่างเข้าไปเหนือน้ำ ในน้ำ และได้ น้ำของแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยหรือบนชายหาดของทะเลดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า (มาตรา 117 วรรคหนึ่ง)

(7) ห้ามมิให้ผู้ใด เท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้หิน กรวด ทราย ดิน โคลน อับเฉา สิ่งของหรือสิ่งปฏิกูลใด ๆ ยกเว้นน้ำมันและเคมีภัณฑ์ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือทะเลภายในน่านน้ำไทย อันจะเป็นเหตุให้เกิดการตื้นเขิน ตกตะกอนหรือสกปรก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียในการขจัดสิ่งเหล่านั้นด้วย (มาตรา 119)

(8) ห้ามมิให้ผู้ใด เท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้น้ำมันและเคมีภัณฑ์หรือสิ่งใด ๆ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยอันอาจจะเป็นเหตุให้เกิดเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตหรือต่อสิ่งแวดล้อมหรือเป็นอันตรายต่อการเดินเรือในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบดังกล่าว ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการแก้ไขสิ่งเป็นพิษหรือชดใช้ค่าเสียหายเหล่านั้นด้วย (มาตรา 119 ทวิ)

(9) ให้เจ้าท่ามีหน้าที่ดูแล รักษาและขุดลอกร่องน้ำ ทางเรือเดิน แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบและทะเลภายในน่านน้ำไทย

ห้ามมิให้ผู้ใดขุดลอก แก้ไข หรือทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเปลี่ยนแปลงร่องน้ำ ทางเรือเดิน แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบหรือทะเลภายในน่านน้ำไทย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาทและให้เจ้าท่าสั่งให้หยุดกระทำการดังกล่าว (มาตรา 120)

3.2.2.21 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“สิ่งแวดล้อม” หมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น

“คุณภาพสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า ดุลยภาพของธรรมชาติ อันได้แก่ สัตว์ พืช และทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ และสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชน และความสมบูรณ์สืบไปของมนุษยชาติ

“มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า ค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำ อากาศ เสียง และสภาวะอื่นๆ ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดเป็นเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

“เขตอนุรักษ์” หมายความว่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว และเขตพื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นเพื่อสงวนและรักษาสภาพธรรมชาติตามที่มีกฎหมายกำหนด

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีกฎหมายจัดตั้ง

(2) ให้นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน (มาตรา 11 บรรคหนึ่ง)

(3) ให้มีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน กรรมการ รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่เกินแปดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการ ในจำนวนนี้จะต้องมีผู้แทนภาคเอกชนร่วมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง และปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้พิจารณาแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงานและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา 12)

(4) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่

1) เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

2) กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3) พิจารณาให้ความเห็นชอบในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ

4) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

5) เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร และการส่งเสริมการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี

6) เสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรี (มาตรา 13)

(5) ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจเรียกให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และบุคคลอื่น ส่งเอกสารการสำรวจผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องของโครงการและแผนงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลนั้นมาพิจารณา ในการนี้ อาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงด้วย หากเห็นว่าโครงการและแผนงานใดอาจจะทำให้เกิดผลเสียร้ายแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้เสนอมาตรการแก้ไขต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป (มาตรา 19 วรรคหนึ่ง)

(6) ในการปฏิบัติตามหน้าที่ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คณะกรรมการผู้ชำนาญการ หรือคณะอนุกรรมการ อาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการได้เมื่อเห็นสมควร และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง หรือเพื่อสำรวจกิจกรรมใดๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา 20)

(7) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจมอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ หรือกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ (มาตรา 21)

(8) เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่อไปนี้

1) มาตรฐานคุณภาพน้ำในแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในพื้นแผ่นดิน โดยจำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่

2) มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งรวมทั้งบริเวณพื้นที่ปากแม่น้ำ

3) มาตรฐานคุณภาพน้ำบาดาล

การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น จะต้องอาศัยหลักวิชาการ กฎเกณฑ์ และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐาน และจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องด้วย (มาตรา 32)

(9) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจัดทำแผนปฏิบัติการเรียกว่า “แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม” เพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทั้งนี้ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปโดยบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

และสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนงานหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น (มาตรา 35)

(10) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาจจัดทำเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาวได้ตามความเหมาะสม และควรจะต้องประกอบด้วยแผนงาน และแนวทางการดำเนินงานในเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) การจัดการคุณภาพอากาศ น้ำ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่น ๆ
- 2) การควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด
- 3) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
- 4) การประมาณการเงินงบประมาณแผ่นดิน และเงินกองทุนที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน
- 5) การจัดองค์กรและระเบียบการบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และระหว่างส่วนราชการกับเอกชน รวมทั้งการกำหนดอัตราค่าจ้างพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน
- 6) การตรากฎหมายและออกกฎข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ คำสั่ง และประกาศที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน
- 7) การตรวจสอบ ติดตาม และวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 36)

3.2.2.22 พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามคำว่า “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

(2) ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ใดในเขตสัมปทานเพื่อประโยชน์ในการสร้างเขื่อนชลประทานหรือเขื่อนพลังน้ำ หรือเพื่อการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือความมั่นคงของชาติ หรือเพื่อรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการ ดังต่อไปนี้

- 1) ให้สัมปทานที่มีพื้นที่สัมปทานทับพื้นที่ดังกล่าวสิ้นสุดลงทั้งแปลง
- 2) ให้ผู้รับสัมปทานหยุดการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานเป็นการชั่วคราวในพื้นที่ดังกล่าวตามระยะเวลาที่เห็นสมควร

3) ตัดเขตพื้นที่ดังกล่าวออกจากพื้นที่ในสัมปทาน (มาตรา 68 ทวิ)

(3) นอกจากการสิ้นสุดลงตามอายุของสัมปทาน หรือตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัมปทาน หรือตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น สิทธิการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานในเขตพื้นที่สัมปทานทั้งแปลงหรือบางส่วน ย่อมสิ้นสุดลงเมื่อพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตที่กำหนดให้เป็น

- 1) อุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ หรือ
- 2) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

(มาตรา 68 ตร.)

3.2.2.23 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- (1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“ป่า” หมายความว่า ที่ดิน รวมตลอดถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่ยังมีได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมาย

“ป่าสงวนแห่งชาติ” หมายความว่า ป่าที่ได้กำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมป่าไม้

(2) ในจังหวัดใดที่มีป่าสงวนแห่งชาติ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติประจำจังหวัด” ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ อัยการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ปฎิรูปที่ดินจังหวัด ปลัดจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้แทนเทศบาลแห่งท้องที่ที่ป่าสงวนแห่งชาติตั้งอยู่จำนวนหนึ่งคน และผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งท้องที่ที่ป่าสงวนแห่งชาติตั้งอยู่จำนวนสามคน เป็นกรรมการ

ในจังหวัดใดที่มีพื้นที่ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้มีผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และจังหวัดใดที่มีพื้นที่ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ให้มีผู้แทนกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ที่ป่าสงวนแห่งชาติตั้งอยู่ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 10)

(3) คณะกรรมการควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ กำหนดมาตรการในการควบคุมดูแล และการส่งเสริมการปลูกป่า รวมทั้งการฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติให้สอดคล้องกับแนวทางที่อธิบดีกำหนด ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวต้องกำหนดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชนในพื้นที่ด้วย (มาตรา 11)

(4) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือกระทำการใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ เว้นแต่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 14)

(5) ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 14 ถ้าได้กระทำเป็นเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ต้นน้ำลำธาร หรือพื้นที่ชายฝั่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท (มาตรา 31)

3.2.2.24 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“สัตว์ป่า” หมายความว่า สัตว์ทุกชนิดซึ่งโดยทั่วไปย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในธรรมชาติอย่างเป็นอิสระ และให้หมายความรวมถึงไข่และตัวอ่อนของสัตว์เหล่านั้นด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ สัตว์ซึ่งได้รับการยอมรับในทางวิชาการว่าสายพันธุ์นั้นเป็นสัตว์บ้านไม่ใช่สัตว์ป่า และสัตว์ที่ได้มาจากการสืบพันธุ์ของสัตว์ดังกล่าว

(2) ผู้ใดจะจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี โดยยื่นเอกสารโครงการจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ บัญชีรายการชนิดและจำนวนสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าที่มีหรือจะมีไว้ในครอบครองโดยต้องแสดงหลักฐานการได้มา พร้อมด้วยแผนที่แสดงที่ตั้ง แบบแปลน และแผนผังของสวนสัตว์

โครงการจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ และแบบแปลนและแผนผังของสวนสัตว์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการสวนสัตว์ที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) การจัดการพื้นที่เลี้ยงและจัดแสดงสัตว์
- 2) การสุขาภิบาล การบำบัดน้ำเสีย การกำจัดของเสีย และการควบคุมโรค
- 3) การปฏิบัติการและมาตรการฉุกเฉินต่างๆ (มาตรา 33)

(3) คณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจ

1) พิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดพื้นที่เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และการขยายหรือการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

2) เสนอแนะนโยบายและมาตรการที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองและดูแลรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และพื้นที่ควบคุมเพื่อการจัดการสัตว์ป่า

3) ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการการอนุรักษ์สัตว์ป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

4) กำหนดมาตรการเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์สัตว์ป่า การค้าสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า และการประกอบกิจการสวนสัตว์

5) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ (มาตรา 45)

(4) เมื่อปรากฏว่าบริเวณพื้นที่ใดมีสภาพธรรมชาติสมควรต้องอนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอย่างปลอดภัย และรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า ตลอดจนคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศให้คงเดิม เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเสนอ

คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตนั้นด้วย บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” (มาตรา 47)

(5) ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือทำด้วยประการใดให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมตื้น เหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษ หรือปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางกั้นทางน้ำหรือทางบก (มาตรา 55)

(6) ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่นใดซึ่งต้องเข้าไปปฏิบัติการตามหน้าที่ (มาตรา 53)

(7) ความในมาตรา 53 หรือมาตรา 55 มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีดังต่อไปนี้

1) มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉินเพื่อการป้องกันอันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน หรือเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการใดแล้วให้รายงานต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเพื่อทราบโดยมิชักช้า

2) เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแลรักษา หรือบำรุงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือการสำรวจการศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาธรรมชาติ หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไป

ในการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีเหตุฉุกเฉินเพื่อการป้องกันอันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน หรือเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือบุคคลอื่นช่วยเหลือในการกระทำความดังกล่าวก็ได้ และให้รายงานการกระทำต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเพื่อทราบ และให้ถือว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือบุคคลอื่นเป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 56)

(8) เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใดแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดตัด โค่น แผ้วถาง เผา ทำลาย ตัดไม้หรือพฤษชาติอื่น หรือทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพ ขุด กัด ดิน หิน กรวด หิน หลาก ของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติใดๆ หรือเลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์หรือสัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมตื้น หรือเหือดแห้ง เป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือเมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราวๆ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ

ความที่กล่าวข้างต้นมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่นใดที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ หรือการคุ้มครอง รักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ป่า (มาตรา 67)

3.2.2.25 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“อุทยานแห่งชาติ” หมายความว่า พื้นที่ที่มีความโดดเด่นสวยงามทางธรรมชาติ เป็นพิเศษหรือมีความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่าหรือพืชป่าประจำถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ หรือโดดเด่นด้านธรณีวิทยา หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่สมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของคนในชาติหรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนอย่างยั่งยืน

“วนอุทยาน” หมายความว่า พื้นที่ที่มีสภาพธรรมชาติสวยงามเหมาะแก่การสงวนรักษาไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนโดยส่วนรวม

(2) ให้มีคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการท่องเที่ยว อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อธิบดีกรมที่ดิน เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ด้านอุทยานแห่งชาติ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการ หรือด้านกฎหมาย เป็นกรรมการ โดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แต่งตั้งจากผู้แทนภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง และให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 10)

(3) คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจ

1) กำหนดนโยบายการจัดการอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

2) เสนอแนะการกำหนดพื้นที่ใดเป็นอุทยานแห่งชาติ การขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

3) พิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดพื้นที่ใดเป็นวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ รวมทั้งการขยายหรือการเพิกถอนวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

4) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ (มาตรา 16)

(4) ภายในอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็น การเปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ทะเล ท่วมท้น เหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษ หรือปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางกั้นทางน้ำหรือทางบก (มาตรา 19)

(5) ผู้ใดยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิมในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ ถ้าได้กระทำในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 หรือพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือพื้นที่เปราะบางของระบบนิเวศหรือความหลากหลายทางชีวภาพ ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษทางอาญา (มาตรา 41)

3.2.2.26 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดให้โรงงานตามประเภทชนิดหรือขนาดใดเป็นโรงงานจำพวกที่ 1 โรงงานจำพวกที่ 2 หรือโรงงานจำพวกที่ 3 แล้วแต่กรณี โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการควบคุมดูแล การป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญ การป้องกันความเสียหาย และการป้องกันอันตรายตามระดับความรุนแรงของผลกระทบที่จะมีต่อประชาชน หรือสิ่งแวดล้อม (มาตรา 7) เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการประกอบกิจการโรงงานให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อให้โรงงานจำพวกใดจำพวกหนึ่งหรือทุกจำพวกต้องปฏิบัติตามในเรื่องการกำหนดมาตรฐาน และวิธีการควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษหรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน (มาตรา 8)

(2) ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า ผู้ประกอบกิจการโรงงานผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือการประกอบกิจการโรงงานมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหาย หรือความเดือดร้อนแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือแก้ไขหรือปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ (มาตรา 37)

ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการโรงงานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ถ้ามีเหตุที่ทางราชการสมควรเข้าไปดำเนินการแทน ให้ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายมีอำนาจสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายให้บุคคลใด ๆ เข้าจัดการแก้ไข เพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งนั้นได้ ในกรณีเช่นนี้ ผู้ประกอบกิจการโรงงานต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าจัดการนั้นตามจำนวนที่จ่ายจริงรวมกับเบี้ยปรับในอัตราร้อยละสามสิบต่อปีของเงินจำนวนดังกล่าว

ถ้าทางราชการได้เข้าไปจัดการแก้ไขปัญหามลพิษหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงาน ให้ขอรับเงินช่วยเหลือจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อใช้ในการดำเนินการได้ และเมื่อได้รับเงินตามวรรคหนึ่งจากผู้ประกอบกิจการโรงงานแล้วให้ขอใช้เงินช่วยเหลือที่ได้รับมาคืนแก่กองทุนสิ่งแวดล้อมดังกล่าวต่อไป (มาตรา 42)

3.2.2.27 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 และที่แก้ไข

เพิ่มเติม

(1) ให้จัดตั้งการนิคมอุตสาหกรรมขึ้น เรียกว่า “การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย” เรียกโดยย่อว่า “กนอ.” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) การจัดให้ได้มาซึ่งที่ดินที่เหมาะสมเพื่อจัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรมหรือเพื่อดำเนินธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์ หรือเกี่ยวเนื่องกับ กนอ.

2) การปรับปรุงที่ดินที่ กนอ. ได้มา รวมทั้งจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการดำเนินงานและการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพเพื่อให้บริการแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประกอบพาณิชยกรรม และผู้ประกอบการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการประกอบพาณิชยกรรม รวมตลอดทั้งการจัดให้มีและบริหารจัดการกิจการอันเป็นสาธารณูปโภค ที่พักอาศัย การขนส่งทางบกและทางน้ำ ท่าเรือ การสื่อสารโทรคมนาคม หรือกิจการอื่นใด ทั้งนี้ ที่จำเป็นหรือเป็นประโยชน์แก่กิจการของนิคมอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบการหรือผู้อยู่อาศัยในนิคมอุตสาหกรรม

3) การดำเนินกิจการท่าเรือ

4) การพัฒนาชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงหรือการมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะแก่ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง (มาตรา 6)

(2) ให้ กนอ. มีอำนาจกระทำการกิจการภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) การควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้ประกอบพาณิชยกรรม ผู้ประกอบการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการประกอบพาณิชยกรรม และผู้ใช้ที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายรวมทั้งการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสาธารณสุขหรือที่กระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2) การกำกับหรือจัดให้มีระบบป้องกันอุบัติภัย ระบบรักษาความปลอดภัย และระบบบำรุงรักษาสีสิ่งแวดล้อม รวมตลอดถึงการควบคุมและจัดการน้ำเสีย การจัดการขยะมูลฝอย และการจัดการมลภาวะอื่นใดในนิคมอุตสาหกรรม (มาตรา 10)

(3) ให้คณะกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยมีอำนาจงานนโยบายและควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ กนอ. อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึงการออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา 6 และมาตรา 10 (มาตรา 23)

3.2.2.28 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2562

(1) มาตรา 4 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“สารสนเทศทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า กระบวนการในการนำข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำมาผ่านกระบวนการการจัดการสารสนเทศจนได้เป็นข่าวสารด้านทรัพยากรน้ำ ซึ่งอาจอยู่ในรูป

ข้อความ ตาราง กราฟ หรือภูมิสารสนเทศที่พร้อมนำมาใช้ปฏิบัติงาน ประกอบการตัดสินใจ ประกอบการวางแผนจัดการ และนำมาสรุปเป็นความรู้ได้

“การจัดการสารสนเทศ” หมายความว่า การจัดข้อมูลให้เป็นกลุ่มเชื่อมโยงกันเพื่อการวิเคราะห์และประมวลผลจนได้เป็นข่าวสารพร้อมใช้งาน ซึ่งจำเป็นต้องมีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีกระบวนการประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และแสดงผล เพื่อให้เกิดเป็นระบบใช้จัดการสารสนเทศ

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)

(2) กำหนดให้สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า “สสน.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Hydro-Informatics Institute (Public Organization)” เรียกโดยย่อว่า “HII” มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) รวบรวม เชื่อมโยง บูรณาการ และวิเคราะห์ข้อมูลน้ำและภูมิอากาศที่มีผลกระทบต่อน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาให้เป็นระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ รวมทั้งให้บริการข้อมูลเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและบริหารจัดการน้ำของประเทศ

2) วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำและระบบบริหารจัดการน้ำ

3) ส่งเสริมความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำ

4) นำเสนอและถ่ายทอดผลการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ นำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และให้บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เป็นผลการวิจัยและพัฒนาของสถาบันให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นำไปใช้ประโยชน์ได้โดยสะดวกและเกิดประสิทธิผล โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือไม่ก็ได้

5) ดำเนินการอื่นเพื่อพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติตามที่กฎหมายกำหนดหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติให้มีแนวทางที่สอดคล้องกันและเป็นระบบเดียวกัน สถาบันอาจเสนอคณะรัฐมนตรีให้มีมติให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันหรือร่วมดำเนินการกับสถาบันตามวัตถุประสงค์ของสถาบันได้ (มาตรา 6 และมาตรา 8)

(3) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 8 ให้สถาบันมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

1) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินต่าง ๆ

2) ก่อตั้งสิทธิหรือทำนิติกรรมทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสถาบัน

3) ทำความตกลงและร่วมมือกับองค์การหรือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในกิจการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสถาบัน

4) จัดให้มีหรือให้ทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบัน

5) เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของสถาบันตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการรัฐมนตรีกำหนด

6) กู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของสถาบันตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการรัฐมนตรีกำหนด

7) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำกำหนด

8) เป็นตัวแทนหรือมอบหมายหรือว่าจ้างให้บุคคลหรือนิติบุคคลอื่นประกอบกิจการต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน

9) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน (มาตรา 9)

(4) กำหนดให้มีคณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย

1) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงในด้านการบริหารหรือเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำ

2) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสี่คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และอธิบดีกรมชลประทาน

3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินห้าคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การจัดการ หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อกิจการของสถาบัน

ให้อำนาวยการสถาบันเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง และให้อำนาวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น (มาตรา 14)

(5) คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำมีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการและการดำเนินงานของสถาบันเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หน้าที่และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของสถาบัน

2) อนุมัติงบประมาณประจำปี งบการเงิน แผนการลงทุน และการดำเนินโครงการตามที่คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำกำหนด

3) ให้ความเห็นชอบในการกำหนดค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน และค่าบริการในการดำเนินกิจการของสถาบัน

4) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกานี้หรือตามที่คณะรัฐมนตรี

มอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการบูรณาการสารสนเทศทรัพยากรน้ำและพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำมีอำนาจเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการประสานงานในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ หรือหน้าที่และอำนาจของสถาบันต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติสั่งการตามที่เห็นสมควร (มาตรา 19)

(6) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมมีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการดำเนินกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมายและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของรัฐบาล มติของคณะรัฐมนตรี และแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสถาบันเพื่อการนี้ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้สถาบันชี้แจง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของสถาบันที่ขัดต่อกฎหมาย วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของรัฐบาล มติของคณะรัฐมนตรี หรือแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัสถาบัน ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันได้ (มาตรา 43)

3.2.2.29 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543

(1) กำหนดบทนิยาม คำว่า “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ และคำว่า “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (มาตรา 3)

(2) กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า “สทอภ.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Geo-Informatics and Space Technology Development Agency (Public Organization)” เรียกโดยย่อว่า “GISTDA” (มาตรา 5)

(3) สำนักงานมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) พัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศให้เป็นความรู้ที่ไร้พรมแดนและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

2) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม และเป็นศูนย์ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติจากข้อมูลดาวเทียม

3) ให้บริการข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ซึ่งรวมทั้งบริการอื่นที่เกี่ยวข้อง

4) ให้บริการให้คำปรึกษาและพัฒนาบุคลากรในด้านสำรวจข้อมูลจากระยะไกลด้วยดาวเทียมและภูมิสารสนเทศ

5) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา และดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกับเทคโนโลยีอวกาศ ซึ่งรวมทั้งการพัฒนาและสร้างดาวเทียมสำรวจทรัพยากรธรรมชาติขนาดเล็กเองได้

6) เป็นหน่วยงานหลักกำหนดมาตรฐานกลางสำหรับระบบสำรวจข้อมูลระยะไกล และระบบภูมิสารสนเทศที่เหมาะสม (มาตรา 7)

(4) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่กระทำการกิจการดังต่อไปนี้ด้วย

1) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง หรือมีทรัพย์สินสิทธิต่าง ๆ

2) ก่อตั้งสิทธิ หรือทำนิติกรรมใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน

3) เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสำนักงานตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

4) กู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

5) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินการ

6) จัดให้มีและให้ทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงาน

7) ติดต่อประสานงานและทำความตกลงร่วมมือในโครงการแลกเปลี่ยนหรือช่วยเหลือทางวิชาการกับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศในกิจการอันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสำนักงาน

8) ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานเลขานุการของคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีอวกาศและระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ตามที่ได้รับมอบหมาย

9) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงาน (มาตรา 8)

(5) กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ประกอบด้วย

1) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงทางด้านเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ

2) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสามคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และเจ้ากรมแผนที่ทหาร

3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินหกคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความชัดเจนเป็นที่ประจักษ์ในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีอวกาศ ภูมิสารสนเทศ หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อกิจการของสำนักงาน ซึ่งจะต้องเป็นสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีอวกาศหรือภูมิสารสนเทศไม่น้อยกว่าสามคน และต้องเป็นบุคคลซึ่งมิใช่ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐอย่างน้อยสองคน

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศเป็น
กรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการ (มาตรา 13)

(6) คณะกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศมี
อำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลสำนักงานให้ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อำนาจหน้าที่เช่นว่า
นี้ให้รวมถึง

- 1) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของ
สำนักงาน
- 2) อนุมัติแผนการลงทุน แผนการเงิน และงบประมาณของปีถัดไปของสำนักงาน
- 3) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนออกระเบียบ
ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับสำนักงานในเรื่องการให้บริการข้อมูล การเผยแพร่ หรือการนำข้อมูล
ไปใช้
- 4) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงาน
(มาตรา 19)

(7) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มี
อำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของสำนักงานให้เป็นไปตามกฎหมาย และให้สอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสำนักงาน นโยบายของรัฐบาลและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสำนักงาน เพื่อการนี้ให้
รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้สำนักงานชี้แจงแสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของสำนักงานที่ขัด
ต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสำนักงาน นโยบายของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสำนักงาน
ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการของสำนักงานได้ (มาตรา 41)

3.2.2.30 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การจัดการน้ำเสีย พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- (1) มาตรา 3 กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ดังนี้
“น้ำเสีย” หมายความว่า น้ำเสียตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษา
คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
“เขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย” หมายความว่า พื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัด
นครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร และพื้นที่อื่นตามที่
คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
“ระบบบำบัดน้ำเสีย” หมายความว่า ระบบท่อ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือ เครื่องใช้
และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลใดที่มีใช
องค์การจัดการน้ำเสียจัดให้มีขึ้นเพื่อรับและบำบัดน้ำเสีย
“ระบบบำบัดน้ำเสียรวม” หมายความว่า ระบบท่อ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือ
เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่องค์การจัดการน้ำเสียได้จัดให้มีขึ้นเพื่อรับและบำบัดน้ำเสีย

“ระบบระบายน้ำ” หมายความว่า ระบบทางหรือท่อระบายน้ำที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้จัดให้มีขึ้นในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

“ท่อรวบรวมน้ำเสียแยก” หมายความว่า ท่อรวบรวมน้ำเสียที่องค์การจัดการน้ำเสียได้จัดให้มีขึ้นที่แยกต่างหากออกจากระบบระบายน้ำ

“แผนปฏิบัติการ” หมายความว่า แผนการดำเนินการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย ซึ่งจัดทำโดยองค์การจัดการน้ำเสีย หรือแผนการดำเนินการบริหารหรือรับจัดการน้ำเสียทั้งในและนอกเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

“ราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า กรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น

“ราชการส่วนภูมิภาค” หมายความว่า จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

“ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย

“ข้อตกลงร่วม” หมายความว่า ข้อตกลงระหว่างองค์การจัดการน้ำเสียกับราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนภูมิภาค หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

“ข้อตกลงจัดการน้ำเสีย” หมายความว่า ข้อตกลงระหว่างองค์การจัดการน้ำเสียกับผู้ให้บริการระบบบำบัดน้ำเสียรวมในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

(2) กำหนดให้จัดตั้งองค์การจัดการน้ำเสีย เรียกโดยย่อว่า “อจน.” มีวัตถุประสงค์ในการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมสำหรับการบำบัดน้ำเสียภายในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย และการให้บริการรับบริหารหรือจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย ทั้งในและนอกเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย รวมทั้งบริการหรือกิจการต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐกิจ (มาตรา 4 และมาตรา 6)

(3) องค์การจัดการน้ำเสียมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

1) ให้คำแนะนำหรือเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการประกาศกำหนดเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

2) สำรวจ วางแผนปฏิบัติการ ออกแบบ ก่อสร้าง ดำเนินการ จัดการและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสียและระบบบำบัดน้ำเสียรวม รวมทั้งติดตามตรวจสอบผลการดำเนินการของระบบบำบัดน้ำเสียทั้งในและนอกเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย และระบบบำบัดน้ำเสียรวมในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย

3) ดำเนินการเกี่ยวกับการนำน้ำเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่และการผลิตพลังงานจากน้ำเสีย เพื่อให้เป็นไปตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและตามข้อตกลงร่วม

4) ทำข้อตกลงร่วม เพื่อให้การจัดการน้ำเสียในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสียบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

5) เข้าร่วมกิจการกับหน่วยงานอื่นไม่ว่าจะเป็นของเอกชนหรือของรัฐ ทั้งในและนอกราชอาณาจักร หรือองค์การระหว่างประเทศ หรือถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่กิจการอันอยู่ในวัตถุประสงค์ขององค์การจัดการน้ำเสีย

6) ประสานงานกับราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสีย (มาตรา 7)

(4) กำหนดให้มีคณะกรรมการองค์การจัดการน้ำเสีย ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนการประปานครหลวง ผู้แทนการประปาสวนภูมิภาค และกรรมการอื่นอีกไม่เกินหกคนเป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการองค์การจัดการน้ำเสียเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการอื่น (มาตรา 12)

(5) ให้คณะกรรมการองค์การจัดการน้ำเสียมีอำนาจหน้าที่วางนโยบาย และควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการขององค์การจัดการน้ำเสีย อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

- 1) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ
- 2) ออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ โดยให้สอดคล้องกับข้อตกลงร่วม
- 3) ออกระเบียบหรือข้อบังคับกำหนดเงื่อนไขของข้อตกลงจัดการน้ำเสีย
- 4) ออกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา 6 และมาตรา 7 (มาตรา 18)

(6) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการขององค์การจัดการน้ำเสีย เพื่อการนี้จะสั่งให้องค์การจัดการน้ำเสียชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงานหรือยับยั้งการกระทำที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาล มติของคณะรัฐมนตรี หรือมติหรือคำสั่งของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งให้ปฏิบัติการตามนโยบายของรัฐบาลหรือมติของคณะรัฐมนตรี และสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการดำเนินการได้ (มาตรา 28)

(7) ในกรณีที่องค์การจัดการน้ำเสียจะต้องเสนอเรื่องใด ๆ ไปยังคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือคณะรัฐมนตรี ให้องค์การจัดการน้ำเสียนำเสนอรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อไปยังคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือคณะรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี (มาตรา 29)

3.3 การบูรณาการแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง

การบูรณาการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมจะมีการจัดโครงสร้างองค์กรตามระดับภัยตามที่กล่าวไว้ในหัวข้อ 3.1 และตารางที่ 3.3-1 ภายใต้โครงสร้างองค์กรที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหลัก 2 ฉบับคือ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 โดยสรุปได้ตามตารางที่ 3.3-2 รูปที่ 3.3-1 และรูปที่ 3.3-2

ตารางที่ 3.3-1 ความสอดคล้องระหว่างระดับภัยวิกฤติน้ำของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 กับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561			แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570		
ระดับ	สถานการณ์/ แนวโน้ม	ผู้บัญชาการ/ อำนวยการวิกฤติน้ำ	ระดับ	การจัดการ	ผู้บัญชาการ/ อำนวยการ สาธารณภัย
1	ปกติ ติดตาม สถานการณ์ และเฝ้าระวัง	สทช.	1	สาธารณภัย ขนาดเล็ก	นายอำเภอ (ผู้อำนวยการอำเภอ), ผู้บริหารท้องถิ่น (ผู้อำนวยการ ท้องถิ่น)
2	รุนแรง (หรือคาดว่าจะ รุนแรง)	รองนายกรัฐมนตรี	2	สาธารณภัย ขนาดกลาง	ผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้อำนวยการจังหวัด)
3	วิกฤติ (หรือ คาดว่าจะวิกฤติ)	นายกรัฐมนตรี(มาตรา 24)	3	สาธารณภัย ขนาดใหญ่	รมว.มหาดไทย (ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ)
			4	สาธารณภัย ร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือรอง นายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรี มอบหมาย

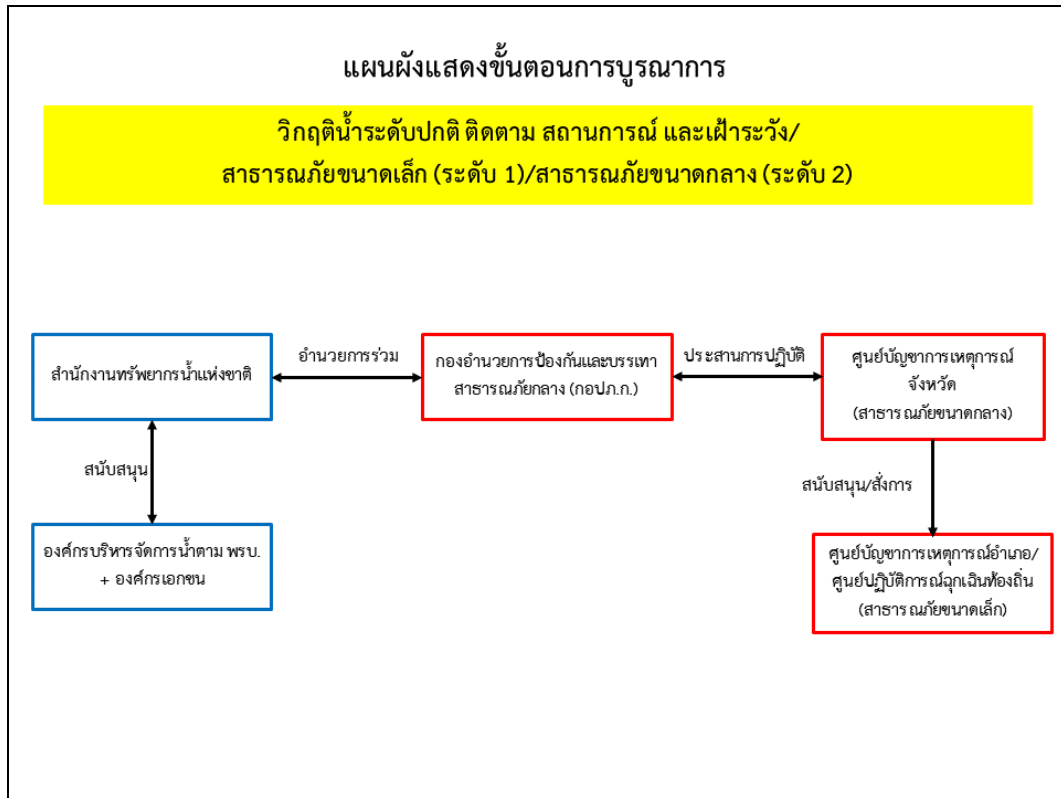
ที่มา: คู่มือศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ, สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

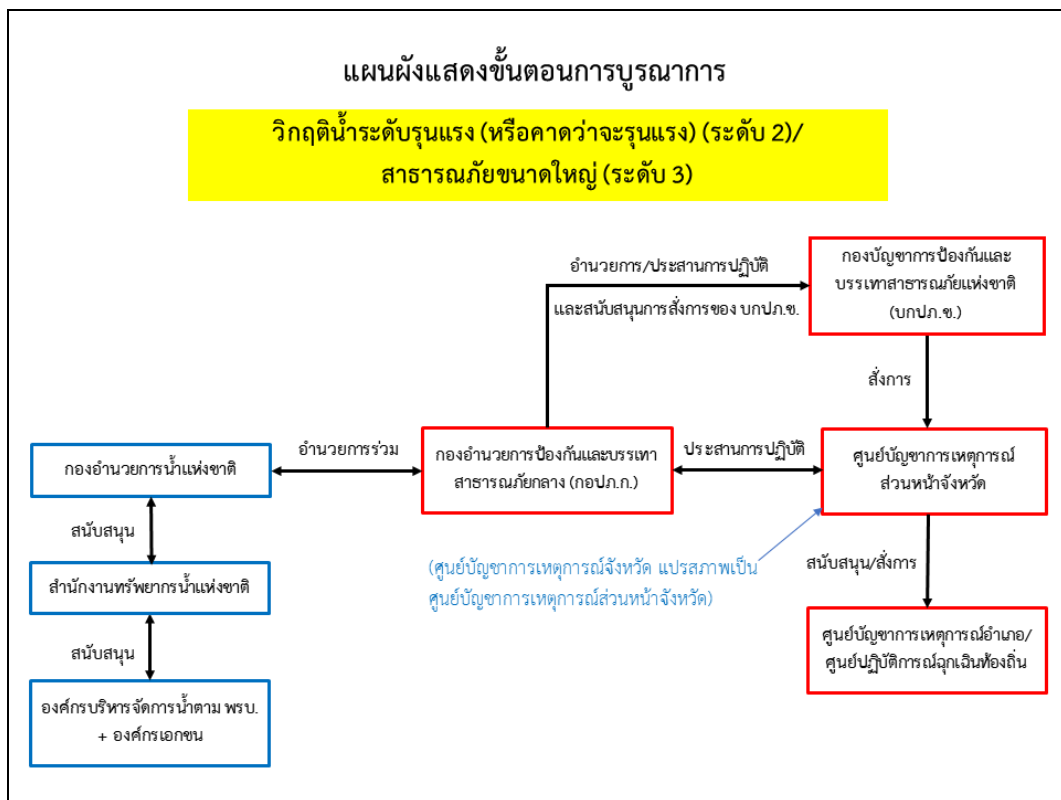
ตารางที่ 3.3-2 โครงสร้างองค์กรในการบัญชาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การบูรณาการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำ			
ระดับวิกฤติ	โครงสร้างของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	โครงสร้างของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาภัย พ.ศ. 2550	ขนาดของสาธารณภัย
วิกฤติน้ำ (หรือคาดว่าจะเกิดวิกฤติ) (ระดับ 3)	ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)	สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)
รุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง) (ระดับ 2)	กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)	สาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3)
ปกติ ติดตามสถานการณ์ และ ฝ้าระวัง (ระดับ 1)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด	สาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2)
		- ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ - ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น	สาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1)

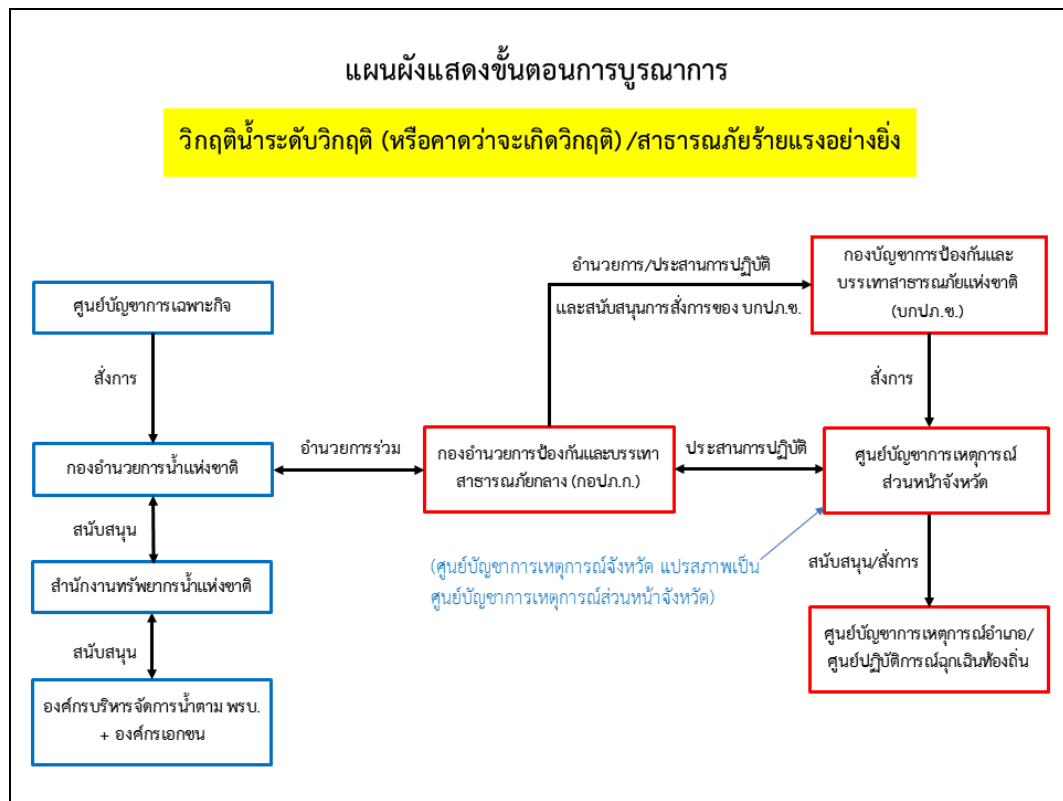
ที่มา: คู่มือศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ, สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

รูปที่ 3.3-1 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 1 : ปกติ

รูปที่ 3.3-2 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 2: รุนแรง

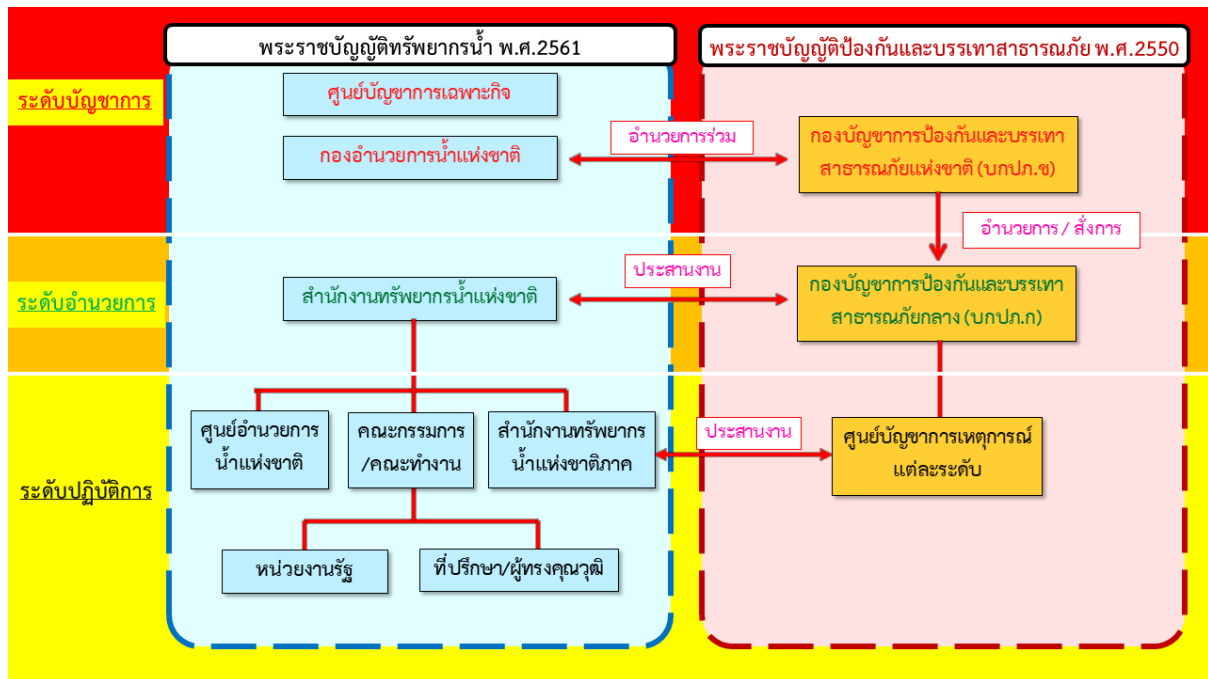
รูปที่ 3.3-3 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 3: วิกฤติ

จากโครงสร้างและขั้นตอนการบูรณาการตาม รูปที่ 3.3-1 และรูปที่ 3.3-2 จะพบว่าในกรณี ของระดับ ภัย 1: ปกติ และระดับภัย 2 : รุนแรงหรือคาดว่าจะรุนแรง จะใช้องค์กรถาวร ได้แก่ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค และศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ เป็นหน่วยงานอำนวยการและปฏิบัติการร่วม

ส่วนระดับภัย 3 : วิกฤติ จะมีการตั้งองค์กรในระดับบัญชาการชั่วคราวขึ้น ได้แก่ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการอำนวยการแก้ไขปัญหาน้ำเป็นกรณีฉุกเฉินชั่วคราวจนกว่าวิกฤติ น้ำจะผ่านพ้นไป โดยสามารถสรุปความเชื่อมโยงและการประสานงานของหน่วยงานในระดับบัญชาการระดับอำนวยการ โดย ใน 2 ส่วนนี้ถือเป็นองค์กรระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการแยกตาระดับภัย 1 ถึง 3 ได้ตาม รูปที่ 3.3-3 จาก รูปที่ 3.3-1 ถึงรูปที่ 3.3-3 จะมีองค์กรตาม พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำฯ ที่มีบทบาทในการบริหารจัดการน้ำ ได้แก่

- ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ
- กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ
- ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

โดยแต่ละองค์กรจะมีรายละเอียด บทบาท หน้าที่ตามหัวข้อ 3.3.1 ถึง 3.3.3

รูปที่ 3.3-4 ความเชื่อมโยงและการประสานงานของหน่วยงานในระดับบัญชาการ ระดับอำนาจการและระดับปฏิบัติการ

3.3.1 ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ

ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรระดับปฏิบัติการซึ่งเป็นส่วนราชการภายในของ “สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” มีหน้าที่ในการบูรณาการและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการสนับสนุนข้อมูลน้ำและภูมิอากาศซึ่งศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติปฏิบัติงานร่วมกับ คลังข้อมูลน้ำ และภูมิอากาศแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการข้อมูล ติดตามประเมิน วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์คาดการณ์สถานการณ์น้ำ ทั้งในภาวะปกติและในภาวะวิกฤติเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานกอง อำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตั้งแต่ก่อนอันเกิดภัยจนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย โดยมีหน้าที่และอำนาจดังนี้

- 1) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ และคาดการณ์ข้อมูลอากาศ รวมทั้งพยากรณ์สถานการณ์น้ำเพื่อสนับสนุนการวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
- 2) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบคลังข้อมูลบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กำหนดมาตรฐานข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำและเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการบริหารทรัพยากรน้ำและการตัดสินใจของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) และคณะกรรมการลุ่มน้ำ
- 3) เป็นศูนย์อำนวยการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกันและเตือนภัยสถานการณ์น้ำ
- 4) ติดตามและจัดทำรายงานสถานการณ์น้ำของประเทศ
- 5) ดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- 6) จัดทำผังน้ำ และฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์สารสนเทศผังน้ำ
- 7) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังน้ำแก่หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 8) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลภูมิศาสตร์สารสนเทศทรัพยากรน้ำ เพื่อใช้ในการสื่อสารการนำเสนอข้อมูล และสนับสนุนการบริหารทรัพยากรน้ำ

9) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และออกแบบการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนแหล่งน้ำทะเบียนผู้ใช้น้ำประเภทต่าง ๆ และทะเบียนองค์กรผู้ใช้น้ำ

10) ศึกษา วิจัย และพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน และข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำเดียวกัน

จึงเห็นได้ว่าองค์กรในระดับอำนาจการและระดับปฏิบัติการที่กล่าวมาข้างต้น จะทำหน้าที่ในการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำในแต่ละขั้นตอนการดำเนินการ ตั้งแต่ ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และภายหลังเกิดเหตุ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาแนวทางการปฏิบัติงาน อ้างอิงตามระดับความร้ายแรงของภัยจากภาวะวิกฤติน้ำให้สอดคล้องกับระดับการจัดการสาธารณสุข ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 ทั้ง 4 ระดับ ที่พิจารณายกระดับสาธารณสุขจาก ขนาดพื้นที่ประสบภัย จำนวนประชากรที่ได้รับความเดือดร้อน หรือความสามารถในการรับมือเผชิญเหตุด้วย ทรัพยากรในแต่ละพื้นที่มีอยู่เป็นหลัก แต่เนื่องจากการจัดการวิกฤติน้ำหรือสาธารณสุขด้านทรัพยากรน้ำนั้น มีปัจจัยสาเหตุมาจากสภาวะอากาศเป็นหลักและในปัจจุบันระบบข้อมูลตรวจวัด ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี คาดการณ์สถานการณ์น้ำมีความก้าวหน้าไปมาก สามารถประเมินแนวโน้มของวิกฤติน้ำได้แม่นยำกว่าในอดีต และแจ้งเตือนหน่วยปฏิบัติได้ดี จึงกำหนดระดับสถานการณ์ภัยเพื่อการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) สภาพอากาศเป็นการประเมินจากการคาดการณ์สภาพอากาศในระยะสั้น กลาง ยาว และนาน รวมถึงสภาพอากาศปัจจุบัน เพื่อพิจารณาถึงปรากฏการณ์หรือสภาวะที่ส่งผลให้มีแนวโน้มผิดปกติ

2) สถานการณ์น้ำในปัจจุบัน เป็นการประเมินสถานการณ์น้ำท่า ระดับน้ำปริมาณน้ำไหลผ่าน และคุณภาพน้ำจากสถานีหลัก รวมถึงปริมาณน้ำในเขื่อนที่มีแนวโน้มเกิดอุทกภัย ภัยแล้ง และปัญหาคูณภาพน้ำ ซึ่งในอนาคตจะมีการกำหนด “สถานีอุทกวิทยาหลักแห่งชาติ” เพื่อเป็นจุดเฝ้าระวังสำคัญ

3) ความซับซ้อนของสถานการณ์ ประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ ความเสียหายที่เกิดขึ้น ต่อสาธารณสุขปศุสัตว์พื้นฐาน สถานที่สำคัญ และการให้ความช่วยเหลือการคาดการณ์การขยายตัวของภัยพื้นที่ที่จะเสียหายต่อไประยะเวลาที่ให้ความช่วยเหลือ

4) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในพื้นที่เป็นการประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ที่คาดว่าจะ ส่งผลกระทบต่อทรัพย์สิน ชีวิตอยู่ในระดับรุนแรง ศักยภาพในการรับมือ

5) ดุลยพินิจของผู้บัญชาการพิจารณาผลจากทุกปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมาประเมินพิจารณาตัดสินใจ

ทั้งนี้จากแผนผังในรูปที่ 3.3-1 ถึง รูปที่ 3.3-3 และหน้าที่รับผิดชอบที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะเห็นว่า ศูนย์อำนาจการน้ำแห่งชาติ จะเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่มีการทำงานต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นภาวะปกติหรือ ในช่วงที่มีภัยน้ำท่วมในทุกระดับภัย

3.3.2 กองอำนาจการน้ำแห่งชาติ

กองอำนาจการน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรในระดับบัญชาการที่จัดตั้งขึ้นตามที่คณะกรรมการน้ำแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ตามมาตรา 17(7) ของ พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ โดยจัดตั้งขึ้น เพื่อปฏิบัติการฉุกเฉินจากสาธารณภัยที่เกี่ยวข้องวิกฤติน้ำ โดยสามารถบูรณาการร่วมกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสาธารณสุข ได้อย่างทันทั่วถึงและมีความต่อเนื่อง

“กองอำนาจการน้ำแห่งชาติ” จะมีรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นผู้บัญชาการเลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นรองผู้บัญชาการและหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วม

เป็นองค์ประกอบ และกำหนดให้ข้าราชการในสังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติทำหน้าที่เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติมีบทบาทหน้าที่ต่อการปฏิบัติการฉุกเฉินจากสาธารณภัยที่เกี่ยวข้อง
วิกฤติน้ำ โดยบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาในกรอบเวลาสองช่วง ดังนี้

3.3.2.1 บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกัน (ก่อนเกิดเหตุ)

1) การเตรียมความพร้อมรับมือการแก้ไขปัญหา การฟื้นฟูและการบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อบริหารจัดการให้เป็นระบบและเกิดประสิทธิภาพ

2) เชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) แผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ แผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการและแผนต่าง ๆ ภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ให้ทำงานร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน

3) การสร้างการรับรู้ให้แก่สาธารณชน

3.3.2.2 บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ (ขณะเกิดเหตุ)

1) ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับดูแลสถานการณ์น้ำที่เกิดขึ้น

2) ประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการน้ำในสถานการณ์น้ำที่เกิดขึ้น โดยอำนวยการและบูรณาการร่วมกันกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอป.ก.) และ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกป.ช.)”

3) ประกาศแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำต่อ “กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอป.ก.)”

4) พิจารณาระดับความรุนแรงของสถานการณ์ก่อนนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ยกระดับสถานการณ์เป็นวิกฤติน้ำและการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติน้ำฯ

5) ออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเพื่อบริหารจัดการสถานการณ์น้ำได้อย่างทันทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรในระดับอำนวยการเพื่อรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับ การเสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้ง บูรณาการข้อมูลสารสนเทศ แผนงาน โครงการงบประมาณ บริหารจัดการการติดตามและประเมินผล การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

1) เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อเสนอแนะนโยบาย และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และประสานให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ

2) จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำและกรอบงบประมาณของประเทศแบบบูรณาการและเสนอแนะแนวทางการวางแผนเพื่อการบริหารทรัพยากรน้ำต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

3) ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมาตรการที่ได้กำหนดไว้

4) บูรณาการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ประเมินความต้องการในการใช้น้ำเพื่อการต่าง ๆ ความสามารถในการสนองความต้องการดังกล่าว และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์อำนวยการข้อมูลสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาวะวิกฤติน้ำ

5) ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

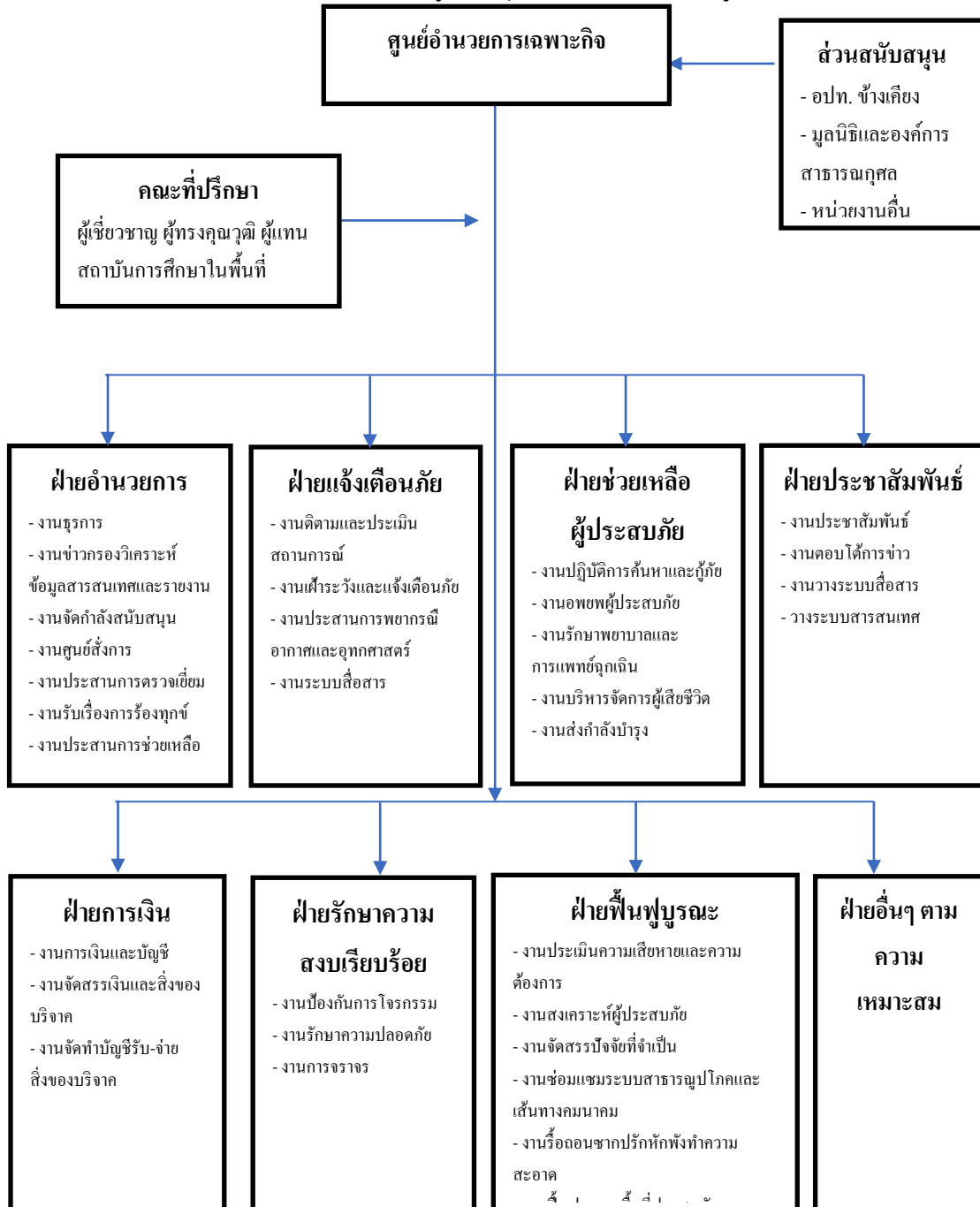
6) ดำเนินการให้มีศูนย์เฉพาะกิจชั่วคราวในกรณีจำเป็นฉุกเฉิน เพื่อแก้ไขปัญหาใน

7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของสำนักงาน หรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ (กอนช.) จะมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการแก้ไขปัญหาด้านน้ำ ตั้งแต่ ระดับ 2 : รุนแรง หรือคาดว่าจะรุนแรงขึ้นไป

3.3.3 ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ

การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจฯ ผู้อำนวยการท้องถิ่นออกคำสั่งตั้งการจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจฯ โดยมีผู้รับผิดชอบ ดังนี้ สำนักปลัดเป็นผู้รับผิดชอบหลัก กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน โดยมีโครงสร้างศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ ดังนี้

รูปที่ 3.3.3-1 โครงสร้างศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ

3.3.4 ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

เป็นองค์กรชั่วคราวที่จัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำฯ เมื่อเกิดภัยจากน้ำในระดับที่ 3: วิกฤติน้ำ เท่านั้น โดยมีรายละเอียดการจัดตั้งและอำนาจหน้าที่ดังนี้

3.3.4.1 การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

พ.ศ.2561

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 ถือเป็นกฎหมายกลางซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำของประเทศในภาพรวม ทั้งในมิติด้านการจัดสรร การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และสิทธิในน้ำมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะเป็นประโยชน์แก่การบริการสาธารณะปึก และประโยชน์สาธารณะทั้งในภาวะปกติและภาวะที่เกิดวิกฤติด้านทรัพยากรน้ำ

ในการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ จึงได้กำหนดกลไกทางกฎหมายในลักษณะของการจัดตั้งองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นกรณีเร่งด่วนเรียกว่า “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ซึ่งบัญญัติไว้ในส่วนที่ 2 ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ มีหลักการ และสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้การบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำ เกิดเอกภาพในการบูรณาการการประสานงานและการบัญชาการสถานการณ์ เพื่อลดความรุนแรงและบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากวิกฤติน้ำที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่มีความรวดเร็วต่อสถานการณ์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

อำนาจในการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นผู้บัญชาการ อำนาจการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราวจนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป

ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

นายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ มีอำนาจออกคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ๆ ร่วมกันกระทำหรือห้ามกระทำการใด ๆ เพื่อการป้องกัน แก้ไข ควบคุม ระงับหรือบรรเทาผลร้ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้ง

โดยคำสั่งดังกล่าว มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ รองรับให้มีสภาพอย่างกฎหมายให้มีผล เป็นการทั่วไปต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ประกาศคำสั่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาโดยไม่ชักช้า

หน่วยงานขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

การสนับสนุนด้านงบประมาณ

กำหนดให้สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการ เฉพาะกิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและสนับสนุนการปฏิบัติงานทั้งหมด

การคุ้มครองการปฏิบัติการตามหน้าที่

ในการปฏิบัติการใด ๆ ของเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วน

ท้องถิ่น หรือบุคคลใด ที่ได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ หรือการปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ หากอยู่ภายใต้เงื่อนไขของประการกล่าวคือได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผลของการปฏิบัติดังกล่าวกำหนดบทสันนิษฐานเบื้องต้นว่าให้ผู้นั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบ

การฝ่าฝืนคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ มิได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีจะมีสภาพบังคับเช่นไร แต่เมื่อพิจารณาสถานะของคำสั่งดังกล่าวแล้ว มาตรา 24 บัญญัติรองรับให้คำสั่งดังกล่าวมีสภาพอย่างกฎและมีผลบังคับเป็นการทั่วไป การฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าวในทางบริหารราชการแผ่นดินย่อมถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบหรือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้วแต่กรณี โดยมาตรา 88 ได้กำหนดโทษอาญากรณีที่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ด้วยในขณะเดียวกัน

ความโปร่งใสในการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

เมื่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจแล้วเสร็จ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติต้องจัดทำรายงานและสรุปผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า

ในการปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจนั้นถือเป็นการปฏิบัติการโดยองค์กรตามกฎหมายซึ่งมีโครงสร้างขององค์กรขนาดใหญ่ หรือมีภารกิจในระดับชาติเพื่อแก้ไขปัญหาในขณะเกิดวิกฤติน้ำหรือเทียบเท่าสาธารณภัยขนาดใหญ่หรือขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 3 หรือระดับ 4 ตามแผนป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ) ดังนั้น ในการปฏิบัติการของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงมีลักษณะเป็นการสั่งการผ่านนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยจะมีการบูรณาการในระดับนโยบายหรือการกำหนดแผนงานให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาพร้อมกับองค์กรที่มีโครงสร้างใกล้เคียงกัน ได้แก่ กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้บัญชาการฯ

3.3.4.2 แนวทางการพิจารณากระดับวิกฤติน้ำ

ในการพิจารณากระดับวิกฤติน้ำ ตั้งแต่ระดับที่ 1 (ปกติ ติดตามสถานการณ์ และเฝ้าระวัง) ไปจนกระทั่งถึงระดับที่ 3 (วิกฤติน้ำ) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติหรือกองอำนวยการน้ำแห่งชาติเป็นผู้พิจารณาแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ในส่วนของเกณฑ์การพิจารณาระดับภัย 1 และ 2 ตามที่นำเสนอไว้ในหัวข้อ 3.1 นั้น ในส่วนของน้ำท่วมจะมีการวิเคราะห์และนำเสนอค่าเกณฑ์ที่พิจารณาจากตัวชี้วัดต่าง ๆ เช่น ปริมาณน้ำฝนและระดับน้ำไว้แล้วตาม รายละเอียดในบทที่ 4 ส่วนการยกระดับภัยจากระดับ 2 ไปเป็นระดับ 3: วิกฤติ ซึ่งเป็นระดับที่จะมีการบัญชาการผ่าน “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” นั้นจะต้องอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณา เช่นเดียวกับกรณีขอ ผู้อำนวยการหรือผู้บัญชาการที่จะพิจารณาตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้เพื่อให้วิกฤติน้ำที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมีระดับของภัยที่สอดคล้องกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานให้สามารถดำเนินการคู่ขนานไปได้และเป็นไปในทิศทางอย่างเดียวกัน โดยใช้เกณฑ์หรือเงื่อนไขดังต่อไปนี้ประกอบการพิจารณากระดับการจัดการวิกฤติน้ำดังตารางที่ 3.3.4-1

ตารางที่ 3.3.4-1 เกณฑ์หรือเงื่อนไขประกอบการพิจารณากระตบการจัการวิกฤติน้ำ

เกณฑ์/ เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
พื้นที่	พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบและได้รับความเสียหาย (1) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (2) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และการประกอบการ (3) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (4) พื้นที่ทางธรรมชาติ
ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (1) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (2) จำนวนประชากรที่ต้องอพยพ (3) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต
ความยุ่งยาก/ ซับซ้อนของสถานการณ์	ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิค ของสถานการณ์ (1) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัยการเกิดภัย ต่อเนื่อง (2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และ เส้นทางให้การช่วยเหลือ (3) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติที่ต้องหยุดชะงักระยะเวลาที่ต้องใช้ ในการตอบสนองต่อสถานการณ์ และระยะเวลาที่ต้องช่วยฟื้นฟูเบื้องต้น
ศักยภาพด้านทรัพยากร	ความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากรที่มีอยู่ (1) กำลังคน ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน พร้อมทั้งอาสาสมัคร หน่วยต่าง ๆ (2) เครื่องมืออุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ที่ต้องใช้ตามแต่ละลักษณะ ทาง เทคนิคของภัย (3) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบของหน่วยงานหลัก และจาก การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ หรือหน่วยงานภาคี (4) แหล่งที่มาและจำนวนเงินงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
เงื่อนไขอื่นๆ	ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่าง ๆ (1) ขอบเขตการปกครอง (2) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

3.3.5 แนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาด้านน้ำตาม พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำฯ และ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ

จากแผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัยด้านน้ำในระดับ 1, 2 และ 3 ตาม รูปที่ 3.3-1 และ รูปที่ 3.3-2 จะเห็นว่า จะมีการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรตาม พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำฯ (เช่น

ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตามที่ได้นำเสนอรายละเอียดไว้ในหัวข้อที่ผ่านมา) กับองค์กรตาม พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ โดยในเชิงของประเภทของภัยด้านน้ำ แบ่งออกได้เป็น 2 บริบท คือ

- บริบทด้านปริมาณน้ำ ได้แก่ น้ำแล้ง และน้ำท่วม
- บริบทด้านคุณภาพน้ำ ได้แก่ ภัยจากภาวะมลพิษ กรณีมีสารเคมี และวัตถุอันตราย

ปนเปื้อนสู่ทรัพยากรน้ำ

สำหรับในเชิงของแนวทางการบูรณาการระหว่างหน่วยงานตามระดับภัยนั้นอาจแบ่งได้เป็น 2 แนวทาง คือ

- แนวทางที่ 1 ภัยระดับ 3: วิกฤติ ที่ต้องมีผู้บัญชาการโดย “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ”
- แนวทางที่ 2 ภัยต่ำกว่าระดับ 3 ที่ไม่ต้องบัญชาการโดย “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ”

โดยในเอกสารฉบับนี้ จะนำเสนอแนวทางการบูรณาการทั้ง 2 บริบทของภัยเนื่องจากมีความเป็นไปได้ว่า อาจเกิดทั้งปัญหาน้ำแล้ง น้ำท่วม และคุณภาพน้ำขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านปริมาณน้ำ (น้ำแล้ง และน้ำท่วม) ตามรายละเอียดในหัวข้อ 3.3.6

- แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำตามรายละเอียดในหัวข้อ 3.3.7

3.3.6 แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านปริมาณน้ำ

ปัญหาด้านน้ำในบริบทนี้หมายถึงผลกระทบที่เกิดจาก

1) น้ำแล้ง (ภัยแล้ง) ซึ่งส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำตามธรรมชาติหรือที่มีการกักเก็บไว้ไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นสภาวะขาดแคลนน้ำต่อการอุปโภคบริโภค เช่น การใช้น้ำในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคพาณิชย์กรรมหรือ การใช้น้ำในภาคอื่น ๆ ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานานจนก่อให้เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อชุมชน สังคม และระบบเศรษฐกิจโดยรวม

2) น้ำท่วม (อุทกภัย) ซึ่งเกิดจากปริมาณน้ำท่วมขังเกินกว่าระดับผิวดินตามสภาพปกติหรือมีปริมาณเกินกว่าขีดความสามารถในการกักเก็บหรือแม้กระทั่งปัญหาจากการบริหารจัดการปริมาณน้ำหรือการระบายน้ำให้มีปริมาณที่เหมาะสมต่อพื้นที่ไม่ว่าจะมีสาเหตุอันเนื่องมาจากธรรมชาติ การกระทำของมนุษย์ หรือเหตุอื่นใดก็ตาม

เดิมการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง (ภัยแล้ง) และปัญหาน้ำท่วม (อุทกภัย) ประกอบด้วยแผนการบูรณาการระหว่างองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายกฎหมายหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 เมื่อมี พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ จะต้องมีการบูรณาการกับองค์กรด้านน้ำตามหัวข้อ 3.3.1 ถึง 3.3.4

ซึ่งการบูรณาการในด้านต่าง ๆ ของปัญหาน้ำแล้ง (ภัยแล้ง) และปัญหาน้ำท่วม (อุทกภัย) ในระดับความร้ายแรง ของภัยสาธารณะขนาดเล็ก (ระดับ 1) ขนาดกลาง (ระดับ 2) และขนาดใหญ่ (ระดับ 3) จะเทียบเท่ากับระดับ ภัยจากน้ำระดับที่ 1 และ 2 ของ สทช. ซึ่งเป็นขั้นที่ยังไม่ต้องการบัญชาการผ่านศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ จะมีแนวทางการบูรณาการตามหัวข้อ 3.3.6.1 และ 3.3.6.2 ส่วนกรณีภัยจากน้ำระดับที่ 3: วิกฤติ จะมีการบัญชาการจากศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามแนวทางในหัวข้อ 3.3.6.3 เพิ่มเติมขึ้นมา

3.3.6.1 การบูรณาการร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กระทรวงมหาดไทย ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ในภาวะฉุกเฉิน หรือสาธารณภัยต่าง ๆ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ถือเป็นกฎหมายหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกรูปแบบ โดยกำหนดให้มีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งในสาธารณภัยแต่ละระดับจะมีการระบุผู้รับผิดชอบและมอบหมายผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามระดับการจัดการสาธารณภัยนั้น อันเป็นการวางแผนการเผชิญเหตุอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดโครงสร้างองค์กร ข้อมูล การสนับสนุนการตัดสินใจ การควบคุม การสั่งการและการใช้แนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินดังนี้ (แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570, กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย กรกฎาคม 2565

(1) กรณีน้ำแล้ง (ภัยแล้ง) และน้ำท่วม (อุทกภัย) ที่เกิดในเขตจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดแนวทางดำเนินการดังนี้

1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของ “ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่น) แห่งพื้นที่นั้น” เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็วและให้แจ้ง “ผู้อำนวยการอำเภอ (นายอำเภอ) ที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่” และ “ผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด)” ทราบทันที

2) กรณีในพื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้ แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว

3) กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอหรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

4) ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อกับหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ติดต่อกับหรือใกล้เคียงนั้น

5) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อสั่งการต่อไป และในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้

6) กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่อมี ผู้อำนวยการอยู่ด้วย และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

7) ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้น และทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

8) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ผู้อำนวยการกลาง (อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) และผู้อำนวยการในเขตพื้นที่

สำหรับแนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินนั้น แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้จำแนกรูปแบบขององค์กรออกตามเขตพื้นที่ตั้งแต่สาธารณภัยระดับเล็กไปจนกระทั่งระดับใหญ่ ดังนี้

1) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (องค์การบริหารส่วนตำบล/ เทศบาล/ เมืองพัทยา)

จัดตั้ง “ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น” เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมี

“ผู้อำนวยการท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่น)” เป็นผู้ควบคุมและสั่งการเพื่อทำหน้าที่จัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น จนกว่าสถานการณ์นั้นจะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัยทุกขั้นตอน หากในกรณีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง และหรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

2) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (ศบก.อ.)

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ” เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมี “ผู้อำนวยการอำเภอ (นายอำเภอ)” เป็นผู้ควบคุมและสั่งการเพื่อทำหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่สถานการณ์ปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยอำนาจการและประสานกับการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง

3) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด” เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมี “ผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการ)” เป็นผู้สั่งการควบคุมและบัญชาการเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้แก่กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับพื้นที่รวมทั้งอำนาจการและประสานการเผชิญเหตุระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

4) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบก.จว.) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด แปรสภาพเป็น “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด” ของ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ” ในกรณีเมื่อมีการยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3-4 ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยรับผิดชอบอำนาจการควบคุมปฏิบัติงานและประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่จังหวัด พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการจัดการสาธารณภัย และประสานการ

ปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ
องค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

5) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอป.ก.)

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยระดับ 1 และระดับ 2 ให้ “กองอำนาจการป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัยกลาง” รับผิดชอบอำนาจการประสานการปฏิบัติ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุน
การสั่งการของ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ” รวมทั้งติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์
วิเคราะห์ สถานการณ์ รายงานและเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
หรือ นายกรัฐมนตรีเพื่อตัดสินใจยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3 และระดับ 4

6) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติให้รับผิดชอบบังคับบัญชา
อำนาจการวินิจฉัยสั่งการควบคุม และประสานความร่วมมือในการจัดการสาธารณภัยตามการจัดการสาธารณ
ภัย ระดับ 3 และระดับ 4

3.3.6.2 การบูรณาการของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามแผนป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ และพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้กำหนดบทบาท หน้าที่และแนวทาง
ปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมประมาณ 28 หน่วยงาน ประกอบไปด้วยหน่วยงานระดับ
กระทรวง หน่วยงานในสังกัดกระทรวงต่าง ๆ และหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ซึ่งจะร่วมบูรณาการภายใต้
บทบาทและภารกิจของหน่วยงานนั้น ๆ และหากหน่วยงานใดมีแผนปฏิบัติการในกรณีหนึ่งกรณีใดเป็นการ
เฉพาะแผนปฏิบัติการนั้นก็จะถูกนำไปบูรณาการร่วมกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติด้วย

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการ
ทรัพยากรน้ำทั้งระบบทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ ด้วยเหตุนี้ ในการบูรณาการร่วมกับแผนป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติจะต้องดำเนินการตั้งแต่กระบวนการจัดทำนโยบาย การจัดทำแผนป้องกัน แนวทาง
มาตรการในขั้นตอน การปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำในแต่ละระดับของภัย กระบวนการพัฒนา
เครื่องมือกลไกต่าง ๆ การจัดการองค์ความรู้ด้านทรัพยากรน้ำการบูรณาการข้อมูลและการนำข้อมูลเทคโนโลยี
สารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้
พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ได้กำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาวะปกติ
และภาวะวิกฤติของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค ดังนี้

(1) บทบาทด้านการบริหารจัดการ (ก่อนเกิดเหตุ)

การบริหารจัดการและจัดสรรการใช้น้ำอย่างเหมาะสม การจัดทำผังน้ำเพื่อเป็น
ข้อมูลเส้นทางน้ำของประเทศ การบูรณาการข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรน้ำรวมถึงการพัฒนา เทคโนโลยี
และระบบคาดการณ์ และเตือนภัยด้านทรัพยากรน้ำที่ถูกต้องแม่นยำ สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการ
ทรัพยากรน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) บทบาทด้านการเตรียมความพร้อมรับมือ (ก่อนเกิดเหตุ)

การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ภาวะน้ำแล้ง ในระดับลุ่มน้ำและใน
ระดับชาติ รวมถึงการติดตาม เฝ้าระวัง วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์น้ำประเมินพื้นที่เสี่ยงภัยและผลกระทบที่
อาจเกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ

(3) บทบาทด้านการระงับและเผชิญเหตุ (ขณะเกิดเหตุ)

การประกาศเขตภาวะน้ำแล้ง เขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง และกำหนดกิจการใด ๆ
ที่สามารถ ใช้น้ำได้ในปริมาณที่เหมาะสม ตลอดจนวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำหรือการห้ามการใช้น้ำ
บางประเภทที่เกินกว่าความจำเป็น การกำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำการผันน้ำการเปลี่ยนน้ำที่อยู่ในความครอบครอง

ของเอกชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในภาวะน้ำแล้ง การปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหภาวะน้ำท่วม ภาวะน้ำแล้ง ตลอดจนการประเมินสถานการณ์และพิจารณาการยกระดับของภัยเพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

(4) บทบาทด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ (หลังเกิดเหตุ) การจ่ายเงินทดแทนการใช้น้ำที่ต้องเฉลี่ยเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการอุปโภคบริโภคของประชาชนในภาวะน้ำแล้ง การจ่ายค่าชดเชยความเสียหายจากกรณีที่ต้องทำลายหรือถอนสิ่งใด ๆ ที่กีดขวางการไหลของน้ำซึ่งจำเป็นต้องกระทำเพื่อแก้ไขปัญหาด้านแผนป้องกันและแก้ไขปัญหภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม และการจ่ายค่าชดเชยการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของเอกชน เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม รวมถึงการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติการระงับเหตุ รวบรวมข้อมูลความเสียหาย พื้นที่ที่เกิดวิกฤติน้ำปัญหาและอุปสรรค เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมในระยะยาว และที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

3.3.6.3 การบูรณาการและประสานงานของ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการฉุกเฉินในกรณีน้ำท่วม (อุทกภัย) ในกรณีวิกฤติน้ำ

นอกเหนือไปจากการบูรณาการปฏิบัติตามแผนการจัดการในภาวะฉุกเฉินและมาตรการรับมือจากวิกฤติน้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ กำหนดไว้ โดยเฉพาะการควบคุมสถานการณ์ให้ไม่เกิดผลกระทบในระดับที่ร้ายแรงขึ้น การเผชิญเหตุการณ์ การบรรเทาเหตุ และการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ การลดความสูญเสียหรือเสียหาย ตลอดจนการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยให้กลับคืนสู่ภาวะปกติ ภายใต้แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติแล้ว หากสถานการณ์ยกระดับความรุนแรงนี้เป็นภัยด้านน้ำระดับ 3: “วิกฤติน้ำ” (เทียบระดับ 4 สาธารณภัยขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ) ซึ่งบทบาทสำคัญประการหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำดังกล่าวคือการจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” เพื่อเป็นองค์กรระดับชาติในการทำหน้าที่บริหารจัดการ “มวลน้ำ” เพื่อลดผลกระทบและแก้ไขวิกฤติน้ำในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการระหว่าง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

โดยในภาวะวิกฤติน้ำ มีแนวทางการบูรณาการและแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือขณะเกิดเหตุ ดังตารางที่ 3.3.6-1 วิกฤติน้ำเนื่องจากสถานการณ์น้ำท่วม (อุทกภัย)

ตารางที่ 3.3.6-1 แนวทางการบูรณาการและแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือขณะเกิดเหตุ

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
1. อำนาจสั่งการตามกฎหมาย	- นายกรัฐมนตรี (ผู้บัญชาการศูนย์ บัญชาการเฉพาะกิจ)		
2. การบูรณาการใน ระดับนโยบาย	- ศูนย์บัญชาการเฉพาะ กิจ	กองบัญชาการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ (กปภ.ช.)	
3. การให้ความ ช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย	- ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ จังหวัด		
3.1 การเคลื่อนย้าย ประชาชน ออกจาก พื้นที่เกิดเหตุ	- สำนักงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย จังหวัดในพื้นที่ประสบ เหตุ - ศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยเขต ในพื้นที่ประสบเหตุ - มณฑลทหารบกใน พื้นที่ในพื้นที่ประสบเหตุ - องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่ประสบ เหตุ - องค์กรสาธารณกุศล มูลนิธิ และภาคเอกชน	- อาสาสมัครป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือนในพื้นที่	
3.2 การแจกจ่ายอาหาร น้ำดื่ม อุปกรณ์และ เครื่องยังชีพ	- องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่ประสบ เหตุ - สำนักงานเหล่ากาชาด - การประปาส่วน ภูมิภาค ในพื้นที่ประสบ เหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำ - สำนักทรัพยากรน้ำ บาดาลเขต - องค์กรสาธารณกุศล มูลนิธิ และภาคเอกชน	- อาสาสมัครป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือนในพื้นที่ - จิตอาสา	
3.3 การดูแลความ ปลอดภัยและ ทรัพย์สิน	- ตำรวจภูธรจังหวัด - สถานีตำรวจทางหลวง	- อาสาสมัครป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือนในพื้นที่	

	- กองบังคับการตำรวจทางหลวง - ผู้นำท้องที่ในพื้นที่ประสบเหตุ	- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค - การประปาส่วนภูมิภาค	
3.4 การช่วยเหลือทางการแพทย์	- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด - โรงพยาบาลประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด	- สนง.เหล่ากาชาดจังหวัด - จิตอาสา - อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน - สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
3.5 การป้องกันน้ำ และการระบายน้ำ เช่น จัดทำทำนบกั้นน้ำ ขุดคลอง/ ทางระบายน้ำ หรือเตรียม พื้นที่รับน้ำ เป็นต้น	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานชลประทานในพื้นที่ประสบเหตุ - โครงการชลประทานจังหวัด ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำ	- มณฑทหารบกในพื้นที่	
3.6 การผันน้ำ	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ - คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานชลประทานในพื้นที่ประสบเหตุ - โครงการชลประทานจังหวัด ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำ	
4. การพยากรณ์ การติดตาม เฝ้าระวัง การประชาสัมพันธ์ และการแจ้งเตือนภัย	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ - สำนักงานอุตุนิยมวิทยา ในพื้นที่ (การพยากรณ์สภาพอากาศ) - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดในพื้นที่ - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) - กอ.รมน. จังหวัด	

	จังหวัดในพื้นที่ (ติดตาม สถานการณ์ และการ แจ้งเตือนภัย) - สำนักงานชลประทาน ในพื้นที่ (ติดตามปริมาณ น้ำที่กักเก็บ และการ ระบายน้ำในเขต ชลประทาน) - สำนักงานทรัพยากรน้ำ (เฝ้าระวังติดตาม สถานการณ์น้ำ แจ้ง เตือนภัย) - การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง ประเทศไทย (เฝ้าระวัง ปริมาณน้ำในอ่างฯ ที่อยู่ ในความรับผิดชอบ) - สำนักงานสิ่งแวดล้อม และควบคุมมลพิษ ใน พื้นที่ (เฝ้าระวังคุณภาพ น้ำ)	- สำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด - สถาบันสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำ (องค์การ มหาชน) - สำนักงานพัฒนา เทคโนโลยีอวกาศและ ภูมิสารสนเทศ (องค์การ มหาชน) - องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่	
5. การสนับสนุนข้อมูล เพื่อจัดทำแผนระงับเหตุ หรือแผนปฏิบัติการ			
5.1 ข้อมูลสารสนเทศ ด้านทรัพยากรน้ำ/ผิวน้ำ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติภาค - ศูนย์อำนวยการน้ำ แห่งชาติ - คณะกรรมการลุ่มน้ำ - สำนักทรัพยากรน้ำ บาดาลเขต - สำนักงานทรัพยากรน้ำ ในพื้นที่ - สำนักงานชลประทาน ในพื้นที่ - ศูนย์น้ำระดับจังหวัด	
5.2 ข้อมูลสภาพอากาศ	- กรมอุตุนิยมวิทยา	- สถาบันสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำ (องค์การ มหาชน) - สำนักงานพัฒนา	

		เทคโนโลยีอากาศและ ภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	
5.3 ข้อมูลเส้นทางสัญจร เส้นทางเสี่ยงพื้นที่เสี่ยง ภัยและพื้นที่ประสบภัย	- สำนักงานขนส่งจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท - ศูนย์สร้างทางจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท จังหวัด - องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่		
6. การออกประกาศ/ คำสั่ง			
6.1 ประกาศในราช กิจจานุเบกษากำหนด เขตภาวะน้ำแล้ง	นายกรัฐมนตรี โดย ข้อเสนอของ คณะกรรมการลุ่มน้ำ	- สำนักงาน ประชาสัมพันธ์จังหวัดใน พื้นที่ - สถานี วิทยุกระจายเสียงแห่ง ประเทศไทย (สวท.) - กอ.รมน. จังหวัด - สำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่	มาตราที่ 58 วรรค 1 ตามพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
6.2 เขตพื้นที่ประสบสา ธารณภัยร้ายแรงอย่าง ยิ่ง	- นายกรัฐมนตรีหรือ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรี มอบหมาย		มาตรา 31 พระราชบัญญัติป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ฯ
6.3 ประกาศจำกัด กิจการการใช้น้ำในภาวะ น้ำแล้งอย่างรุนแรง	- นายกรัฐมนตรี	- องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น	มาตราที่ 58 พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7. การฟื้นฟูเยียวยา			
7.1 การฟื้นฟูเยียวยา ด้านผลิตผล ทาง การเกษตร	- สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด - สำนักงานเกษตร จังหวัด	- องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่ - สำนักงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย จังหวัด	
7.2 การจ่ายค่าทดแทน การใช้ ที่ดินหรือ	- หน่วยงานซึ่งพนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้น	- สำนักงานประมาณ - สำนักงานทรัพยากรน้ำ	- มาตรา 67 วรรคสาม ตามพระราชบัญญัติ

สิ่งก่อสร้าง	สังกัดอยู่	แห่งชาติ	ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7.3 การจ่ายค่าทดแทน การใช้น้ำจากการเฉลี่ย น้ำ	- หน่วยงานซึ่งพนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้น สังกัดอยู่	- สำนักงานประมาณ - สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ	- มาตรา 60 วรรคสอง ตาม พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7.4 การฟื้นฟูทรัพยากร ธรรมชาติ/การฟื้นฟู สิ่งแวดล้อมและการ จัดการมลพิษ	- สำนักงานป่าไม้เขต - สำนักงานอนุรักษ์พื้นที่ - สำนักงานสิ่งแวดล้อม และควบคุมมลพิษ - องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่	- สำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด - สนง.โยธาธิการและผัง เมืองจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท	
8. การเตรียมพื้นที่กัก เก็บน้ำ	- สำนักงานชลประทาน ในพื้นที่ - สำนักงานทรัพยากรน้ำ ในพื้นที่ -สำนักงานทรัพยากรน้ำ บาดาลเขตในพื้นที่ - องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติภาค	
9. งบประมาณ	- สำนักงานประมาณ		มาตรา 24 ตาม พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
10. การรายงานและ สรุปผลการ ดำเนินการ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติภาค	มาตรา 24 ตาม พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

3.3.7 แนวทางการบูรณาการต่อปัญหาด้านน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำ

วิกฤติน้ำในบริบทนี้หมายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้ใช้น้ำจากเหตุที่ทรัพยากรน้ำ หรือแหล่ง
ทรัพยากรน้ำ สาธารณะมีค่ามาตรฐานความปลอดภัยที่ไม่เหมาะสมต่อการอุปโภคบริโภค ไม่ว่าจะเกิดจากเหตุ
ตามธรรมชาติ เช่น การปนเปื้อนของแร่ธาตุในน้ำหรือฝนกรด เป็นต้น หรือความเป็นมลพิษของทรัพยากรน้ำที่
เกิดจากกระทำของ มนุษย์เอง เช่น การปนเปื้อนของสารเคมี การเน่าเสียของแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ เป็น
ต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า วิกฤติน้ำในบริบทนี้ไม่สร้างผลกระทบในเชิงปริมาณโดยตรงแต่เป็นผลกระทบในเชิงคุณภาพ
อันนำไปสู่ผลกระทบ ต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัยของประชาชน จนกระทั่งถึงผลกระทบในเชิงปริมาณ
ในทางอ้อมในช่วงเวลา ต่อมากล่าวคือปริมาณทรัพยากรน้ำที่สามารถนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภคได้อย่าง
ปลอดภัยไม่เพียงพอต่อความ ต้องการของประชาชน หรือขาดแคลนในเวลาต่อมา

เหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยสาธารณะอันเนื่องจากภาวะมลพิษ (สารเคมีและวัตถุอันตราย) ปนเปื้อนสู่
ทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ได้กำหนดกลไกเพื่อป้องกันมิให้เกิดความ

เสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะไว้ในมาตรา 79 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ และหากในกรณีที่มีการกระทำอันก่อให้เกิดความเสียหาย หรืออาจเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือเหมาะสมจะใช้ ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้อย่างไรก็ดี เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ มุ่งหมายให้เกิดการบูรณาการเกี่ยวกับการจัดสรร การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการการบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารทรัพยากรน้ำให้มีความประสานสอดคล้องกันในทุกมิติอย่างสมดุลและยั่งยืน ดังนั้น ในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาในบริบทนี้ จึงต้องต้องสอดคล้องกับแผนการดำเนินการตามกลไกของกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ได้กำหนดบทบาทและภารกิจดังกล่าวให้กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการแจ้งเหตุหรือรับแจ้งเหตุ การตรวจสอบ วิเคราะห์ ติดตาม และประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ รวมถึงการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกิดเหตุ รวมถึงบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการป้องกันการตอบโต้เหตุฉุกเฉินในด้านการประเมินสถานการณ์ ประสานงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนควบคุมป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่สาธารณะ และการให้คำแนะนำในการประเมินเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม โดยปัจจุบันกรมควบคุมมลพิษได้มีแผนการดำเนินการร่วมกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยในแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย โดยกำหนดแผนการดำเนินการในแต่ละระดับความรุนแรงของเหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายและกำหนดแนวทางและขั้นตอนสนับสนุนการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินไว้ 4 ระดับ ทั้งนี้ โดยขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่จำนวนของประชากร ความซับซ้อน หรือความสามารถในการจัดการสาธารณภัย ตลอดจนศักยภาพด้านทรัพยากรที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายใช้ดุลพินิจใน การตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าควบคุมสถานการณ์ดังนี้ (แผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย รองรับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570, ส่วนปฏิบัติการฉุกเฉินและฟื้นฟู สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ธันวาคม 2560.)

ระดับที่ 1 สาธารณภัยขนาดเล็ก

- ขอบเขตลักษณะของภัย เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินโดยการรั่วไหลหรือเพลิงไหม้อยู่ในขอบเขตพื้นที่จำกัด เช่น ภายในโรงงาน หรือ สถานประกอบการและเริ่มขยายตัวออกสู่ชุมชนใกล้เคียง ซึ่งการจัดการสามารถระงับได้โดย พนักงานของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานนั้น และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่

- ผู้บัญชาการเหตุการณ์

กำหนดให้ผู้อำนวยการอำเภอ (นายอำเภอ) ผู้อำนวยการท้องถิ่น (ผู้บริหารท้องถิ่น) หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการ เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการ

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉินในระดับท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สำนักงานแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

ระดับที่ 2 สาธารณภัยขนาดกลาง

- ขอบเขตลักษณะของภัย เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินมากขึ้น โดยเริ่มมีการอพยพประชาชนบางส่วน (จำนวนไม่มากนัก) ออกจากพื้นที่ที่มีการขอความร่วมมือจาก หน่วยงานปฏิบัติการสารเคมีและหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ จากท้องถิ่นอื่น ๆ เข้าร่วม ดำเนินการซึ่งหน่วยงานดำเนินการในระดับที่ 1 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

- ผู้บัญชาการเหตุการณ์

กำหนดให้ผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการ

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉินในระดับจังหวัด เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

ระดับที่ 3 สาธารณภัยขนาดใหญ่

- ขอบเขตลักษณะของภัย เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินอย่างมาก จำเป็นต้องมีการอพยพประชาชนออกจากพื้นที่เป็น บริเวณกว้าง มีการขอความร่วมมือจาก หน่วยงานปฏิบัติการสารเคมี ผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษและหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ จากจังหวัดใกล้เคียงหรือจากส่วนกลางเข้าร่วมดำเนินการซึ่งหน่วยงานดำเนินการในระดับที่ 2 ไม่สามารถควบคุม สถานการณ์ได้

- กำหนดให้ผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการ

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉิน เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขตการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กรมการแพทย์ กรมอนามัย สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ และอุปกรณ์พิเศษเฉพาะจากต่างประเทศ

ระดับที่ 4 สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง

- ขอบเขตลักษณะของภัย เป็นสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เริ่มก่ออันตรายต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินอย่างร้ายแรง ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญและกำลังคนอย่างจำนวนมาก เครื่องมืออุปกรณ์พิเศษเฉพาะ ซึ่งเป็น การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ หรืออาจจำเป็นต้องขอสนับสนุน เจ้าหน้าที่

และ อุปกรณ์จากต่างประเทศ เข้าร่วมดำเนินการซึ่งหน่วยงานดำเนินการในระดับที่ 3 ไม่สามารถ ควบคุมสถานการณ์ได้

- ผู้บัญชาการเหตุการณ์

กำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมและสั่งการ

- หน่วยงานดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉิน เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ศูนย์ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เขตการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กรมการแพทย์ กรมอนามัย สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์

- หน่วยงานสนับสนุน

ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและอุปกรณ์พิเศษเฉพาะจากต่างประเทศ

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า การแก้ไขปัญหาเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุภัยสาธารณภัยอันเนื่องจากภาวะมลพิษ (สารเคมี และวัตถุอันตราย) หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักด้านการจัดการควบคุม และกำจัดมลพิษ คือ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการตามภารกิจ หน้าที่ และอำนาจของหน่วยงานนั้น โดยสามารถสรุปบทบาทของกรมควบคุมมลพิษ และการบูรณาการกับองค์กรด้านน้ำ ได้แก่ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจได้ตามหัวข้อ 3.3.7.1 ถึง 3.3.7.3

3.3.7.1 บทบาทหน้าที่ของ “กรมควบคุมมลพิษ” ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการฉุกเฉิน จาก สารเคมีและวัตถุอันตราย

กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุ อันตราย และ แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน การป้องกันและลดผลกระทบการเกิดสาธารณภัย ในเหตุฉุกเฉินและสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย (สำหรับความร้ายแรงของภัยในทุกระดับ) โดยบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียดบทบาทหน้าที่ดังนี้

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย

1) จัดเตรียมความพร้อมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของท้องถิ่นในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย รวมถึงภัยที่เกิดขึ้นจากการคมนาคมขนส่ง สารเคมีและวัตถุอันตราย

2) ให้คำแนะนำและเสนอแนะแนวทางในการจัดทำแผนหลักการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแผนเฉพาะในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย รวมทั้งแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) สนับสนุนการจัดฝึกอบรมหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอุบัติเหตุจากสารเคมีของกองอำนวยการป้องกันภัยและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่และกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4) ศึกษาและรวบรวมเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันและระงับภัยจาก สารเคมี และวัตถุอันตรายและการตรวจสอบปัจจัยลักษณะสมบัติและความเป็นอันตราย

5) ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในระดับต่าง ๆ ในการวางแผนควบคุมป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้นกับประชาชนและสิ่งแวดล้อม จากการระเบิดของเขื่อน และการรั่วไหลของสารเคมีและวัตถุอันตราย

6) ติดตามตรวจสอบและประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการตกค้างหรือปนเปื้อนของสารเคมีและวัตถุอันตราย เพื่อการวางแผนดำเนินการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและสิ่งมีชีวิต

7) สนับสนุนในด้านการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องการป้องกันและกำจัดสารเคมีและวัตถุอันตรายในการป้องกันฝ่ายพลเรือนตามแผนการเตรียมความพร้อมแห่งชาติในการป้องกันและระงับภัยจากการก่อวินาศกรรมด้วยสารเคมีและวัตถุอันตราย

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับปฏิบัติการฉุกเฉินและฟื้นฟู

ดำเนินการโดยสำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ โดยจำแนกกรอบเวลาในการดำเนินการเป็นดังนี้

(1) การดำเนินการเตรียมความพร้อมรองรับเหตุฉุกเฉิน (ก่อนการเกิดเหตุ)

1) เป็นศูนย์ข้อมูลในการบริหารจัดการอุบัติภัยและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ในด้านวิชาการเทคโนโลยีในการบริหารจัดการอุบัติภัยจากสารเคมีและการแก้ไขปัญหาการลักลอบทิ้งกากของเสีย

2) ศึกษาพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารเคมีและความปลอดภัย ระบบการเตือนภัยล่วงหน้าเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

3) ศึกษาและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัยศักยภาพการปฏิบัติงาน ในภาวะฉุกเฉินและหลักเกณฑ์การปกป้องประชาชนจากสารเคมีรั่วไหล

4) จัดเตรียมความพร้อมขององค์กรและสนับสนุนการเตรียมความพร้อมหน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งแวดล้อม (Special Environment Response Term: SERT) สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

5) เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายระหว่างหน่วยปฏิบัติการพิเศษ สิ่งแวดล้อม (Special Environment Response Term: SERT) กับหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น ภาคเอกชนและ ประชาชนให้เกิดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาเหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย

6) สนับสนุนการจัดทำเอกสารเผยแพร่ทาง วิชาการในการส่งเสริมสนับสนุนการระงับ

เหตุฉุกเฉินสารเคมี

7) การเสริมเครือข่ายด้านการปฏิบัติและองค์ความรู้ด้านในระดับกลุ่มประเทศอาเซียน (AEC)

(2) การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน (ขณะเกิดเหตุ)

1) รับแจ้งและประสานการจัดการเหตุการณ์ในภาวะฉุกเฉินจากสารเคมี และวัตถุอันตรายที่มีผลกระทบต่อชีวิตทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อม

2) สนับสนุนข้อมูล ข้อเสนอแนะ และข้อแนะนำด้านวิชาการเพื่อวิเคราะห์สาเหตุ และประเมินความรุนแรงและควบคุมระงับอุบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย พร้อมเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ปกป้องประชาชน

3) ร่วมวางแผน ควบคุม ระงับอุบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และการ

4) สนับสนุนการปฏิบัติการควบคุมและระงับอุบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และการปกป้องประชาชน

5) ตรวจสอบและประเมินผลกระทบผลที่เกิดขึ้นจากสารเคมีและวัตถุอันตรายและการปนเปื้อนมลพิษในสิ่งแวดล้อม (ดิน น้ำ อากาศ) ในระหว่างการควบคุม ระงับอุบัติภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์ฉุกเฉินยุติลง

6) ให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำในการปกป้องประชาชนเพื่อหลีกเลี่ยงอันตราย และผลกระทบด้านสุขภาพหรือความปลอดภัยจากเหตุการณ์อุบัติภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย

(3) การดำเนินการภายหลังภัยพิบัติ (หลังเกิดภัย)

1) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่มีการปนเปื้อนมลพิษ รวมทั้งประสานงานและแนะนำมาตรการหรือแนวทางในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ติดตามและเฝ้าระวังการปนเปื้อนมลพิษจากเหตุฉุกเฉินในสิ่งแวดล้อมหรือประสานการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ

3) สรุปผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดในการตอบโต้ เหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายเพื่อศึกษา วิเคราะห์ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาคต่อไป

3.3.7.2 การบูรณาการและประสานงานของ “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” และ “ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ”

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการฉุกเฉินในกรณีทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะปนเปื้อนสารเคมีและวัตถุอันตราย

ในกรณีที่เหตุฉุกเฉิน หรือเหตุภัยสาธารณะอันเนื่องจากภาวะมลพิษ (สารเคมีและวัตถุอันตราย) ปนเปื้อน หรือแพร่กระจายไปสู่ทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะ ในระดับภัย ระดับปกติ (ติดตามสถานการณ์ และเฝ้าระวัง (ระดับ 1)) หรือเทียบเท่าระดับสาธารณสุขขนาดเล็ก หรือในระดับรุนแรง (หรือคาดว่าจะรุนแรง) (ระดับ 2) หรือเทียบเท่าสาธารณสุขขนาดกลางหรือขนาดใหญ่และแต่กรณี การปฏิบัติการฉุกเฉินในสถานการณ์ เช่นนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดย “กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ” จึงมีบทบาทในการบูรณาการในการปฏิบัติการฉุกเฉินจาก สารเคมีและวัตถุอันตรายที่ปนเปื้อน หรือแพร่กระจายไปสู่ทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะ ดังนี้

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกัน (ก่อนเกิดเหตุ)

(1) การเตรียมความพร้อมรับมือการแก้ไขปัญหา การฟื้นฟูและการบูรณาการการปฏิบัติการร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเชื่อมโยงแผนแม่บทที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ให้บูรณาการร่วมกับแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกัน

(2) การสร้างการรับรู้แผนปฏิบัติการดังกล่าวให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนรับทราบ

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ (ขณะเกิดเหตุ)

(1) ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับดูแลสถานการณ์มลพิษที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรน้ำ หรือแหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(2) ประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ การอำนวยความสะดวกและบูรณาการร่วมกันกับกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) และ “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)”

(3) ประกาศแจ้งเตือนสถานการณ์มลพิษที่เกิดกับทรัพยากรน้ำหรือแหล่งทรัพยากร น้ำ สาธารณะ นั้นต่อ “กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)”

(4) พิจารณาระดับความรุนแรงของสถานการณ์ ก่อนนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อ พิจารณาระดับสถานการณ์เป็นวิกฤติน้ำและการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตามมาตรา 24 แห่ง พระราชบัญญัติน้ำฯ ต่อไป

(5) ออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเพื่อบริหารจัดการสถานการณ์น้ำได้อย่างทันทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการฟื้นฟู (หลังเกิดเหตุ)

(1) หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำ สาธารณะใน บริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพ เดิมหรือ เหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ตามมาตรา 79 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำฯ

(2) ศูนย์อำนาจการน้ำแห่งชาติและสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค สนับสนุน การ ดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนดภายใต้กรอบและ แนวทางที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด ตามมาตรา 35(4) แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ

3.3.7.3 การบูรณาการและประสานงานของ “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ”

ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการฉุกเฉินในกรณีทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะ ปนเปื้อนสารเคมีและวัตถุอันตราย

กรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุภัยอันตรายต่อสาธารณชนอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ หรือ ภาวะมลพิษที่เกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษ ซึ่งหากปล่อยไว้เช่นนั้นจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัยของประชาชน หรือก่อความเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ เป็น อันมาก โดยหลักการของมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดกลไกในการแก้ไขวิกฤติหรือปัญหาดังกล่าวไว้ โดยให้อำนาจแก่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจสั่ง การไปยัง หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตามที่เห็นสมควร ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลใด รวมทั้งบุคคลซึ่งได้รับหรืออาจได้รับอันตราย หรือความเสียหายดังกล่าวหรือแม้กระทั่งผู้ที่ก่อให้เกิดมลพิษนั้น กระทำหรือร่วมกันกระทำการใด ๆ อันจะมีผลเป็นการควบคุม ระงับหรือบรรเทาผลร้ายจากอันตรายและความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นได้อย่างทันทั่วถึงซึ่งจะเห็นได้ว่าแผนปฏิบัติการฉุกเฉิน จากสารเคมีและวัตถุอันตราย ใน การบูรณาการสาธารณภัยในระดับที่ 4 คือสถานการณ์ที่อันตราย และส่งผลกระทบต่อชีวิต สิ่งแวดล้อม และ ทรัพย์สินอย่างร้ายแรง ได้กำหนดแนวทางและขั้นตอนสนับสนุนการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉิน การ บัญชาการหรือสั่งการเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับวิกฤติน้ำ (ระดับ 3) “กองอำนาจการน้ำแห่งชาติ” จะนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาระดับสถานการณ์เป็นวิกฤติน้ำและจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ตามมาตรา 24 แห่ง พระราชบัญญัติน้ำฯ เพื่อเป็นมาตรการเฉพาะในการแก้ไข

ปัญหาวิกฤติน้ำในกรณีเช่นว่านี้ ซึ่งการจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” ตามมาตรา 24 แห่ง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ เป็นการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง “ในขณะเกิดภัย” ซึ่งเมื่อ เปรียบเทียบกับกลไกการแก้ไขปัญหาสาธารณภัยขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง ในระดับที่ 4 ของแผนปฏิบัติการฉุกเฉิน

จากสารเคมีและวัตถุอันตราย จะเห็นได้ว่าผู้บัญชาการที่มีอำนาจสั่งการในการแก้ไขปัญหาือนายกรัฐมนตรี เช่นเดียวกัน อีกทั้งในการสั่งการเพื่อบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาต่างก็มีขอบเขตหน้าที่ และอำนาจ ในการรับผิดชอบดำเนินการไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ดี ในการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจนั้น มีความชัดเจนเรื่องหน่วยงาน รับผิดชอบด้านงบประมาณที่จะจัดสรรมาใช้ในการดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และการกำหนดผลในทาง กฎหมายที่สถานะของ คำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจซึ่งรองรับให้มีสภาพอย่างกฎเพื่อให้ผล เป็นการทั่วไปต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งบทสันนิษฐานของกฎหมายที่จะคุ้มครอง เจ้าหน้าที่ของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่าย ปกครองหรือ ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ที่ได้ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจ หรือ การ ปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ให้พ้นจากความรับผิดทั้ง ปวงอันจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วถึงต่อ เหตุการณ์ จึงเห็นได้ว่ากลไกของมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ นั้น ถือเป็นมาตรการเฉพาะใน การนำไปใช้ในการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกเหนือไปจากการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ ดูกเงินจากสารเคมี และวัตถุอันตราย (สารเคมีและวัตถุอันตราย) และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ ในระดับสาธารณะภัยขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ในกรณีปัญหาวิกฤติน้ำในบริบทด้านคุณภาพน้ำที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ปิด เช่น เขต อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ซึ่งวิกฤติน้ำในลักษณะดังกล่าวอาจไม่เข้าเงื่อนไขหรือมีปัญหาที่ ต้อง พิจารณามีลักษณะที่จะถือว่าเป็น “สาธารณภัย” ตามคำจำกัดความของพระราชบัญญัติ ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยฯ ในการที่จะนำมาตราการหรือแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมา ใช้บังคับกับ กรณีดังกล่าวได้หรือไม่เพียงใด แต่หากข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการยกระดับสถานการณ์เป็นวิกฤติน้ำ โดยเห็นว่า สถานการณ์ดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ พืช หรือสิ่งแวดล้อม อย่างร้ายแรง นายกรัฐมนตรีย่อมมีอำนาจตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ มาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการ จัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” เพื่อบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกับแผนปฏิบัติการฉุกเฉิน จากสารเคมี และวัตถุอันตราย (สารเคมีและวัตถุอันตราย) ร่วมกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุม มลพิษ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้วยอีกทางหนึ่ง

การกำหนดแนวทางการบูรณาการ

เพื่อเป็นการลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการแก้ไขปัญหา และจำกัดขอบเขตในการดำเนินการ ต่อ “ทรัพยากรน้ำ” โดยตรง อีกทั้งเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานระหว่างสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ/ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กลาง (กอป.ก.) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกป.ช.) กรมควบคุมมลพิษ และ หน่วยงาน อื่น ๆ ที่จะร่วมสนับสนุนการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิกฤติน้ำนั้น จึงควรกำหนด แนวทาง การบูรณาการ แก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำ (ในบริบทด้านคุณภาพน้ำ) ไว้ดังนี้

1) การบูรณาการในสถานการณ์ที่แผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย สามารถรับมือได้ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุอันตรายจากภาวะมลพิษหรือจากการแพร่กระจายของ มลพิษลงสู่แหล่งทรัพยากรน้ำพิจารณาจากระดับความรุนแรงของสาธารณภัยระดับที่ 1 (ขนาดเล็ก) ระดับที่ 2 (ขนาด กลาง) หรือระดับที่ 3 (ขนาดใหญ่) (หรือในระดับปกติ ติดตามสถานการณ์ และเฝ้าระวัง (ระดับ 1) หรือระดับรุนแรงหรือคาดว่าจะรุนแรง (ระดับ 2) ของระดับสถานการณ์เพื่อบริหารจัดการภาวะวิกฤติ น้ำ) ที่ หน่วยงานของรัฐและเอกชนสามารถบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมี และวัตถุ อันตรายได้การปฏิบัติการต่อเหตุดังกล่าวกำหนดให้กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักตามแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ร่วมกับหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ รองรับกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ) ร่วมบูรณาการดังนี้

การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการระงับเหตุ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สามารถสนับสนุนข้อมูลการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อเสนอแนะนโยบายตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและประสานให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงสนับสนุนข้อมูลด้านแหล่ง ทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำของพื้นที่เกิดเหตุและพื้นที่ลุ่มน้ำใกล้เคียง เพื่อจัดทำแผนป้องกันและแก้ไข ปัญหา การกำหนดแผนการป้องกันการแพร่กระจายของมลพิษโดยการปิดกั้นเส้นทางไหลของน้ำในเขต พื้นที่ลุ่มน้ำโดยอาศัย ผังน้ำตลอดจนร่วมวางแผนการแจ้งเตือนผู้ใช้น้ำการบูรณาการร่วมกับองค์กรผู้ใช้น้ำใน พื้นที่ลุ่มน้ำที่เกิดเหตุและ ลุ่มน้ำใกล้เคียง รวมถึงแผนการดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำให้เหมาะสมต่อการอุปโภค บริโภคภายหลังจากเหตุ ดังกล่าวสิ้นสุดลงได้

การเผชิญเหตุ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สามารถบูรณาการข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรน้ำทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ติดตามและประเมินสถานการณ์น้ำ และแจ้ง เตือนภัยให้แก่ ผู้ใช้น้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละภาค (ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรมหรือภาคพาณิชย์กรรม) รวมถึงการบูรณาการข้อมูลและข้อเสนอทางด้านวิชาการเพื่อวิเคราะห์และประเมินความรุนแรงของเหตุตลอดจนร่วมวางแผนควบคุม ระงับเหตุ และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาจนกว่าเหตุดังกล่าวจะสิ้นสุดลง

ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุภัยอันตรายจากภาวะมลพิษในระดับที่ 4 สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (หรือในระดับวิกฤติน้ำ (ระดับ 3) ของระดับสถานการณ์เพื่อบริหารจัดการภาวะวิกฤติน้ำ) ซึ่งเป็นเหตุที่ส่งผลกระทบการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช ต่อสิ่งแวดล้อมหรือต่อทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐอย่างรุนแรง จำเป็นต้องบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ หรือจำเป็นต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ จำนวนมากในการดำเนินการระงับเหตุหรือให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบเมื่อนายกรัฐมนตรีจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจและสั่งการในฐานะผู้บัญชาการเพื่อบริหารจัดการและแก้ไขปัญหา ดังกล่าวแล้ว การบูรณาการระหว่างศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจและหน่วยงานต่าง ๆ ในระหว่างเกิดเหตุมีแนวทางในการดำเนินการ ดังตารางที่ 3.3.7-1

ตารางที่ 3.3.7-1 การบูรณาการระหว่างศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจและหน่วยงานต่าง ๆ ในระหว่างเกิดเหตุ

แผนการบูรณาการ/ แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	หมายเหตุ
1. อำนาจสั่งการตามกฎหมาย	- นายกรัฐมนตรี (ผู้บัญชาการศูนย์ บัญชาการเฉพาะกิจ)		
2. การบูรณาการในระดับนโยบาย	- ศูนย์บัญชาการเฉพาะ กิจ	กองบัญชาการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ (กปภ.ช.)	
3. การให้ความ ช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย	- ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ จังหวัด		
3.1 การเคลื่อนย้าย ประชาชน ออกจาก	- สำนักงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	- อาสาสมัครป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือนในพื้นที่	

พื้นที่เกิดเหตุ	จังหวัดในพื้นที่ประสบเหตุ - ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตในพื้นที่ประสบเหตุ - มณฑลทหารบกในพื้นที่ในพื้นที่ประสบเหตุ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - องค์กรสาธารณกุศล มูลนิธิ และภาคเอกชน		
3.2 การแจกจ่ายอาหาร น้ำดื่ม อุปกรณ์และเครื่องยังชีพ	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานเหล่ากาชาด - การระดมอาสาสมัคร ในพื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำ - สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต - องค์กรสาธารณกุศล มูลนิธิ และภาคเอกชน	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในพื้นที่ - จิตอาสา	
3.3 การดูแลความปลอดภัยและ ทรัพย์สิน	- ตำรวจภูธรจังหวัด - สถานีตำรวจทางหลวง - กองบังคับการตำรวจทางหลวง - ผู้นำท้องที่ ในพื้นที่ประสบเหตุ	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในพื้นที่ - การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค - การระดมอาสาสมัคร	
3.4 การช่วยเหลือทางการแพทย์	- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด - โรงพยาบาลประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด	- สนง.เหล่ากาชาดจังหวัด - จิตอาสา - อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน - สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
3.5 การป้องกันน้ำ และการระบายน้ำ เช่น	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบเหตุ	- มณฑลทหารบกในพื้นที่	

จัดทำทำนบกั้นดิน ขุด คลอง/ ทางระบายน้ำ หรือเตรียม พื้นที่รับน้ำ เป็นต้น	เหตุ - สำนักงานชลประทาน ในพื้นที่ประสบเหตุ - โครงการชลประทาน จังหวัด ในพื้นที่ประสบ เหตุ - สำนักงานโยธาธิการ และผังเมืองจังหวัด ใน พื้นที่ประสบเหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำ		
3.6 การผันน้ำ	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ - คณะกรรมการ ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่ประสบ เหตุ - สำนักงานชลประทาน ในพื้นที่ประสบเหตุ - โครงการชลประทาน จังหวัด ในพื้นที่ประสบ เหตุ - สำนักงานทรัพยากรน้ำ	
4. การพยากรณ์ การ ติดตาม เฝ้าระวัง การ ประชาสัมพันธ์ และการ แจ้งเตือนภัย	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ - สำนักงาน อุตุวิทยวิทยา ในพื้นที่ (การพยากรณ์สภาพ อากาศ) - สำนักงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย จังหวัดในพื้นที่ (ติดตาม สถานการณ์ และการ แจ้งเตือนภัย) - สำนักงานชลประทาน ในพื้นที่ (ติดตามปริมาณ น้ำที่กักเก็บ และการ ระบายน้ำในเขต ชลประทาน) - สำนักงานทรัพยากรน้ำ (เฝ้าระวังติดตาม สถานการณ์น้ำ แจ้ง เตือนภัย) - การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง	- สำนักงาน ประชาสัมพันธ์จังหวัดใน พื้นที่ - สถานี วิทยุกระจายเสียงแห่ง ประเทศไทย (สวท.) - กอ.รมน. จังหวัด - สำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด - สถาบันสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำ (องค์การ มหาชน) - สำนักงานพัฒนา เทคโนโลยีอวกาศและ ภูมิสารสนเทศ (องค์การ มหาชน) - องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่	

	ประเทศไทย (เผื่อระวัง ปริมาณน้ำในอ่างฯ ที่อยู่ ในความรับผิดชอบ) - สำนักงานสิ่งแวดล้อม และควบคุมมลพิษ ใน พื้นที่ (เผื่อระวังคุณภาพ น้ำ)		
5. การสนับสนุนข้อมูล เพื่อจัดทำแผนระงับเหตุ หรือแผนปฏิบัติการ			
5.1 ข้อมูลสารสนเทศ ด้านทรัพยากรน้ำ/ผิวน้ำ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติภาค - ศูนย์อำนวยการน้ำ แห่งชาติ - คณะกรรมการลุ่มน้ำ - สำนักทรัพยากรน้ำ บาดาลเขต - สำนักงานทรัพยากรน้ำ ในพื้นที่ - สำนักงานชลประทาน ในพื้นที่ - ศูนย์น้ำระดับจังหวัด	
5.2 ข้อมูลสภาพอากาศ	- กรมอุตุนิยมวิทยา	- สถาบันสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำ (องค์การ มหาชน) - สำนักงานพัฒนา เทคโนโลยีอวกาศและ ภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	
5.3 ข้อมูลเส้นทางสัญจร เส้นทางเสี่ยงพื้นที่เสี่ยง ภัยและพื้นที่ประสบภัย	- สำนักงานขนส่งจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท - ศูนย์สร้างทางจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท จังหวัด - องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่		
6. การออกประกาศ/ คำสั่ง			

6.1 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง	นายกรัฐมนตรี โดยข้อเสนอของคณะกรรมการลุ่มน้ำ	- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดในพื้นที่ - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) - กอ.รมน. จังหวัด - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	มาตราที่ 58 วรรค 1 ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
6.2 เขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	- นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย		มาตรา 31 พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ
6.3 ประกาศจำกัดกิจการการใช้น้ำในภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง	- นายกรัฐมนตรี	- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	มาตราที่ 58 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7. การฟื้นฟูเยียวยา			
7.1 การฟื้นฟูเยียวยา ด้านผลิตผลทางการเกษตร	- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด - สำนักงานเกษตรจังหวัด	- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	
7.2 การจ่ายค่าทดแทนการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง	- หน่วยงานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้นสังกัดอยู่	- สำนักงบประมาณ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- มาตรา 67 วรรคสาม ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7.3 การจ่ายค่าทดแทนการใช้น้ำจากการเฉลี่ยน้ำ	- หน่วยงานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งนั้นสังกัดอยู่	- สำนักงบประมาณ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- มาตรา 60 วรรคสอง ตาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
7.4 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ/การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและการจัดการมลพิษ	- สำนักงานป่าไม้เขต - สำนักงานอนุรักษ์พื้นที่ - สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สนง.โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด - แขวงทางหลวงชนบท	
8. การเตรียมพื้นที่กักเก็บน้ำ	- สำนักงานชลประทานในพื้นที่	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	

	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ ในพื้นที่ -สำนักงานทรัพยากรน้ำ บาดาลเขตในพื้นที่ - องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่		
9. งบประมาณ	- สำนักงานงบประมาณ		มาตรา 24 ตาม พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
10. การรายงานและ สรุปผลการ ดำเนินการ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ	- สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติภาค	มาตรา 24 ตาม พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

การดำเนินการภายหลังสิ้นสุดเหตุ

กองอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ภาควิชาสามารถสนับสนุนการดำเนินการตรวจสอบความปลอดภัยและคุณภาพของทรัพยากรน้ำและแหล่ง ทรัพยากร น้ำสาธารณะที่เหมาะสมต่อการอุปโภคและบริโภคของผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำที่เกิดเหตุและลุ่มน้ำ ใกล้เคียง การแจ้ง ข้อมูลความปลอดภัยดังกล่าวไปยังผู้ใช้น้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำและขอแนะนำในการใช้น้ำ จนกว่าจะกลับคืนสู่ภาวะ ปกติ ร่วมดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะที่ปนเปื้อนมลพิษ ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้อง ตลอดจนการรายงานผลการดำเนินการสภาพปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และแนวทางแก้ไขปัญหาใน อนาคตต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

3.3.8 แนวทางปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในหัวข้อที่ผ่านมาได้มีการอธิบายถึงบทบาทขององค์กรด้านน้ำตาม พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ เช่น ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ และตาม พ.ร.บ. ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง กองอำนวยการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/อำเภอและศูนย์บัญชาการส่วนหน้า ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่บัญชาการอำนวยการ รวมทั้งประสานการปฏิบัติการกับหน่วยงานระดับปฏิบัติการต่าง ๆ ในหัวข้อนี้ จะกล่าวถึงแนวทางการ ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถสรุปโครงสร้างได้ตาม รูปที่ 3.3.8-1 โดยโครงสร้างใน ระดับปฏิบัติการนี้ จะใช้ได้กับภัยในทุกระดับความรุนแรงของภัย ตั้งแต่ระดับ 1 : ปกติ จนถึงระดับ 3: วิกฤติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.8.1 แนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

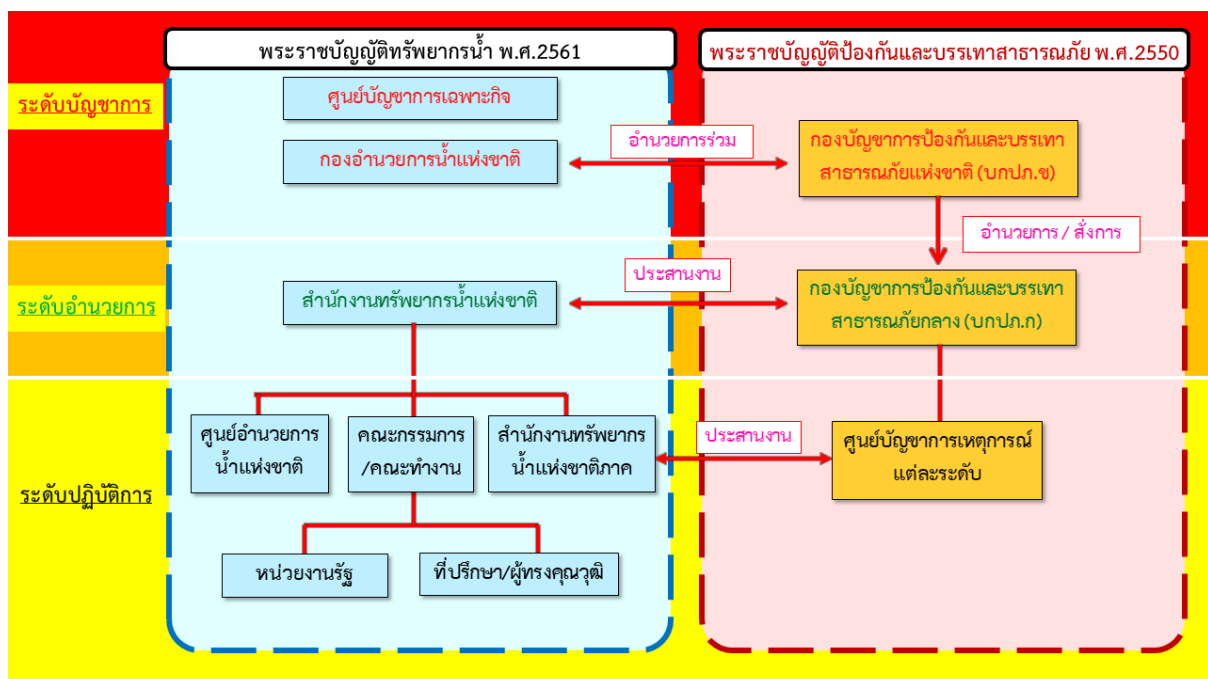
หน่วยงานของรัฐจะปฏิบัติงานร่วมโดยมีการประสานผ่านทางทั้งกองอำนวยการน้ำ แห่งชาติ/ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการส่วนหน้าของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยกลาง/จังหวัด/อำเภอโดยทั้ง 2 องค์กรนี้จะทำหน้าที่อำนวยการร่วมกันอยู่แล้ว เพื่อให้การ ดำเนินการต่าง ๆ มีความสอดคล้องกันตามแผนผังใน รูปที่ 3.3.8-2 และรูปที่ 3.3.8-3 ส่วนรายละเอียดว่า หน่วยงานระดับปฏิบัติใด รับผิดชอบงานใดจะนำเสนอไว้ในบทที่ 4

3.3.8.2 แนวทางปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม เอกชน และองค์กรการกุศล

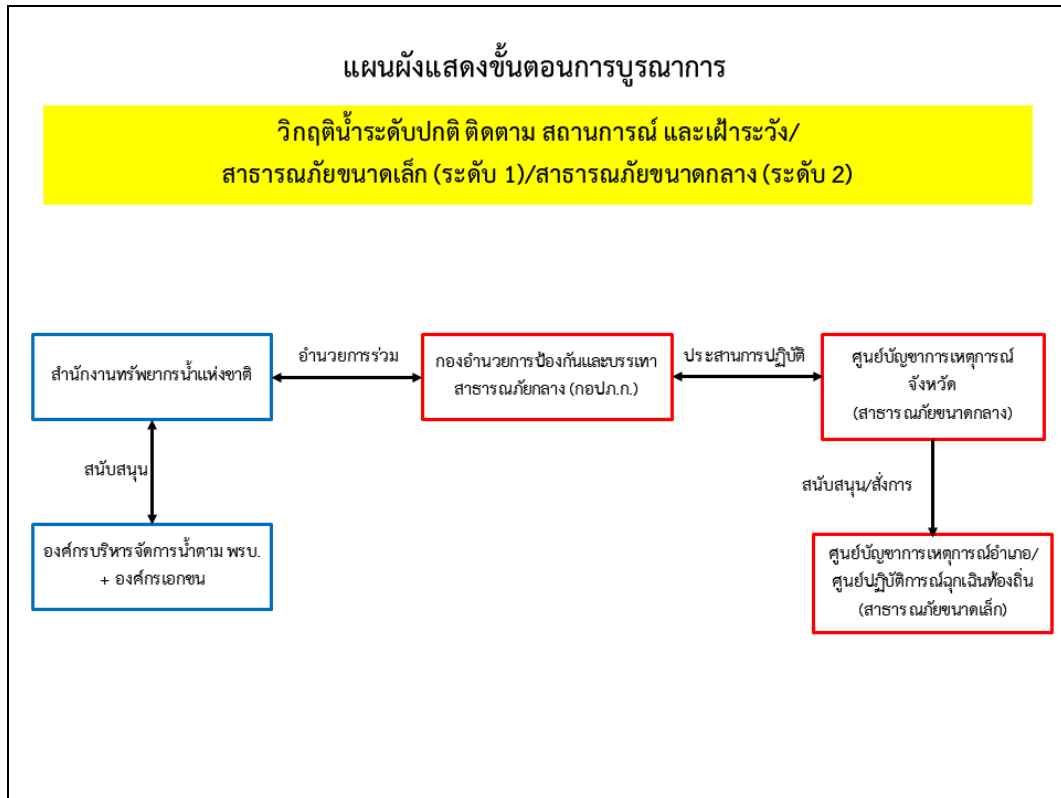
การปฏิบัติงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีการประสานผ่านจุดติดต่อก็คือ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ/ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการส่วนหน้า เช่นเดียวกับ กรณีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการปฏิบัติงานร่วมจะเป็นไปตามขีดความสามารถและแนวทางที่ตกลงกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เหล่านี้กับจุดติดต่อ

3.3.8.3 แนวทางปฏิบัติร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศ

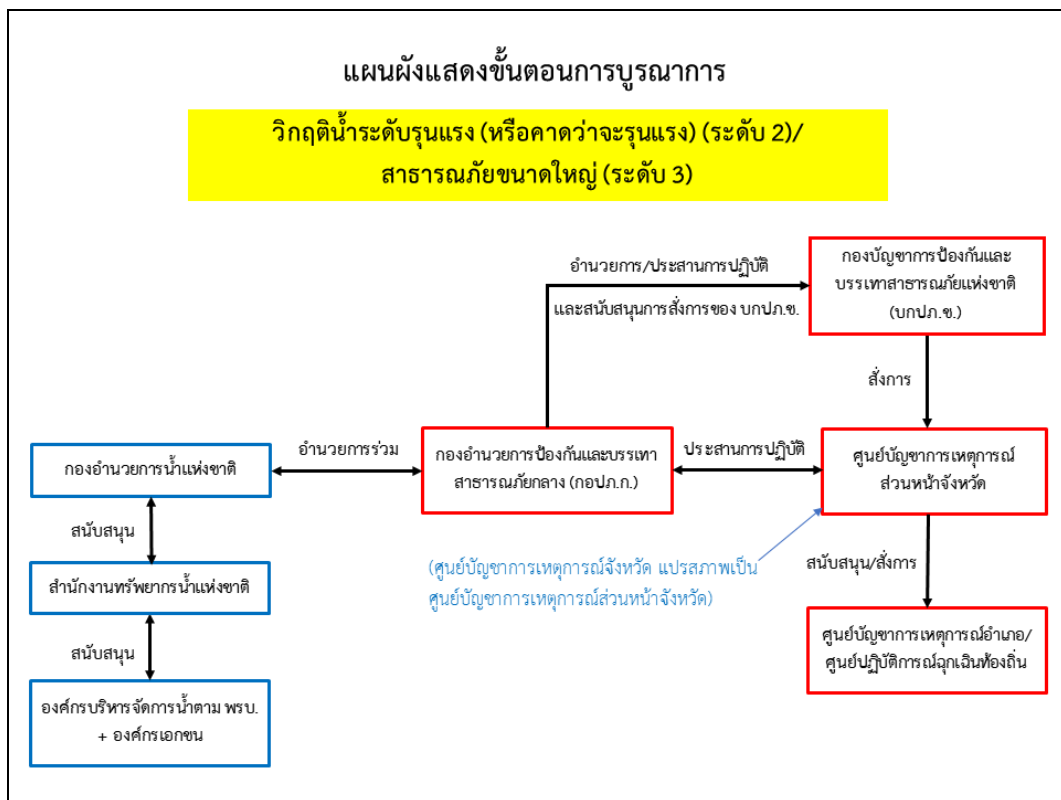
จะดำเนินการในลักษณะเดียวกับการปฏิบัติงานร่วมกับภาคประชาสังคมฯ ตามหัวข้อ 3.3.8.2 หรืออาจประสานผ่านมาทางหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ตามหัวข้อ 3.3.8.1 ก็ได้

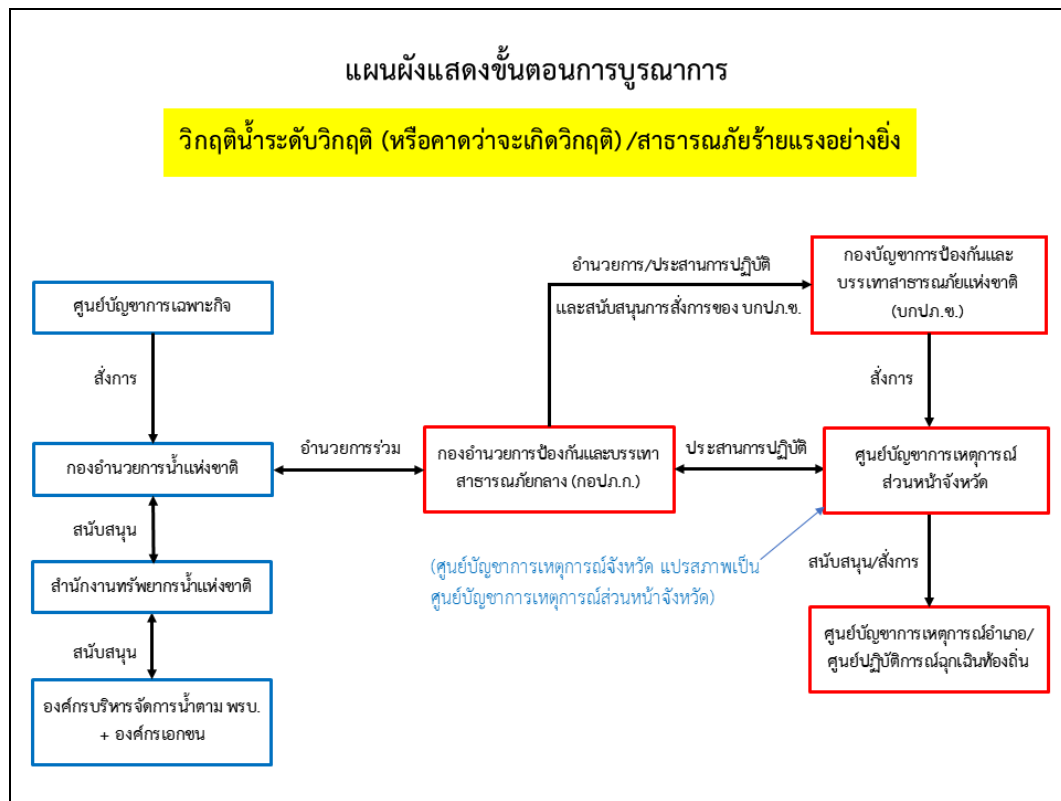
รูปที่ 3.3.8-1 ความเชื่อมโยงและการประสานงานของหน่วยงานในระดับบัญชาการระดับอำนาจการ

รูปที่ 3.3.8-2 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 1: ปกติ

รูปที่ 3.3.8-2 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 2: รุนแรง

รูปที่ 3.3.8-4 แผนผังแสดงขั้นตอนการบูรณาการที่ระดับภัย 3: วิกฤติ

3.3.9 งบประมาณในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการและการดำเนินงานของศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) และแผนแม่บทต่าง ๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ สำหรับ 6 ยุทธศาสตร์หลักและรายการค่าดำเนินการภาครัฐ โดย 1 ใน 6 ของยุทธศาสตร์นั้น ได้แก่ “ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” โดยส่วนหนึ่งในกรอบการใช้จ่ายงบประมาณนั้นได้ให้ความสำคัญกับการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยแยกเป็นงบประมาณรายจ่ายบูรณาการในแผนงานบูรณาการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ดังกล่าวครอบคลุมการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงด้านน้ำเพิ่มขึ้น มีการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ทั้งน้ำบนดินและน้ำใต้ดินเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ โดยจัดทำแผนบรรเทาอุทกภัยแบบบูรณาการ จัดระบบการจัดการภัยพิบัติจากน้ำในภาวะวิกฤติ เตือนภัยอุทกภัยและภัยแล้งเพื่อลดความสูญเสียและความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาแหล่งน้ำทั้งในและนอกเขตชลประทานให้สามารถทำเกษตรได้จัดหาพัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของเขตเมืองเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว เพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งกักเก็บน้ำ ระบบกระจายน้ำ และเชื่อมโยงโครงข่ายลุ่มน้ำทั้งในและนอกเขตชลประทาน ปรับปรุงทางน้ำ พื้นที่รองรับน้ำ จัดทำผังเมืองและระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจ พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ สนับสนุนองค์กรลุ่มน้ำพัฒนาระบบฐานข้อมูล การประชาสัมพันธ์การติดตามประเมินผลและการมีส่วนร่วม

สำหรับงบประมาณที่นำมาใช้จ่ายในกรณีประสบเหตุฉุกเฉิน หรือสาธารณภัยทั้งบริบทด้านคุณภาพน้ำ และบริบทด้านปริมาณน้ำ โดยสามารถใช้จ่ายจากงบประมาณสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามภารกิจหน้าที่ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น งบประมาณ

รายจ่ายประจำปีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดและกลุ่มจังหวัด และส่วนราชการระดับกระทรวงและระดับกรมหรือการเบิกจ่ายจากงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็น

รวมถึงเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในกรณีเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ใด และจังหวัดได้ใช้วงเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในกรณีฉุกเฉินให้ถูกต้องตามวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ระเบียบกระทรวงการคลังดังกล่าวกำหนด เป็นต้น

นอกจากนี้มาตรา 24 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ยังได้บัญญัติให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ เป็นหน้าที่ของสำนักงบประมาณ ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและสนับสนุนการปฏิบัติงานทั้งหมด ซึ่งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลใด ๆ ก็ตาม หากปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของ ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจหรือปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ย่อมสามารถเบิกจ่ายจากงบประมาณตามที่สำนักงบประมาณจัดสรรให้ได้เช่นกัน

บทที่ 4

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

มาตรา 61 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับ

กรณีปกติ ซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่า จะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ กรณีรุนแรง ที่มีน้ำแล้งเกิดขึ้นอย่างรุนแรง โดยในการจัดทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ฝั่งน้ำ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นั้น ประกอบด้วย แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- 1) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน
- 2) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- 3) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
- 4) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- 5) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่
- 6) การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง
- 7) การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก ภาวะน้ำแล้ง

4.1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติการตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง มีทั้งหน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุน โดยในการปฏิบัติการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบออกเป็น 10 ด้าน ได้แก่ จากมาตรการรับมือ ฤดูแล้ง 2565/2566 ซึ่งมีหน่วยงานหลักของพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงในรูปที่ 4.1-1 และ ตารางที่ 4.1-1

รูปที่ 4.1-1 10 มาตรการรองรับฤดูแล้ง 2565/2566

ตารางที่ 4.1-1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

มาตรการ	หน่วยงาน
(1) เร่งเก็บกักน้ำในแหล่งน้ำทุกประเภท	สำนักงานชลประทานที่ 5, 7 สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 3, 11 การประปาส่วนภูมิภาคเขต 6, 7, 8, 10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ลุ่มน้ำ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 6, 7, 8, 10 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
2.เฝ้าระวังและเตรียมจัดหาแหล่งน้ำสำรอง พร้อมวางแผน เตรียมเครื่องจักรเครื่องมือใน พื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำ	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 3, 4, 7, 10, 11 ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) สำนักงานชลประทานที่ 5, 7 สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 3, 11 การประปาส่วนภูมิภาคเขต 6, 7, 8, 10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ลุ่มน้ำ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 6, 7, 8, 10
3.ปฏิบัติการเติมน้ำ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการ ฝนหลวง รองรับพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลน น้ำ	ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอนแก่น สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 3, 4, 7, 10, 11
4.กำหนดแผนจัดสรรน้ำและพื้นที่เพาะปลูกพืช ฤดูแล้ง ให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน	สำนักงานชลประทานที่ 5, 7 สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 3, 11 สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 3, 4, 7, 10, 11 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ลุ่มน้ำ กรมส่งเสริมการเกษตร
5.เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคการเกษตร	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 3 สำนักงานชลประทานที่ 5, 7 กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานพัฒนาที่ดิน

มาตรการ	หน่วยงาน
6. เตรียมน้ำสำรองสำหรับพื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง โดยการสนับสนุนจัดสรรน้ำเตรียมแปลง เพาะปลูกนาปรังที่ 1 (นาปี)	
7. เฝ้าระวังคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก แม่น้ำสายรอง รวมถึง แหล่งน้ำที่รับน้ำจากภาคอุตสาหกรรม การเกษตร และชุมชน	สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 9 อุตรธานี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ลุ่มน้ำ การประปาส่วนภูมิภาคเขต 6, 7, 8, 10 สำนักงานชลประทานที่ 5, 7 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
8.เสริมสร้างความ เข้มแข็งด้านการ บริหารจัดการน้ำของชุมชน	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ลุ่มน้ำ สำนักชลประทานที่ 5, 7 สำนักทรัพยากรน้ำที่ 3, 11 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 6, 7, 8, 10 มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ
9. สร้างการรับรู้ประชาสัมพันธ์	คณะกรรมการลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม อุตรธานี สกลนคร มุกดาหาร สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ขอนแก่น สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 3
10.ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 3

หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุนตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ตามตารางที่ 4.1-1 สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ตามคณะกรรมการลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมอบหมาย

4.2 งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 17 (2) กำหนดให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ และแผนงบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในการจัดทำงบประมาณประจำปี นอกจากนี้ ในมาตรา 64 (2) ยังได้กำหนดให้ในแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม อย่างน้อยต้องมีรายงานเกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ

นอกจากนี้ในกรณีฉุกเฉิน พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 24 บัญญัติว่าในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐอย่างรุนแรง ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการอำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นทั้งนี้ให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและสนับสนุนการปฏิบัติงาน

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 12 กำหนดให้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สำหรับพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติรองรับงบประมาณรายจ่ายบูรณาการไว้แล้วในมาตรา 14 (3) โดยงบประมาณรายจ่ายบูรณาการได้แก่ งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับแผนงานบูรณาการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ โดยมีหน่วยงานรับงบประมาณตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไปร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับแผนงานบูรณาการดังกล่าว ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 16

ดังนั้นในการบริหารจัดการน้ำในภาวะน้ำท่วม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้งบประมาณตามกฎหมายต่างๆ ตามที่กล่าวข้างต้นในการขอใช้งบประมาณได้ดังนี้

กระทรวงและหน่วยงาน ให้หน่วยงานระดับกระทรวง และระดับกรมขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามภารกิจของหน่วยงานที่ดำเนินการรองรับยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

จังหวัดและกลุ่มจังหวัด

(1) ให้จังหวัดตั้งงบประมาณสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสำนักงบประมาณตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 โดยการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และค่าของงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

(2) ให้จังหวัดขอตั้งงบประมาณและขอรับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อีกแนวทางหนึ่ง

องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนเพื่อใช้ดำเนินการตั้งแต่ระยะก่อนเกิด ขณะเกิดและหลังเกิดสาธารณภัย โดยเฉพาะงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือ และบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาว เช่น การอพยพ

การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย การสาธารณสุข การสื่อสาร การรักษาความสงบเรียบร้อย และการสาธารณสุขโรค เป็นต้น

(2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณเพื่อการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนให้เป็นไปตามแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งกำหนดให้มีแผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัดอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ พร้อมทั้งจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณหรือสิ่งอื่นใดในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย

(3) ให้มีการตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนตามกรอบแนวทางตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ 89 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจใช้จ่ายเงินสะสมได้ โดยได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่นภายใต้เงื่อนไข

ข้อ 91 ภายใต้บังคับข้อ 89 ในกรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติให้จ่ายขาดเงินสะสมได้ตามความจำเป็นในขณะนั้น โดยให้คำนึงถึงฐานะการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุน หน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนได้

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ 6 กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น โดยฉับพลันทันที เพื่อการดำรงชีพ หรือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า หรือระงับสาธารณภัย หรือเพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน หรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชนได้ตามความจำเป็นภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณา ในกรณีการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรือการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้เสนอคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความเห็นชอบก่อน

ข้อ 7 กรณีมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อเยียวยา หรือฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

1 กรณีมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ในพื้นที่เกิดภัยให้รายงานอำเภอ หรือจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณานำเงินอุดหนุนราชการเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย

2 กรณีมิได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณี ฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัยในการช่วยเหลือประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ไม่เกินหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบนี้

ข้อ 11 การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นที่ต้องแก้ไขโดยฉับพลันในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการ

ซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถ ให้ความช่วยเหลือได้ทันที ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กรณีสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความเสียหาย หากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมจะไม่คุ้มค่าและการก่อสร้างใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่า ให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการใช้จ่ายงบประมาณโดยให้คำนึงถึงสถานะทางการเงินคลั่ง

ข้อ 16 การช่วยเหลือประชาชนให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

1 การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณช่วยเหลือประชาชนตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง โดยอนุโลม

ข้อ 18 กรณีเกิดสาธารณภัยฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายจากงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่าย ในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยโครงการไม่จำเป็นต้องอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560

ข้อ 5 ในกรณีที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องเบิกจ่าย ค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครเพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการทำงานหรือเวลาที่เสียไปเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเบิกจ่ายได้

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560

ข้อ 4 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 ที่ได้รับคำสั่งจาก ผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายแล้วแต่กรณี เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่หรือนอกเขตพื้นที่ที่ได้รับค่าใช้จ่ายในอัตราต่อคนต่อวัน ดังนี้

(1) กรณีการปฏิบัติหน้าที่ไม่เกิน 4 ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่ายจำนวน 100 บาท

(2) กรณีการปฏิบัติหน้าที่ไม่เกิน 4 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 8 ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่ายจำนวน 200 บาท

(3) กรณีการปฏิบัติหน้าที่เกิน 8 ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่าย จำนวน 300 บาท

ข้อ 5 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครในสังกัดของตนตามข้อ 4 ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

ข้อ 6 กรณีมีการสั่งใช้อาสาสมัครซึ่งมิได้สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ ให้ต้นสังกัดเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายจากเงินงบประมาณของส่วนราชการ

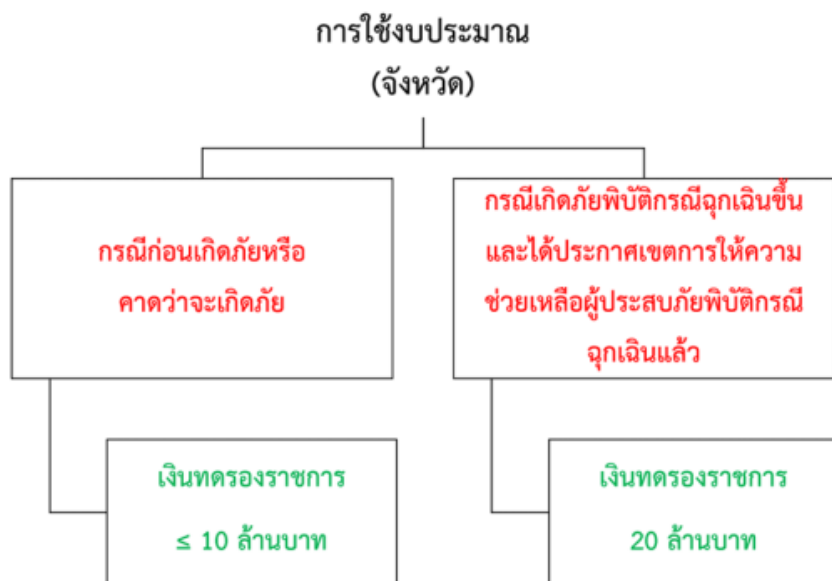
การระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเข้าป้องกัน ลดผลกระทบ และให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือได้รับผลกระทบ ซึ่งต้องอาศัยงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทันการณ์ งบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการกิจดังกล่าวเป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยหลักเกณฑ์การใช้เงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดวงเงินอุดหนุนราชการไว้ใน 2 กรณีด้วยกันกล่าวคือ

1) กรณีก่อนเกิดภัย หรือคาดว่าจะเกิดภัย เป็นกรณีคาดว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้น ในเวลาอันใกล้ให้ใช้เพื่อการป้องกัน หรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ซึ่งจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน ภายในวงเงินไม่เกิน 10 ล้านบาท โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย วัตถุประสงค์ของการใช้เงินอุดหนุนราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ถูกจัดสรรเพื่อเป็นการใช้จ่ายเงินเมื่อคาดว่าจะ

เกิดภัยพิบัติขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบป้องกันหรือยับยั้งโดยฉับพลัน และเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติโดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม ไม่สามารถใช้จ่ายเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้าง หรือสาธารณูปโภคที่ถาวรหรือก่อสร้างใหม่ได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2563

2) กรณีเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้น และได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแล้ว ให้ใช้เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน หรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติโดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติแต่ไม่ได้มุ่งหมายที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ใด โดยใช้สำหรับทุกสถานการณ์ภัย ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข โดยสรุปกล่าวคือ ในกรณีที่ภัยพิบัติเกิดขึ้นแล้วการใช้งบเงินอุดหนุนราชการให้ เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดให้ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดทุกจังหวัดมีเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน จังหวัดละ 20 ล้านบาท โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด และหากวงเงินไม่เพียงพอ จังหวัดสามารถเสนอเรื่องมายังกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อขอขยายวงเงินอุดหนุนราชการจากกระทรวงการคลังได้

รูปที่ 4.2-1 การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการกรณีก่อนเกิดภัยหรือคาดว่าจะเกิดภัย
และกรณีเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้น

เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น กรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณ นอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรหรือได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้วไม่เพียงพอและมีความจำเป็นที่จะต้องรีบดำเนินการ เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ให้ส่วนราชการขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็น ให้กระทำได้ในกรณีที่จำเป็นรายจ่าย ดังนี้

(1) เป็นรายจ่ายเพื่อการป้องกันหรือแก้ไขสถานการณ์อันมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ

(2) เป็นรายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายเพื่อการเยียวยาหรือบรรเทาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะร้ายแรง

(3) เป็นรายจ่ายที่ได้รับจัดสรรงบประมาณไว้แล้วแต่มีจำนวนไม่เพียงพอและมีความจำเป็นเร่งด่วนของรัฐต้องใช้จ่ายหรือก่อนนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว

(4) เป็นรายจ่ายที่ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ แต่มีภารกิจจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการและต้องใช้จ่ายหรือก่อนนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว

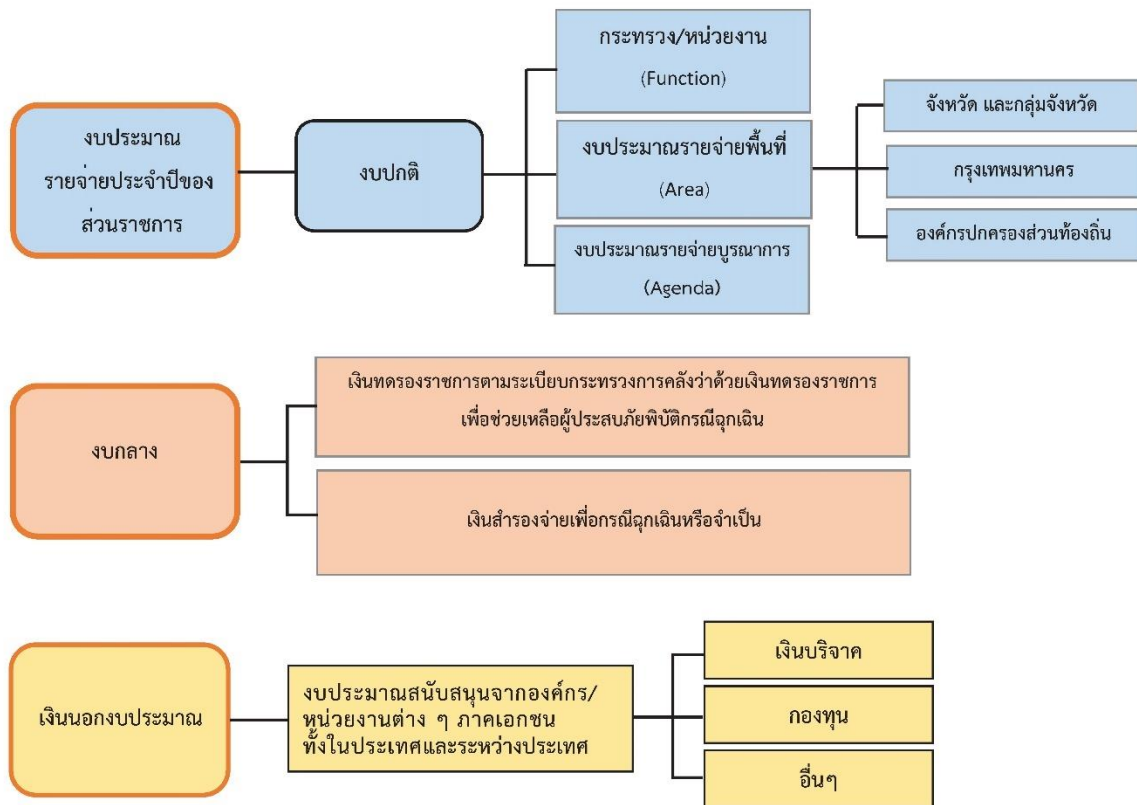
ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ. 2562

เงินนอกราชการ เป็นบรรดาเงินทั้งปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ หรือกรณีอื่นใด ที่ต้องนำส่งคลัง แต่มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลัง ได้แก่ งบประมาณสนับสนุนจากองค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานกลางในการประสาน และผลักดันการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการ ข้อกำหนดและเงื่อนไขขององค์กรผู้ให้การสนับสนุน และไม่ขัดแย้งกับแนวทางการดำเนินงานในแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 โดยแบ่งเป็นเงินบริจาค กองทุน และอื่น ๆ ดังนี้

(1) เงินบริจาค คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว โดยการใช้เงินบริจาคให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ.2526 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ.2542 รวมถึงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) กองทุน คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้กองทุน รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งการใช้กองทุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ.2542 เป็นต้น

(3) อื่น ๆ คือ เงินสนับสนุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่นอกเหนือจากเงินบริจาคและกองทุน

รูปที่ 4.2-2 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4.3 การเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

การเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ประกอบด้วย ข้อมูลดังนี้

- 1) ข้อมูลด้านกฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดตามบทที่ 3
- 2) ข้อมูลสภาพทั่วไปของกลุ่มน้ำ ประกอบด้วย ที่ตั้งและอาณาเขต ประชากร เศรษฐกิจและสังคม เขตการปกครอง ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะทางอุตุ-อุทกวิทยา โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ และข้อมูลภาวะการเกิดน้ำท่วม รายละเอียดตามบทที่ 2
- 3) พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำแล้ง หลักเกณฑ์และสถานีเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำ ตามรายละเอียด ดังนี้

4.3.1 พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำแล้ง

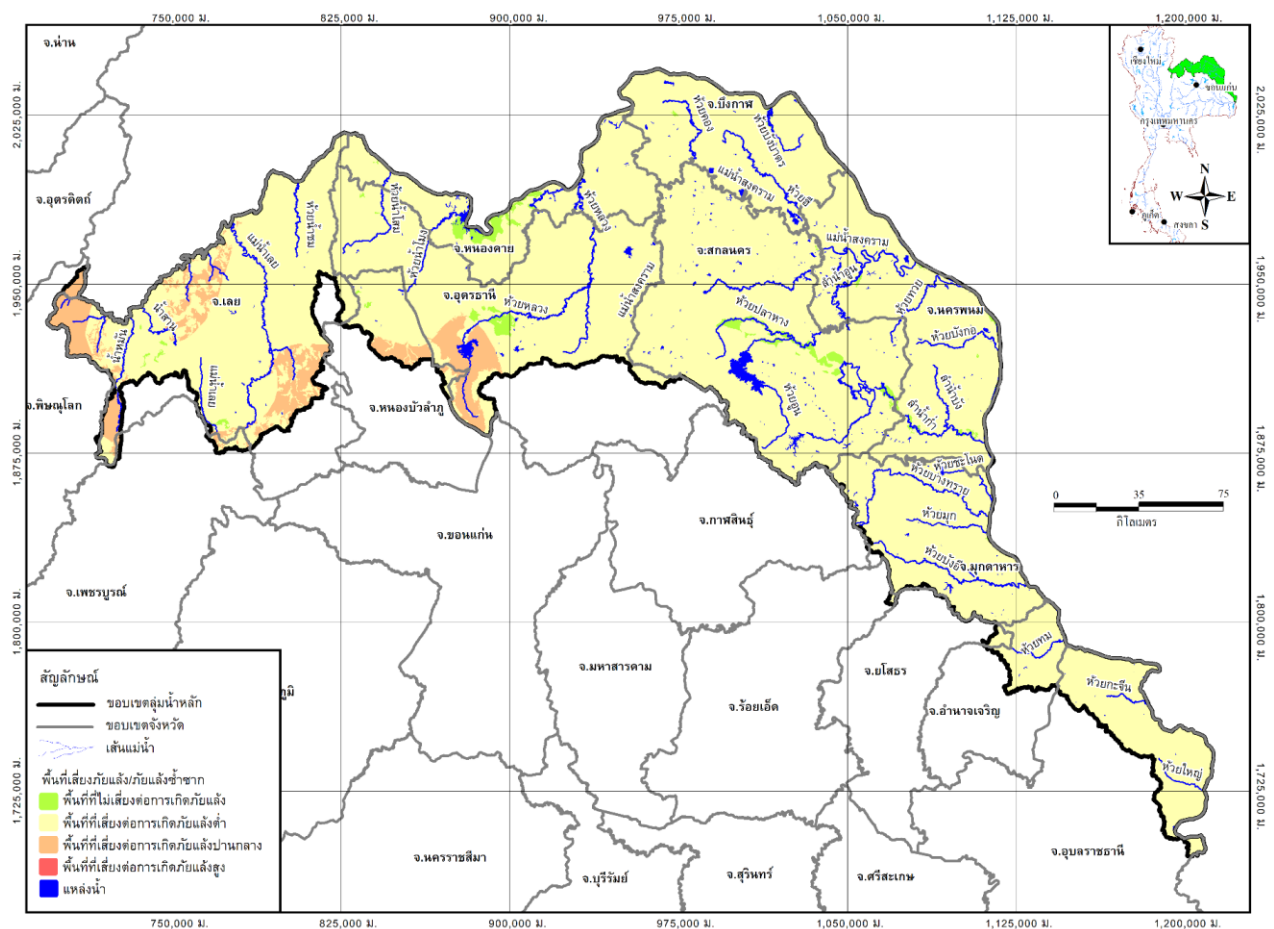
ปัญหาการขาดแคลนน้ำและภัยแล้ง ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากฝนไม่ตกตามฤดูกาลและเกิดสภาวะฝนทิ้งช่วงที่ติดต่อยาวนานในพื้นที่ลุ่มน้ำ ประกอบกับระบบนิเวศของกลุ่มน้ำที่เปลี่ยนแปลงไป ผลจากการขยายตัวของชุมชน กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ รวมทั้งการขยายพื้นที่การเกษตรทั้งในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน ทำให้มีความต้องการน้ำเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ขณะที่ศักยภาพในการพัฒนาแหล่งน้ำเก็บกักน้ำต้นทุนของพื้นที่ลุ่มน้ำมีจำนวนจำกัด อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง และขนาดเล็ก ฝายตามลำน้ำ หนองบึงธรรมชาติ และสระเก็บน้ำที่มีอยู่ยังไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภคและภาคอุตสาหกรรม แหล่งเก็บกักน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่เกิด

การตื่นเงินไม่สามารถเก็บกักน้ำได้เต็มประสิทธิภาพ ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของราษฎรในพื้นที่ลุ่มน้ำ สาเหตุของปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำและภัยแล้งสรุปได้ดังนี้

- 1) การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำทำได้น้อย และเป็นขนาดกลางและขนาดเล็ก จึงไม่สามารถเพิ่มปริมาณน้ำให้ลำนํ้าสายหลักได้มากนัก
- 2) การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรในเขตต้นน้ำทำให้นํ้าท่าลดลงในฤดูแล้ง โดยเฉพาะบริเวณที่ปลูกไม้ผล ไร่นา เป็นต้น
- 3) การขาดแคลนน้ำอุปโภค-บริโภคในพื้นที่ชุมชนยังคงมีอยู่จากการขยายตัวของชุมชนไปในพื้นที่ที่อยู่ห่างจากแหล่งน้ำ หรือพื้นที่ลาดเชิงเขา

สำหรับพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แสดงไว้ในรูปที่ 4.3.1-1 และแสดงพื้นที่เสี่ยงภัยระดับต่าง ๆ รายลุ่มน้ำสาขา ไว้ในตารางที่ 4.3.1-1

รูปที่ 4.3.1-1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในลุ่มน้ำ

ตารางที่ 4.3.1-1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งรายลุ่มน้ำสาขาในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

03 ลุ่มน้ำโขงตะวันออก เฉียงเหนือ	ตร.กม.	43,410.23	2,438.62		823.09	406.63	83.42	47,161.97
	ล้านไร่	27.131	1.524		0.514	0.254	0.052	29.476
0301 แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	ตร.กม.	227.14	449.50				3.55	680.20
	ล้านไร่	0.142	0.281				0.002	0.425
0302 น้ำหมัน	ตร.กม.	400.38	217.90		2.95		0.00	621.23
	ล้านไร่	0.250	0.136		0.002		0.000	0.388
0303 น้ำसान	ตร.กม.	778.63	71.25		16.93			866.80
	ล้านไร่	0.487	0.045		0.011			0.542
0304 แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	ตร.กม.	531.47	282.66		1.43		2.15	817.71
	ล้านไร่	0.332	0.177		0.001		0.001	0.511
0305 แม่น้ำเลยตอนล่าง ส่วนที่ 1	ตร.กม.	1,181.42	120.15		12.91	2.21	0.00	1,316.69
	ล้านไร่	0.738	0.075		0.008	0.001	0.000	0.823
0306 ห้วยน้ำปวน	ตร.กม.	606.52	420.38			0.63		1,027.53
	ล้านไร่	0.379	0.263			0.000		0.642
0307 แม่น้ำเลยตอนล่าง ส่วนที่ 2	ตร.กม.	1,591.05	17.85			2.61		1,611.51
	ล้านไร่	0.994	0.011			0.002		1.007
0308 แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	ตร.กม.	1,719.95	2.63		7.93	0.32	8.34	1,739.18
	ล้านไร่	1.075	0.002		0.005	0.000	0.005	1.087
0309 ห้วยน้ำโสม	ตร.กม.	1,059.80			4.25	1.19		1,065.24
	ล้านไร่	0.662			0.003	0.001		0.666
0310 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	ตร.กม.	147.42			4.08	13.49	7.22	172.21
	ล้านไร่	0.092			0.003	0.008	0.005	0.108
0311 น้ำโมง	ตร.กม.	2,447.73	191.34		35.82	10.84	0.00	2,685.74
	ล้านไร่	1.530	0.120		0.022	0.007	0.000	1.679
0312 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	ตร.กม.	300.26			135.85	9.10	3.61	448.82
	ล้านไร่	0.188			0.085	0.006	0.002	0.281
0313 น้ำสวย	ตร.กม.	1,280.78			33.73	4.23	0.00	1,318.73
	ล้านไร่	0.800			0.021	0.003	0.000	0.824
0314 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	ตร.กม.	5.67			2.18		0.66	8.51
	ล้านไร่	0.004			0.001		0.000	0.005
0315 ห้วยหลวงส่วนที่ 1	ตร.กม.	1,521.91	664.95		107.70	34.61		2,329.17
	ล้านไร่	0.951	0.416		0.067	0.022		1.456
0316 ห้วยดาน	ตร.กม.	682.11				0.99		683.10
	ล้านไร่	0.426				0.001		0.427
0317 ห้วยหลวงส่วนที่ 2	ตร.กม.	1,120.31				12.74		1,133.05
	ล้านไร่	0.700				0.008		0.708
0318 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	ตร.กม.	2,266.71			78.51	23.67	19.34	2,388.23
	ล้านไร่	1.417			0.049	0.015	0.012	1.493

ตารางที่ 4.3.1-1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งรายลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ลุ่มน้ำสาขา	หน่วย	พื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้ง						รวมทั้งหมด
		ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ไม่เสี่ยง	แหล่งน้ำ	ไม่มีข้อมูล	
0319 แม่น้ำสงครามตอนบน	ตร.กม.	3,275.69				27.35		3,303.04
	ล้านไร่	2.047				0.017		2.064
0320 ห้วยคอง	ตร.กม.	698.40			3.83	1.11		703.34
	ล้านไร่	0.436			0.002	0.001		0.440
0321 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 1	ตร.กม.	1,767.44				40.33		1,807.77
	ล้านไร่	1.105				0.025		1.130
0322 ห้วยอี	ตร.กม.	738.80				1.57		740.38
	ล้านไร่	0.462				0.001		0.463
0323 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 2	ตร.กม.	105.77			0.69	2.12		108.57
	ล้านไร่	0.066			0.000	0.001		0.068
0324 ห้วยน้ำยาม	ตร.กม.	1,704.86			0.65	19.65		1,725.16
	ล้านไร่	1.066			0.000	0.012		1.078
0325 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 3	ตร.กม.	258.94				5.62		264.56
	ล้านไร่	0.162				0.004		0.165
0326 ห้วยน้ำอูน	ตร.กม.	3,315.80			142.97	100.11		3,558.88
	ล้านไร่	2.072			0.089	0.063		2.224
0327 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 4	ตร.กม.	914.91			2.62	9.69	0.14	927.36
	ล้านไร่	0.572			0.002	0.006	0.000	0.580
0328 ห้วยทวย	ตร.กม.	789.82			10.49	3.89	2.54	806.74
	ล้านไร่	0.494			0.007	0.002	0.002	0.504
0329 แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	ตร.กม.	1,070.80			36.80	7.99	12.89	1,128.48
	ล้านไร่	0.669			0.023	0.005	0.008	0.705
0330 น้ำพุง	ตร.กม.	1,570.54			51.76	29.56	0.00	1,651.85
	ล้านไร่	0.982			0.032	0.018	0.000	1.032
0331 ห้วยน้ำก่า	ตร.กม.	1,795.69			71.83	17.14		1,884.66
	ล้านไร่	1.122			0.045	0.011		1.178
0332 แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	ตร.กม.	435.82			13.81	5.52	5.45	460.60
	ล้านไร่	0.272			0.009	0.003	0.003	0.288
0333 ห้วยบางทราย	ตร.กม.	1,394.64			0.05	5.21	0.00	1,399.90
	ล้านไร่	0.872			0.000	0.003	0.000	0.875
0334 ห้วยมุก	ตร.กม.	776.57			16.21	1.87	2.35	797.00
	ล้านไร่	0.485			0.010	0.001	0.001	0.498
0335 ห้วยบังอี	ตร.กม.	1,520.32			0.00	7.83		1,528.15
	ล้านไร่	0.950			0.000	0.005		0.955
0336 แม่น้ำโขงตอนล่าง	ตร.กม.	3,406.15			27.11	3.42	15.17	3,451.85
	ล้านไร่	2.129			0.017	0.002	0.009	2.157

4.3.2 การจัดลำดับความสำคัญการจัดสรรน้ำ

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 หมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ มาตรา 40 การจัดสรรน้ำของประเภทพื้งค้ำึงถึงน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค การรักษาระบบนิเวศ จาริตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคม เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ทั้งนี้การจัดลำดับความสำคัญให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด มาตรา 41 การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

(1) การใช้น้ำประเภทที่ 1 ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ อุปโภค-บริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน การรักษาระบบนิเวศ จาริตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคมและการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(2) การใช้น้ำประเภทที่ 2 ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการอุตสาหกรรม อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปาและกิจการอื่น

(3) การใช้น้ำประเภทที่ 3 ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

ลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภท ตาม 1) 2) และ 3) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกโดยนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยการออกกฎกระทรวงจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน

มาตรา 35 (3) คณะกรรมการลุ่มน้ำมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามกรอบ หลักเกณฑ์ และแนวทางที่ กนช. กำหนด

มาตรา 40 การจัดสรรน้ำของประเทศพื้งค้ำึงถึงน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การรักษาระบบนิเวศ จาริตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคม เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ทั้งนี้การจัดลำดับความสำคัญให้เป็นไปตามที่ กนช. กำหนด

ประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรื่อง จัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำของประเทศ พ.ศ. 2564 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 ตุลาคม 2564 โดยมีสาระสำคัญในข้อ 4 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำในแต่ละลุ่มน้ำพิจารณาจัดสรรน้ำและควบคุมการใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติจึงออกประกาศ เรื่อง จัดลำดับความสำคัญ ดังต่อไปนี้

- (1) การอุปโภคบริโภค
- (2) การรักษาระบบนิเวศ
- (3) การบรรเทาสาธารณภัย
- (4) จาริตประเพณี
- (5) การคมนาคม
- (6) เกษตรกรรม
- (7) อุตสาหกรรม
- (8) พาณิชยกรรม
- (9) การท่องเที่ยว

ในกรณีที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเห็นว่าการจัดลำดับความสำคัญในระหว่างลำดับที่ (2) ถึง (9) นั้น มีความจำเป็นที่จะต้องจัดลำดับให้แตกต่างไปจากลำดับที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ในการจัดสรรทรัพยากรน้ำสาธารณะแต่ละลุ่มน้ำภายใต้ลำดับความสำคัญของการจัดสรร ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำพิจารณาจัดสรรให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรื่อง กรอบหลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำและลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ พ.ศ. 2564

4.3.3 เกณฑ์การจัดสรรน้ำ

เกณฑ์การจัดสรรน้ำ ได้แก่ แนวทางที่ใช้ในการปล่อยน้ำออกจากอ่างเก็บน้ำเพื่อตอบสนองความต้องการด้านท้ายน้ำที่มีความจำเป็น และความเร่งด่วนที่แตกต่างกันในแต่ละกิจกรรม หลักเกณฑ์ต่างๆ มีดังนี้

1) ภาวะปกติเมื่อระดับน้ำอยู่ระหว่างระดับควบคุมสูงสุด (Upper Rule Curve) และระดับควบคุมต่ำสุด (Lower Rule Curve) จะระบายน้ำให้เพียงพอกับปริมาณความต้องการน้ำของกิจกรรมการใช้น้ำต่าง ๆ ด้านท้ายน้ำ

2) ปริมาณน้ำที่จะระบายจากเขื่อนเพื่อปริมาณความต้องการน้ำของกิจกรรมการใช้น้ำต่าง ๆ ด้านท้ายน้ำ จะเท่ากับปริมาณความต้องการน้ำหักด้วย Local Flow ระหว่างฝายหรือเขื่อนนั้น

3) การระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำเพื่อรักษาระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำให้อยู่ช่วงระดับควบคุม (Rule Curve) และทำให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดในการใช้น้ำของพื้นที่ด้านท้ายน้ำ โดยระดับน้ำที่อยู่สูงกว่าระดับควบคุมสูงสุด อ่างเก็บน้ำจะปล่อยน้ำผ่านอาคารระบายน้ำล้นเพิ่มขึ้นจนอาจถึงปริมาณสูงสุดที่ปล่อยได้เพื่อลดระดับน้ำลงมาให้อยู่ในช่วงระดับควบคุม

4) ควบคุมระดับน้ำไม่ให้สูงเกินกว่าระดับควบคุมสูงสุด เพื่อเป็นการควบคุมน้ำหลากที่อาจเกิดขึ้นในช่วงฤดูฝน โดยจะระบายปริมาณน้ำที่เก็บสูงกว่าระดับนี้ ผ่านออกทางประตูระบายน้ำล้น

5) เมื่อระดับน้ำต่ำกว่าระดับควบคุมต่ำสุดจะทำการปล่อยน้ำ เพื่อความต้องการในกิจกรรมด้านท้ายน้ำที่จำเป็น ได้แก่ การอุปโภคบริโภคและการรักษาระบบนิเวศวิทยา

6) การปล่อยน้ำโดยปกติจะไม่ปล่อยน้ำออกจากอ่างเก็บน้ำเมื่อระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำต่ำกว่าระดับเก็บกักต่ำสุด (Dead Storage) นอกจากกรณีจำเป็นโดยต้องระวังความปลอดภัยของเขื่อน

4.3.4 ข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง/คุณภาพน้ำ

ข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง ได้แก่ 1) ข้อมูลปริมาณฝน 2) ข้อมูลปริมาณน้ำท่าในลำน้ำ 3) ข้อมูลระดับน้ำในลำน้ำ และ 4) ข้อมูลปริมาณน้ำใช้การในอ่างเก็บน้ำขนาดกลางและขนาดใหญ่ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยสามารถบ่งชี้ถึงภาวะน้ำท่วม ได้ 3 ระดับ คือ 1) ภาวะปกติ 2) กรณีภาวะน้ำแล้งรุนแรง และ 3) กรณีภาวะน้ำแล้งวิกฤติ สำหรับรายละเอียดการกำหนดภาวะน้ำท่วมตามชนิดข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง ซึ่งเกณฑ์การจัดทำข้อกำหนดภาวะภัยแล้งดังกล่าวจะพิจารณาจากการคาดการณ์ล่วงหน้า 3 เดือน ดังแสดงรายละเอียดใน ตารางที่ 4.3.4-1

ตารางที่ 4.3.4-1 ข้อมูลบ่งชี้การเกิดภาวะน้ำแล้ง

ชนิดข้อมูล	ความถี่ ของ ข้อมูล	หน่วยที่ใช้	กรณีปกติ	กรณีภาวะน้ำแล้ง อย่างรุนแรง	1.3 กรณีภาวะ น้ำแล้งวิกฤติ
ฝน	ราย เดือน	มม.	ค่าเฉลี่ย	<20% ของค่าเฉลี่ย เดือนใดเดือนหนึ่ง	<20% ของค่าเฉลี่ย ต่อเนื่องสามเดือน
ปริมาณน้ำ	ราย เดือน	ลบ.ม./ วินาที	>30% ของความจุ ลำน้ำ	<30% ของความจุลำ น้ำเดือนใดเดือนหนึ่ง	<30% ของความจุลำ น้ำต่อเนื่องสามเดือน
ระดับน้ำ	ราย เดือน	ม.รสม.	>30% ของระดับ ตลิ่ง	<30% ของระดับ ตลิ่งเดือนใดเดือน หนึ่ง	<30% ของระดับตลิ่ง ต่อเนื่องสามเดือน
แหล่งน้ำ ต้นทุน	ราย เดือน	ล้าน ลบ.ม.	>50% ของ ปริมาณ น้ำใช้การ	10%-50% ของ ปริมาณน้ำใช้การ	<10% ของปริมาณ น้ำใช้การ

ที่มา: สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (2562)

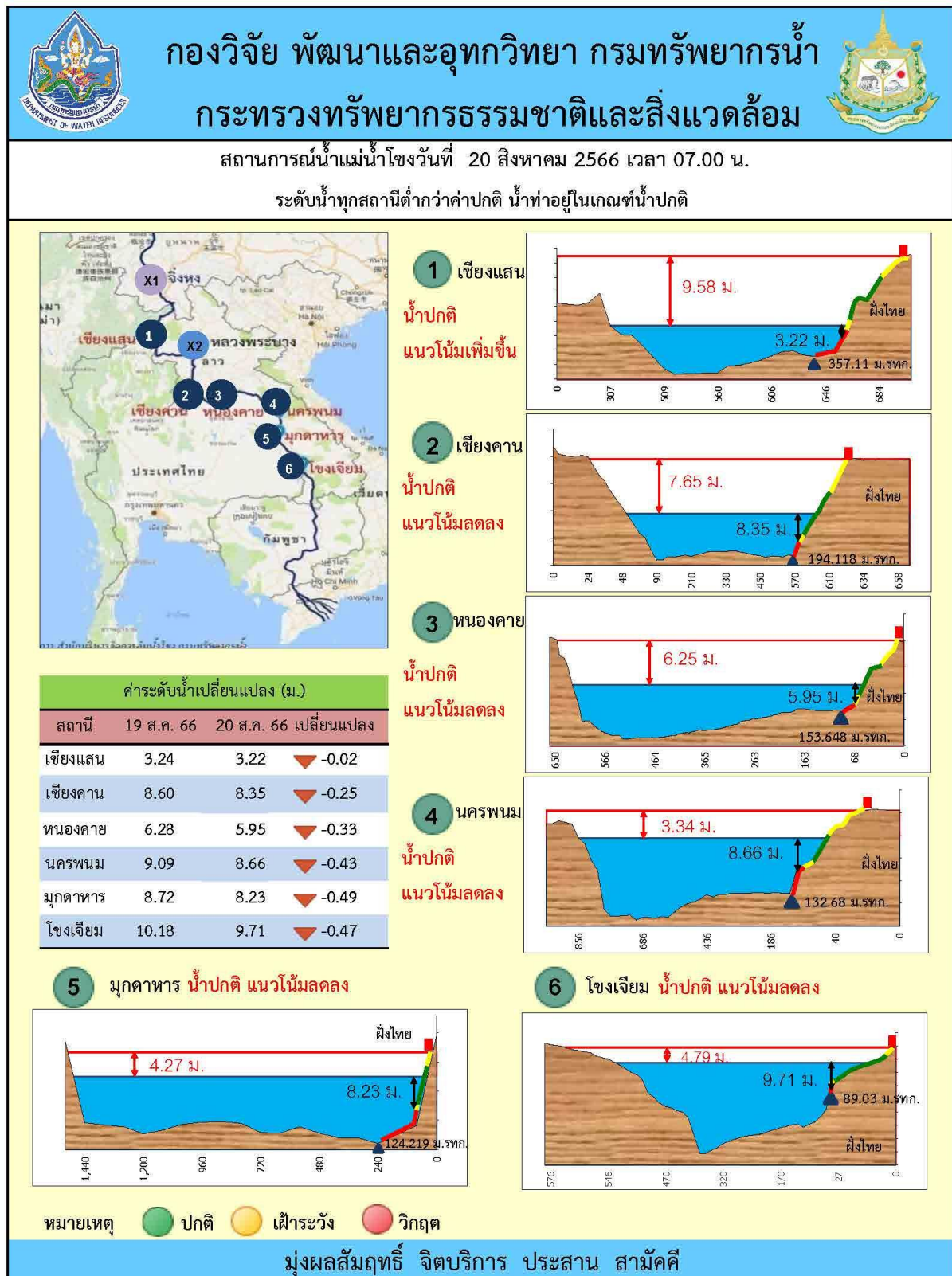
4.3.5 สถานีวัดน้ำท่า กรมทรัพยากรน้ำ

สถานีหลักแห่งชาติวัดน้ำท่า กรมทรัพยากรน้ำ ในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 สถานี แสดงพิกัดตำแหน่งสถานีวัดน้ำท่ากลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีระดับเตือนภัย 3 ระดับ ประกอบด้วย 1) สีเขียว ระดับน้ำปกติ 2) สีเหลือง ระดับเตือนภัย และ 3) สีแดง ระดับน้ำวิกฤติ ดังแสดงในตารางที่ 4.3.5-1 และรูปที่ 4.3.5-1

ตารางที่ 4.3.5-1 รายละเอียดสถานีหลักวัดน้ำท่าในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รหัสสถานี	ชื่อสถานี น้ำท่า	ประเภท	Lat	Long	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	หน่วยงาน
011903	เชียงคาน	DWR_Hydro	17.899648	101.670098	เลย	เชียงคาน	เลย	DWR
012001	หนองคาย	DWR_Hydro	17.881271	102.73229	ในเมือง	เมืองหนองคาย	หนองคาย	DWR
013101	นครพนม	DWR_Hydro	17.425062	104.774201	หนองแสง	เมืองนครพนม	นครพนม	DWR
013402	มุกดาหาร	DWR_Hydro	16.582793	104.732877	มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร	มุกดาหาร	DWR
013801	โขงเจียม	DWR_Hydro	15.322004	105.493506	โขงเจียม	โขงเจียม	อุบลราชธานี	DWR

ที่มา : คณะทำงานหลักเกณฑ์และมาตรฐานการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, สททช.

รูปที่ 4.3.5-1 สถานีโทรมาตรแม่น้ำโขง กรมทรัพยากรน้ำ

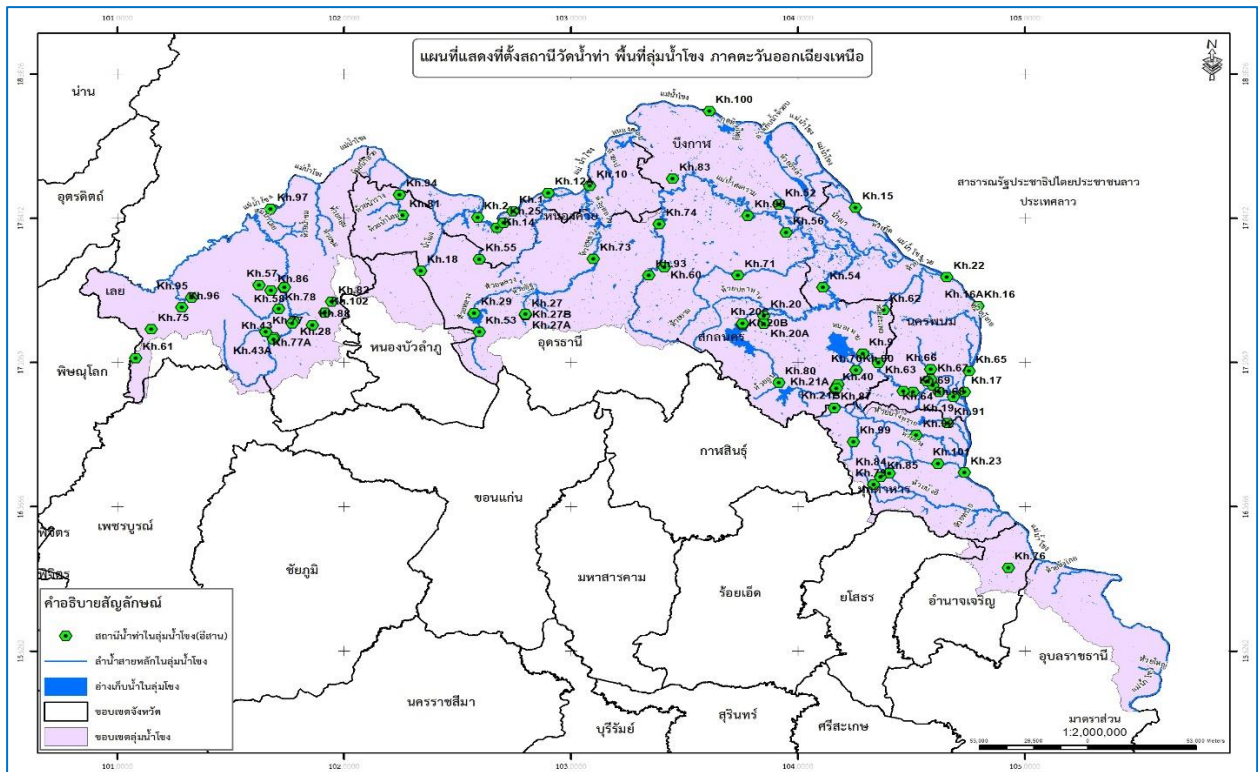
4.3.6 สถานีวัดน้ำท่า กรมชลประทาน

สถานีวัดน้ำท่า กรมชลประทาน ในกลุ่มน้ำกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 26 สถานี ซึ่งนำมาเป็นตัวบ่งชี้การเฝ้าระวังภาวะน้ำท่วม ดังตารางที่ 4.3.6-1 และรูปที่ 4.3.6-1

ตารางที่ 4.3.6-1 รายละเอียดสถานีวัดน้ำท่าในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รหัสสถานี	ลำน้ำ	ที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่า			พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ช่วงปี สถิติข้อมูล	น้ำท่ารายปีเฉลี่ย (ล้าน ลบ.ม.)
		สถานี	อำเภอ	จังหวัด			
N.4A	น้ำหมัน	โรงเรียนพิชัย	นาแห้ว	เลย	19,383	2517-2525	7,788.80
KH.75	น้ำหมัน	บ้านหัวนาเยง	ด่านซ้าย	เลย	385	2537-2560	176.80
KH.61	น้ำเลย	บ้านแก่งบง	ด่านซ้าย	เลย	562	2536-2560	326.90
KH.43A	น้ำเลย	บ้านทรายขาว	วังสะพุง	เลย	790	2511-2527	372.00
KH.57	น้ำหมัน	บ้านพงเปี้ย	เมืองเลย	เลย	79	2520-2529	25.50
KH.77A	น้ำทบ	บ้านกกซ้อ	วังสะพุง	เลย	142	2540-2560	159.50
KH.43	น้ำเลย	บ้านทรายขาว	วังสะพุง	เลย	991	2503-2536	455.00
KH.78	น้ำฮวย	บ้านน้ำฮวย	วังสะพุง	เลย	869	2536-2560	77.60
KH.58A	น้ำเลย	บ้านปากนา	เมืองเลย	เลย	3,101	2533-2560	988.70
KH.94	ห้วยน้ำโสม	บ้านวังเลา	นาเยง	อุดรธานี	869	2541-2560	431.50
KH.18	น้ำโสม	บ้านนาอ่าง	บ้านฝือ	อุดรธานี	1,307	2500-2560	324.10
KH.53	ห้วยหลวง	บ้านหนองวัวซอ	เมืองหนองบัวลำภู	หนองบัวลำภู	436	2513-2560	98.70
KH.74	แม่น้ำสงคราม	บ้านท่าห้วยหลัว	บ้านม่วง	สกลนคร	2,145	2527-2560	1,294.10
KH.93	แม่น้ำสงคราม	บ้านโคกคำไหล	สว่างแดนดิน	สกลนคร	707	2540-2560	443.60
KH.20B	ห้วยน้ำอูน	บ้านโคกสะอาด	พังโคน	สกลนคร	1,117	2505-2514	385.60
KH.21B	น้ำพุ	บ้านเต่างอย	เต่างอย	สกลนคร	641	2521-2532	220.00
KH.90	น้ำพุ	บ้านตองโขบ	โคกศรีสุพรรณ	สกลนคร	848	2539-2560	315.00
KH.68	น้ำบัง	บ้านสร้างเม็ก	นาแก	นครพนม	697	2539-2560	580.60
KH.63	ห้วยน้ำก่ำ	บ้านด่านม่วงคำ	โพนนาแก้ว	สกลนคร	1,764	2525-2546	750.20
KH.69A	ห้วยน้ำก่ำ	บ้านหนองเรือทอง	นาแก	นครพนม	1,932	2539-2560	1,331.80
KH.64A	ห้วยน้ำก่ำ	บ้านดอนขาว	เรณูนคร	นครพนม	3,345	2539-2545	1,452.60
KH.91	ห้วยชะโนด	บ้านดอนสวรรค์	ดงหลวง	มุกดาหาร	167	2539-2560	82.30
KH.92	ห้วยบางทราย	บ้านก้านเหลืองตง	เมืองมุกดาหาร	มุกดาหาร	1,118	2539-2560	611.50
KH.85	ห้วยบังอี	บ้านคำชะอี	คำชะอี	มุกดาหาร	28	2530-2536	16.80
KH.79	ห้วยบังอี	บ้านโนนยาง	หนองสูง	มุกดาหาร	110	2527-2560	69.10
KH.84	ห้วยบังอี	บ้านหนองเย็นตง	คำชะอี	มุกดาหาร	48	2530-2560	29.70

ที่มา : ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน, กรมชลประทาน

รูปที่ 4.3.6-1 แผนที่แสดงจุดที่ตั้งสถานีวัดน้ำท่าลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ : กรมชลประทาน

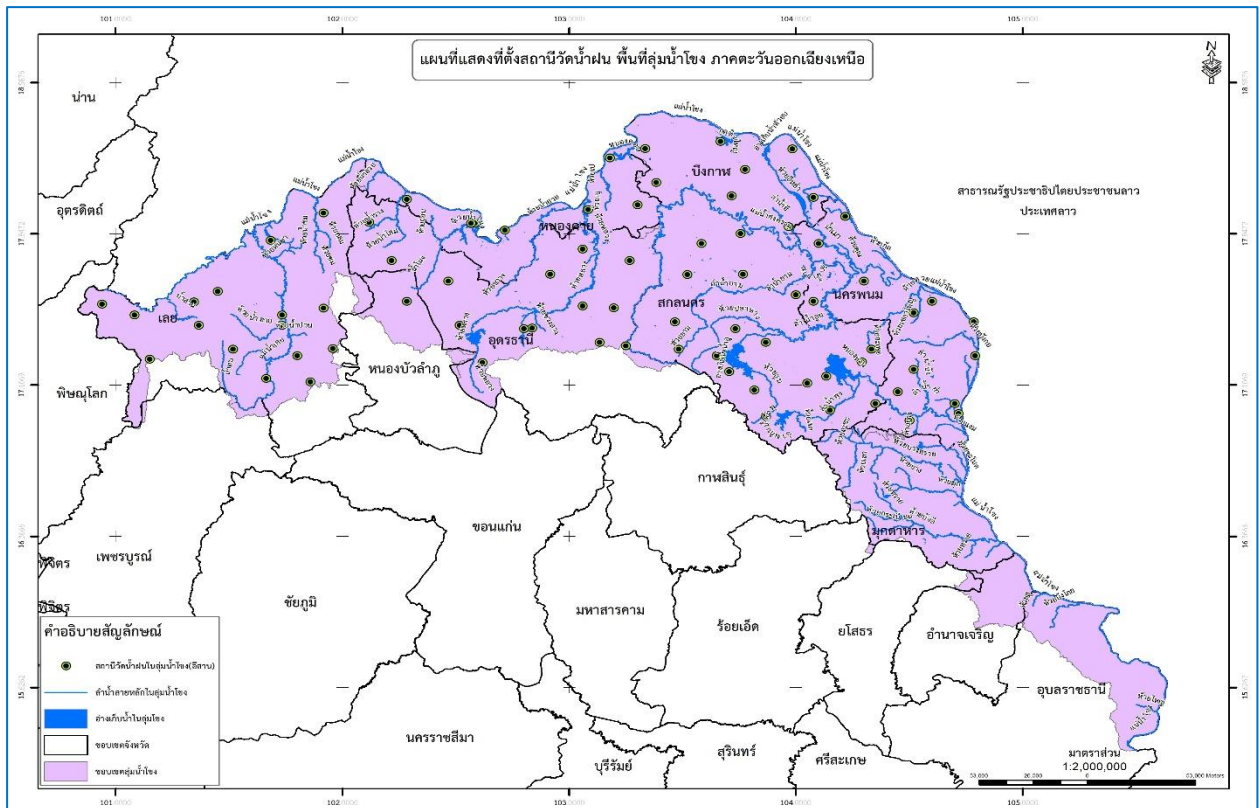
4.3.7 สถานีวัดน้ำฝน

สถานีวัดน้ำฝน กรมอุตุนิยมวิทยา ในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 14 สถานี แสดง
พิกัดตำแหน่งสถานีวัดน้ำท่ากลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงในตารางที่ 4.3.7-1 และรูปที่ 4.3.7-1

ตารางที่ 4.3.7-1 แสดงรายละเอียดสถานีหลักวัดน้ำฝน ในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รหัส สถานี	ชื่อสถานีน้ำฝน	Lat	Long	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	หน่วยงาน
350	เลย (เกษตรเลย) ต. นาโป่ง อ.เมือง	17.4	101.73333	นาโป่ง	เมืองเลย	เลย	TMD
352	หนองคาย ต.โพธิ์ชัย อ.เมือง	17.867167	102.73303	โพธิ์ชัย	เมือง หนองคาย	หนองคาย	TMD
353	เลย ต.นาอาน อ.เมือง	17.45	101.73333	นาอาน	เมืองเลย	เลย	TMD
354	อุดรธานี ต.หมาก แข้ง อ.เมือง	17.383333	102.8	หมากแข้ง	เมือง อุดรธานี	อุดรธานี	TMD
355	สกลนคร (เกษตร สกลนคร) ต.ห้วยยาง อ.เมือง	17.125028	104.061	ห้วยยาง	เมือง สกลนคร	สกลนคร	TMD
356	สกลนคร ต.ธาตุเชิง ชุม อ.เมือง	17.150003	104.13334	ธาตุเชิง ชุม	เมือง สกลนคร	สกลนคร	TMD
357	นครพนม ต.ในเมือง อ.เมือง	17.410833	104.7825	ในเมือง	เมือง นครพนม	นครพนม	TMD
358	นครพนม (เกษตร นครพนม) ต.ขาม เฒ่า อ.เมือง	17.443056	104.77361	ขามเฒ่า	เมือง นครพนม	นครพนม	TMD
383	มุกดาหาร ต. มุกดาหาร อ.เมือง	16.549556	104.73089	มุกดาหาร	เมือง มุกดาหาร	มุกดาหาร	TMD
DMKH	อบต.ด่านม่วงคำ	17.0791	104.3259	ด่านม่วง คำ	โคกศรี สุพรรณ	สกลนคร	HII
NKNN	อบต.นิคมน้ำอูน	17.2041	103.687	นิคมน้ำ อูน	นิคมน้ำอูน	สกลนคร	HII
NPU02	บ้านโนนสำราญ	16.935	103.904	สร้างค้อ	ภูพาน	สกลนคร	EGAT
NPU04	วัดศิริมิ่งคณะต่างอย	16.994	104.172	ต่างอย	ต่างอย	สกลนคร	EGAT
PPAN	ทต.โคกภู	17.0062	103.916	โคกภู	ภูพาน	สกลนคร	HII

ที่มา : คณะทำงานหลักเกณฑ์และมาตรฐานการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, สทช.

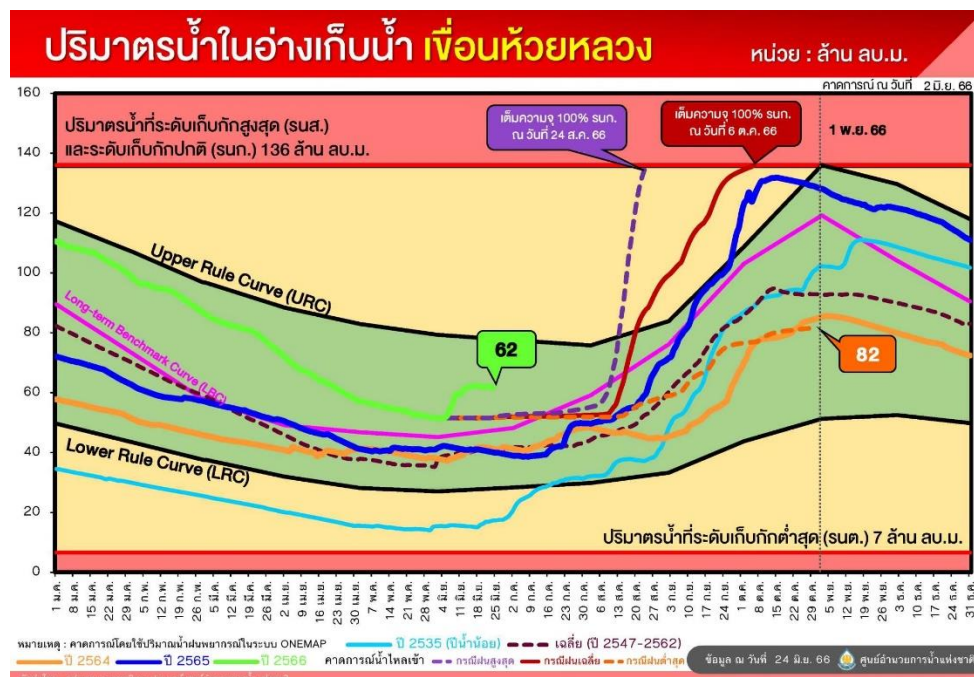
รูปที่ 4.3.7-1 แผนที่แสดงจุดที่ตั้งสถานีวัดน้ำฝนลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ : กรมอุตุนิยมวิทยา

4.3.8 สถานีวัดน้ำแหล่งน้ำขนาดใหญ่

อ่างเก็บน้ำ เชื่อนระบายน้ำและประตุนระบายน้ำ ของโครงการขนาดใหญ่ และขนาดกลางของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีเกณฑ์การบริหารจัดการน้ำในรูปของเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ(rule curve) และเกณฑ์ปฏิบัติการระบายน้ำเชื่อน/ประตุนระบายน้ำ เกณฑ์เฝ้าระวังประกอบด้วย 1) สถานการณ์น้ำเป็น สีเขียว สถานการณ์ปกติ 2) สีเหลือง สถานการณ์เฝ้าระวัง และ 3) สีแดง สถานการณ์เสี่ยงน้ำท่วม สำหรับกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ มีสถานีวัดน้ำแหล่งน้ำขนาดใหญ่ 4 สถานี คือ เชื่อนห้วยหลวง เชื่อนน้ำอูน เชื่อนน้ำพุง และหนองหาร ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทานและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ตามลำดับ ดังรูปที่ 4.3.8-1 ถึงรูป 4.3.8-4 แต่ละสถานีมีเกณฑ์ดังนี้

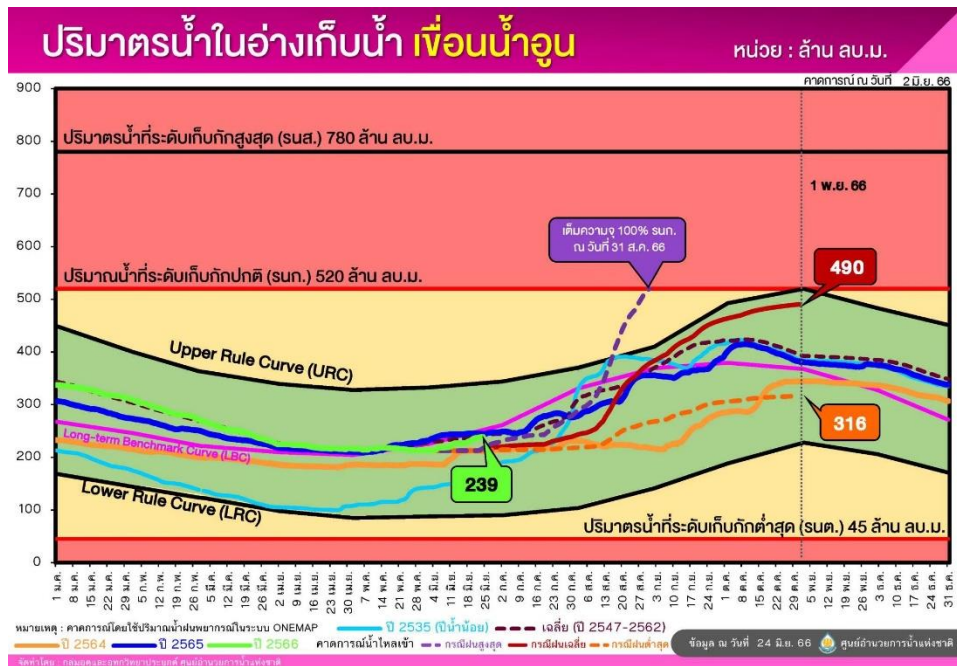
(1) เชื่อนห้วยหลวง มีเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (rule curve)

รูปที่ 4.3.8-1 เกณฑ์ปฏิบัติการเชื่อนห้วยหลวง

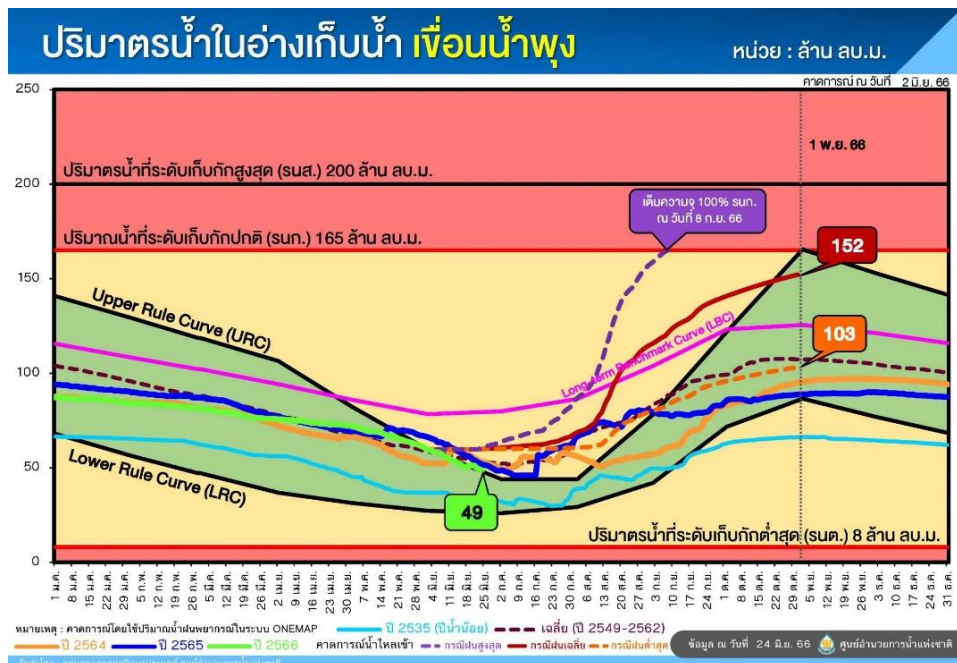

(2) เชื่อนน้ำอูน มีเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (rule curve)

รูปที่ 4.3.8-2 เกณฑ์ปฏิบัติการเขื่อนน้ำอูน

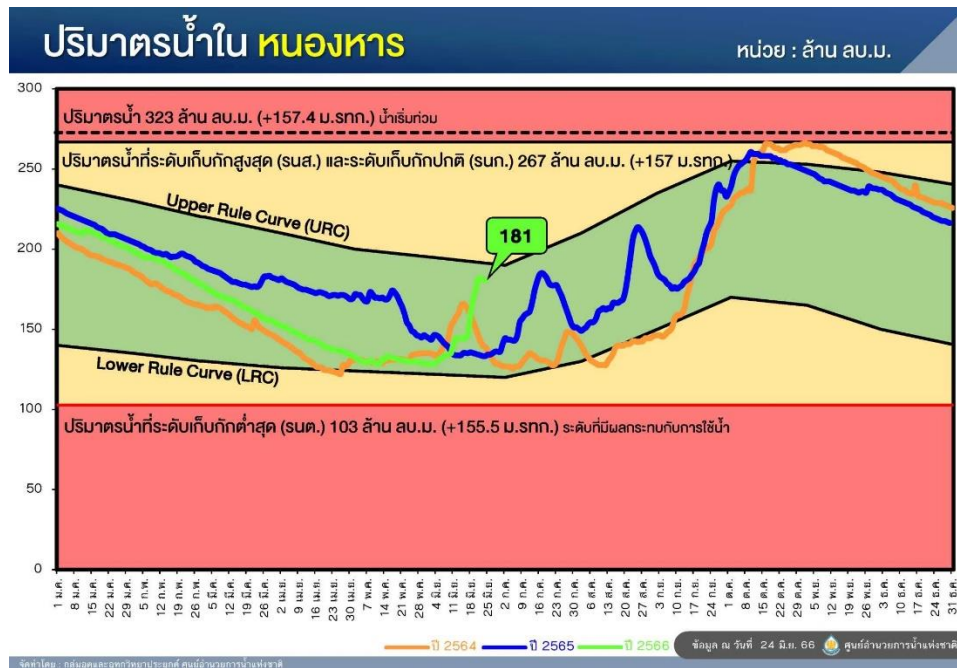
(3) เชื่อนน้ำพุง มีเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (rule curve)

รูปที่ 4.3.8-3 เกณฑ์ปฏิบัติการเขื่อนน้ำพุง

(4) หนองหาร มีเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (rule curve)

รูปที่ 4.3.8-4 เกณฑ์ปฏิบัติการหนองหาร

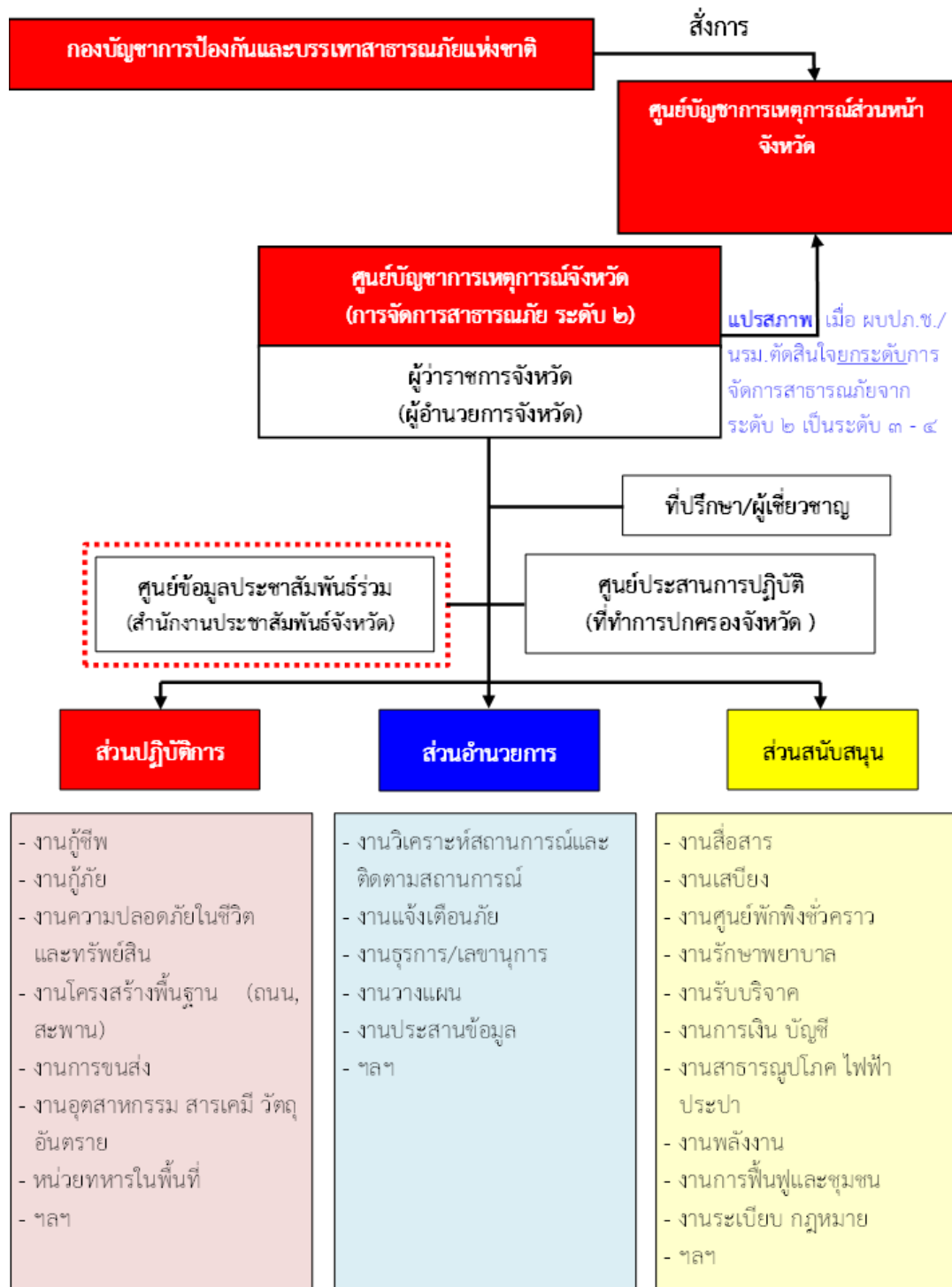
ระดับสถานการณ์	คำอธิบาย	แนวทางการดำเนินการ
สถานการณ์ปกติ	เส้นปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำปัจจุบันอยู่ระหว่างเส้นเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำอ้างอิง (Long-term Benchmark Curve (LBC)) กับเส้นเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตอนล่าง (Lower Rule Curve (LRC)) (LRC < เส้นปริมาณน้ำ < LBC)	บริหารจัดการน้ำตามแผนที่วางไว้
สถานการณ์เฝ้าระวัง	เส้นปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำปัจจุบันอยู่ระหว่างเส้นเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำอ้างอิง (Long-term Benchmark Curve (LBC)) กับเส้นเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตอนบน (Upper Rule Curve) (LBC < เส้นปริมาณน้ำ < URC)	ใช้ข้อมูล One Map ประกอบการคาดการณ์ปริมาณน้ำไหลเข้าอ่างเก็บน้ำ และปรับแผนการระบายน้ำโดยไม่ต้องกระทบต่อพื้นที่ท้ายน้ำ และควบคุมเส้นบริหารจัดการน้ำแบบพลวัต (Dynamic Operating Curve) ไม่ให้เกินเส้นเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตอนบน (Upper Rule Curve)
สถานการณ์เฝ้าระวัง น้ำมาก	เส้นปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำปัจจุบันอยู่ระหว่างเส้นเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตอนบน (Upper Rule Curve) กับระดับเก็บกักปกติ (รณก.) (URC < เส้นปริมาณน้ำ < รณก.)	ใช้ข้อมูล One Map ประกอบการคาดการณ์ปริมาณน้ำเข้าอ่างเก็บน้ำ และปรับแผนการระบายน้ำ เพื่อควบคุมให้เส้นบริหารจัดการน้ำแบบพลวัต (Dynamic Operating Curve) อยู่ในเส้นเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตอนบน (Upper Rule Curve) หรือไม่ให้เกินเส้นควบคุมอุทกภัย (Flood Control Rule Curve) (ถ้ามี)
สถานการณ์วิกฤต	เส้นปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำปัจจุบันอยู่สูงกว่าระดับเก็บกักปกติ (รณก.) (เส้นปริมาณน้ำ > รณก.)	ปรับแผนการระบายน้ำ เพื่อควบคุมให้เส้นบริหารจัดการน้ำแบบพลวัต (Dynamic Operating Curve) อยู่ต่ำกว่าระดับเก็บกักปกติ (รณก.) โดยเร็ว

รูปที่ 4.3.8-5 เกณฑ์น้ำในอ่างเก็บน้ำทั้งอ่างขนาดใหญ่และขนาดกลาง

4.4 การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ

การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบถึงข้อเท็จจริงและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเกี่ยวกับน้ำแล้ง เพื่อเตือนภัยน้ำแล้ง และแจ้งข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและสมควรให้ประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติตัวได้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมถึงการขอรับความช่วยเหลือในระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้งหรือหลังจากที่ภาวะน้ำแล้งได้ผ่านพ้นไปแล้ว เพื่อให้ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนจึงใช้แนวทางปฏิบัติของโครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ที่กำหนดไว้ในที่นี้คือ “ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด)” มีหน้าที่ประสานข้อมูลเหตุการณ์กับส่วนต่างๆ เพื่อสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนและสื่อมวลชน รวมทั้งปฏิบัติการทางจิตวิทยามวลชน โดยให้สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำขอบเขตแผนงาน ภารกิจและโครงสร้างภายในศูนย์ฯ และมีหน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุกระจายเสียง อสมท.จังหวัด ซึ่งมีในทุกจังหวัด แสดงดังรูปที่ 4.4-1 ทั้งก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง ระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง และหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง

หมายเหตุ : โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยยึดหลักมาตรฐาน เอกภาพในการจัดการ และความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์การจัดการในภาวะฉุกเฉิน

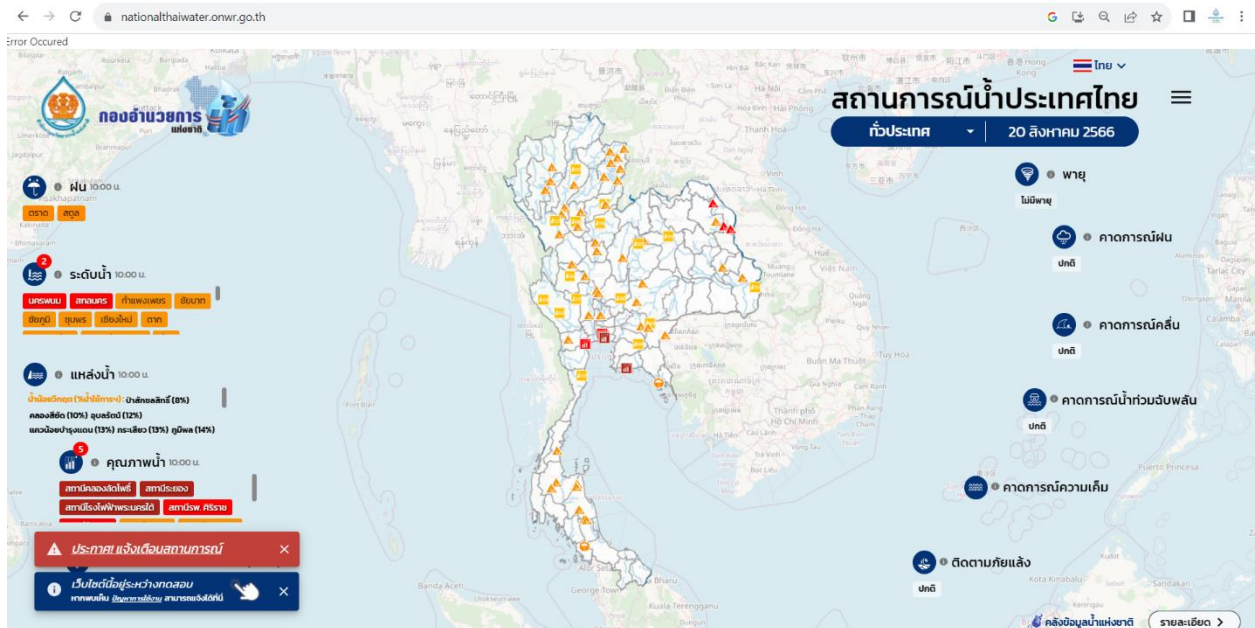
รูปที่ 4.4-1 ตัวอย่างโครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์น้ำของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียด
ดังนี้

4.4.1 Website one map

เว็บไซต์ one map เป็นเว็บไซต์ที่สามารถติดตาม ปริมาณฝน ปริมาณน้ำในเขื่อนระดับน้ำ คุณภาพน้ำ
พื้นที่เกิดสาธารณภัย ฝ้าติดตาม คาดการณ์พายุล ฝน คลื่น และน้ำหลาก เพื่อเป็นการแจ้งเตือนการเกิดพายุ
เฝ้าระวังน้ำล้นตลิ่ง ฝนตกหนัก น้ำท่วม เป็นต้น ดังรูปที่ 4.4.1-1

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ <http://waterinfo.onwr.go.th/thaiwater30/>

รูปที่ 4.4.1-1 เว็บไซต์ one map

4.4.2 facebook กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ (กอนช.)

facebook กองอำนวยการน้ำแห่งชาติเป็นเว็บไซต์ที่บูรณาการหน่วยงานด้านทรัพยากรน้ำของ
ประเทศในการติดตามสถานการณ์น้ำ น้ำท่วม ภัยแล้ง ปริมาณฝน ปริมาณน้ำในเขื่อนระดับน้ำ คุณภาพน้ำ พื้นที่
เกิดสาธารณภัย ฝ้าติดตาม คาดการณ์พายุล ฝน คลื่น และน้ำหลาก เพื่อเป็นการแจ้งเตือนการเกิดพายุ เฝ้าระวังน้ำ
ล้นตลิ่ง ฝนตกหนัก น้ำท่วม โดย กอนช. จะออกประกาศแจ้งเตือนภัยด้านทรัพยากรน้ำ เพื่อให้หน่วยงานที่
รับผิดชอบบรรเทาสถานการณ์และเตรียมพร้อมต่อสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น เป็นต้น ดังรูปที่ 4.4.2-1

โครงการทบทวนแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำท่วม กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (แผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้ง)

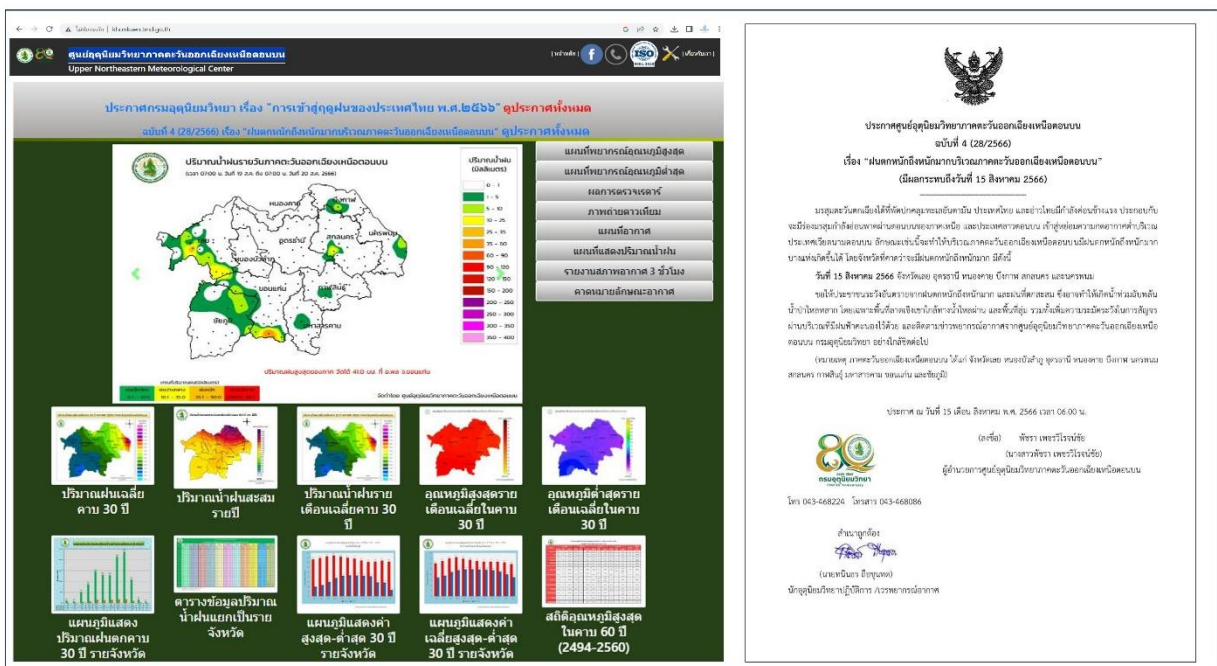

ที่มา : facebook กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ

รูปที่ 4.4.2-1 facebook กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ (ก่อนข.)

4.4.3 เว็บไซต์ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

เว็บไซต์ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กรมอุตุนิยมวิทยา เป็นเว็บไซต์ที่พยากรณ์อากาศ ปริมาณฝน แจ้งเตือนการเกิดพายุและฝนตกหนักที่เสี่ยงน้ำท่วม โดยศูนย์อุตุนิยมวิทยาฯ จะออกประกาศแจ้งเตือนพยากรณ์อากาศในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบสถานการณ์และเตรียมพร้อมต่อสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น เป็นต้น ดังรูปที่ 4.4.3-1

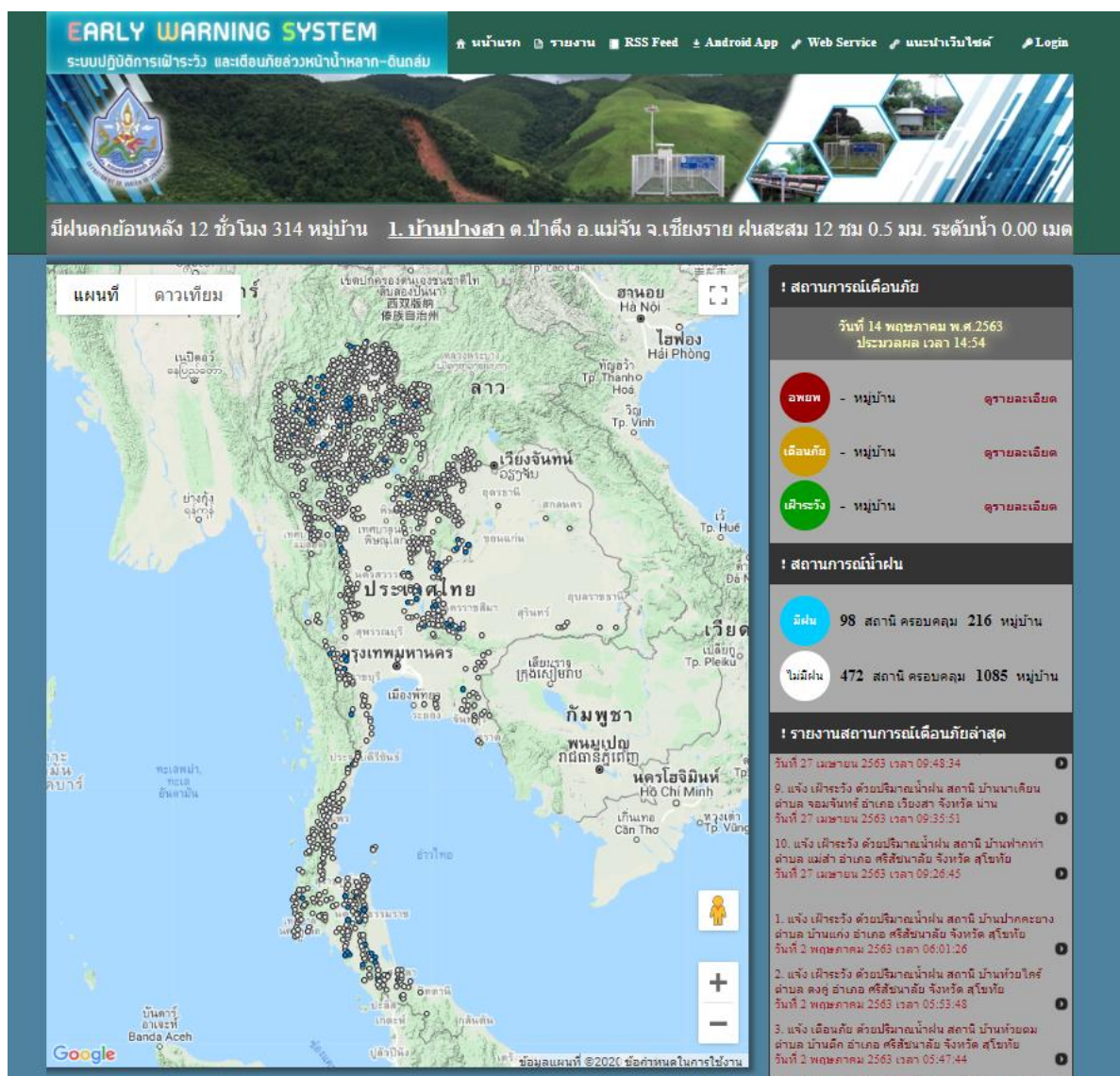
ที่มา : ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน <http://www.khonkaen.tmd.go.th/>

รูปที่ 4.4.3-1 เว็บไซต์ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

4.4.4 EARLY WARNING SYSTEM

เว็บไซต์ EARLY WARNING SYSTEM ของกรมทรัพยากรน้ำ เป็นเว็บไซต์ที่แจ้งเตือนสถานการณ์ภัยจากดินโคลนถล่ม เป็นรายหมู่บ้านเพื่อแจ้งเตือนให้ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีการเตือนภัยเป็น 3 ระดับ (1) ฝ้าระวัง (2) เตือนภัย และ (3) อพยพ ดังรูปที่ 4.4.4-1

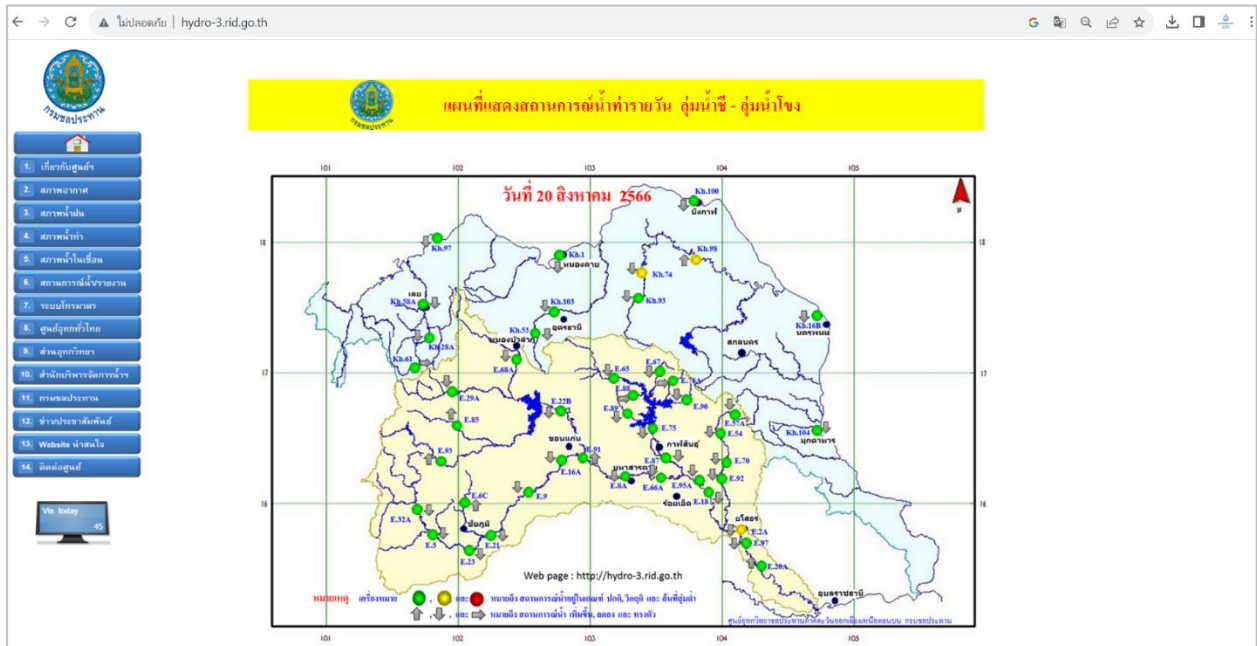

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำ <http://ews.dwr.go.th/ews/index.php>

รูปที่ 4.4.4-1 เว็บไซต์ EARLY WARNING SYSTEM

4.4.5 ระบบโทรมาตร กรมชลประทาน

ระบบโทรมาตรเตือนภัยภาวะน้ำท่วมในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ มีสถานีโทรมาตรของกรมชลประทาน จำนวน 23 สถานี กระจายตัวตามลำน้ำสำคัญในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จะติดตามสถานการณ์น้ำท่าของสถานีดังกล่าวเป็นประจำทุกวัน แสดงดัง รูปที่ 4.4.5-1

ที่มา : กรมชลประทาน <http://hydro-3.rid.go.th/>

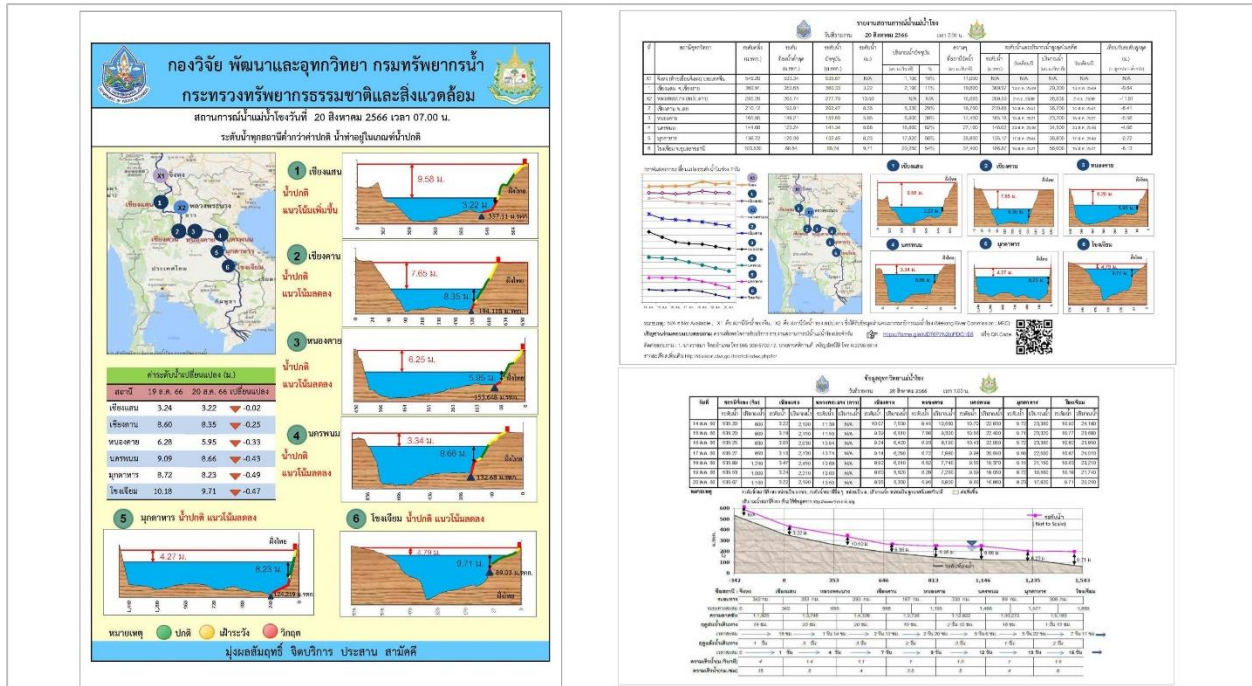
รูปที่ 4.4.5-1 เว็บไซต์ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กรมชลประทาน

4.4.6 ระบบโทรมาตรแม่น้ำโขง กรมทรัพยากรน้ำ

ระบบโทรมาตรแม่น้ำโขง กรมทรัพยากรน้ำ มีสถานีโทรมาตรทั้งหมด จำนวน 6 สถานี ประกอบด้วย 1) สถานีเชียงแสน 2) สถานีเชียงคาน 3) สถานีหนองคาย 4) สถานีนครพนม 5) สถานีมุกดาหาร และ 6) สถานีโขงเจียม จะติดตามสถานการณ์น้ำท่าของสถานีดังกล่าวเป็นประจำทุกวัน ทำให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบสถานการณ์ระดับน้ำของแม่น้ำโขงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว แสดงดัง รูปที่ 4.4.6-1

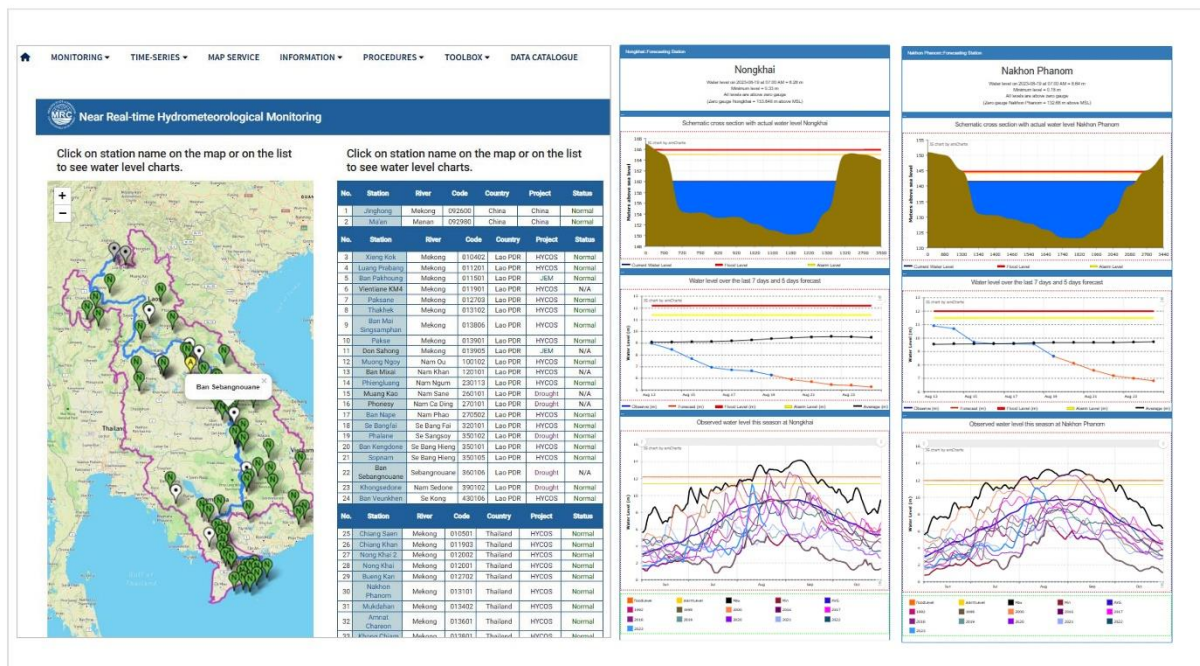
โครงการทบทวนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง)

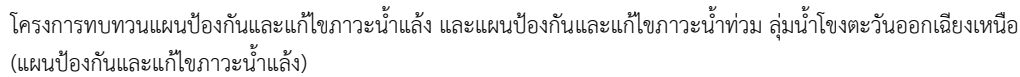

รูปที่ 4.4.6-1 ระบบโทรมาตรแม่น้ำโขง กรมทรัพยากรน้ำ

4.4.7 ระบบโทรมาตรแม่น้ำโขง คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (MRC)

ระบบโทรมาตรแม่น้ำโขง คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (MRC) มีสถานีโทรมาตรกระจายตัวตามลำแม่น้ำโขง โดยระบบโทรมาตรจะติดตามสถานการณ์น้ำท่าเป็นประจำทุกวัน และมีการคาดการณ์สถานการณ์น้ำท่าในแม่น้ำโขง ทำให้ทราบสถานการณ์ระดับน้ำในแม่น้ำโขงได้อย่างต่อเนื่อง แสดงดังรูปที่ 4.4.7-1

ระบบโทรมาตรแม่น้ำโขง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เชื่อน้ำพุง จังหวัดสกลนคร โดยระบบโทรมาตรจะติดตามสถานการณ์น้ำแบบอัตโนมัติตลอด 24 ชม. ทำให้ทราบสถานการณ์ระดับน้ำของเขื่อนน้ำพุงได้อย่างรวดเร็ว แสดงดังรูปที่ 4.4.8-1

4.5 วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่

ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งหรือเกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กำหนดให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมีอำนาจประกาศกำหนดให้เขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดเป็นเขตภาวะน้ำแล้งหรือเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง แล้วแต่กรณี เพื่อควบคุมปริมาณการใช้น้ำของประชาชนในเขตพื้นที่ดังกล่าว

การบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ โดยทั่วไปจะกำหนดเกณฑ์หลักการของการพัฒนาโค้งกฎการปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำ ซึ่งเป็นเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำ (Rule Curve) โดยในช่วงฤดูฝนจะพร่องน้ำจากอ่างเก็บน้ำ ในแต่ละช่วงเวลาที่กำหนดในปริมาณเท่าใด เพื่อให้มีปริมาตรว่างเพียงพอสำหรับรับปริมาณน้ำหลากที่จะไหลเข้าอ่างเก็บน้ำ โดยไม่เกิดการไหลล้นอ่างเก็บน้ำ ซึ่งจะก่อให้เกิดอุทกภัยในบริเวณด้านท้ายอ่างเก็บน้ำ หรือหากเกิดการไหลล้นอ่างเก็บน้ำ ก็ให้เกิดน้อยที่สุด ลักษณะเส้นโค้งของกฎการปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำเส้นนี้เรียกว่า Upper Rule Curve (URC) สำหรับในช่วงฤดูแล้งจะรักษาปริมาณน้ำไว้ในอ่างเก็บน้ำในแต่ละช่วงเวลาที่กำหนดไว้เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดน้ำแห้งอ่างเก็บน้ำ ลักษณะโค้งของกฎการปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำเส้นนี้เรียกว่า Lower Rule Curve (LRC)

1) ระดับควบคุมตอนบน (Upper Rule Curve) คือ ระดับน้ำตอนบนที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานของอ่างเก็บน้ำในแต่ละเดือน จำเป็นต้องรักษาระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำไม่ให้มีระดับน้ำสูงเกินกว่าระดับควบคุมตอนบน ทั้งนี้เพื่อสำรองปริมาณน้ำที่อยู่ระหว่างระดับควบคุมตอนบนกับระดับเก็บกักสูงสุดไว้สำหรับป้องกันน้ำท่วม

2) ระดับควบคุมตอนล่าง (Lower Rule Curve) คือ ระดับน้ำที่ควบคุมต่ำสุดในอ่างเก็บน้ำของแต่ละเดือนที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานไม่ให้ระดับต่ำกว่าระดับควบคุมตอนล่าง ทั้งนี้เพื่อสำรองปริมาณน้ำที่อยู่ระหว่างระดับควบคุมตอนล่างกับระดับเก็บกักต่ำสุดไว้สำหรับการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้งที่มีการขาดแคลนน้ำ

การบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำด้วยโค้งปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำให้เป็นไปตามเกณฑ์การเก็บกักน้ำในอ่าง (Rule Curve) เพื่อไม่ให้เกิดสภาพน้ำล้นอ่างเก็บน้ำ มีข้อพึงระวังที่สำคัญ คือ

1) ในช่วงเวลาที่น้ำในแม่น้ำด้านท้ายเขื่อนมีมาก จะต้องระบายน้ำออกจากเขื่อนให้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น

2) ต้องเก็บกักน้ำให้ได้มากที่สุดในช่วงปลายฤดูฝน

ดังแสดงหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำด้วยโค้งปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ ในตารางที่ 4.5-1 ซึ่งกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ 4 แหล่ง ได้แก่ เขื่อนห้วยหลวง เขื่อนน้ำอูนและหนองหาร ซึ่งอยู่ในความดูแลของกรมชลประทาน และเขื่อนน้ำพุงอยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) โดยการบริหารจัดการน้ำในอ่างฯ ด้วย Rule Curve

ตารางที่ 4.5-1 หลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำด้วยโค้งปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ

เงื่อนไข	สภาพอ่างเก็บน้ำ	เกณฑ์การปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ
1	ระดับน้ำเกินระดับเก็บกักปกติ Normal High Water Level (NHWL)	ปล่อยน้ำผ่านทางระบายน้ำล้น (Spillway)
2	ระดับน้ำสูงกว่า URC ในสภาวะปกติ	ปล่อยน้ำให้กับความต้องการน้ำด้านต่าง ๆ ให้เต็มที่
3	ระดับน้ำสูงกว่า URC และมีแนวโน้มจะเกิดสภาวะน้ำหลาก	ปล่อยน้ำเพิ่มทางท่อระบายน้ำ (Outlet Work) ให้เต็มที่ เพื่อเตรียมรับปริมาณน้ำหลาก
4	ระดับน้ำอยู่ระหว่าง URC และ LRC	ปล่อยน้ำให้กับความต้องการน้ำด้านต่าง ๆ เป็นผลพลอยได้
5	ระดับน้ำต่ำกว่า LRC	ปล่อยน้ำให้กับความต้องการน้ำเท่าที่จำเป็นตามลำดับความสำคัญ
6	ระดับน้ำต่ำลงถึงระดับเก็บกักต่ำสุด Minimum Water Level (MinWL)	ไม่มีการปล่อยน้ำจากอ่างเก็บน้ำ

4.5.2 วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่

ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งหรือเกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 กำหนดให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมีอำนาจประกาศกำหนดให้เขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดเป็นเขตภาวะน้ำแล้งหรือเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง แล้วแต่กรณี เพื่อควบคุมปริมาณการใช้น้ำของประชาชนในเขตพื้นที่ดังกล่าว

1) การกำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง

การกำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 57 กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง โดยในการประกาศต้องมีข้อมูลเพียงพอที่ชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใดของกลุ่มน้ำ ทั้งนี้ เมื่อมีการประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งแล้ว คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณ

ที่เห็นสมควรได้ เช่น กำหนดให้กิจการเกษตรกรรมที่ต้องใช้น้ำมาก ไม่ว่าจะเป็นการปลูกข้าวนาปรัง การปลูกลำไย การประมงหรือการเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อแหล่งน้ำสาธารณะ เป็นกิจการที่ใช้น้ำได้ในปริมาณที่จำกัด เพื่อให้การใช้น้ำในช่วงที่เกิดภาวะน้ำแล้งเป็นไปอย่างประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด โดยต้องทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้งนั้น และเมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง

2) กรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง

การกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 58 กำหนดว่าเป็นกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำหรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค กำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำ รวมทั้งกำหนดมาตรการอื่นใดที่จำเป็นใช้บังคับในพื้นที่เพื่อแก้ไขและบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น ทั้งนี้ ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและให้ผู้ใช้น้ำต้องเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และหากพื้นที่ที่มีประกาศกำหนดให้เป็นเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงได้เคยมีประกาศกำหนดให้เป็นเขตภาวะน้ำแล้งในกรณีปกติตามมาตรา 57 ให้ถือว่าประกาศของนายกรัฐมนตรีกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงมีผลเป็นการยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งตามมาตรา 57 อย่างไรก็ดี ในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศของนายกรัฐมนตรี คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจกำหนดวิธีการใช้น้ำและการแบ่งปันน้ำในพื้นที่ได้เท่าที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ประกาศกำหนดห้ามมิให้ปลูกข้าวนอกฤดูการทำนาปกติ (ขึ้นอยู่กับพื้นที่) หรือห้ามปลูกพืชไร่หรือทำไร่ ประเภทที่ต้องใช้น้ำมาก ห้ามใช้น้ำเพื่อการปศุสัตว์ เว้นแต่เพื่อการดำรงชีพของสัตว์ หรือให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น กิจการโรงแรม ลดการใช้น้ำหรือจำกัดปริมาณการใช้น้ำลงจากการประกอบกิจการตามปกติ หรือจำกัดการให้บริการแก่ผู้พักหรือหยุดประกอบกิจการไว้ชั่วคราว เป็นต้น และเมื่อภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงได้พ้นไปแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง

นอกจากการควบคุมหรือจำกัดปริมาณการใช้น้ำของประชาชนในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งหรือเกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงดังกล่าวแล้ว จำเป็นต้องกำหนดวิธีการบูรณาการควบคุมการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ หรือการกักเก็บน้ำร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ก่อนเกิดภาวะน้ำแล้งด้วย ได้แก่ 1) กรมชลประทาน ควบคุมดูแลการใช้น้ำในเขตพื้นที่ชลประทานเพื่อให้มีการจัดสรรน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ในพื้นที่ 2) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ควบคุมการใช้น้ำหรือกักเก็บน้ำในเขื่อนเพื่อผลิตพลังงาน การระบายน้ำออกจากเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำที่อยู่ในความรับผิดชอบ 3) กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ควบคุมการใช้น้ำหรือกักเก็บน้ำในเขื่อนขนาดเล็กเพื่อผลิตพลังงาน การระบายน้ำออกจากเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำขนาดเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ 4) การประปานครหลวง หรือ 5) การประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดหาน้ำดิบมาเพื่อผลิตเป็นน้ำประปา หรือการจัดสรรน้ำให้แก่ประชาชนในพื้นที่ที่ประสบภาวะน้ำแล้งให้เป็นธรรมและเหมาะสมกับสถานการณ์

4.6 การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง

ในกรณีที่พบว่ามีความเสี่ยงที่จะเกิดการขาดแคลนน้ำในบางลุ่มน้ำสาขาจากเกณฑ์ที่พิจารณาตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้น ในขณะที่บางลุ่มน้ำสาขายังมีน้ำเพียงพอ อาจพิจารณาตั้งสถานีสูบน้ำชั่วคราวเพื่อนำน้ำจากลุ่มน้ำสาขาที่มีน้ำเพียงพอไปช่วยเหลือลุ่มน้ำสาขาที่ขาดแคลนได้ โดยอาจใช้ระยะสูบน้ำร่วมกับท่อส่งชั่วคราวหรือใช้การสูบน้ำใต้อกธรทุก เช่น ของกรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ หรือกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ให้องค์กรที่มีแหล่งน้ำในความรับผิดชอบ ทั้งแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดินมีหน้าที่สำรวจและรายงานปริมาณน้ำ ปริมาณน้ำใช้การของตนเอง เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การหาแหล่งน้ำทดแทน เบื้องต้นให้พิจารณาจากแหล่งน้ำในท้องถิ่นก่อน เพื่อให้การขนส่งน้ำมีต้นทุนที่น้อยที่สุด โดยให้อปท. ในพื้นที่เป็นผู้สำรวจแหล่งน้ำในความรับผิดชอบของตนเอง และขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนไปยังพื้นที่ซึ่งเกิดความขาดแคลนหรือเกิดภาวะน้ำแล้ง หากเกินศักยภาพของ อปท. ให้เป็นหน้าที่ของอำเภอ จังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3) หากแหล่งน้ำต้นทุนท้องถิ่นไม่เพียงพอให้หาแหล่งน้ำจากท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียงพื้นที่ขาดแคลนน้ำหรือแหล่งน้ำอื่น ๆ ในลุ่มน้ำสาขาเดียวกันก่อน เพื่อความประหยัดในการขนส่งน้ำ

4) แหล่งน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทานหรือการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ให้บริหารจัดการน้ำตามเกณฑ์บริหารจัดการเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำตาม Rule Curve เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงด้านน้ำแล้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเตรียมเครื่องสูบน้ำ รถขนน้ำ ตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ ให้พร้อมเพื่อรับสถานการณ์การขาดแคลนที่อาจจะเกิดขึ้น

6) ศักยภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำ แหล่งน้ำที่ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงาน สำหรับแหล่งน้ำที่สามารถเป็นแหล่งเก็บกักน้ำในช่วงปลายฤดูฝน เพื่อเป็นน้ำต้นทุนสำหรับใช้ในกิจกรรมต่างๆ ช่วงฤดูแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ โครงการขนาดใหญ่ มีความจุเก็บกักมากกว่า 100 ล้าน ลบ.ม. ขึ้นไป โครงการขนาดกลาง มีความจุเก็บกักตั้งแต่ 2 ถึง 100 ล้าน ลบ.ม. และโครงการขนาดเล็ก มีความจุเก็บกักน้อยกว่า 2 ล้าน ลบ.ม. ดังนี้

- โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ จำนวน 4 โครงการ ได้แก่
 - อ่างเก็บน้ำห้วยหลวง มีความจุอ่างเก็บน้ำ 135.57 ล้าน ลบ.ม.
 - อ่างเก็บน้ำน้ำอูน มีความจุอ่างเก็บน้ำ 520 ล้าน ลบ.ม.
 - อ่างเก็บน้ำน้ำพุง มีความจุอ่างเก็บน้ำ 165.48 ล้าน ลบ.ม.
 - หนองหาร มีความจุ 266.92 ล้าน ลบ.ม.

มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บกักน้ำทำการเกษตร อุปโภค-บริโภค เพื่อป้องกันอุทกภัย โดยเป็นพื้นที่ชลประทานประมาณ 401,895 ไร่

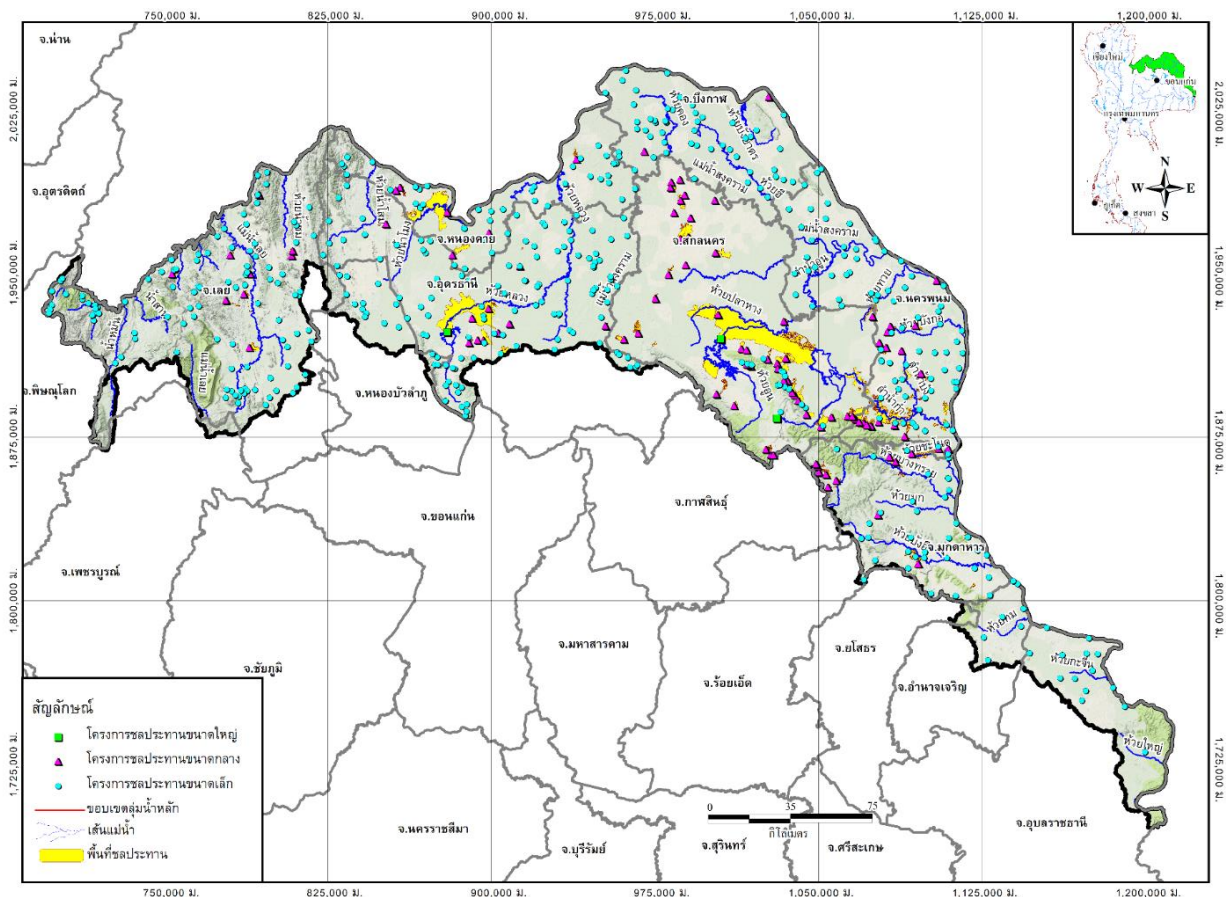
- โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง 139 โครงการ
มีความจุอ่างเก็บน้ำ 399 ล้าน ลบ.ม. มีพื้นที่ชลประทานรวมทั้งสิ้น 762,443 ไร่
- โครงการขนาดเล็กซึ่งเป็นโครงการประเภทอ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ หนอง บึง สระน้ำ บ่อน้ำตื้น บ่อน้ำบาดาล และอื่น ๆ รวม 1,681 โครงการ ความจุเก็บกักรวม 296 ล้าน ลบ.ม. และมีพื้นที่รับประโยชน์รวมกันทั้งสิ้นเท่ากับ 786,771 ไร่

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบัน แสดงได้ดังตารางที่ 4.6-1 และแสดงตำแหน่งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในรูปที่ 4.6-1

ตารางที่ 4.6-1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ	จำนวนโครงการ	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)
โครงการขนาดใหญ่	4	1,088	297,862
โครงการขนาดกลาง	139	399	762,443
โครงการขนาดเล็ก	1,681	296	786,771

รูปที่ 4.6-1 ตำแหน่งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

4.7 การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง

เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งขึ้นในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ลุ่มน้ำแล้ว ให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่และภารกิจในการดำเนินการ ดังนี้

(1) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เนื่องด้วยมีภารกิจโดยตรงในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย (ภัยแล้ง) ประกอบกับมีกำลังคนในพื้นที่ในการช่วยจัดหาแหล่งน้ำทดแทน รวมถึงดำเนินการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้งโดยยานพาหนะของหน่วยงานมายังพื้นที่ดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ภายใต้แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 และแผนอื่นที่เกี่ยวข้องภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

โดยประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าพนักงานจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยหลักในพื้นที่และทราบข้อมูลในเขตพื้นที่ที่ประสบภาวะน้ำแล้งที่อยู่ภายใต้การปกครองของตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำ การขนส่งน้ำ การจ่ายแจกน้ำร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และอาจประสานขอความร่วมมือจากกรมทางหลวงและกรมทางหลวงชนบทในการใช้เส้นทางสัญจรสำหรับแจกจ่ายน้ำให้แก่ผู้เดือดร้อนในพื้นที่ด้วย

(3) การประปานครหลวง และ (4) การประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นหน่วยงานต้องบูรณาการประสานความร่วมมือระหว่างกันกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกิจการประปาชุมชน ในการจัดหาแหล่งน้ำทดแทนและขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง เนื่องจากในภาวะน้ำแล้ง น้ำที่เตรียมจัดหาสำหรับให้ประชาชนอุปโภคบริโภคนั้น ถ้าหากนำมาจากแหล่งน้ำดิบก็อาจใช้อุปโภคบริโภคทันทีไม่ได้ ต้องมีการทำให้น้ำดิบกลายเป็นน้ำที่ใช้อุปโภคบริโภคได้เสียก่อน ซึ่งการประปานครหลวงหรือการประปาส่วนภูมิภาค สามารถดำเนินการดังกล่าวได้เนื่องจากมีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อมสำหรับการดำเนินการผ่านระบบประปาเข้าไปยังเขตพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำแล้ง รวมถึงมีความชำนาญในการสูบน้ำซึ่งเป็นการกิจหลักของการประปานครหลวงหรือการประปาส่วนภูมิภาค

(5) กรมชลประทาน เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของลุ่มน้ำให้เพียงพอ และจัดสรรน้ำให้กับผู้ใช้น้ำทุกประเภท เพื่อให้ผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ จึงมีหน้าที่และอำนาจจัดหาแหล่งน้ำทดแทนและดำเนินการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง ทั้งนี้ ภายในขอบเขตหน้าที่และอำนาจของตนตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน

(6) กรมทรัพยากรน้ำ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะในการจัดทำนโยบายและแผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ บริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟู รวมทั้งควบคุม ดูแล กำกับ ประสาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำที่เป็นเอกภาพและยั่งยืน จึงมีหน้าที่และอำนาจจัดหาแหล่งน้ำทดแทนและดำเนินการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้งด้วย ในภายในพื้นที่นอกเขตชลประทานและที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ทั้งนี้ ภายในขอบเขตหน้าที่และอำนาจของตนตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

(7) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะในการจัดทำนโยบายและแผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล สำรวจ บริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟู รวมทั้งควบคุม ดูแล กำกับ ประสาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลที่เป็นเอกภาพและยั่งยืน จึงมีหน้าที่และอำนาจจัดหาแหล่งน้ำทดแทนใต้ผิวดินและดำเนินการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนดังกล่าวมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้งด้วย ทั้งนี้ ภายในขอบเขตหน้าที่และอำนาจของตนตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำแล้งเพื่อให้ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนจึงใช้แนวทางปฏิบัติของโครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ที่กำหนดไว้ในที่นี้คือ “ศูนย์ประสานการปฏิบัติ (ที่ทำการปกครองจังหวัด)” ทั้งก่อนเกิดภาวะน้ำแล้ง ระหว่างเกิดภาวะน้ำแล้ง และหลังเกิดภาวะน้ำแล้ง โดยมี 3 ส่วน ตาม **รูปที่ 4.4-1** ทำหน้าที่ดังนี้

1) ศูนย์ประสานการปฏิบัติ มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ด้านกฎหมาย ธุรกิจและกำลังพล ทั้งนี้ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้ประสานงานด้านกิจการต่างประเทศ

2) ส่วนปฏิบัติการ มีหน้าที่ปฏิบัติการลดอันตรายที่เกิดขึ้นโดยเร็ว โดยรักษาชีวิตและปกป้องทรัพย์สิน เข้าควบคุมสถานการณ์ พื้นฟูสู่สภาวะปกติ ดับเพลิง ค้นหาและกู้ภัย สารเคมีและวัตถุอันตราย บริการการแพทย์ และสาธารณสุข คมนาคม รักษาความสงบเรียบร้อย ประสานทรัพยากร และทางทหาร

3) ส่วนสนับสนุน มีหน้าที่ดังนี้

(1) ตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนในทุก ๆ ด้านที่จำเป็น เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉิน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่ ด้านการสื่อสารโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ การพลังงาน การเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม การสาธารณสุข โภค การโยธาธิการและการคมนาคม การฟื้นฟูเศรษฐกิจ สังคมและชุมชน

(2) ตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนในด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และการรับบริจาค

บทที่ 5

กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งแบบบูรณาการ

5.1 กลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

5.1.1 การจัดตั้งองค์กร

(1) จัดตั้ง “ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ” ที่เป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการ “มวลน้ำ” เพื่อป้องกันหรือลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

(2) กำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงานของ “ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ” ทำหน้าที่บูรณาการข้อมูลและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง พิจารณากลับกรองในการยกระดับสถานการณ์ และทำหน้าที่สนับสนุน ในการแก้ไขปัญหา ตั้งแต่การป้องกัน เตรียมความพร้อมรับมือ โดยมีคณะทำงานเป็นหน่วยปฏิบัติงานสนับสนุนข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ กลับกรองและกำหนดมาตรการหรือนโยบายในการแก้ไขปัญหาภาวะน้ำแล้ง

(3) กำหนดแนวทางการทำงานอย่างเป็นระบบ บูรณาการการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และหน่วยงานด้านสาธารณสุขให้มีความสอดคล้องส่งเสริมกัน ทั้งในเรื่องการสั่งการ และอำนวยการภาวะน้ำแล้งระดับต่าง ๆ จนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย

(4) จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหภาวะน้ำแล้ง โดยการติดตามเฝ้าระวัง วิเคราะห์ สถานการณ์น้ำและชี้เป้าพื้นที่เสี่ยงภัยภาวะน้ำแล้ง และกำหนดมาตรการเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง

5.1.2 การอำนวยการ

เป็นแผนบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ ให้ดำเนินการสอดคล้องเชื่อมโยงกันในทุกมิติ ทั้งมิติของพื้นที่ลุ่มน้ำ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนกระทั่งปลายน้ำ และมิติของหน่วยงานในการดำเนินการตามภารกิจ ตั้งแต่หน่วยงานที่รับผิดชอบ ดูแลด้านการพยากรณ์ คาดการณ์ สถานการณ์น้ำ การบริหารจัดการ ติดตามเฝ้าระวัง ดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขเมื่อเกิดเหตุการณ์ หรือภัย รวมถึงมิติของการเชื่อมโยงการดำเนินงานตั้งแต่องค์กรระดับนโยบายสู่องค์กรระดับปฏิบัติจนกระทั่งถึง ผู้รับประโยชน์ คือ ประชาชน

ดังนั้น ในการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งให้สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ มีปัจจัยที่มีความสำคัญหลายปัจจัย อาทิ

- (1) ข้อมูลที่ใช้เป็นฐานในการขับเคลื่อนแผน
- (2) ความชัดเจนของแผน และความเชื่อมโยงกับแผนทุกระดับที่มีความเกี่ยวข้อง
- (3) ความเข้าใจในแผน และเป้าหมาย รวมทั้งเข้าใจบทบาทของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานร่วม หน่วยงานตนเอง และระบุผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อม
- (4) โครงสร้างในการสั่งการมีความชัดเจนในแต่ละสถานการณ์
- (5) การสื่อสารที่ครอบคลุม ทัวถึง ทันเหตุการณ์

- (6) มีการประเมินและทบทวนผลการดำเนินการตามแผน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง
- (7) หน่วยงานให้ความสำคัญกับแผนและการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

5.1.3 การปฏิบัติการ

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดโครงสร้างของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตั้งแต่ระดับ ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ และได้จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2564-2570 ของทุกจังหวัดแล้ว ซึ่งมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและครอบคลุมกับการเกิดภัยพิบัติทั้งหมด ในการปฏิบัติการตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง จึงใช้แนวทางการปฏิบัติการ ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ. 2564-2570 เป็นหลักในการปฏิบัติการ

5.2 โครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบ

การบริหารจัดการน้ำในภาวะน้ำแล้งนั้น จำเป็นต้องกำหนดองค์กรหรือผู้รับผิดชอบเพื่อทำหน้าที่ในส่วนต่าง ๆ เอาไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์น้ำและลดความสับสนในการทำงาน โดยการกำหนดโครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบคณะทำงาน ให้เชื่อมโยงสอดคล้องกันระหว่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 และแผนป้องกันบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 ทั้งในระดับนโยบาย ระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ และระดับปฏิบัติการ ดังนี้

5.2.1 ระดับนโยบาย

(1) คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มีหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ เพื่อบูรณาการการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งระหว่างลุ่มน้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561

(2) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) มีหน้าที่กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2550 ในปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยอาศัยแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 ในการรับมือกับสาธารณภัยทุกประเภท

5.2.2 ระดับบัญชาการ

(1) ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ ทำหน้าที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ที่ระบุว่า “ในกรณีเกิดปัญหาวิกฤติน้ำจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนสัตว์ หรือพืช หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐอย่างรุนแรง ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ โดยนายกรัฐมนตรีเป็น ผู้บัญชาการ อำนวยการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราว จนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป ทั้งนี้ ให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้ง

และสนับสนุนการปฏิบัติงาน” ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ภาวะวิกฤติน้ำหรือคาดว่าจะเกิดวิกฤติ (ระดับ 3) โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

- 1) ควบคุม สั่งการ บัญชาการ และอำนวยการแก้ไขวิกฤติน้ำเป็นการชั่วคราวจนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป
- 2) ออกคำสั่งเพื่อป้องกันแก้ไข ควบคุม ระวัง หรือบรรเทาผลร้ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึง และประกาศคำสั่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาโดยมิชักช้า
- 3) บัญชาการร่วมกับกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) ในกรณีที่ เป็นสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำหรือวิกฤติน้ำ

(2) กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ หน้าที่และอำนาจซึ่งอยู่ในเกณฑ์วิกฤติน้ำรุนแรงหรือคาดการณ์ว่าจะรุนแรง (ระดับ 3) ในการอำนวยการ บริหารจัดการ รวบรวม บูรณาการ เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำ ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม ควบคุม กำกับ ดูแลสถานการณ์น้ำ รวมถึงประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการน้ำทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ เพื่อประกาศแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำต่อกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) และสร้างการรับรู้ให้แก่สาธารณชน โดยอำนวยการและบูรณาการร่วมกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) เพื่อพิจารณาระดับความรุนแรงสถานการณ์ภาวะวิกฤติน้ำ และออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

(3) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) กระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนวยการ ควบคุม กำกับ ดูแล และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ รับผิดชอบ บังคับบัญชา อำนวยการ วินิจฉัยสั่งการ ควบคุมและประสานความร่วมมือในการบริหารจัดการสาธารณภัยตามความรุนแรง ระดับ 3 และ ระดับ 4

5.2.3 ระดับอำนวยการ

- (1) คณะกรรมการลุ่มน้ำ หน้าที่และอำนาจ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 ดังนี้
 - 1) มาตรา 35 (2) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม เสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ
 - 2) มาตรา 62 เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นแล้ว ให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในการนี้ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือ

เตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไข ภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งบำรุงรักษา สิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เป็นไป ตามแผนดังกล่าว กรณีที่ หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไป ตามแผน ป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณา หาแนวทางแก้ไขต่อไป

- 3) มาตรา 63 ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้ เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

(2) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายและจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งบูรณาการข้อมูลสารสนเทศ แผนงาน โครงการ งบประมาณ บริหารจัดการ การติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

- 1) เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อเสนอแนะนโยบาย และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และประสานให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ
- 2) จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำและกรอบงบประมาณของประเทศแบบ บูรณาการ และเสนอแนะแนวทางการวางแผนเพื่อการบริหารทรัพยากรน้ำต่อ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- 3) ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และมาตรการที่ได้กำหนดไว้
- 4) ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- 5) ดำเนินการให้มีศูนย์เฉพาะกิจชั่วคราวในกรณีจำเป็นฉุกเฉิน เพื่อแก้ไขปัญหาในภาวะวิกฤตน้ำ
- 6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของสำนักงานหรือตามที่ นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

- (3) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่

ดังนี้

- 1) ภาวะปกติ ประสานงาน และบูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของสรรพกำลัง เครื่องมืออุปกรณ์ แผนปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสาธารณภัยทั้งระบบ
- 2) ภาวะใกล้เกิดภัย เตรียมการเผชิญเหตุ การติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ รวมถึง วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัย พร้อมทั้งรายงาน และเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือ

นายกรัฐมนตรีตามแต่ระดับการจัดการสาธารณสุข เพื่อตัดสินใจในการรับมือกับสาธารณสุข
ภัยที่จะเกิดขึ้น โดยเรียกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการประกอบกำลังเริ่มปฏิบัติการ

- 3) ภาวะเกิดภัย อำนาจการและบูรณาการประสานการปฏิบัติ ในกรณีการจัดการสาธารณสุข
ภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) และขนาดกลาง (ระดับ 2) โดยและให้ กอปภ.ก. รับผิดชอบใน
การอำนาจการ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนกองอำนาจการป้องกันและบรรเทา
สาธารณสุขแต่ละระดับ รวมถึงติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์ประเมิน
สถานการณ์ รายงานสถานการณ์ และแจ้งเตือน พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นต่อผู้
บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ เพื่อตัดสินใจยกระดับในกรณีการ
จัดการสาธารณสุขขนาดใหญ่ (ระดับ 3) และนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่ง
นายกรัฐมนตรีมอบหมายในกรณีการจัดการสาธารณสุขร้ายแรงยิ่ง (ระดับ 4)

5.2.4 ระดับปฏิบัติการ

(1) ศูนย์อำนาจการน้ำแห่งชาติ สทช. มีอำนาจหน้าที่ ตามข้อ 13 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ
สำนักงานทรัพยากรน้ำ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2562 ดังนี้

- 1) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ และคาดการณ์ข้อมูลอากาศ รวมทั้งพยากรณ์สถานการณ์น้ำ
เพื่อสนับสนุนการวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
- 2) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบคลังข้อมูลบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กำหนด
มาตรฐานข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ และเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ
ทรัพยากรน้ำ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่าง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุน การบริหารทรัพยากรน้ำและการตัดสินใจของ กนช.
และคณะกรรมการลุ่มน้ำ
- 3) เป็นศูนย์อำนาจการข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน
และเตือนภัยสถานการณ์น้ำ
- 4) ติดตามและจัดทำรายงานสถานการณ์น้ำของประเทศ
- 5) ดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงาน
- 6) จัดทำผังน้ำ และฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิสารสนเทศผังน้ำ
- 7) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังน้ำแก่หน่วยงาน
ของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 8) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลภูมิสารสนเทศทรัพยากรน้ำ เพื่อใช้ในการสื่อสาร
การนำเสนอข้อมูล และสนับสนุนการบริหารทรัพยากรน้ำ
- 9) ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และออกแบบการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนแหล่งน้ำ ทะเบียนผู้ใช้
ประเภทต่าง ๆ และทะเบียนองค์กรผู้ใช้น้ำ

- 10) ศึกษาวิจัย และพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำเพื่อให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ ดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานและข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำเดียวกัน

ทั้งนี้ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติต้องปฏิบัติงานร่วมกับคลังข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการข้อมูลติดตามประเมินวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์คาดการณ์สถานการณ์น้ำทั้งในภาวะปกติ และในภาวะวิกฤติเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของอำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจตั้งแต่ก่อนเกิดภัยจนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลายทั้งนี้หน่วยงานภายใต้ สททช. สนับสนุนเสริมการปฏิบัติงาน

(2) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ท้องถิ่น และ กทม.) กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบอำนวยการควบคุมสนับสนุนและประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ และประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกขั้นตอนตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(3) หน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจพร้อมจัดเจ้าหน้าที่ประจำ เพื่อสนับสนุนการทำงานของกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจเมื่อเกิดภาวะวิกฤติน้ำหรือมีการร้องขอ

5.2.5 ระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ

การดำเนินงานในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ เห็นควรให้แต่งตั้ง “ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขับเคลื่อนแผนการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง โดยมีองค์ประกอบ หน้าที่ และอำนาจ ดังนี้

องค์ประกอบ

ประธานกรรมการลุ่มน้ำ	ผู้อำนวยการ
ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำ	รองผู้อำนวยการ
ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำ	กรรมการ
ส่วนราชการในพื้นที่ลุ่มน้ำ	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	กรรมการและเลขานุการหลัก
ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต	กรรมการและเลขานุการร่วม
ส่วนราชการในพื้นที่ลุ่มน้ำ	กรรมการและเลขานุการร่วม

หน้าที่และอำนาจ

(1) บูรณาการ เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวิเคราะห์แนวโน้มภาวะน้ำแล้งที่อาจก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบ

(2) บริหารจัดการ บูรณาการ กำหนดมาตรการ จัดทำแผนปฏิบัติการ และเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อบริหารจัดการน้ำ

(3) บริหารจัดการและบูรณาการร่วมกับกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

(4) พิจารณาเสนอการกำหนดระดับความรุนแรงสถานการณ์ภาวะน้ำแล้งต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือกองอำนาจการน้ำแห่งชาติเพื่อพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจ

(5) ออกหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้อข้อมูลหรือเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

(6) แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็นอย่างน้อยต้องมีคณะทำงานด้านบริหารจัดการน้ำ ด้านการให้ความช่วยเหลือและด้านสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์

(7) บูรณาการ ติดตามการดำเนินงาน ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งเสนอแนวทางการทบทวนแผนดังกล่าวต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(8) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ กองอำนาจการน้ำแห่งชาติ หรือรองนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

5.3 แนวทางการขับเคลื่อนแบบบูรณาการ

5.3.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณภัยด้านน้ำ

ในอดีตการจัดการสาธารณภัยด้านน้ำอาศัยกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหา น้ำแล้ง ซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องของการลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นหลัก ต่อมาภายหลังมีการจัดตั้ง สทนช. ขึ้นมา ทำหน้าที่บริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติมีความเป็นเอกภาพ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนป้องกัน แนวทางมาตรการในป้องกันและแก้ไขเป็นการล่วงหน้า โดยอาศัยข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งเป็นส่วนเสริมให้กับ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นสาธารณภัยด้านน้ำ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการรับมือกับน้ำแล้ง ตั้งแต่การป้องกัน การเตรียมความพร้อม การรับมือ และการเยียวยา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะเกิดเหตุที่จะใช้ควบคุม กำกับ แก้ไข การบริหารจัดการ “มวลน้ำ” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการร่วมกันระหว่าง สทนช. และ กระทรวงมหาดไทย ในภาวะน้ำแล้งนั้น ควรเริ่มตั้งแต่กระบวนการกำหนดนโยบาย จัดทำแผน กิจกรรม งบประมาณ แนวทางมาตรการในขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การแก้ไขปัญหา น้ำแล้ง ตลอดจนกระบวนการพัฒนาเครื่องมือกลไกต่างๆ การจัดการองค์ความรู้ด้านทรัพยากรน้ำ การบูรณาการข้อมูล การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในกระบวนการแก้ไขปัญหา น้ำแล้ง และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ เทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหา ให้ทันต่อสถานการณ์น้ำ และเกิดการบูรณาการรับมือ การป้องกัน บรรเทา ปัญหาน้ำแล้ง อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นระบบ นอกจากนโยบายที่ได้กำหนดสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวมแล้วจำเป็นต้องมี

การเปลี่ยนนโยบายไปสู่การปฏิบัติสำหรับการบริหารจัดการน้ำแล้งของประเทศไทยนั้นโดยเฉพาะในภาวะน้ำแล้งปกติ ภาวะน้ำแล้งรุนแรง และภาวะน้ำแล้งวิกฤติ จำเป็นต้องมีศูนย์กลางการบัญชาการหรือศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะกิจเพื่อรับภาวะเหตุฉุกเฉินระดับต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ลุ่มน้ำ รวมทั้งต้องมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบช่วยการตัดสินใจให้กับผู้บัญชาการสถานการณ์หรือผู้อำนวยการสถานการณ์ และในมิติของผู้บัญชาการหรือผู้อำนวยการ ที่เป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในปฏิบัติการ ประกอบด้วยการใช้เงื่อนไขใดในการตัดสินใจต่อสถานการณ์น้ำระหว่างเงื่อนไขด้านความพร้อม กำลังความสามารถ และความรุนแรงของสถานการณ์

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงหลักสากลการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ที่เริ่มต้นจากการป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation) การเตรียมความพร้อม (Preparedness) การเผชิญเหตุบรรเทาทุกข์ (Response and Relief) และฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้าง (Rehabilitation and Reconstruction) แล้ว สทช. สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการรับมือกับสาธารณภัยจากภาวะน้ำแล้งได้ทุกขั้นตอน ภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ.2561 ดังแสดงในรูปที่ 5.3.1-1 และ ตารางที่ 5.3.1-1

ที่มา : แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570

รูปที่ 5.3.1-1 การจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ตารางที่ 5.3.1-1 หน้าที่และอำนาจตามกฎหมายที่สามารถบูรณาการร่วมกันได้เพื่อลดความเสี่ยงจาก
ภาวะน้ำแล้ง

	พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 “มวล น้ำ”	พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 “มวลชน”
1. ป้องกันและ ลดผลกระทบ	- บริหารจัดการและจัดสรรน้ำตามเกณฑ์การบริหารอย่างเหมาะสม ในภาวะปกติ (หมวด 4) - จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม/ภาวะน้ำแล้ง จัดทำแผนจัดการความเสี่ยงภัยจากน้ำ พร้อมมาตรการ (ม.57, ม.64) - ประกาศผังน้ำ ทางน้ำหลาก แหล่งน้ำ ฯลฯ (ม.56) บูรณาการข้อมูลสารสนเทศด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยพัฒนาระบบคาดการณ์เตือนภัยที่แม่นยำ (ม.23) - จัดทำเกณฑ์เฝ้าระวังสถานการณ์น้ำ ณ สถานีควบคุม ตามหลักวิชาการ	- จัดทำแผนปฏิบัติการ แผนเผชิญเหตุ และฝึกซ้อมแผน - เตรียมสรรพกำลัง เครื่องมือ อุปกรณ์ สำหรับการรับมือ ฯลฯ - หลักเกณฑ์/แนวทาง/มาตรการช่วยเหลือผู้ประสบภัย - ประสานงาน บูรณาการข้อมูลสถานการณ์น้ำ
2. เตรียม ความพร้อม	- กำหนดเขตภาวะน้ำแล้งล่วงหน้า (ม.57) แผนเตรียมกรณีน้ำท่วมฉุกเฉิน (ม.64) - ติดตาม เฝ้าระวัง วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ ประเมินพื้นที่เสี่ยงวิกฤติน้ำระดับความรุนแรง และผลกระทบ (impacts) ที่อาจจะเกิดขึ้น - แจ้งเตือนประชาชน และหน่วยปฏิบัติเพื่อรับมือและเตรียมความพร้อมโดยประสานไปยังศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจในพื้นที่เสี่ยง	- จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจในพื้นที่เสี่ยงประสานการปฏิบัติเพื่อรับมือกับภัย - เตรียมการเผชิญเหตุ รับมือ อพยพ ฯลฯ - ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์อย่างใกล้ชิด
3. รับมือ	- ประกาศเขตภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง (ม.58) และมาตรการ (ม.60) - ผันน้ำข้ามลุ่มเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง (ม.59) ภาวะน้ำท่วม (ม.65) - เจ้าหน้าที่ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ (ม.24) และพนักงานเจ้าหน้าที่ (ม.66) มีอำนาจในการแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำ ภาวะน้ำท่วม ภาวะน้ำแล้ง ได้ - ปัญหาการและอำนวยการแก้ไขปัญหาจนกว่าปัญหาวิกฤติน้ำจะผ่านพ้นไป (ม.24)	- ปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570
4. ฟื้นฟู เยียวยา	- ชดเชยเยียวยา (ม.60, ม.66, ม.67) - รวบรวมข้อมูลความเสียหาย พื้นที่วิกฤติน้ำ วางแผนการป้องกันและแก้ไขระยะยาว	- ช่วยเหลือเยียวยาผู้ประสบภัย ชุมชน สาธารณูปโภค ฯลฯ ที่ได้รับผลกระทบให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ตามหลักเกณฑ์

5.3.2 ระดับการจัดการภาวะน้ำแล้ง

การจัดการภาวะน้ำแล้งได้แก่ ภาวะน้ำแล้งปกติ ภาวะน้ำแล้งรุนแรง และภาวะน้ำแล้งวิกฤติ ควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับระดับการจัดการสาธารณสุข ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 ที่มีการแบ่งสาธารณสุขออกเป็น 4 ระดับ ซึ่งที่ผ่านมาการพิจารณากระดับสาธารณสุขจะคำนึงถึงขนาดพื้นที่ประสบภัย จำนวนประชากรที่ได้รับความเดือดร้อน หรือความสามารถในการรับมือเผชิญเหตุด้วยทรัพยากรที่แต่ละพื้นที่มีอยู่เป็นหลัก ส่วนการจัดการภาวะน้ำแล้งหรือสาธารณสุขด้านทรัพยากรน้ำนั้น มีปัจจัยสาเหตุมาจากสภาวะอากาศเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันระบบข้อมูลตรวจวัด ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีคาดการณ์สถานการณ์น้ำความก้าวหน้าไปมาก สามารถประเมินแนวโน้มของภาวะน้ำแล้งได้แม่นยำกว่าในอดีต และแจ้งเตือนหน่วยปฏิบัติได้ดี ทั้งนี้การกำหนดระดับสถานการณ์ภัยเพื่อการบริหารจัดการควรคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

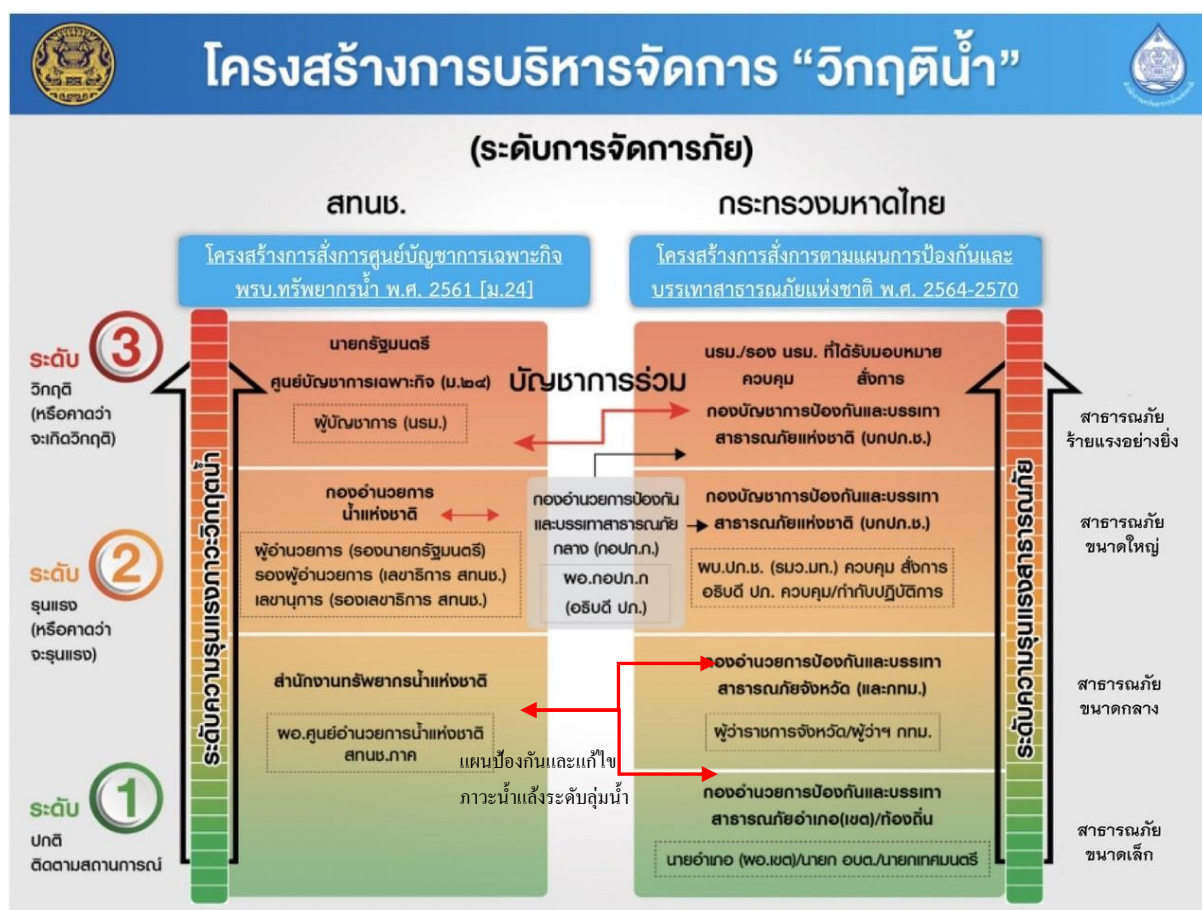
- (1) สภาพอากาศ เป็นการประเมินจากการคาดการณ์สภาพอากาศในระยะสั้น กลาง ยาว และนาน รวมถึงสภาพอากาศปัจจุบัน เพื่อพิจารณาถึงปรากฏการณ์หรือสภาวะที่ส่งผลให้มีแนวโน้มผิดปกติ
- (2) สถานการณ์น้ำในปัจจุบัน เป็นการประเมินสถานการณ์น้ำท่า ระดับน้ำ ปริมาณน้ำไหลผ่าน และคุณภาพน้ำ จากสถานีหลัก รวมถึงปริมาณน้ำในเขื่อน ที่มีแนวโน้มเกิดอุทกภัย ภัยแล้ง และปัญหาคุณภาพน้ำ ซึ่งในอนาคตจะมีการกำหนด “สถานีอุทกวิทยาหลักแห่งชาติ” เพื่อเป็นจุดเฝ้าระวังสำคัญ
- (3) ความซับซ้อนของสถานการณ์ ประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และการให้ความช่วยเหลือ การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่ให้ความช่วยเหลือ
- (4) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในพื้นที่ เป็นการประเมินความรุนแรงของสถานการณ์ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อทรัพย์สิน ชีวิตอยู่ในระดับรุนแรง ศักยภาพในการรับมือ
- (5) ดุลยพินิจของผู้บัญชาการ พิจารณาผลจากทุกปัจจัยดังกล่าวข้างต้น มาประเมินพิจารณาตัดสินใจ

ดังนั้น เพื่อเป็นการจัดโครงสร้างการสั่งการบัญชาการ และอำนวยความสะดวกระหว่าง สทช. และกระทรวงมหาดไทย จึงแบ่งระดับสถานการณ์ในกรณีของภาวะน้ำแล้งได้เป็น 3 ระดับ ให้สอดคล้องกัน

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติงานในเขตลุ่มน้ำของทั้งสองส่วนจำเป็นต้องบูรณาการเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ในกรณีสาธารณสุขด้านน้ำ แบ่งได้ 3 ระดับ โดยระดับที่ 1 ภาวะน้ำแล้ง และระดับที่ 2 ภาวะน้ำแล้งรุนแรง ตามเกณฑ์ที่กำหนด ให้ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ภายใต้ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ มีหน้าที่ติดตาม วิเคราะห์ และจัดทำรายงานสถานการณ์น้ำของประเทศ เพื่อเฝ้าระวังป้องกัน และเตือนภัยสถานการณ์น้ำ โดยอำนวยการและบูรณาการร่วมกับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ภายใต้ กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ (บกปภ.ช.) และมีคณะทำงานช่วย สนับสนุนในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ แต่ในกรณีที่ความรุนแรงนั้นถูกยกระดับเป็นระดับที่ 3 ตามเกณฑ์ที่กำหนด กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ จะถูกยกระดับพิจารณาเสนอจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ” โดยมีนายกรัฐมนตรี

เป็นผู้บัญชาการ เหตุการณ์ภาวะวิกฤติน้ำอย่างใกล้ชิด เพื่อแก้ไขปัญหาจนกว่าเหตุการณ์จะกลับเข้าสู่สภาวะปกติ

โดย สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและคณะทำงาน จะเป็นผู้วิเคราะห์สถานการณ์ รายงานกองอำนวยการน้ำแห่งชาติแล้วแจ้งเตือนไปยัง กอปภ.ก. และหน่วยปฏิบัติอื่น ๆ เพื่อรับทราบข้อวิเคราะห์คาดการณ์ พื้นที่เป้าหมายในการปฏิบัติการ รวมทั้งแนวโน้มความรุนแรงเป็นการล่วงหน้า ดังนั้น การยกระดับ 3 ระดับของ สทช. จะมีลักษณะเป็น “เชิงรุค” กล่าวคือจะยกระดับภัยก่อนกระทรวงมหาดไทยหากคาดว่าจะเกิดสถานการณ์ จากนั้นจะประสานงาน อำนวยการร่วม และบัญชาการร่วมกันจนกว่าจะพ้นวิกฤติ แสดงดังรูปที่ 5.3.2-1

ที่มา: ปรับปรุงจากข้อมูลของศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

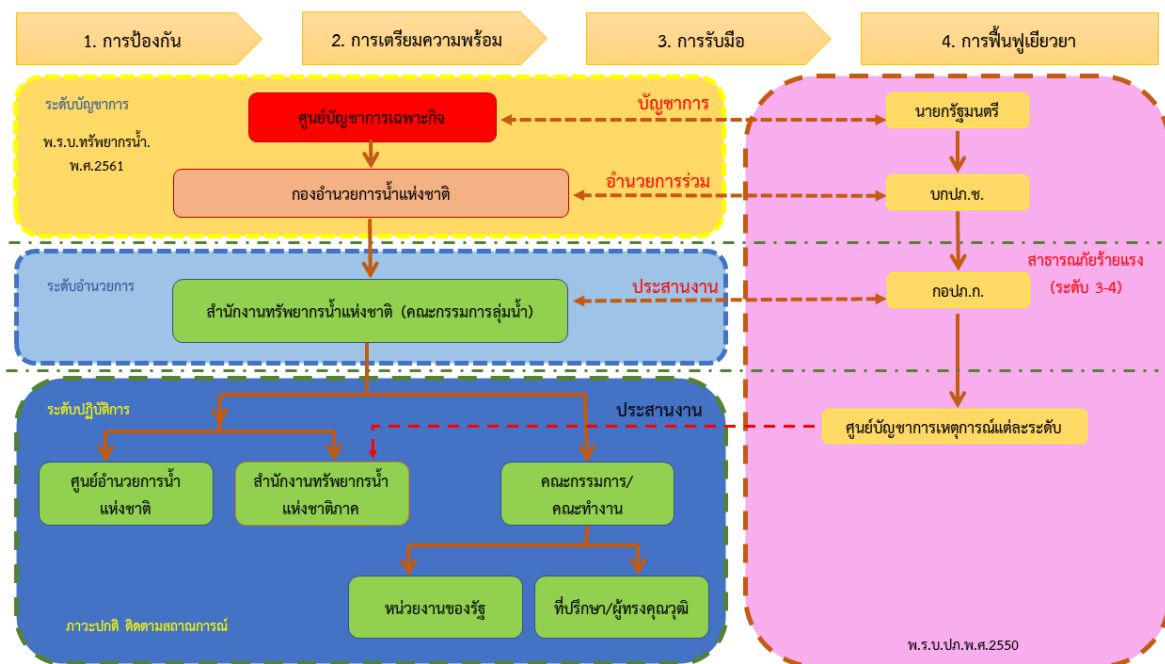
รูปที่ 5.3.2-1 การเปรียบเทียบระดับการจัดการสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ ระหว่าง สทช. และกระทรวงมหาดไทย

5.3.3 ความเชื่อมโยงและการประสานการปฏิบัติ

ในกรณีของสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ ความเชื่อมโยงระหว่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ที่ได้มีการจัดองค์กรหรือส่วนงานต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบทั้งในระดับนโยบาย ระดับบัญชาการ ระดับอำนวยการ และระดับปฏิบัติการ ตามระดับภัยต่าง ๆ โดยในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน สาธารณภัยอยู่ในระดับ 1-2 และในกรณีที่สาธารณภัยร้ายแรงอยู่ในระดับ

3-4 โดยความเชื่อมโยงจะแสดงอยู่ในรูปที่ 5.3.3-1 ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการประสานการปฏิบัติ
ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งได้ ทั้งนี้การประสานการปฏิบัติยังคงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน
และเอกชนด้วยเพื่อความสมบูรณ์ครบถ้วน

ที่มา: คณะที่ปรึกษา

รูปที่ 5.3.3-1 ความเชื่อมโยงและการประสานงานเพื่อจัดการสาธารณภัยด้านทรัพยากรน้ำ

บทที่ 6

การรายงานผล

ปฏิทินการบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้ง (1 พ.ย. – 30 เม.ย. ของทุกปี) ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้

- 1) การเตรียมการและการสร้างการรับรู้ ประกอบด้วย
 - (1) รวบรวมข้อมูลด้านปริมาณน้ำต้นทุน และความต้องการใช้น้ำจากทุกภาคส่วน
 - (2) จัดทำแผนการจัดสรรน้ำ ดำเนินการในช่วงสัปดาห์ที่ 3 ของเดือนตุลาคม
 - (3) การวิเคราะห์สมดุลน้ำรายตำบลและการคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงภัย ที่จะขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค และพื้นที่เสี่ยงจะขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร โดยจะดำเนินการในช่วงกลางเดือนตุลาคม – ต้นเดือนพฤศจิกายน คาดว่าจะประกาศแผนการจัดสรรน้ำและมาตรการให้การช่วยเหลือในวันที่ 1 พฤศจิกายน และหลังจากประกาศแผนแล้วจะประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ต่อไป
- 2) ติดตามและประเมินสถานการณ์ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งและการให้ความช่วยเหลือ จะดำเนินการตลอดช่วงฤดูแล้ง
- 3) การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดฤดูกาล สทนช. จะสรุปผลการดำเนินการทั้งปัญหาและถอดบทเรียนต่างๆ จากการดำเนินการเพื่อนำเสนอตามลำดับต่อไป

เพื่อให้การรายงานผลการบริหารจัดการฤดูแล้งมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ สอดคล้องกับแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งในบทที่ 4 และกลไกการขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งแบบบูรณาการในบทที่ 5 โดยกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับปฏิทินการบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้ง โดยให้ดำเนินการดังนี้

- 1) ให้สทนช.3 ขับเคลื่อน “ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ” ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการ “มวลน้ำ” ของลุ่มน้ำฯ โดยจัดตั้งกลุ่มไลน์ (LINE) และให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตาม **ตารางที่ 4.1-1** หรือตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำมอบหมาย เข้าร่วมกลุ่มไลน์ (LINE) ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำฯ เพื่อรายงานสถานการณ์หรือข้อมูลที่หน่วยงานรับผิดชอบ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนและบูรณาการข้อมูลระหว่างกัน
- 2) รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานของ “ศูนย์บริหารสถานการณ์น้ำลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ” ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำทราบเป็นระยะ

บทที่ 7

การติดตามประเมินผล

เพื่อให้การบริหารจัดการฤดูแล้งในปีถัดไปมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและกระบวนการบริหารจัดการน้ำดำเนินไปอย่างเป็นระบบ เมื่อสิ้นสุดปฏิทินการบริหารจัดการน้ำฤดูแล้ง (1 พ.ย. -30 เม.ย. ของทุกปี) โดยให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามตารางที่ 4.1-1 หรือหน่วยงานที่คณะกรรมการลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือมอบหมาย ส่งผลการดำเนินการบริหารจัดการน้ำฤดูแล้งของหน่วยงานให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 3 (สทช.3) ทำการรวบรวมผลการดำเนินงานในช่วงฤดูแล้งที่ผ่านมา และสรุปผลการบริหารจัดการน้ำที่เกิดขึ้นของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนข้อเสนอแนะปรับปรุงแนวทางการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในครั้งถัดไป ทั้งนี้การติดตามประเมินผลอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- 1) ชื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ
- 2) มาตรการที่หน่วยงานที่รับผิดชอบ
- 3) ผลการดำเนินงาน
- 4) ปัญหาอุปสรรค
- 5) ข้อเสนอแนะหรือแนวทางปรับปรุงแก้ไข
- 6) รูปภาพผลการดำเนินงาน

โดยให้ สทช. 3 ดำเนินการกำหนดแบบฟอร์มของเอกสาร ชนิดของเอกสาร และช่องทางการส่งเอกสาร

(2) ให้องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกับ สทช.3 ถอดบทเรียนการบริหารจัดการฤดูแล้งที่ผ่านมา โดยผ่านการระดมความคิดจากหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อเสนอแนะปรับปรุงในการดำเนินการให้ดียิ่งขึ้นในครั้งถัดไป

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ก-1 ข้อมูลประชากร เศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รายการข้อมูล	หน่วย	จังหวัดในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ						
		เพชรบูรณ์	เลย	กาฬสินธุ์	นครพนม	บึงกาฬ	มุกดาหาร	สกลนคร
1. การปกครอง								
หมู่บ้าน		7	691	1	1,036	555	519	1,487
ตำบล		5	82	4	95	53	53	124
อำเภอ		2	14	4	12	8	7	18
จังหวัด		1	1	1	1	1	1	1
2. สภาพทั่วไป								
2.1 โครงสร้างครัวเรือนและประชากร								
ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือน	1,256	185,364	185	222,196	135,358	114,589	379,076
ประชากร	คน	4,165	526,899	566	713,026	431,256	353,954	1,171,732
ชาย	คน	2,102	264,706	285	355,971	216,606	177,166	583,767
หญิง	คน	2,064	262,193	281	357,055	214,650	176,789	587,965
2.2 แหล่งน้ำ								
มีน้ำประปาใช้	หมู่บ้าน	7	687	1	1,021	541	505	1,438
ครัวเรือนที่ใช้น้ำประปาตลอดปี	ครัวเรือน	844	108,393	89	137,930	73,282	68,373	208,946
มีน้ำสะอาดดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี	ครัวเรือน	910	112,113	116	141,308	78,718	74,148	224,446
มีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี	ครัวเรือน	876	110,622	115	139,833	77,035	73,778	221,245
น้ำเพื่อการเกษตร :								
1) เพียงพอตลอดปี	หมู่บ้าน	2	504	0	487	295	248	654
2) เพียงพอเฉพาะฤดูฝน	หมู่บ้าน	4	121	0	509	224	251	778
3) ไม่เพียงพอ	หมู่บ้าน	0	59	0	15	12	11	33
4) ไม่มีแหล่งน้ำสำหรับเพาะปลูก	หมู่บ้าน	1	5	0	10	7	5	15
2.3 โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน								
โรงเรียนประถมศึกษา	แห่ง	2	376	1	416	298	337	1,010
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	แห่ง	1	180	0	143	105	195	482
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	แห่ง	1	116	0	50	40	109	106
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน	แห่ง	2	259	1	735	196	341	818
2.4 ไฟฟ้า								
ครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้	ครัวเรือน	884	111,058	116	141,525	78,391	73,056	223,181
ครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน	ครัวเรือน	2	23	0	457	123	34	673
2.5 การคมนาคมและการสื่อสาร								
ถนนสายหลักในหมู่บ้านใช้การได้ดีทั้งปี	หมู่บ้าน	5	472	1	747	304	347	1,021
มีรถรับจ้างวิ่งจากหมู่บ้านไปอำเภอ/ชุมชน	หมู่บ้าน	1	120	1	442	149	311	959
ครัวเรือนที่มีโทรศัพท์เคลื่อนที่	ครัวเรือน	923	103,014	113	138,372	76,107	73,048	218,075
ครัวเรือนที่มีอินเทอร์เน็ต	ครัวเรือน	194	36,863	13	37,106	22,723	43,974	61,352

ภาคผนวก ก-1 ข้อมูลประชากร เศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

รายการข้อมูล	หน่วย	จังหวัดในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ						
		เพชรบูรณ์	เลย	กาฬสินธุ์	นครพนม	บึงกาฬ	มุกดาหาร	สกลนคร
3. เศรษฐกิจ								
3.1 การมีที่ทำกิน								
มีที่ดินทำกินของตนเองและไม่ต้องเช่า	ครัวเรือน	621	84,845	104	133,035	63,890	63,431	198,722
ครัวเรือนที่รัฐจัดสรรที่ดินให้	ครัวเรือน	48	33,579	8	18,409	11,619	27,493	79,277
ในหมู่บ้าน/ชุมชน มีพื้นที่รวมทั้งหมด	ไร่	33,605	995,631	1,751	2,327,511	943,440	1,217,897	2,981,023
3.2 การดำเนินการทางการเกษตร								
ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพการเกษตร	แห่ง	834	81,071	114	133,827	64,226	68,110	205,118
ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเพาะปลูก	แห่ง	746	51,046	107	107,742	45,425	53,171	157,242
3.3 การทำนา								
มีพื้นที่ทำนาทั้งหมด	ไร่	3,699	200,173	1,310	1,175,997	437,942	582,951	2,205,409
ครัวเรือนที่ทำนา	ครัวเรือน	352	35,386	109	107,318	43,834	60,924	181,707
ครัวเรือนมีรายได้จากการทำนา โดยเฉลี่ย	บาทต่อปี	26,181	48,834	72,688	39,481	51,985	58,285	46,607
3.4 การทำไร่								
พื้นที่ทำไร่ทั้งหมด	ไร่	13,165	336,711	293	63,924	59,184	230,045	304,188
ครัวเรือนที่ทำไร่	ครัวเรือน	648	32,236	52	10,083	8,271	22,938	39,066
3.5 การทำสวนผลไม้								
มีพื้นที่ทำสวนผลไม้ ทั้งหมด	ไร่	471	43,844	4	2,079	1,731	1,099	11,672
ครัวเรือนที่ทำสวนผลไม้	ครัวเรือน	74	7,409	4	1,304	252	566	2,644
3.6 การทำสวนผัก								
มีพื้นที่ทำสวนผัก ทั้งหมด	ไร่	156	7,065	3	6,446	2,137	2,378	35,119
ครัวเรือนที่ทำสวนผัก	ครัวเรือน	63	1,856	10	4,083	1,597	1,953	12,146
3.7 การทำเกษตรถั่วเหลือง								
มีพื้นที่ทำการเกษตรถั่วเหลือง ทั้งหมด	ไร่	67	1,656	5	3,477	1,413	1,428	12,141
ครัวเรือนที่ทำการเกษตรถั่วเหลือง	ครัวเรือน	17	629	6	1,936	580	653	6,481
3.8 การเลี้ยงสัตว์เพื่อขาย	ครัวเรือน	3	3,694	23	17,902	3,862	13,667	51,198
3.9 การประมง	ครัวเรือน	1	195	0	2,330	882	545	2,167
3.10 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	ครัวเรือน	7	556	1	886	777	536	2,856
3.11 สภาพแรงงานและการจ้างงาน								
คนอายุ 15-59 ปี ประกอบอาชีพและมีรายได้	คน	1,722	173,125	205	245,805	132,594	104,190	360,262
ครัวเรือนที่มีคนประกอบอาชีพรับจ้าง	ครัวเรือน	36	13,787	30	10,525	12,238	7,458	44,544
3.12 ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน	ครัวเรือน	3	205	14	3,160	937	1,523	5,099
3.13 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน	แห่ง	0	6	423	34	8	6	85,060

ภาคผนวก ก-1 ข้อมูลประชากร เศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

รายการข้อมูล	หน่วย	จังหวัดในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ					รวมกลุ่มน้ำ
		หนองคาย	หนองบัวลำภู	อำนาจเจริญ	อุดรธานี	อุบลราชธานี	
3. เศรษฐกิจ							
3.1 การมีที่ทำกิน							
มีที่ดินทำกินของตนเองและไม่ต้องเช่า	ครัวเรือน	67,491	17,762	11,339	136,782	35,934	813,956
ครัวเรือนที่รัฐจัดสรรที่ดินให้	ครัวเรือน	16,729	1,897	798	54,860	10,416	255,133
ในหมู่บ้าน/ชุมชน มีพื้นที่รวมทั้งหมด	ไร่	830,548	226,978	204,737	3,455,384	553,618	13,772,122
3.2 การดำเนินการทางการเกษตร							
ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพการเกษตร	แห่ง	66,798	17,441	11,749	144,610	36,401	830,299
ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเพาะปลูก	แห่ง	50,146	12,791	5,580	111,908	25,777	621,682
3.3 การทำนา							
มีพื้นที่ทำนาทั้งหมด	ไร่	644,275	177,432	129,693	1,633,588	554,263	7,746,731
ครัวเรือนที่ทำนา	ครัวเรือน	54,231	16,639	10,171	124,846	33,751	669,269
ครัวเรือนมีรายได้จากการทำนา โดยเฉลี่ย	บาทต่อปี	53,962	58,330	76,095	55,155	62,872	54,206
3.4 การทำไร่							
พื้นที่ทำไร่ทั้งหมด	ไร่	110,228	144,706	64,479	322,635	76,336	1,725,893
ครัวเรือนที่ทำไร่	ครัวเรือน	11,591	12,045	7,375	27,344	5,671	177,320
3.5 การทำสวนผลไม้							
มีพื้นที่ทำสวนผลไม้ ทั้งหมด	ไร่	2,931	4,317	3,772	9,662	349	81,931
ครัวเรือนที่ทำสวนผลไม้	ครัวเรือน	1,133	524	628	1,721	121	16,380
3.6 การทำสวนผัก							
มีพื้นที่ทำสวนผัก ทั้งหมด	ไร่	5,759	1,304	2,290	9,360	1,135	73,152
ครัวเรือนที่ทำสวนผัก	ครัวเรือน	2,151	705	598	3,883	1,348	30,393
3.7 การทำเกษตรถั่วเหลือง							
มีพื้นที่ทำการเกษตรถั่วเหลือง ทั้งหมด	ไร่	4,151	5,699	302	2,830	753	33,922
ครัวเรือนที่ทำการเกษตรถั่วเหลือง	ครัวเรือน	1,474	1,191	196	2,228	295	15,686
3.8 การเลี้ยงสัตว์เพื่อขาย	ครัวเรือน	6,194	962	4,989	63,536	10,559	176,591
3.9 การประมง	ครัวเรือน	1,552	229	216	1,731	1,259	11,107
3.10 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	ครัวเรือน	1,572	782	57	1,866	169	10,066
3.11 สภาพแรงงานและการจ้างงาน							
คนอายุ 15-59 ปี ประกอบอาชีพและมีรายได้	คน	135,607	43,378	19,248	312,333	48,532	1,577,001
ครัวเรือนที่มีคนประกอบอาชีพรับจ้าง	ครัวเรือน	17,101	3,123	1,416	43,706	4,264	158,229
3.12 ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน	ครัวเรือน	963	134	44	1,858	307	14,247
3.13 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน	แห่ง	22	3	1	54	2	85,619

ภาคผนวก ก-1 ข้อมูลประชากร เศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

รายการข้อมูล	หน่วย	จังหวัดในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ						
		เพชรบูรณ์	เลย	กาฬสินธุ์	นครพนม	บึงกาฬ	มุกดาหาร	สกลนคร
4. ความรู้และการศึกษา								
4.1 จบการศึกษาแล้ว และไม่ได้เรียนต่อ								
จบภาคบังคับ	คน	1,426	61,013	175	228,779	65,445	63,864	172,360
จบชั้น ม.ปลาย/เทียบเท่า	คน	770	20,546	42	40,417	15,818	20,897	34,675
จบอนุปริญญา/เทียบเท่า	คน	268	10,966	11	23,699	4,818	11,928	15,726
จบปริญญาตรี/เทียบเท่า	คน	190	5,529	12	10,198	4,893	8,076	11,306
สูงกว่าปริญญาตรี	คน	3	833	1	2,683	300	1,319	1,878
5. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม								
5.1 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด	ไร่	19,452	608,323	1,247	1,360,197	588,842	723,998	1,982,423
5.2 มีแหล่งน้ำผิวดิน	หมู่บ้าน	3	259	1	481	281	266	691
5.3 มีแหล่งน้ำผิวดิน	แห่ง	4	462	1	1,123	579	594	1,621
1) คุณภาพเหมาะสมดี	แห่ง	3	232	0	838	394	373	999
2) คุณภาพเหมาะสมพอใช้	แห่ง	1	169	1	262	163	155	527
3) คุณภาพไม่เหมาะสม	แห่ง	0	61	0	23	22	66	96

ภาคผนวก ก-1 ข้อมูลประชากร เศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

รายการข้อมูล	หน่วย	จังหวัดในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ					รวมลุ่มน้ำ
		หนองคาย	หนองบัวลำภู	อำนาจเจริญ	อุดรธานี	อุบลราชธานี	
4. ความรู้และการศึกษา							
4.1 จบการศึกษาแล้ว และไม่ได้เรียนต่อ							
จบภาคบังคับ	คน	84,425	20,381	11,896	169,037	18,640	897,442
จบชั้น ม.ปลาย/เทียบเท่า	คน	14,161	11,133	2,619	37,383	5,642	204,102
จบอนุปริญญา/เทียบเท่า	คน	5,525	6,416	595	14,128	2,019	96,099
จบปริญญาตรี/เทียบเท่า	คน	4,329	2,576	787	9,976	1,560	59,432
สูงกว่าปริญญาตรี	คน	436	729	61	1,305	119	9,666
5. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม							
5.1 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด	ไร่	511,115	125,621	101,847	1,530,817	319,266	7,873,148
5.2 มีแหล่งน้ำผิวดิน	หมู่บ้าน	379	108	57	436	78	3,039
5.3 มีแหล่งน้ำผิวดิน	แห่ง	829	196	116	837	142	6,505
1) คุณภาพเหมาะสมดี	แห่ง	544	149	55	428	66	4,081
2) คุณภาพเหมาะสมพอใช้	แห่ง	254	41	49	333	64	2,018
3) คุณภาพไม่เหมาะสม	แห่ง	31	7	11	76	11	406

ภาคผนวก ก-2 แสดงพื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาลของกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รหัส/ชื่อผู้นำหลัก/สาขา	หน่วย	พื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาล														ไม่มีข้อมูล (ตร.กม.)	
		TDS < 500 ส่วนต่อล้านส่วน					TDS 500-1,500 ส่วนต่อล้านส่วน					TDS >1,500 ส่วนต่อล้านส่วน					
		<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.	รวม	<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.	รวม	<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.		รวม
03 กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	ตร.กม.	16,419.11	20,051.32	3,662.55	2,184.43	42,317.41	611.88	1,099.25	129.71	539.04	2,379.88	538.76	1,439.57	177.26	28.57	2,184.16	280.52
	ล้านไร่	10,262	12,532	2,289	1,365	26,448	0.382	0.687	0.081	0.337	1.487	0.337	0.900	0.111	0.018	1.365	0.175
	ตร.กม.	668.21	10.04			678.25											1.95
	ล้านไร่	0.418	0.006			0.424											0.001
	ตร.กม.	504.64	114.59			619.23		0.24			0.24		1.76			1.76	
0301 แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	ล้านไร่	0.315	0.072			0.387		0.000			0.43		0.001			0.001	
	ตร.กม.	671.50	194.04	0.84		866.38		0.43			0.43						
	ล้านไร่	0.420	0.121	0.001		0.541		0.000			0.000						
	ตร.กม.	439.21	350.56	17.47	0.45	807.70	5.46	2.85	0.37		8.68		0.02			0.02	1.32
	ล้านไร่	0.275	0.219	0.011	0.000	0.505	0.003	0.002	0.000		0.005		0.000			0.000	0.001
0302 น้ำผืน	ตร.กม.	857.96	197.03	208.22	47.27	1,310.47			1.84	4.38	6.22						
	ล้านไร่	0.536	0.123	0.130	0.030	0.819			0.001	0.003	0.004						
	ตร.กม.	38.64	429.59	540.82	2.38	1,011.43		6.61	9.49		16.10						
	ล้านไร่	0.024	0.268	0.338	0.001	0.632		0.004	0.006		0.010						
	ตร.กม.	422.44	487.11	555.90	136.38	1,601.83	0.33		5.45	3.89	9.68						
0303 แม่น้ำเลตอนล่างส่วนที่ 2	ล้านไร่	0.264	0.304	0.347	0.085	1.001	0.000		0.003	0.002	0.006						
	ตร.กม.	694.57	648.19	392.34	0.58	1,735.68	0.29				0.29						3.21
	ล้านไร่	0.434	0.405	0.245	0.000	1.085	0.000				0.000						0.002
	ตร.กม.	832.13	190.96	18.67	23.48	1,065.24											
	ล้านไร่	0.520	0.119	0.012	0.015	0.666											
0304 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	ตร.กม.	46.86	45.91	30.28	47.64	170.68		0.00			0.00						1.53
	ล้านไร่	0.029	0.029	0.019	0.030	0.107		0.000			0.000						0.001
	ตร.กม.	1,038.89	1,005.63	234.09	128.70	2,407.31		126.37			126.37		152.06			152.06	
	ล้านไร่	0.649	0.629	0.146	0.080	1.505		0.079			0.079		0.095			0.095	
	ตร.กม.	17.25	209.84	25.98	74.71	327.78		51.49		1.68	53.17		64.83			64.83	3.03
0305 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	ล้านไร่	0.011	0.131	0.016	0.047	0.205		0.032		0.001	0.033		0.041			0.041	0.002

ภาคผนวก ก-2 แสดงพื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาลของกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ(ต่อ)

รหัส/ชื่อกลุ่มน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	พื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาล															ไม่มี ข้อมูล (ตร.กม.)
		TDS < 500 ส่วนต่อล้านส่วน					TDS 500-1,500 ส่วนต่อล้านส่วน					TDS >1,500 ส่วนต่อล้านส่วน					
		<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.	รวม	<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.	รวม	<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.	รวม	
0313 น้ำสวย	ตรกม.	131.83	558.93	18.16	89.19	798.12	141.27	95.78	4.43	29.74	271.22	18.03	228.94	1.44	0.98	249.39	
	ล้านไร่	0.082	0.349	0.011	0.056	0.499	0.088	0.060	0.003	0.019	0.170	0.011	0.143	0.001	0.001	0.156	
0314 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	ตรกม.		6.75		0.96	7.71											0.80
	ล้านไร่		0.004		0.001	0.005											0.000
0315 ห้วยหลวงส่วนที่ 1	ตรกม.	1,073.28	495.38	24.21	56.78	1,649.65	174.98	95.64	20.77	9.20	300.59	158.65	105.39	89.37	7.47	360.88	18.06
	ล้านไร่	0.671	0.310	0.015	0.035	1.031	0.109	0.060	0.013	0.006	0.188	0.099	0.066	0.056	0.005	0.226	0.011
0316 ห้วยดาน	ตรกม.	282.27	231.57	6.21	60.61	580.66	0.41	28.61	0.20		29.21	44.75	12.73	15.75		73.23	
	ล้านไร่	0.176	0.145	0.004	0.038	0.363	0.000	0.018	0.000		0.018	0.028	0.008	0.010		0.046	
0317 ห้วยหลวงส่วนที่ 2	ตรกม.	327.35	645.43	28.83	50.17	1,051.78	39.03		0.26		39.29	13.52	25.52	2.94		41.99	
	ล้านไร่	0.205	0.403	0.018	0.031	0.657	0.024		0.000		0.025	0.008	0.016	0.002		0.026	
0318 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	ตรกม.	849.71	1,268.17	85.63	120.05	2,323.56	0.01	22.07		4.63	26.71		24.09		5.24	29.33	8.63
	ล้านไร่	0.531	0.793	0.054	0.075	1.452	0.000	0.014		0.003	0.017		0.015		0.003	0.018	0.005
0319 แม่น้ำสงครามตอนบน	ตรกม.	1,250.95	1,142.68	139.25	122.65	2,655.53	96.24	157.31	25.02	8.00	286.57	132.47	185.58	37.17	5.71	360.94	
	ล้านไร่	0.782	0.714	0.087	0.077	1.660	0.060	0.098	0.016	0.005	0.179	0.083	0.116	0.023	0.004	0.226	
0320 ห้วยคอง	ตรกม.	207.74	373.97	72.85	15.12	669.68	13.28		9.83	10.55	33.66						
	ล้านไร่	0.130	0.234	0.046	0.009	0.419	0.008		0.006	0.007	0.021						
0321 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 1	ตรกม.	352.77	948.58	33.56	47.86	1,382.77	87.69	113.00	13.80		214.50	79.27	131.24			210.51	
	ล้านไร่	0.220	0.593	0.021	0.030	0.864	0.055	0.071	0.009		0.134	0.050	0.082			0.132	
0322 ห้วยอี	ตรกม.	177.98	445.43	58.03		681.43		30.05	19.10		49.15		9.80			9.80	
	ล้านไร่	0.111	0.278	0.036		0.426		0.019	0.012		0.031		0.006			0.006	
0323 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 2	ตรกม.		97.08	0.83		97.91		4.63			4.63		6.03			6.03	
	ล้านไร่		0.061	0.001		0.061		0.003			0.003		0.004			0.004	
0324 ห้วยน้ำยม	ตรกม.	319.20	684.30	164.29	156.86	1,324.65	36.00	110.91	4.29		151.20	70.45	175.47	3.38		249.31	
	ล้านไร่	0.200	0.428	0.103	0.098	0.828	0.022	0.069	0.003		0.095	0.044	0.110	0.002		0.156	

ภาคผนวก ก-2 แสดงพื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาลของกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ(ต่อ)

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	พื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาล														ไม่มี ข้อมูล (ตร.กม.)
		TDS < 500 ส่วนต่อล้านส่วน					TDS 500-1,500 ส่วนต่อล้านส่วน					TDS >1,500 ส่วนต่อล้านส่วน				
		<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.	รวม	<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.	รวม	<2 ลบ.ม./ชม.	2-10 ลบ.ม./ชม.	10-20 ลบ.ม./ชม.	>20 ลบ.ม./ชม.	
0325 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 3	ตร.กม.		188.52	20.98	2.59	212.08		17.76				17.76		34.73		34.73
	ลำน้ำไร่		0.118	0.013	0.002	0.133		0.011				0.011		0.022		0.022
0326 ห้วยน้ำอูน	ตร.กม.	856.15	1,690.79	363.61	226.88	3,137.44	16.90	85.37	4.86	2.83	109.95	19.45	197.66		217.12	94.36
	ลำน้ำไร่	0.535	1.057	0.227	0.142	1.961	0.011	0.053	0.003	0.002	0.069	0.012	0.124		0.136	0.059
0327 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 4	ตร.กม.	53.91	793.81	10.11	34.55	892.39		5.86				5.86		7.54	7.54	21.57
	ลำน้ำไร่	0.034	0.496	0.006	0.022	0.558		0.004			0.004		0.005		0.005	0.013
0328 ห้วยทวย	ตร.กม.		471.64	123.93	177.95	773.52		28.73	2.74		31.47					1.75
	ลำน้ำไร่		0.295	0.077	0.111	0.483		0.018	0.002		0.020					0.001
0329 แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	ตร.กม.	93.74	692.14	54.97	109.26	950.11		29.26	7.25	86.75	123.26		32.12	18.54		4.45
	ลำน้ำไร่	0.059	0.433	0.034	0.068	0.594		0.018	0.005	0.054	0.077		0.020	0.012		0.003
0330 น้ำพุง	ตร.กม.	774.98	489.81	69.48	103.48	1,437.75		54.36		2.98	57.34	2.16	40.86	2.41	45.43	111.34
	ลำน้ำไร่	0.484	0.306	0.043	0.065	0.899		0.034		0.002	0.036	0.001	0.026		0.028	0.070
0331 ห้วยน้ำก่ำ	ตร.กม.	173.27	839.42	189.85	299.80	1,502.34		26.73		340.18	366.91			8.66	6.75	15.41
	ลำน้ำไร่	0.108	0.525	0.119	0.187	0.939		0.017		0.213	0.229			0.005	0.004	0.010
0332 แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	ตร.กม.	140.04	243.85	39.57		423.46				34.23	34.23					2.91
	ลำน้ำไร่	0.088	0.152	0.025		0.265				0.021	0.021					0.002
0333 ห้วยบางทราย	ตร.กม.	1,079.42	273.76	46.72		1,399.90										
	ลำน้ำไร่	0.675	0.171	0.029		0.875										
0334 ห้วยมุก	ตร.กม.	315.60	457.77	20.83	1.48	795.68										1.32
	ลำน้ำไร่	0.197	0.286	0.013	0.001	0.497										0.001
0335 ห้วยบังอี	ตร.กม.	811.85	691.58	12.84	11.89	1,528.15										
	ลำน้ำไร่	0.507	0.432	0.008	0.007	0.955										
0336 แม่น้ำโขงตอนล่าง	ตร.กม.	914.74	2,436.50	53.21	34.70	3,439.15		5.20			5.20		3.20		3.20	4.30
	ลำน้ำไร่	0.572	1.523	0.033	0.022	2.149		0.003			0.003		0.002		0.002	0.003

ภาคผนวก ก-3 พื้นที่กลุ่มชุดดินในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

ลุ่มน้ำสาขา	หน่วย	หน่วยชุดดิน																			
		4	5	6	7	15	16	17	18	20	22	24	25	27	28	29	31	33	35	36	37
03 ลุ่มน้ำโขงตะวันออก	ตร.กม.	836.19	509.29	926.67	535.90	679.73	370.37	745.51	2,631.23	14.71	3,378.35	120.40	920.18	0.51	63.48	667.56	413.75	696.93	2,180.12	408.85	94.22
	ล้านไร่	0.523	0.318	0.579	0.335	0.425	0.231	0.466	1.645	0.009	2.111	0.075	0.575	0.000	0.040	0.417	0.259	0.436	1.363	0.256	0.059
	ตร.กม.		1.91						1.64		4.68					12.87			20.87		
	ล้านไร่		0.001						0.001		0.003					0.008			0.013		
0302 น้ำหมื่น	ตร.กม.		3.05		1.38				2.00		15.20					89.81	0.35	1.18	57.09		
	ล้านไร่		0.002		0.001				0.001		0.009					0.056	0.000	0.001	0.036		
	ตร.กม.		4.72			0.05	0.03		8.65		8.11					27.70	1.08		139.45		
	ล้านไร่		0.003			0.000	0.000		0.005		0.005					0.017	0.001		0.087		
0304 แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	ตร.กม.		23.52			17.50	8.85		14.08		2.27					1.51	28.05	0.44	4.97	2.66	
	ล้านไร่		0.015			0.011	0.006		0.009		0.001					0.001	0.018	0.000	0.003	0.002	
	ตร.กม.		35.02			35.48	1.77		11.16		15.92					61.16	49.46	22.80	56.74		
	ล้านไร่		0.022			0.022	0.001		0.007		0.010					0.038	0.031	0.014	0.035		
0306 ห้วยน้ำป่วน	ตร.กม.		68.68	14.46		26.05	15.22		11.39		19.37				37.51	193.86	94.48	1.49	11.86	12.68	
	ล้านไร่		0.043	0.009		0.016	0.010		0.007		0.012				0.023	0.121	0.059	0.001	0.007	0.008	
	ตร.กม.		62.53			33.10	2.48		34.04		14.82					72.70	123.50	26.26	32.24		
	ล้านไร่		0.039			0.021	0.002		0.021		0.009					0.045	0.077	0.016	0.020		
0308 แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	ตร.กม.		43.39		2.75	1.91			23.40		21.75			0.51	8.46	14.62	55.52	20.42	27.48		
	ล้านไร่		0.027		0.002	0.001			0.015		0.014			0.000	0.005	0.009	0.035	0.013	0.017		
	ตร.กม.		86.90		16.06				50.57		2.60				3.10	130.54	31.73	14.05	5.45		
	ล้านไร่		0.054		0.010				0.032		0.002				0.002	0.082	0.020	0.009	0.003		
0310 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	ตร.กม.	4.05	0.80		18.42	9.51			0.43		5.00		2.17					6.99	2.71		
	ล้านไร่	0.003	0.000		0.012	0.006			0.000		0.003		0.001					0.004	0.002		
	ตร.กม.	81.09	33.49		143.35	0.23	60.81	18.78	200.16		134.83		9.50		14.41	42.92	24.05	1.78	248.78	4.63	1.35
	ล้านไร่	0.051	0.021		0.090	0.000	0.038	0.012	0.125		0.084		0.006		0.009	0.027	0.015	0.001	0.155	0.003	0.001
0312 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	ตร.กม.	1.41	24.40					0.00	48.44		13.68		27.34					3.94		1.50	
	ล้านไร่	0.001	0.015					0.000	0.030		0.009		0.017					0.002		0.001	

ภาคผนวก ก-3 พื้นที่กลุ่มชุดดินในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ลุ่มน้ำสาขา	หน่วย	หน่วยชุดดิน																			
		4	5	6	7	15	16	17	18	20	22	24	25	27	28	29	31	33	35	36	37
0313 น้ำสาย	ตร.กม.	64.34	45.93			5.17	13.86	6.31	136.70		24.64		64.84					36.73	1283	4.61	
	ล้านไร่	0.040	0.029			0.003	0.009	0.004	0.085		0.015		0.041					0.023	0.008	0.003	
0314 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	ตร.กม.								0.18		0.01							1.90			
	ล้านไร่								0.000		0.000							0.001			
0315 ห้วยหลวงส่วนที่ 1	ตร.กม.				16.55			26.94	557.41		64.06		32.40						430.68	13.99	
	ล้านไร่				0.010			0.017	0.348		0.040		0.020						0.269	0.009	
0316 ห้วยตาน	ตร.กม.				9.34			8.01	114.18		150.92	0.03	9.10								
	ล้านไร่				0.006			0.005	0.071		0.094	0.000	0.006								
0317 ห้วยหลวงส่วนที่ 2	ตร.กม.			11.62	4.84	26.45	2.29	19.02	139.94		12.19		35.25					31.59			
	ล้านไร่			0.007	0.003	0.017	0.001	0.012	0.087		0.008		0.022					0.020			
0318 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	ตร.กม.	35.67	10.86	121.66	46.50	142.58	35.05	56.80	85.39		88.80	2.15	20.23			2.98	0.38	59.16	61.41	16.45	1.34
	ล้านไร่	0.022	0.007	0.076	0.029	0.089	0.022	0.036	0.053		0.056	0.001	0.013			0.002	0.000	0.037	0.038	0.010	0.001
0319 แม่น้ำสงครามตอนบน	ตร.กม.	13.75		24.00	5.53	138.08	7.32	74.71	307.70	7.06	488.96	6.53	80.40				0.21	82.12	179.58		0.99
	ล้านไร่	0.009		0.015	0.003	0.086	0.005	0.047	0.192	0.004	0.306	0.004	0.050				0.000	0.051	0.112		0.001
0320 ห้วยคอง	ตร.กม.	15.33		68.13	8.42	5.18	27.69	40.76	1.99		12.44	4.96	59.75				1.19	15.98	1780	5.45	0.93
	ล้านไร่	0.010		0.043	0.005	0.003	0.017	0.025	0.001		0.008	0.003	0.037				0.001	0.010	0.011	0.003	0.001
0321 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 1	ตร.กม.	46.55	5.55	43.72	18.15	72.26	10.56	54.44	133.55		92.13	10.62	77.84			0.72	0.45	97.60	27.01	9.01	
	ล้านไร่	0.029	0.003	0.027	0.011	0.045	0.007	0.034	0.083		0.058	0.007	0.049			0.000	0.000	0.061	0.017	0.006	
0322 ห้วยอี	ตร.กม.	50.91	11.17	59.15	22.89	0.06	7.50	40.66	32.93		41.17	2.64	41.10			14.78	3.30	4.29	34.17	7.05	
	ล้านไร่	0.032	0.007	0.037	0.014	0.000	0.005	0.025	0.021		0.026	0.002	0.026			0.009	0.002	0.003	0.021	0.004	
0323 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 2	ตร.กม.	28.72		6.58	2.43	10.27		0.21	0.13		12.91							22.15	1.40		
	ล้านไร่	0.018		0.004	0.002	0.006		0.000	0.000		0.008							0.014	0.001		
0324 ห้วยนายน	ตร.กม.	97.38	0.08	12.33	3.41	22.20	0.09	13.88	187.09		164.53	6.27	94.68					41.19	46.83	2.01	2.08
	ล้านไร่	0.061	0.000	0.008	0.002	0.014	0.000	0.009	0.117		0.103	0.004	0.059					0.026	0.029	0.001	0.001
0325 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 3	ตร.กม.	56.67	1.24	22.26				2.97	3.99		17.53	0.13	1.41					16.87	1.33	4.21	13.29
	ล้านไร่	0.035	0.001	0.014				0.002	0.002		0.011	0.000	0.001					0.011	0.001	0.003	0.008
0326 ห้วยน้ำจูน	ตร.กม.	117.20		41.11	36.67	62.77	1.12	122.52	249.24		434.25	4.27	112.86					24.02	286.31	0.96	30.62
	ล้านไร่	0.073		0.026	0.023	0.039	0.001	0.077	0.156		0.271	0.003	0.071					0.015	0.179	0.001	0.019
0327 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 4	ตร.กม.	37.82	0.17	41.15	0.45	2.30	4.07	39.21	22.17		79.93	18.58	35.69			1.40		46.15	33.51	2.41	11.30
	ล้านไร่	0.024	0.000	0.026	0.000	0.001	0.003	0.025	0.014		0.050	0.012	0.022			0.001		0.029	0.021	0.002	0.007

โครงการทบทวนแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำท่วม กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ
(แผนป้องกันและแก้ไขภาวบน้ำแล้ง)

ภาคผนวก ก-3 พื้นที่กลุ่มชุดดินในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ลุ่มน้ำสาขา	หน่วย	หน่วยชุดดิน																ไม่มีข้อมูล	ทั้งหมด
		38	40	41	44	46	47	48	49	52	54	55	56	59	U	W	Oth		
03 ลุ่มน้ำโขงตะวันออก	ตร.กม.	91.72	4,187.58	328.98	13.50	523.45	905.40	591.42	9,115.20	7.75	14.43	460.69	2,319.37	39.32	1,530.57	1,289.88	9,514.46	34.29	47,161.97
	ล้านไร่	0.057	2.617	0.206	0.008	0.327	0.566	0.370	5.697	0.005	0.009	0.288	1.450	0.025	0.957	0.806	5.947	0.021	29.476
0301 แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	ตร.กม.		6.68					1.54					2.01		4.33	0.28	621.46	1.92	680.20
	ล้านไร่		0.004					0.001					0.001		0.003	0.000	0.388	0.001	0.425
0302 น้ำหมี	ตร.กม.		13.12			0.52	14.47	5.87				11.29	4.32		9.26	0.19	392.16		621.23
	ล้านไร่		0.008			0.000	0.009	0.004				0.007	0.003		0.006	0.000	0.245		0.388
0303 น้ำสาน	ตร.กม.		0.00				33.14					26.02	75.00		13.13	1.48	528.24		866.80
	ล้านไร่		0.000				0.021					0.016	0.047		0.008	0.001	0.330		0.542
0304 แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	ตร.กม.	5.32	2.86			1.11	190.57					41.83	4.54		11.19	4.60	450.55	1.30	817.71
	ล้านไร่	0.003	0.002			0.001	0.119					0.026	0.003		0.007	0.003	0.282	0.001	0.511
0305 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 1	ตร.กม.		11.82			38.58	7.95	76.33				36.96	32.31		20.25	2.78	800.19		1,316.69
	ล้านไร่		0.007			0.024	0.005	0.048				0.023	0.020		0.013	0.002	0.500		0.823
0306 ห้วยน้ำปวน	ตร.กม.					180.83	38.48	2.23	53.66	7.75		48.11	3.45		25.83	2.67	157.47		1,027.53
	ล้านไร่					0.113	0.024	0.001	0.034	0.005		0.030	0.002		0.016	0.002	0.098		0.642
0307 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 2	ตร.กม.		11.77		7.28	200.74	192.13	7.18				62.07	3.84		52.39	7.14	665.30		1,611.51
	ล้านไร่		0.007		0.005	0.125	0.120	0.004				0.039	0.002		0.033	0.004	0.416		1.007
0308 แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	ตร.กม.	2.17	6.16		2.05	15.92	195.83	0.34			0.26	56.87	2.15		26.05	41.25	1,166.76	3.17	1,739.18
	ล้านไร่	0.001	0.004		0.001	0.010	0.122	0.000			0.000	0.036	0.001		0.016	0.026	0.729	0.002	1.087
0309 ห้วยน้ำโสม	ตร.กม.		0.30			16.58	21.97	4.94	19.26		12.83	106.93	35.70		27.30	4.21	474.25		1,065.24
	ล้านไร่		0.000			0.010	0.014	0.003	0.012		0.008	0.067	0.022		0.017	0.003	0.296		0.666
0310 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	ตร.กม.	5.34	24.87					1.08	9.70				10.14		11.81	21.71	36.02	1.50	172.21
	ล้านไร่	0.003	0.016					0.001	0.006				0.006		0.007	0.014	0.023	0.001	0.108
0311 น้ำโมง	ตร.กม.	2.21	40.62	7.52		51.27	210.52	9.42	361.00		1.34	60.49	289.25	22.16	75.67	26.88	507.25		2,685.74
	ล้านไร่	0.001	0.025	0.005		0.032	0.132	0.006	0.226		0.001	0.038	0.181	0.014	0.047	0.017	0.317		1.679
0312 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	ตร.กม.	20.47							180.37				34.23		32.42	56.87	0.75	3.01	448.82
	ล้านไร่	0.013							0.113				0.021		0.020	0.036	0.000	0.002	0.281

ภาคผนวก ก-3 พื้นที่กลุ่มชุดดินในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ลุ่มน้ำสาขา	หน่วย	หน่วยชุดดิน																Oth	ไม่มีข้อมูล	ทั้งหมด
		38	40	41	44	46	47	48	49	52	54	55	56	59	U	W				
0313 น้ำสวย	ตรกม.	0.50							766.46				41.34		56.30	33.46		4.70		1,318.73
	ล้านไร่	0.000							0.479				0.026		0.035	0.021		0.003		0.824
0314 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	ตรกม.								2.07						1.49	2.06			0.80	8.51
	ล้านไร่								0.001						0.001	0.001			0.000	0.005
0315 ห้วยหลวงส่วนที่ 1	ตรกม.		93.83					61.13	438.00				100.94		143.74	60.96	288.54			2,329.17
	ล้านไร่		0.059					0.038	0.274				0.063		0.090	0.038	0.180			1.456
0316 ห้วยตาน	ตรกม.		123.10						239.41						19.49	8.78	0.74			683.10
	ล้านไร่		0.077						0.150						0.012	0.005	0.000			0.427
0317 ห้วยหลวงส่วนที่ 2	ตรกม.		8.78						711.36				27.89		34.18	62.22	5.44			1,133.05
	ล้านไร่		0.005						0.445				0.017		0.021	0.039	0.003			0.708
0318 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	ตรกม.	10.74	50.77	5.15				27.76	639.84			3.01	384.72		74.43	138.67	257.85	7.90		2,398.23
	ล้านไร่	0.007	0.032	0.003				0.017	0.400			0.002	0.240		0.047	0.087	0.161	0.005		1.493
0319 แม่น้ำสงครามตอนบน	ตรกม.	0.95	540.34					5.18	895.48			0.30	210.39	12.45	108.13	72.34	40.53			3,303.04
	ล้านไร่	0.001	0.338					0.003	0.560			0.000	0.131	0.008	0.068	0.045	0.025			2.064
0320 ห้วยคอง	ตรกม.		15.12	1.11				4.22	268.04			3.17	95.55		14.35	9.15	6.64			703.34
	ล้านไร่		0.009	0.001				0.003	0.168			0.002	0.060		0.009	0.006	0.004			0.440
0321 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 1	ตรกม.	0.75	105.11	41.00			0.10	1.66	804.39			0.15	16.85	0.07	62.65	65.37	9.51			1,807.77
	ล้านไร่	0.000	0.066	0.026			0.000	0.001	0.503			0.000	0.011	0.000	0.039	0.041	0.006			1.130
0322 ห้วยอี	ตรกม.	1.18	12.46	0.70			0.24	3.05	252.21			3.30	51.70		21.32	10.18	10.28			740.38
	ล้านไร่	0.001	0.008	0.000			0.000	0.002	0.158			0.002	0.032		0.013	0.006	0.006			0.463
0323 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 2	ตรกม.		10.57						1.99						1.92	9.30				108.57
	ล้านไร่		0.007						0.001						0.001	0.006				0.068
0324 ห้วยน้ำยม	ตรกม.		114.80	0.75				1.84	778.02				2.94	0.52	70.30	33.56	28.40			1,725.16
	ล้านไร่		0.072	0.000				0.001	0.486				0.002	0.000	0.044	0.021	0.018			1.078
0325 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 3	ตรกม.	0.34	24.90	2.43					52.76				1.06		5.39	35.68	0.09			264.56
	ล้านไร่	0.000	0.016	0.002					0.033				0.001		0.003	0.022	0.000			0.165
0326 ห้วยน้ำจูน	ตรกม.	7.62	304.94	36.74				58.40	779.50				96.87	3.45	127.20	151.86	468.40			3,558.88
	ล้านไร่	0.005	0.191	0.023				0.036	0.487				0.061	0.002	0.079	0.095	0.293			2.224
0327 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 4	ตรกม.	3.39	70.78	9.93				2.51	152.84			0.20	212.62		21.73	53.58	23.11	0.37		927.36
	ล้านไร่	0.002	0.044	0.006				0.002	0.096			0.000	0.133		0.014	0.033	0.014	0.000		0.580

ภาคผนวก ก-3 พื้นที่กลุ่มชุดดินในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ลุ่มน้ำสาขา	หน่วย	หน่วยชุดดิน																		ไม่มีข้อมูล	Oth	W	U	59	56	55	54	52	49	48	47	46	44	41	40	38	ทั้งหมด
0328 ห้วยทวย	ตร.กม.	16.79							444.01				97.73		23.42	17.46	0.25	1.73																	806.74		
	ล้านไร่	0.010							0.278				0.061		0.015	0.011	0.000	0.001																0.504			
0329 แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	ตร.กม.	8.73	45.37	2.29				1.19	369.38				38.22		54.89	55.90	18.10	4.36																	1,128.48		
	ล้านไร่	0.005	0.028	0.001				0.001	0.231				0.024		0.034	0.035	0.011	0.003																	0.705		
0330 น้ำพุ	ตร.กม.		126.91					106.99	135.65				91.82	0.22	89.38	145.77	483.66																		1,651.85		
	ล้านไร่		0.079					0.067	0.085				0.057	0.000	0.056	0.091	0.302																		1.032		
0331 ห้วยน้ำก่ำ	ตร.กม.	0.68	105.20	54.10	0.99				640.85				2.74	0.45	88.58	34.89	153.71																		1,884.66		
	ล้านไร่	0.000	0.066	0.034	0.001				0.401				0.002	0.000	0.055	0.022	0.096																		1.178		
0332 แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	ตร.กม.	4.08	193.88	1.77				4.31	4.25				4.97		21.54	25.83	11.39	2.89																	460.60		
	ล้านไร่	0.003	0.121	0.001				0.003	0.003				0.003		0.013	0.016	0.007	0.002																	0.288		
0333 ห้วยบางทราย	ตร.กม.		254.47	4.22				55.45	25.67				140.15		11.28	11.54	806.77																		1,399.90		
	ล้านไร่		0.159	0.003				0.035	0.016				0.088		0.007	0.007	0.504																		0.875		
0334 ห้วยมุก	ตร.กม.	0.10	323.95	12.78				5.57					4.60		49.26	18.64	123.36	1.28																	797.00		
	ล้านไร่	0.000	0.202	0.008				0.003					0.003		0.031	0.012	0.077	0.001																	0.498		
0335 ห้วยบั้งอี	ตร.กม.	0.35	668.96	4.51				16.30	1.20				30.87		45.71	15.16	399.11																			1,528.15	
	ล้านไร่	0.000	0.418	0.003				0.010	0.001				0.019		0.029	0.009	0.249																			0.955	
0336 แม่น้ำโขงตอนล่าง	ตร.กม.		875.17	143.95	3.18	17.91		126.93	87.84				168.45		74.26	47.46	573.46	4.07																		3,451.85	
	ล้านไร่		0.547	0.090	0.002	0.011		0.079	0.055				0.105		0.046	0.030	0.358	0.003																		2.157	

โครงการทบทวนแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ
(แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง)

ภาคผนวก ก-4 การใช้ประโยชน์ที่ดินชนิดต่างๆ ปี พ.ศ. 2549-2550

พื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปีพ.ศ.2550																	
รหัส/ชื่อผู้นำหลัก/สาขา	หน่วย	พื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูก สร้าง	พื้นที่เกษตรกรรม										พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่ เบ็ดเตล็ด	ไม่มีข้อมูล	รวมทั้งหมด	
			พื้นที่นา	พืชไร่	ไม้ยืนต้น	ไม้ผล	พืชสวน	ไร่ออสม เวียน	ทุ่งหญ้า เลี้ยงสัตว์	พื้นที่น้ำ	สถานที่ เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	เกษตร ผสม ผสาน					
รหัส/ชื่อผู้นำหลัก/สาขา	0303 กลุ่มน้ำโขงตะวันออกถึงเหนือ	ตร.กม.	1,721.88	6,903.55	2,372.44	1,024.28	12.26	485.68	18.49		57.47		13,785.81	1,527.78	2,212.45	27.27	47,161.97
		ล้านไร่	1,076	4,315	1,483	0.640	0.008	0.304	0.012		0.036		8,616	0.955	1.383	0.017	29,476
	0301 แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	ตร.กม.	4.20	84.45	0.46	3.58		73.24					489.07	0.54	11.95	1.38	680.20
		ล้านไร่	0.003	0.053	0.000	0.002		0.046					0.306	0.000	0.007	0.001	0.425
	0302 น้ำหนึ่น	ตร.กม.	9.05	143.57	2.84	13.77		116.45	0.10				299.62	0.43	7.80		621.23
		ล้านไร่	0.006	0.090	0.002	0.009		0.073	0.000				0.187	0.000	0.005		0.388
	0303 น้ำสวน	ตร.กม.	15.06	247.38	2.52	38.21	0.84	175.90	0.02				341.41	1.11	14.91		866.80
		ล้านไร่	0.009	0.155	0.002	0.024	0.001	0.110	0.000				0.213	0.001	0.009		0.542
	0304 แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	ตร.กม.	10.81	207.05	4.14	134.11		0.10					362.41	5.34	11.99	0.69	817.71
		ล้านไร่	0.007	0.129	0.003	0.084		0.000					0.227	0.003	0.007	0.000	0.511
	0305 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 1	ตร.กม.	21.08	318.86	11.22	63.87		91.78					656.86	6.69	18.23	0.00	1,316.69
ล้านไร่		0.013	0.199	0.007	0.040		0.057					0.411	0.004	0.011	0.000	0.823	
0306 ห้วยน้ำปวน	ตร.กม.	28.95	491.50	48.25	55.54			0.04				157.14	7.82	14.64		1,027.53	
	ล้านไร่	0.018	0.307	0.030	0.035			0.000				0.098	0.005	0.009		0.642	
0307 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 2	ตร.กม.	57.05	623.29	45.02	174.10		28.20					464.71	11.81	10.39		1,611.51	
	ล้านไร่	0.036	0.390	0.028	0.109		0.018					0.290	0.007	0.006		1.007	
0308 แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	ตร.กม.	27.25	527.28	30.11	248.97						0.03	722.13	41.89	34.53	1.34	1,739.18	
	ล้านไร่	0.017	0.330	0.019	0.156					0.000		0.451	0.026	0.022	0.001	1.087	
0309 ห้วยน้ำโสม	ตร.กม.	28.79	360.32	77.81	25.89			0.04			0.20	349.39	8.92	67.73		1,065.24	
	ล้านไร่	0.018	0.225	0.049	0.016			0.000		0.000		0.218	0.006	0.042		0.666	
0310 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	ตร.กม.	15.09	30.21	13.23	3.79			0.08		7.19		280.5	17.85	15.24	1.50	172.21	
	ล้านไร่	0.009	0.019	0.008	0.002			0.000		0.004		0.018	0.011	0.010	0.001	0.108	
0311 น้ำโมง	ตร.กม.	85.17	683.11	81.24	27.76	0.05			0.73	5.24		596.73	57.78	159.73		2,685.74	
	ล้านไร่	0.053	0.427	0.051	0.017	0.000		0.000		0.003		0.373	0.036	0.100		1.679	

ภาคผนวก ก-4 การใช้ประโยชน์ที่ดินชนิดต่างๆ ปี พ.ศ. 2549-2550 (ต่อ)

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	พื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปีพ.ศ.2550													พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่น้ำ	พื้นที่ เปิดตลอด	ไม่มีข้อมูล	รวมทั้งหมด
		พื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูก สร้าง	พื้นที่เกษตรกรรม								พื้นที่น้ำ	สถานที่ เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	เกษตร ผสม ผสาน						
			พื้นที่นา	พืชไร่	ไม่ไผ่ดิน	ไม่แล	พืชสวน	ไร่หมุน เวียน	ทุ่งหญ้า เลี้ยงสัตว์	พืชน้ำ									
รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ตร.กม.	37.37	234.18	44.57	8.62	3.43	1.05		1.18		15.71				30.39	42.27	27.05	3.00	448.82
	ล้านไร่	0.023	0.146	0.028	0.005	0.002	0.001		0.001		0.010				0.019	0.026	0.017	0.002	0.281
	ตร.กม.	71.53	770.40	58.30	18.59	5.94	0.05		0.55		3.94				219.46	42.46	127.51		1,318.73
	ล้านไร่	0.045	0.482	0.036	0.012	0.004	0.000		0.000		0.002				0.137	0.027	0.080		0.824
	ตร.กม.	1.02	1.99	0.09	0.48	0.55			0.06						0.93	2.28	0.32	0.79	8.51
รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ล้านไร่	0.001	0.001	0.000	0.000	0.000			0.000					0.001	0.001	0.000	0.000	0.000	0.005
	ตร.กม.	164.49	987.99	425.83	33.37	14.69	1.28		4.18		7.17			432.04	82.43	175.70			2,329.17
	ล้านไร่	0.103	0.617	0.266	0.021	0.009	0.001		0.003		0.004			0.270	0.052	0.110			1.456
	ตร.กม.	34.43	424.62	82.51	6.46	1.53			0.13		2.03			73.45	12.48	45.46	0.00		683.10
	ล้านไร่	0.022	0.265	0.052	0.004	0.001			0.000		0.001			0.046	0.008	0.028	0.000	0.000	0.427
รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ตร.กม.	39.15	626.10	42.64	25.72	1.81	0.05		0.08		0.87			218.34	65.37	112.92			1,133.05
	ล้านไร่	0.024	0.391	0.027	0.016	0.001	0.000		0.000		0.001			0.136	0.041	0.071			0.708
	ตร.กม.	94.15	873.55	149.89	571.78	16.36	0.40		0.03		0.11			333.14	169.54	171.39	7.90		2,388.23
	ล้านไร่	0.059	0.546	0.094	0.357	0.010	0.000		0.000		0.000			0.208	0.106	0.107	0.005		1.493
	ตร.กม.	146.19	1,828.70	458.91	218.15	6.13	0.45		1.35		3.55			312.93	86.28	240.39			3,303.04
รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ล้านไร่	0.091	1.143	0.287	0.136	0.004	0.000		0.001		0.002			0.196	0.054	0.150			2.064
	ตร.กม.	15.68	338.32	34.97	205.43	2.74	0.02				0.01			27.90	19.94	58.34			703.34
	ล้านไร่	0.010	0.211	0.022	0.128	0.002	0.000				0.000			0.017	0.012	0.036			0.440
	ตร.กม.	67.50	963.39	84.48	139.27	4.68	0.11		3.64		0.54			286.99	75.86	181.31			1,807.77
	ล้านไร่	0.042	0.602	0.053	0.087	0.003	0.000		0.002		0.000			0.179	0.047	0.113			1.130
รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	ตร.กม.	25.31	291.16	46.90	285.40	2.11					1.17			23.29	14.05	50.98	0.00		740.38
	ล้านไร่	0.016	0.182	0.029	0.178	0.001					0.001			0.015	0.009	0.032	0.000		0.463
	ตร.กม.	1.54	53.07	0.84	3.57	0.04			0.03					24.72	12.86	11.91			108.57
	ล้านไร่	0.001	0.033	0.001	0.002	0.000			0.000					0.015	0.008	0.007			0.068

ภาคผนวก ก-4 การใช้ประโยชน์ที่ดินชนิดต่างๆ ปี พ.ศ. 2549-2550 (ต่อ)

พื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปีพ.ศ.2550																	
รหัสชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	พื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูก สร้าง	พื้นที่เกษตรกรรม										พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่น้ำ	พื้นที่ เบ็ดเตล็ด	ไม่มีข้อมูล	รวมทั้งหมด
			พื้นที่นา	พืชไร่	ไม้ไผ่ต้น	ไม้ผล	พืชสวน	ไร่หมุน เวียน	ทุ่งหญ้า เลี้ยงสัตว์	พื้นที่น้ำ	สถานที่ เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	เกษตร ผสม ผสาน					
รหัสชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	0324 ห้วยน้ำขาม	ตร.กม. ล้านไร่	69.17 0.043	1,039.95 0.650	77.84 0.049	33.68 0.021	4.47 0.003	0.06 0.000		0.14 0.000		0.84 0.001	356.68 0.223	49.47 0.031	92.87 0.058	0.00 0.000	1,725.16 1.078
	0325 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 3	ตร.กม. ล้านไร่	5.32 0.003	133.40 0.083	0.87 0.001	8.34 0.005	3.83 0.002	1.91 0.001					67.15 0.042	40.94 0.026	2.80 0.002	0.00 0.000	264.56 0.165
	0326 ห้วยน้ำจูน	ตร.กม. ล้านไร่	135.37 0.085	1,549.56 0.968	305.52 0.191	70.18 0.044	22.01 0.014	1.08 0.001		1.86 0.001		2.39 0.001	1,208.50 0.755	169.37 0.106	93.04 0.058	0.00 0.000	3,558.88 2.224
	0327 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 4	ตร.กม. ล้านไร่	21.49 0.013	328.09 0.205	36.09 0.023	161.71 0.101	8.06 0.005	0.68 0.000				0.03 0.000	289.83 0.181	56.58 0.035	24.43 0.015	0.37 0.000	927.36 0.580
	0328 ห้วยหวาย	ตร.กม. ล้านไร่	21.71 0.014	435.36 0.272	11.55 0.007	11.59 0.007	5.23 0.003			2.54 0.002		0.39 0.000	281.48 0.176	25.26 0.016	9.91 0.006	1.73 0.001	806.74 0.504
	0329 แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	ตร.กม. ล้านไร่	62.54 0.039	633.78 0.396	14.38 0.009	23.71 0.015	7.58 0.005	3.53 0.002		0.35 0.000		0.09 0.000	312.48 0.195	59.40 0.037	6.28 0.004	4.36 0.003	1,128.48 0.705
	0330 น้ำพุง	ตร.กม. ล้านไร่	103.83 0.065	505.08 0.316	165.03 0.103	5.90 0.004	12.57 0.008	0.40 0.000		0.03 0.000		4.78 0.003	650.64 0.407	126.02 0.079	77.58 0.048	0.00 0.000	1,651.85 1.032
	0331 ห้วยน้ำกัก	ตร.กม. ล้านไร่	80.32 0.050	1,099.52 0.687	18.71 0.012	36.63 0.023	18.61 0.012	0.25 0.000		0.27 0.000		0.62 0.000	563.26 0.352	48.13 0.030	18.33 0.011	0.02 0.000	1,884.66 1.178
	0332 แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	ตร.กม. ล้านไร่	17.15 0.011	166.32 0.104	105.43 0.066	19.52 0.012	29.84 0.019	0.06 0.000				0.18 0.000	87.67 0.055	25.95 0.016	5.59 0.003	2.89 0.002	460.60 0.288
	0333 ห้วยบางทราย	ตร.กม. ล้านไร่	14.65 0.009	86.07 0.054	281.65 0.176	20.56 0.013	5.30 0.003					0.15 0.000	957.59 0.598	13.35 0.008	20.56 0.013	0.03 0.000	1,399.90 0.875
0334 ห้วยภู	ตร.กม. ล้านไร่	53.08 0.033	341.36 0.213	138.23 0.086	10.93 0.007	11.57 0.007					0.00 0.000	188.61 0.118	25.98 0.016	25.95 0.016	1.28 0.001	797.00 0.498	
0335 ห้วยบึงอี	ตร.กม. ล้านไร่	49.09 0.031	334.82 0.209	406.43 0.254	62.03 0.039	14.94 0.009			0.01 0.000			606.48 0.379	21.88 0.014	32.48 0.020	0.00 0.000	1,528.15 0.955	
0336 แม่น้ำโขงตอนล่าง	ตร.กม. ล้านไร่	87.31 0.055	987.69 0.617	194.85 0.122	74.02 0.046	30.69 0.019			1.07 0.001		0.24 0.000	1,764.33 1.103	79.45 0.050	232.21 0.145		3,451.85 2.157	

โครงการทบทวนแผนป้องกันและแก้ไขภาวน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวน้ำท่วม กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ
(แผนป้องกันและแก้ไขภาวน้ำแล้ง)

ภาคผนวก ก-4 การใช้ประโยชน์ที่ดินชนิดต่างๆ ปี พ.ศ. 2559-2560

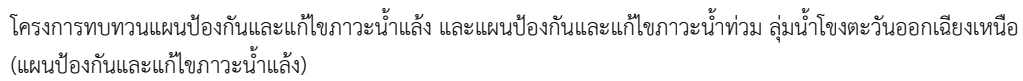
รหัสชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา		พื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปีพ.ศ.2560															
		พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	พื้นที่เกษตรกรรม										พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่น้ำ	พื้นที่ที่เบ็ดเตล็ด	รวมทั้งหมด	
			พื้นที่นา	พื้นที่ไร่	ไม่ขึ้นดิน	ไม่ผล	พืชสวน	ไร่นาหมุนเวียน	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	พืชไร่	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	เกษตรผสมผสาน					
03 ลุ่มน้ำโขงตะวันออกฝั่งเหนือ	ตร.กม.	2,301.25	14,406.73	6,764.15	7,953.03	603.00	54.73	7.61	101.39	0.02	81.22	11.47	10,092.68	1,853.29	2,897.12	34.28	47,161.97
	ล้านไร่	1.438	9.004	4.228	4.971	0.377	0.034	0.005	0.063	0.000	0.051	0.007	6.308	1.158	1.811	0.021	29.476
0301 แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	ตร.กม.	7.93	13.76	141.96	17.17	6.94	0.14	5.82	1.03				471.18	1.74	10.60	1.92	680.20
	ล้านไร่	0.005	0.009	0.089	0.011	0.004	0.000	0.004	0.001				0.294	0.001	0.007	0.001	0.425
0302 น้ำหมี	ตร.กม.	17.61	24.87	192.76	72.71	10.47	0.36	1.80	0.50			0.17	283.78	2.22	13.99	-0.00	621.23
	ล้านไร่	0.011	0.016	0.120	0.045	0.007	0.000	0.001	0.000			0.000	0.177	0.001	0.009	-0	0.388
0303 น้ำสาม	ตร.กม.	27.51	34.36	295.62	102.98	33.01	4.91		0.68		0.05	0.36	335.18	5.43	26.72	-0.00	866.80
	ล้านไร่	0.017	0.021	0.185	0.064	0.021	0.003		0.000		0.000	0.000	0.209	0.003	0.017	-0	0.542
0304 แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	ตร.กม.	15.53	88.11	218.16	142.84	41.96	0.10		0.26		0.14	0.16	294.92	9.25	5.00	1.30	817.71
	ล้านไร่	0.010	0.055	0.136	0.089	0.026	0.000		0.000		0.000	0.000	0.184	0.006	0.003	0.001	0.511
0305 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 1	ตร.กม.	38.23	106.86	249.37	209.53	33.57	0.66		0.49		0.50	0.32	617.89	19.29	39.98	0.00	1,316.69
	ล้านไร่	0.024	0.067	0.156	0.131	0.021	0.000		0.000		0.000	0.000	0.386	0.012	0.025	0.000	0.823
0306 ห้วยน้ำวน	ตร.กม.	56.27	117.81	388.53	250.93	24.07	1.37		0.74		0.72	0.37	148.28	20.00	18.43	-0.00	1,027.53
	ล้านไร่	0.035	0.074	0.243	0.157	0.015	0.001		0.000		0.000	0.000	0.093	0.012	0.012	-0	0.642
0307 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 2	ตร.กม.	76.79	196.13	246.93	630.85	51.31	0.72		0.51		0.29	0.13	354.55	18.93	34.38	0.00	1,611.51
	ล้านไร่	0.048	0.123	0.154	0.394	0.032	0.000		0.000		0.000	0.000	0.222	0.012	0.021	0.000	1.007
0308 แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	ตร.กม.	35.52	123.89	400.60	377.51	232.70	0.16		1.62		0.35		506.31	44.07	13.28	3.17	1,739.18
	ล้านไร่	0.022	0.077	0.250	0.236	0.145	0.000		0.001		0.000		0.316	0.028	0.008	0.002	1.087
0309 ห้วยน้ำโสม	ตร.กม.	44.90	143.11	201.63	336.09	10.03	0.06		0.17		0.20	0.02	287.87	17.82	23.35	-0.01	1,065.24
	ล้านไร่	0.028	0.089	0.126	0.210	0.006	0.000		0.000		0.000	0.000	0.180	0.011	0.015	-0	0.666
0310 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	ตร.กม.	15.53	39.83	55.82	0.09	2.01	0.03				7.15		22.90	18.05	9.30	1.50	172.21
	ล้านไร่	0.010	0.025	0.035	0.000	0.001	0.000				0.004		0.014	0.011	0.006	0.001	0.108
0311 น้ำมิง	ตร.กม.	114.06	759.33	765.74	427.24	14.03	0.12		3.80		7.89	0.05	419.95	76.10	97.42	-0.00	2,685.74
	ล้านไร่	0.071	0.475	0.479	0.267	0.009	0.000		0.002		0.005	0.000	0.262	0.048	0.061	-0	1.679

โครงการทบทวนแผนป้องกันและแก้ไขภาวน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวน้ำท่วม กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ
(แผนป้องกันและแก้ไขภาวน้ำแล้ง)

ภาคผนวก ก-4 การใช้ประโยชน์ที่ดินชนิดต่างๆ ปี พ.ศ. 2559-2560 (ต่อ)

รหัสข้อมูลน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	พื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปีพ.ศ.2560														พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่ พื้นที่น้ำ	พื้นที่ เปิดโล่ง	รวมทั้งหมด
		พื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูก สร้าง	พื้นที่เกษตรกรรม							พื้นที่ป่าไม้									
			พื้นที่นา	พื้นที่ไร่	ไร่หมุน เวียน	ทุ่งหญ้า เลี้ยงสัตว์	พื้นที่ พืชไร่	ไม่ ผล	พื้นที่สวน		พื้นที่ ปลูกไม้ เศรษฐกิจ	พื้นที่ ปลูกไม้ ประดับ							
0312 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	ตรกม.	39.42	218.40	82.00	5.90	2.86	0.34		0.73		17.63		13.59	43.48	21.45	3.01	448.82		
	ล้านไร่	0.025	0.137	0.051	0.004	0.002	0.000		0.000		0.011		0.008	0.027	0.013	0.002	0.281		
0313 น้ำสาย	ตรกม.	84.51	699.62	173.04	37.03	4.70	0.24		4.66		4.84	3.24	127.82	46.39	132.66	-0.00	1,318.73		
	ล้านไร่	0.053	0.437	0.108	0.023	0.003	0.000		0.003		0.003	0.002	0.080	0.029	0.083	-0	0.824		
0314 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	ตรกม.	1.20	2.16	1.00		0.38			0.06				0.48	2.28	0.16	0.80	8.51		
	ล้านไร่	0.001	0.001	0.001		0.000			0.000				0.000	0.001	0.000	0.000	0.005		
0315 ห้วยหลวงส่วนที่ 1	ตรกม.	245.51	787.95	341.55	203.30	21.01	19.84		20.04		11.80	0.51	372.75	102.13	202.77	-0.00	2,329.17		
	ล้านไร่	0.153	0.492	0.213	0.127	0.013	0.012		0.013		0.007	0.000	0.233	0.064	0.127	-0	1.456		
0316 ห้วยดาน	ตรกม.	40.85	315.02	146.79	46.29	1.33	0.01		5.92		2.66	0.29	49.51	17.86	56.57	0.00	683.10		
	ล้านไร่	0.026	0.197	0.092	0.029	0.001	0.000		0.004		0.002	0.000	0.031	0.011	0.035	0.000	0.427		
0317 ห้วยหลวงส่วนที่ 2	ตรกม.	49.71	510.46	143.75	60.77	1.55	0.05		3.01		1.40	1.37	140.94	74.47	145.56	0.00	1,133.05		
	ล้านไร่	0.031	0.319	0.090	0.038	0.001	0.000		0.002		0.001	0.001	0.088	0.047	0.091	0.000	0.708		
0318 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	ตรกม.	118.35	597.60	293.32	804.72	3.61	0.65		0.51		0.45		267.16	181.18	112.79	7.90	2,388.23		
	ล้านไร่	0.074	0.374	0.183	0.503	0.002	0.000		0.000		0.000		0.167	0.113	0.070	0.005	1.493		
0319 แม่น้ำสงครามตอนบน	ตรกม.	168.15	1,435.06	485.22	642.41	4.44	0.42		8.36		4.56	0.58	176.95	108.09	268.78	0.00	3,303.04		
	ล้านไร่	0.105	0.897	0.303	0.402	0.003	0.000		0.005		0.003	0.000	0.111	0.068	0.168	0.000	2.064		
0320 ห้วยคอง	ตรกม.	19.70	190.47	1.46	423.89	0.81			0.03		0.02		3.85	21.73	41.38	-0.00	703.34		
	ล้านไร่	0.012	0.119	0.001	0.265	0.001			0.000		0.000		0.002	0.014	0.026	-0	0.440		
0321 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 1	ตรกม.	80.61	791.12	24.28	435.99	1.99	0.51		7.59		0.86	0.47	174.25	94.07	196.02	-0.00	1,807.77		
	ล้านไร่	0.050	0.494	0.015	0.272	0.001	0.000		0.005		0.001	0.000	0.109	0.059	0.123	-0	1.130		
0322 ห้วยอี	ตรกม.	31.69	230.25	5.28	388.03	0.27			0.04		1.43	0.01	16.41	20.70	46.26	0.00	740.38		
	ล้านไร่	0.020	0.144	0.003	0.243	0.000			0.000		0.001	0.000	0.010	0.013	0.029	0.000	0.463		
0323 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 2	ตรกม.	3.69	14.53	0.60	7.35	0.02			0.09		0.14		4.64	14.53	62.99	-0.00	108.57		
	ล้านไร่	0.002	0.009	0.000	0.005	0.000			0.000		0.000		0.003	0.009	0.039	-0	0.068		

	รหัส/ชื่อผู้นำหลัก/สาขา	พื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปีพ.ศ.2560														
		พื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูก สร้าง	พื้นที่นา	พืชไร่	ไม้ยืนต้น	ไม้ผล	พื้นที่เกษตรกรรม				พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่น้ำ	พื้นที่ เปิดโล่ง	ไม่มีข้อมูล	รวมทั้งหมด	
							พื้นที่สวน	ไร่หมุน เวียน	ทุ่งหญ้า เลี้ยงสัตว์	พื้นที่น้ำ เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ						สถานที่ พักอาศัย
	หน่วย															
0324	ห้วยน้ำยาม	ตร.กม.	86.40	900.74	36.06	158.84	3.02	1.00		9.33		286.53	60.19	181.28	0.00	1,725.16
		ล้านไร่	0.054	0.563	0.023	0.099	0.002	0.001		0.006		0.179	0.038	0.113	0.000	1.078
0325	แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 3	ตร.กม.	11.31	62.82	3.16	38.93	0.59			0.39		21.91	37.91	87.47	0.00	264.56
		ล้านไร่	0.007	0.039	0.002	0.024	0.000			0.000		0.014	0.024	0.055	0.000	0.165
0326	ห้วยน้ำจุ่น	ตร.กม.	175.02	1,392.89	169.99	348.74	15.04	14.42		15.64		945.52	201.30	272.55	-0.00	3,558.88
		ล้านไร่	0.109	0.871	0.106	0.218	0.009	0.009		0.010		0.591	0.126	0.170	-0	2,224
0327	แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 4	ตร.กม.	40.67	256.53	14.76	339.59	0.46	0.23		0.48		122.41	73.37	78.00	0.37	927.36
		ล้านไร่	0.025	0.160	0.009	0.212	0.000	0.000		0.000		0.077	0.046	0.049	0.000	0.580
0328	ห้วยพวย	ตร.กม.	37.01	413.19	41.80	106.32	1.39	0.13		0.64		138.88	37.83	27.42	1.73	806.74
		ล้านไร่	0.023	0.258	0.026	0.066	0.001	0.000		0.000		0.087	0.024	0.017	0.001	0.504
0329	แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	ตร.กม.	103.01	572.66	59.74	101.98	4.02	0.55		2.15		166.39	71.84	40.37	4.36	1,128.48
		ล้านไร่	0.064	0.358	0.037	0.064	0.003	0.000		0.001		0.104	0.045	0.025	0.003	0.705
0330	น้ำพุง	ตร.กม.	127.91	488.62	117.77	55.02	18.95	5.88		7.99		608.05	151.33	65.46	-0.00	1,651.85
		ล้านไร่	0.080	0.305	0.074	0.034	0.012	0.004		0.005		0.380	0.095	0.041	-0	1.032
0331	ห้วยน้ำก่ำ	ตร.กม.	113.50	990.48	78.23	153.23	4.82	0.98		2.71		358.91	76.93	102.08	-0.00	1,884.66
		ล้านไร่	0.071	0.619	0.049	0.096	0.003	0.001		0.002		0.224	0.048	0.064	-0	1.178
0332	แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	ตร.กม.	28.36	152.34	68.81	118.96	2.97	0.19		0.10		38.27	29.14	18.29	2.89	460.60
		ล้านไร่	0.018	0.095	0.043	0.074	0.002	0.000		0.000		0.024	0.018	0.011	0.002	0.288
0333	ห้วยบางทราย	ตร.กม.	19.70	91.08	221.00	164.76	3.35	0.04		0.02		861.80	15.20	22.77	0.00	1,399.90
		ล้านไร่	0.012	0.057	0.138	0.103	0.002	0.000		0.000		0.539	0.009	0.014	0.000	0.875
0334	ห้วยภูเก	ตร.กม.	68.35	309.49	156.48	69.28	5.86	0.14		0.10		131.92	26.27	27.47	1.28	797.00
		ล้านไร่	0.043	0.193	0.098	0.043	0.004	0.000		0.000		0.082	0.016	0.017	0.001	0.498
0335	ห้วยบังอี่	ตร.กม.	41.83	343.68	336.04	221.88	15.53	0.24		0.16		505.85	25.28	37.61	0.00	1,528.15
		ล้านไร่	0.026	0.215	0.210	0.139	0.010	0.000		0.000		0.316	0.016	0.024	0.000	0.955
0336	แม่น้ำโขงตอนล่าง	ตร.กม.	114.93	991.49	604.92	451.88	23.93	0.23		0						

ภาคผนวก ก-4 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินต่างๆ จากปี พ.ศ. 2550 ถึง 2560

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากปี 2550 ถึง 2560																	พื้นที่เปิดดัด	ไม่มีข้อมูล
		พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	พื้นที่เกษตรกรรม										พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่น้ำ						
			พื้นที่นา	พืชไร่	ไม้ยืนต้น	ไม้ผล	พืชสวน	ไร่หมุนเวียน	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	พืชน้ำ	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	เกษตรผสมผสาน								
03 ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	ตร.กม.	+579.368	-2,605.887	-139.395	+5,580.590	-421.277	+42.471	-478.062	+82.894	+0.018	+23.751	+11.466	-3,693.129	+325.510	+684.677	+7.006				
	ล้านไร่	+0.362	-1.629	-0.087	+3.488	-0.263	+0.027	-0.299	+0.052	+0.000	+0.015	+0.007	-2.308	+0.203	+0.428	+0.004				
	ตร.กม.	+3.733	+2.435	+57.515	+16.714	+3.356	+0.143	-67.425	+1.030	-	-	-	-17.895	+1.197	-1.348	+0.545				
	ล้านไร่	+0.002	+0.002	+0.036	+0.010	+0.002	+0.000	-0.042	+0.001	-	-	-	-0.011	+0.001	-0.001	+0.000				
	ตร.กม.	+8.561	-2.734	+49.183	+69.870	-3.300	+0.364	-114.657	+0.406	-	-	+0.171	-15.845	+1.789	+6.192	-0.000				
	ล้านไร่	+0.005	-0.002	+0.031	+0.044	-0.002	+0.000	-0.072	+0.000	-	-	+0.000	-0.010	+0.001	+0.004	-0.000				
	ตร.กม.	+12.445	+4.924	+48.239	+100.456	-5.198	+4.067	-175.898	+0.661	-	+0.053	+0.361	-6.231	+4.311	+11.810	-0.000				
	ล้านไร่	+0.008	+0.003	+0.030	+0.063	-0.003	+0.003	-0.110	+0.000	-	+0.000	+0.000	-0.004	+0.003	+0.007	-0.000				
	ตร.กม.	+4.717	+7.030	+11.110	+138.703	-92.150	+0.097	-0.103	+0.258	-	+0.144	+0.165	-67.494	+3.904	-6.992	+0.610				
	ล้านไร่	+0.003	+0.004	+0.007	+0.087	-0.058	+0.000	-0.000	+0.000	-	+0.000	+0.000	-0.042	+0.002	-0.004	+0.000				
	ตร.กม.	+17.155	-21.254	-69.490	+198.307	-30.299	+0.664	-91.775	+0.489	-	+0.497	+0.319	-38.966	+12.609	+21.743	-0.000				
0306 ห้วยน้ำปวน	ล้านไร่	+0.011	-0.013	-0.043	+0.124	-0.019	+0.000	-0.057	+0.000	-	+0.000	+0.000	-0.024	+0.008	+0.014	-0.000				
	ตร.กม.	+27.318	-105.838	-102.966	+202.678	-31.468	+1.373	-	+0.704	-	+0.715	+0.369	-8.857	+12.178	+3.794	-0.000				
	ล้านไร่	+0.017	-0.066	-0.064	+0.127	-0.020	+0.001	-	+0.000	-	+0.000	+0.000	-0.006	+0.008	+0.002	-0.000				
	ตร.กม.	+19.740	-0.818	-376.361	+585.831	-122.788	+0.717	-28.204	+0.507	-	+0.290	+0.130	-110.155	+7.114	+23.997	+0.000				
	ล้านไร่	+0.012	-0.001	-0.235	+0.366	-0.077	+0.000	-0.018	+0.000	-	+0.000	+0.000	-0.069	+0.004	+0.015	+0.000				
	ตร.กม.	+8.271	+18.235	-126.685	+347.403	-16.274	+0.162	-	+1.616	-	+0.324	-	-215.821	+2.183	-21.246	+1.833				
	ล้านไร่	+0.005	+0.011	-0.079	+0.217	-0.010	+0.000	-	+0.001	-	+0.000	-	-0.135	+0.001	-0.013	+0.001				
	ตร.กม.	+16.106	-3.032	-158.687	+258.275	-15.856	+0.058	-	+0.132	-	-0.002	+0.017	-61.525	+8.900	-44.377	-0.008				
	ล้านไร่	+0.010	-0.002	-0.099	+0.161	-0.010	+0.000	-	+0.000	-	-0.000	+0.000	-0.038	+0.006	-0.028	-0.000				
	ตร.กม.	+0.449	-0.150	+25.609	-13.146	-1.778	+0.034	-	-0.082	-	-0.041	-	-5.153	+0.192	-5.933	-0.000				
	ล้านไร่	+0.000	-0.000	+0.016	-0.008	-0.001	+0.000	-	-0.000	-	-0.000	-	-0.003	+0.000	-0.004	-0.000				
0311 น้ำโง	ตร.กม.	+28.897	-228.879	+82.632	+346.006	-13.727	+0.075	-	+3.070	-	+2.655	+0.050	-176.780	+18.317	-62.311	-0.002				
	ล้านไร่	+0.018	-0.143	+0.052	+0.216	-0.009	+0.000	-	+0.002	-	+0.002	+0.000	-0.110	+0.011	-0.039	-0.000				

ภาคผนวก ก-4 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินต่างๆ จากปี พ.ศ. 2550 ถึง 2560 (ต่อ)

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากปี 2550 ถึง 2560														พื้นที่เบ็ดเตล็ด ไม่มีข้อมูล
		พื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูก สร้าง	พื้นที่เกษตรกรรม											พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่น้ำ	
			พื้นที่นา	พืชไร่	ไม่ไผ่ต้น	ไม้ผล	พืชสวน	ไร่มัน เหียน	ทุ่งหญ้า เลี้ยงสัตว์	พืชน้ำ	สถานที่ เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	เกษตร ผสม ผสาน				
0312 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	ตร.กม.	+2.046	-15.771	+37.429	-2.713	-0.568	-0.709	-	-0.449	-	+1.912	-	-16.797	+1.214	-5.601	+0.006
	ลำน้ำไร่	+0.001	-0.010	+0.023	-0.002	-0.000	-0.000	-	-0.000	-	+0.001	-	-0.010	+0.001	-0.004	+0.000
0313 น้ำสาย	ตร.กม.	+12.984	-70.783	+114.739	+18.435	-1.240	+0.188	-	+4.111	-	+0.898	+3.237	-91.640	+3.926	+5.147	-0.000
	ลำน้ำไร่	+0.008	-0.044	+0.072	+0.012	-0.001	+0.000	-	+0.003	-	+0.001	+0.002	-0.057	+0.002	+0.003	-0.000
0314 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	ตร.กม.	+0.179	+0.166	+0.909	-0.476	-0.174	-	-	+0.001	-	-	-	-0.452	-0.006	-0.154	+0.008
	ลำน้ำไร่	+0.000	+0.000	+0.001	-0.000	-0.000	-	-	+0.000	-	-	-	-0.000	-0.000	-0.000	+0.000
0315 ห้วยหลวงส่วนที่ 1	ตร.กม.	+81.023	-200.033	-84.285	+169.928	+6.322	+18.556	-	+15.866	-	+4.632	+0.510	-59.286	+19.697	+27.070	-0.000
	ลำน้ำไร่	+0.051	-0.125	-0.053	+0.106	+0.004	+0.012	-	+0.010	-	+0.003	+0.000	-0.037	+0.012	+0.017	-0.000
0316 ห้วยดาน	ตร.กม.	+6.419	-109.603	+64.274	+39.824	-0.198	+0.011	-	+5.794	-	+0.636	+0.290	-23.941	+5.387	+11.108	+0.000
	ลำน้ำไร่	+0.004	-0.069	+0.040	+0.025	-0.000	+0.000	-	+0.004	-	+0.000	+0.000	-0.015	+0.003	+0.007	+0.000
0317 ห้วยหลวงส่วนที่ 2	ตร.กม.	+10.563	-115.643	+101.116	+35.051	-0.253	-0.004	-	+2.928	-	+0.535	+1.374	-77.400	+9.102	+32.632	+0.000
	ลำน้ำไร่	+0.007	-0.072	+0.063	+0.022	-0.000	-0.000	-	+0.002	-	+0.000	+0.001	-0.048	+0.006	+0.020	+0.000
0318 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	ตร.กม.	+24.197	-275.943	+143.427	+232.937	-12.753	+0.249	-	+0.479	-	+0.341	-	-65.982	+11.646	-58.597	-0.001
	ลำน้ำไร่	+0.015	-0.172	+0.090	+0.146	-0.008	+0.000	-	+0.000	-	+0.000	-	-0.041	+0.007	-0.037	-0.000
0319 แม่น้ำสงครามตอนบน	ตร.กม.	+21.954	-393.639	+26.317	+424.265	-1.699	-0.024	-	+7.012	+0.018	+1.008	+0.578	-135.985	+21.808	+28.387	+0.000
	ลำน้ำไร่	+0.014	-0.246	+0.016	+0.265	-0.001	-0.000	-	+0.004	+0.000	+0.001	+0.000	-0.085	+0.014	+0.018	+0.000
0320 ห้วยคอง	ตร.กม.	+4.020	-147.855	-33.515	+218.461	-1.928	-0.017	-	+0.028	-	+0.017	-	-24.050	+1.796	-16.955	-0.000
	ลำน้ำไร่	+0.003	-0.092	-0.021	+0.137	-0.001	-0.000	-	+0.000	-	+0.000	-	-0.015	+0.001	-0.011	-0.000
0321 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 1	ตร.กม.	+13.114	-172.262	-60.199	+296.713	-2.688	+0.400	-	+3.944	-	+0.329	+0.471	-112.745	+18.212	+14.712	-0.000
	ลำน้ำไร่	+0.008	-0.108	-0.038	+0.185	-0.002	+0.000	-	+0.002	-	+0.000	+0.000	-0.070	+0.011	+0.009	-0.000
0322 ห้วยอี	ตร.กม.	+6.375	-60.912	-41.622	+102.637	-1.843	-	-	+0.038	-	+0.265	+0.014	-6.876	+6.651	-4.726	-0.000
	ลำน้ำไร่	+0.004	-0.038	-0.026	+0.064	-0.001	-	-	+0.000	-	+0.000	+0.000	-0.004	+0.004	-0.003	-0.000
0323 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 2	ตร.กม.	+2.147	-38.538	-0.241	+3.780	-0.019	-	-	+0.060	-	+0.142	-	-20.075	+1.663	+51.082	-0.000
	ลำน้ำไร่	+0.001	-0.024	-0.000	+0.002	-0.000	-	-	+0.000	-	+0.000	-	-0.013	+0.001	+0.032	-0.000
0324 ห้วยน่ายม	ตร.กม.	+17.225	-139.219	-41.781	+125.164	-1.444	+0.941	-	+9.187	-	+0.432	+0.519	-70.153	+10.727	+88.404	-0.001
	ลำน้ำไร่	+0.011	-0.087	-0.026	+0.078	-0.001	+0.001	-	+0.006	-	+0.000	+0.000	-0.044	+0.007	+0.055	-0.000

ภาคผนวก ก-4 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินชนิดต่างๆ จากปี พ.ศ. 2550 ถึง 2560 (ต่อ)

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากปี 2550 ถึง 2560																	พื้นที่เปิดโล่ง	ไม่มีข้อมูล
		พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	พื้นที่เกษตรกรรม										พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่น้ำ						
			พื้นที่นา	พืชไร่	ไม้ยืนต้น	ไม้ผล	พืชสวน	ไร่ออสม	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	พื้นที่น้ำ	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	เกษตรผสมผสาน								
0325 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 3	ตร.กม. ล้านไร่	+5.986 +0.004	-70.584 -0.044	+2.290 +0.001	+30.594 +0.019	-3.241 -0.002	-1.906 -0.001	- -	+0.391 +0.000	- -	+0.069 +0.000	- -	-45.245 -0.028	-3.025 -0.002	+84.671 +0.053	+0.000 +	+0.000 +			
0326 ห้วยน้ำอูน	ตร.กม. ล้านไร่	+39.651 +0.025	-156.669 -0.098	-135.530 -0.085	+278.564 +0.174	-6.969 -0.004	+13.342 +0.008	- -	+13.778 +0.009	- -	+3.840 +0.002	+1.535 +0.001	-262.984 -0.164	+31.929 +0.020	+179.513 +0.112	-0.000 -	-0.000 -			
0327 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 4	ตร.กม. ล้านไร่	+19.180 +0.012	-71.561 -0.045	-21.337 -0.013	+177.885 +0.111	-7.604 -0.005	-0.450 -0.000	- -	+0.479 +0.000	- -	+0.272 +0.000	+0.193 +0.000	-167.420 -0.105	+16.796 +0.010	+53.567 +0.033	-0.000 -	-0.000 -			
0328 ห้วยพวย	ตร.กม. ล้านไร่	+15.299 +0.010	-22.169 -0.014	+30.248 +0.019	+94.730 +0.059	-3.840 -0.002	+0.132 +0.000	- -	-1.895 -0.001	- -	-0.080 -0.000	+0.101 +0.000	-142.606 -0.089	+12.571 +0.008	+17.513 +0.011	-0.003 -	-0.000 -			
0329 แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	ตร.กม. ล้านไร่	+40.464 +0.025	-61.121 -0.038	+45.360 +0.028	+78.271 +0.049	-3.559 -0.002	-2.982 -0.002	- -	+1.800 +0.001	- -	+1.275 +0.001	+0.048 +0.000	-146.089 -0.091	+12.442 +0.008	+34.093 +0.021	-0.000 -	-0.000 -			
0330 น้ำพุง	ตร.กม. ล้านไร่	+24.074 +0.015	-16.459 -0.010	-47.259 -0.030	+49.129 +0.031	+6.373 +0.004	+5.483 +0.003	- -	+7.960 +0.005	- -	-0.595 -0.000	+0.683 +0.000	-42.589 -0.027	+25.318 +0.016	-12.118 -0.008	-0.000 -	-0.000 -			
0331 ห้วยน้ำก่า	ตร.กม. ล้านไร่	+33.188 +0.021	-109.039 -0.068	+59.520 +0.037	+116.606 +0.073	-13.787 -0.009	+0.730 +0.000	- -	+2.437 +0.002	- -	+2.043 +0.001	+0.119 +0.000	-204.350 -0.128	+28.799 +0.018	+83.753 +0.052	-0.019 -	-0.000 -			
0332 แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	ตร.กม. ล้านไร่	+11.211 +0.007	-13.976 -0.009	-36.621 -0.023	+99.441 +0.062	-26.863 -0.017	+0.130 +0.000	- -	+0.099 +0.000	- -	+0.091 +0.000	- -	-49.398 -0.031	+3.186 +0.002	+12.702 +0.008	+0.000 +	+0.000 +			
0333 ห้วยบางทราย	ตร.กม. ล้านไร่	+5.049 +0.003	+5.012 +0.003	-60.648 -0.038	+144.202 +0.090	-1.950 -0.001	+0.036 +0.000	- -	+0.017 +0.000	- -	+0.028 +0.000	- -	-95.782 -0.060	+1.852 +0.001	+2.213 +0.001	-0.029 -	-0.000 -			
0334 ห้วยมุก	ตร.กม. ล้านไร่	+15.268 +0.010	-31.873 -0.020	+18.244 +0.011	+58.353 +0.036	-5.705 -0.004	+0.137 +0.000	- -	+0.103 +0.000	- -	+0.348 +0.000	- -	-56.690 -0.035	+0.288 +0.000	+1.527 +0.001	-0.000 -	-0.000 -			
0335 ห้วยบั้งอี	ตร.กม. ล้านไร่	-7.258 -0.005	+8.868 +0.006	-70.396 -0.044	+159.850 +0.100	+0.588 +0.000	+0.244 +0.000	- -	+0.147 +0.000	- -	+0.067 +0.000	- -	-100.634 -0.063	+3.402 +0.002	+5.127 +0.003	-0.004 -	-0.000 -			
0336 แม่น้ำโขงตอนล่าง	ตร.กม. ล้านไร่	+27.620 +0.017	+3.805 +0.002	+410.070 +0.256	+377.862 +0.236	-6.753 -0.004	+0.229 +0.000	- -	-0.210 -0.000	- -	+0.610 +0.000	+0.213 +0.000	-949.236 -0.593	+7.435 +0.005	+124.281 +0.078	+4.074 +0.003	+0.003 +			

ภาคผนวก ก-5 พื้นที่ป่าไม้ในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	พื้นที่ป่าไม้ 73 ล้านไร่	พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า		พื้นที่อุทยานแห่งชาติ			พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	
			พื้นที่ ประกาศเดิม	พื้นที่ เตรียมการ ขยายเขต	พื้นที่ ประกาศ เดิม	พื้นที่ เตรียมการ ขยายเขต	พื้นที่ นำเสนอขอ เพิกถอน	พื้นที่ป่า ประกาศเดิม	พื้นที่ เตรียมการ ขยายเขต
03 ลุ่มน้ำโขงตะวันออก เฉียงเหนือ	ตร.กม.	9,464.68	175.44	0.70	2,764.24	204.19		1,241.94	43.39
	ล้านไร่	5.915	0.110	0.000	1.728	0.128		0.776	0.027
0301 แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	ตร.กม.	470.78			166.86	15.34			
	ล้านไร่	0.294			0.104	0.010			
0302 น้ำหมัน	ตร.กม.	308.10			93.85	3.05			
	ล้านไร่	0.193			0.059	0.002			
0303 น้ำสาน	ตร.กม.	298.03			98.30			223.12	0.36
	ล้านไร่	0.186			0.061			0.139	0.000
0304 แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	ตร.กม.	546.47			23.21				
	ล้านไร่	0.342			0.015				
0305 แม่น้ำเลยตอนล่าง ส่วนที่ 1	ตร.กม.	250.70			3.35	0.31		496.78	14.58
	ล้านไร่	0.157			0.002	0.000		0.310	0.009
0306 ห้วยน้ำปวน	ตร.กม.	463.16						24.36	0.03
	ล้านไร่	0.289						0.015	0.000
0307 แม่น้ำเลยตอนล่าง ส่วนที่ 2	ตร.กม.	740.08						43.84	5.67
	ล้านไร่	0.463						0.027	0.004
0308 แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	ตร.กม.	1,207.69							
	ล้านไร่	0.755							
0309 ห้วยน้ำโสม	ตร.กม.	409.04							
	ล้านไร่	0.256							
0310 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	ตร.กม.	31.83							
	ล้านไร่	0.020							
0311 น้ำโมง	ตร.กม.	539.81							
	ล้านไร่	0.337							
0312 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2	ตร.กม.	4.83							
	ล้านไร่	0.003							
0313 น้ำสวย	ตร.กม.	24.91	0.09						
	ล้านไร่	0.016	0.000						
0314 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1	ตร.กม.								
	ล้านไร่								
0315 ห้วยหลวงส่วนที่ 1	ตร.กม.	381.33				136.15			
	ล้านไร่	0.238				0.085			
0316 ห้วยดาน	ตร.กม.	33.01							
	ล้านไร่	0.021							
0317 ห้วยหลวงส่วนที่ 2	ตร.กม.	103.52							
	ล้านไร่	0.065							
0318 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	ตร.กม.	242.89			35.03			189.25	14.47
	ล้านไร่	0.152			0.022			0.118	0.009
0319 แม่น้ำสงครามตอนบน	ตร.กม.	245.56			18.48				
	ล้านไร่	0.153			0.012				
0320 ห้วยคอง	ตร.กม.	56.07							
	ล้านไร่	0.035							

ภาคผนวก ก-5 พื้นที่ป่าไม้ในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	หน่วย	พื้นที่ป่าไม้ 73 ล้านไร่	พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า		พื้นที่อุทยานแห่งชาติ			พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	
			พื้นที่ ประกาศเดิม	พื้นที่ เตรียมการ ขยายเขต	พื้นที่ ประกาศ เดิม	พื้นที่ เตรียมการ ขยายเขต	พื้นที่ นำเสนอขอ เพิกถอน	พื้นที่ป่า ประกาศเดิม	พื้นที่ เตรียมการ ขยายเขต
0321 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 1	ตร.กม.	136.98							
	ล้านไร่	0.086							
0322 ห้วยอี	ตร.กม.	56.26							
	ล้านไร่	0.035							
0323 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 2	ตร.กม.								
	ล้านไร่								
0324 ห้วยน้ำยาม	ตร.กม.	85.25			25.77				
	ล้านไร่	0.053			0.016				
0325 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 3	ตร.กม.								
	ล้านไร่								
0326 ห้วยน้ำอูน	ตร.กม.	101.38			643.89	12.99			
	ล้านไร่	0.063			0.402	0.008			
0327 แม่น้ำสงครามตอนล่าง ส่วนที่ 4	ตร.กม.	49.79	18.53	0.70	23.22				
	ล้านไร่	0.031	0.012	0.000	0.015				
0328 ห้วยทวย	ตร.กม.	180.60							
	ล้านไร่	0.113							
0329 แม่น้ำโขงส่วนที่ 8	ตร.กม.	151.39							
	ล้านไร่	0.095							
0330 น้ำพุง	ตร.กม.	274.15			334.76	9.17			
	ล้านไร่	0.171			0.209	0.006			
0331 ห้วยน้ำก่ำ	ตร.กม.	137.42			150.89				
	ล้านไร่	0.086			0.094				
0332 แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	ตร.กม.	79.60			6.91				
	ล้านไร่	0.050			0.004				
0333 ห้วยบางทราย	ตร.กม.	446.51			462.95	5.54		168.18	6.79
	ล้านไร่	0.279			0.289	0.003		0.105	0.004
0334 ห้วยมุก	ตร.กม.	113.91			35.87	5.84		11.06	0.22
	ล้านไร่	0.071			0.022	0.004		0.007	0.000
0335 ห้วยบังอี	ตร.กม.	302.63	156.82		88.21	9.37		85.35	1.28
	ล้านไร่	0.189	0.098		0.055	0.006		0.053	0.001
0336 แม่น้ำโขงตอนล่าง	ตร.กม.	991.02			552.68	6.45			
	ล้านไร่	0.619			0.345	0.004			

ภาคผนวก ก-6 พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ								รวมทั้งหมด (ตร.กม.)
	1A	1B	2	3	4	5	E	W	
03 ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ	3,658.41	1,072.60	2,187.04	3,009.16	10,627.88	26,091.84	160.96	354.09	47,161.98
	2.287	0.670	1.367	1.881	6.642	16.307	0.101	0.221	29.476
0301 แม่น้ำโขงส่วนที่ 3	629.79	21.39	4.12	21.81	3.09				680.20
	0.394	0.013	0.003	0.014	0.002				0.425
0302 น้ำพรม	431.28	111.19	17.44	22.70	13.90	24.73			621.23
	0.270	0.069	0.011	0.014	0.009	0.015			0.388
0303 น้ำสาน	412.02	428.85	6.51	14.94	3.33		1.16		866.80
	0.258	0.268	0.004	0.009	0.002		0.001		0.542
0304 แม่น้ำโขงส่วนที่ 4	162.54	94.02	123.38	187.44	188.92	59.64	1.78		817.71
	0.102	0.059	0.077	0.117	0.118	0.037	0.001		0.511
0305 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 1	459.94	150.54	95.67	129.03	282.49	192.29	6.51	0.23	1,316.69
	0.287	0.094	0.060	0.081	0.177	0.120	0.004	0.000	0.823
0306 ห้วยน้ำปวน	70.98	17.58	34.76	71.90	413.41	417.66	0.99	0.23	1,027.53
	0.044	0.011	0.022	0.045	0.258	0.261	0.001	0.000	0.642
0307 แม่น้ำเลยตอนล่างส่วนที่ 2	216.00	93.56	231.57	305.52	493.75	268.55	2.28	0.28	1,611.51
	0.135	0.058	0.145	0.191	0.309	0.168	0.001	0.000	1.007
0308 แม่น้ำโขงส่วนที่ 5	354.97	112.80	343.51	399.89	403.64	115.03	4.65	4.72	1,739.19
	0.222	0.070	0.215	0.250	0.252	0.072	0.003	0.003	1.087
0309 ห้วยน้ำโสม	171.65	2.68	105.24	143.81	439.17	201.16	1.54		1,065.24
	0.107	0.002	0.066	0.090	0.274	0.126	0.001		0.666
0310 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/1	2.90		2.55	9.26	70.90	78.79	7.29	0.52	172.21
	0.002		0.002	0.006	0.044	0.049	0.005	0.000	0.108
0311 น้ำโง	67.50	15.03	168.43	207.22	883.25	1,342.43		1.88	2,685.74
	0.042	0.009	0.105	0.130	0.552	0.839		0.001	1.679
0312 แม่น้ำโขงส่วนที่ 6/2					4.24	430.27	4.04	10.27	448.82
					0.003	0.269	0.003	0.006	0.281
0313 น้ำสวย					94.52	1,221.24	1.38	1.60	1,318.73
					0.059	0.763	0.001	0.001	0.824
0314 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/1						8.00	0.51		8.51
						0.005	0.000		0.005
0315 ห้วยหลวงส่วนที่ 1	61.44	0.01	48.59	146.72	490.99	1,562.04	14.67	4.71	2,329.17
	0.038	0.000	0.030	0.092	0.307	0.976	0.009	0.003	1.456
0316 ห้วยดาน					80.87	600.05	0.63	1.55	683.10
					0.051	0.375	0.000	0.001	0.427
0317 ห้วยหลวงส่วนที่ 2					118.26	988.13	2.92	23.74	1,133.05
					0.074	0.618	0.002	0.015	0.708
0318 แม่น้ำโขงส่วนที่ 7/2	28.21		22.98	63.61	956.13	1,280.70	34.55	2.05	2,388.23
	0.018		0.014	0.040	0.598	0.800	0.022	0.001	1.493
0319 แม่น้ำสงครามตอนบน	3.03		6.53	7.17	750.50	2,517.69	7.61	10.51	3,303.04
	0.002		0.004	0.004	0.469	1.574	0.005	0.007	2.064
0320 ห้วยคอง					253.27	447.56	1.43	1.08	703.34
					0.158	0.280	0.001	0.001	0.440
0321 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 1				0.38	418.63	1,368.98	9.34	10.45	1,807.77
				0.000	0.262	0.856	0.006	0.007	1.130
0322 ห้วยอี	5.70		2.37	0.60	36.21	694.98	0.52		740.38
	0.004		0.001	0.000	0.023	0.434	0.000		0.463
0323 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 2						101.55		7.02	108.57
						0.063		0.004	0.068
0324 ห้วยน้ำยาม	4.81		9.02	11.33	239.59	1,441.09		19.32	1,725.16
	0.003		0.006	0.007	0.150	0.901		0.012	1.078

ภาคผนวก ก-6 พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ								รวมทั้งหมด (ตร.กม.)
	1A	1B	2	3	4	5	E	W	
0325 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 3					15.56	228.29		20.71	264.56
					0.010	0.143		0.013	0.165
0326 ห้วยน้ำอูน	54.30		126.36	247.38	550.41	2,478.94		101.49	3,558.88
	0.034		0.079	0.155	0.344	1.549		0.063	2.224
0327 แม่น้ำสงครามตอนล่างส่วนที่ 4	10.42		5.85	4.45	165.60	736.95	2.48	1.59	927.36
	0.007		0.004	0.003	0.104	0.461	0.002	0.001	0.580
0328 ห้วยทวย					217.78	583.98	3.45	1.53	806.74
					0.136	0.365	0.002	0.001	0.504
0329 แม่น้ำโขงส่วนที่ 8					122.85	985.04	19.07	1.53	1,128.48
					0.077	0.616	0.012	0.001	0.705
0330 น้ำพุง	120.05	7.49	146.03	192.85	300.02	786.02		99.39	1,651.85
	0.075	0.005	0.091	0.121	0.188	0.491		0.062	1.032
0331 ห้วยน้ำก่ำ	39.21	0.27	60.30	43.90	117.53	1,613.68		9.77	1,884.66
	0.025	0.000	0.038	0.027	0.073	1.009		0.006	1.178
0332 แม่น้ำโขงส่วนที่ 9	0.17	0.02	3.18	8.07	118.63	325.78	4.76		460.61
	0.000	0.000	0.002	0.005	0.074	0.204	0.003		0.288
0333 ห้วยบางทราย	214.42	6.13	294.54	295.36	434.47	153.63		1.35	1,399.90
	0.134	0.004	0.184	0.185	0.272	0.096		0.001	0.875
0334 ห้วยมุก	5.89	8.11	36.02	46.24	183.57	513.09	2.56	1.52	797.00
	0.004	0.005	0.023	0.029	0.115	0.321	0.002	0.001	0.498
0335 ห้วยบังอี่	65.46	2.94	151.37	206.21	374.38	714.86	7.01	5.93	1,528.15
	0.041	0.002	0.095	0.129	0.234	0.447	0.004	0.004	0.955
0336 แม่น้ำโขงตอนล่าง	65.75		140.71	221.38	1,388.03	1,609.03	17.83	9.13	3,451.85
	0.041		0.088	0.138	0.868	1.006	0.011	0.006	2.157

ภาคผนวก ก-7 รายละเอียดสถานีวัดน้ำฝนในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รหัสสถานี	สถานีวัดน้ำฝน	ที่ตั้งสถานี			ช่วงปี สถิติข้อมูล	ฝนรายปี เฉลี่ย, มม.
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด		
180013	อ.เมือง	กุดป่อง	เมืองเลย	เลย	2464 - 2560	1,241
180022	อ.ท่าลี่	ท่าลี่	ท่าลี่	เลย	2464 - 2560	1,002
180032	อ.ด่านซ้าย	ด่านซ้าย	ด่านซ้าย	เลย	2464 - 2560	1,195
180042	อ.วังสะพุง	วังสะพุง	วังสะพุง	เลย	2464 - 2560	1,154
180052	อ.เชียงคาน	เชียงคาน	เชียงคาน	เลย	2464 - 2560	1,259
180152	อ.ภูเรือ	หนองบัว	ภูเรือ	เลย	2518 - 2560	1,178
240013	อ.เมือง	ในเมือง	เมืองนครพนม	นครพนม	2464 - 2560	2,321
240022	อ.ธาตุพนม	ธาตุพนม	ธาตุพนม	นครพนม	2464 - 2560	1,531
240032	อ.นาแก	นาแก	นาแก	นครพนม	2482 - 2560	1,418
240052	อ.ท่าอุเทน	ท่าอุเทน	ท่าอุเทน	นครพนม	2464 - 2560	2,323
240062	อ.ศรีสงคราม	ศรีสงคราม	ศรีสงคราม	นครพนม	2497 - 2560	1,871
240082	อ.บ้านแพง	บ้านแพง	บ้านแพง	นครพนม	2501 - 2560	2,683
240112	สถานีทดลองพืชสวนนครพนม อ.เมือง	ในเมือง	เมืองนครพนม	นครพนม	2505 - 2544	2,099
240182	อ.เรณูนคร	โพนทอง	เรณูนคร	นครพนม	2518 - 2560	1,426
300013	อ.เมือง (สตอ.)	ในเมือง	เมืองหนองคาย	หนองคาย	2464 - 2560	1,618
300022	อ.โพนพิสัย	จุมพล	โพนพิสัย	หนองคาย	2464 - 2560	1,916
300062	นิคมสร้างตนเองโพนพิสัย อ.รัตนวาปี	บ้านด่อน	รัตนวาปี	หนองคาย	2503 - 2560	2,433
300082	อ. ศรีเชียงใหม่	ดงเหนือ	บ้านม่วง	สกลนคร	2509 - 2560	1,603
500013	อ.เมือง	ธาตุเชิงชุม	เมืองสกลนคร	สกลนคร	2464 - 2560	1,524
500023	อ.สว่างแดนดิน	สว่างแดนดิน	สว่างแดนดิน	สกลนคร	2464 - 2560	1,404
500032	อ.พรรณานิคม	พรรณา	พรรณานิคม	สกลนคร	2464 - 2560	1,446
500042	อ.วาริชภูมิ	วาริชภูมิ	วาริชภูมิ	สกลนคร	2498 - 2560	1,384
500052	หมวดการทางภูพาน (สร้างค้อ) อ.ภูพาน	โคกภู	ภูพาน	สกลนคร	2501 - 2560	1,933
500062	อ.วานรนิวาส	วานรนิวาส	วานรนิวาส	สกลนคร	2464 - 2560	1,596
500072	สถานีทดลองข้าวสกลนคร อ.เมือง	ธาตุเชิงชุม	เมืองสกลนคร	สกลนคร	2505 - 2560	1,550
500092	อ.อากาศอำนวย	อากาศ	อากาศอำนวย	สกลนคร	2512 - 2560	1,891
500102	อช.ภูพาน	ไร่	พรรณานิคม	สกลนคร	2509 - 2560	1,463
500112	อ.กุสุมาลย์	กุสุมาลย์	กุสุมาลย์	สกลนคร	2510 - 2560	1,558
500150	อ่างเก็บน้ำห้วยปลาหลดอนบน	คำบ่อ	วาริชภูมิ	สกลนคร	2505 - 2556	1,338

ภาคผนวก ก-7 รายละเอียดสถานีวัดน้ำฝนในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

รหัสสถานี	สถานีวัดน้ำฝน	ที่ตั้งสถานี			ช่วงปี สถิติข้อมูล	ฝนรายปี เฉลี่ย, มม.
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด		
500252	อ.บ้านม่วง	บ่อแก้ว	บ้านม่วง	สกลนคร	2513 - 2560	1,806
500262	อ.พังโคน	พังโคน	พังโคน	สกลนคร	2517 - 2560	1,390
640013	อ.เมือง	ศรีบุญเรือง	เมืองมุกดาหาร	มุกดาหาร	2464 - 2560	1,461
640032	อ.คำชะอี	น้ำเที่ยง	คำชะอี	มุกดาหาร	2498 - 2560	1,369
640052	ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ มุกดาหาร	คำอาฮวน	เมืองมุกดาหาร	มุกดาหาร	2510 - 2560	1,476
670052	อ.เขมราฐ	เขมราฐ	เขมราฐ	อุบลราชธานี	2464 - 2560	1,488
680013	อ.เมือง	หมากแข้ง	เมืองอุดรธานี	อุดรธานี	2464 - 2560	1,451
680022	อ.เพ็ญ	เพ็ญ	เพ็ญ	อุดรธานี	2464 - 2560	1,649
680082	นิคมสร้างตนเองเชียงพิณ อ.เมือง	นิคมสงเคราะห์	เมืองอุดรธานี	อุดรธานี	2504 - 2560	1,194
680212	อ.บ้านดุง	ศรีสุทโธ	บ้านดุง	อุดรธานี	2517 - 2560	1,674
680232	อ.หนองวัวซอ	หมากหญ้า	หนองวัวซอ	อุดรธานี	2517 - 2560	1,280
680372	อ.สร้างคอม	สร้างคอม	สร้างคอม	อุดรธานี	2523 - 2560	1,654
750042	อ.สุวรรณคูหา	กุดผึ้ง	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู	2517 - 2560	1,539

ภาคผนวก ก-8 รายละเอียดสถานีวัดน้ำทำในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

รหัสสถานี	ลำน้ำ	ที่ตั้งสถานีวัดน้ำทำ			พื้นที่รับน้ำ (ตร.กม.)	ช่วงปี สถิติข้อมูล	น้ำท่ารายปีเฉลี่ย (ล้าน ลบ.ม.)
		สถานี	อำเภอ	จังหวัด			
N.4A	น้ำหมั่น	โรงเรียนพิชัย	นาแก้ว	เลย	19,383	2517-2525	7,788.80
KH.75	น้ำหมั่น	บ้านหัวนาโยง	ด่านซ้าย	เลย	385	2537-2560	176.80
KH.61	น้ำเลย	บ้านแก่งบง	ด่านซ้าย	เลย	562	2536-2560	326.90
KH.43A	น้ำเลย	บ้านทรายขาว	วังสะพุง	เลย	790	2511-2527	372.00
KH.57	น้ำหมั่น	บ้านพงเปี้ย	เมืองเลย	เลย	79	2520-2529	25.50
KH.77A	น้ำทป	บ้านกกซ้อ	วังสะพุง	เลย	142	2540-2560	159.50
KH.43	น้ำเลย	บ้านทรายขาว	วังสะพุง	เลย	991	2503-2536	455.00
KH.78	น้ำฮวย	บ้านน้ำฮวย	วังสะพุง	เลย	869	2536-2560	77.60
KH.58A	น้ำเลย	บ้านปากนา	เมืองเลย	เลย	3,101	2533-2560	988.70
KH.94	ห้วยน้ำโสม	บ้านวังเลา	นาโยง	อุดรธานี	869	2541-2560	431.50
KH.18	น้ำโมง	บ้านนาอ่าง	บ้านฝือ	อุดรธานี	1,307	2500-2560	324.10
KH.53	ห้วยหลวง	บ้านหนองวัวซอ	เมืองหนองบัวลำภู	หนองบัวลำภู	436	2513-2560	98.70
KH.74	แม่น้ำสงคราม	บ้านท่าห้วยหลัว	บ้านม่วง	สกลนคร	2,145	2527-2560	1,294.10
KH.93	แม่น้ำสงคราม	บ้านโคกคำไหล	สว่างแดนดิน	สกลนคร	707	2540-2560	443.60
KH.20B	ห้วยน้ำอูน	บ้านโคกสะอาด	พังโคน	สกลนคร	1,117	2505-2514	385.60
KH.21B	น้ำพุง	บ้านเต่างอย	เต่างอย	สกลนคร	641	2521-2532	220.00
KH.90	น้ำพุง	บ้านตองโขบ	โคกศรีสุพรรณ	สกลนคร	848	2539-2560	315.00
KH.68	น้ำบัง	บ้านสร้างเม็ก	นาแก	นครพนม	697	2539-2560	580.60
KH.63	ห้วยน้ำก่ำ	บ้านด่านม่วงคำ	โพนนาแก้ว	สกลนคร	1,764	2525-2546	750.20
KH.69A	ห้วยน้ำก่ำ	บ้านหนองเรือทอง	นาแก	นครพนม	1,932	2539-2560	1,331.80
KH.64A	ห้วยน้ำก่ำ	บ้านดอนขาว	เรณูนคร	นครพนม	3,345	2539-2545	1,452.60
KH.91	ห้วยชะโนด	บ้านดอนสวรรค์	ดงหลวง	มุกดาหาร	167	2539-2560	82.30
KH.92	ห้วยบางทราย	บ้านก้านเหลืองดง	เมืองมุกดาหาร	มุกดาหาร	1,118	2539-2560	611.50
KH.85	ห้วยบังอี	บ้านคำชะอี	คำชะอี	มุกดาหาร	28	2530-2536	16.80
KH.79	ห้วยบังอี	บ้านโนนยาง	หนองสูง	มุกดาหาร	110	2527-2560	69.10
KH.84	ห้วยบังอี	บ้านหนองเอี่ยนดง	คำชะอี	มุกดาหาร	48	2530-2560	29.70

ภาคผนวก ก-9 จุดตรวจคุณภาพน้ำ ในลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

จุดตรวจวัด	บริเวณ	พิกัด
แม่น้ำเลย		
LY 01	สะพานก่อนถึง 100 ม. อ.เชียงคาน จ.เลย	17.86112 / 101.61137
LY 02	สะพานบ้านใหม่ อ.เมือง จ.เลย	17.4948 / 101.73443
LY 03	จุดสูบน้ำประปา บ้านนาอาน อ.เมือง จ.เลย	17.4475 / 101.73111
LY 04	บ้านน้อยนา ต.วังสะพุง อ.วังสะพุง จ.เลย	17.31221 / 101.77281
LY 05	อ่างเก็บน้ำแม่น้ำเลย บ้านสวนปอ ต.แก่งศรีภูมิ อ.ภูหลวง จ.เลย	17.23749 / 101.71431
แม่น้ำสงคราม		
SO 01	สะพานบ้านไชยบุรี อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม	17.64405 / 104.46334
SO 02	บ้านปากอูน อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม	17.63378 / 104.24303
SO 03	สะพานบ้านท่าก้อน อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร	17.63378 / 104.24303
SO 04	สะพานบ้านท่ากกแดง อ.เซกา จ.บึงกาฬ	17.86538 / 103.77465
SO 05	บ้านห้วยสงคราม อ.โซ่พิสัย จ.บึงกาฬ	18.00555 / 103.47211
แม่น้ำอูน		
ON01	ปากแม่น้ำอูน บ.ปากอูน ต.ศรีสงคราม อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม	17.63202 / 104.24147
ON02	โรงสูบน้ำแรงต่ำ การประปานครหลวง อ.นาหว้า จ.นครพนม	17.49445 / 104.11105
ON03	บ.สว่าง ต.บ้านสว่าง อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร	17.36483 / 103.94331
ON04	บ.ตาลเลียน อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร	17.34621 / 103.75969
ห้วยหลวง		
KL01	บริเวณหน้าประตูระบายน้ำ บ.ดอนดง ต.วัดหลวง อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย	18.01579 / 103.08191
KL02	จุดสูบน้ำประปา อ.พิบูลย์รักษ์ จ.อุดรธานี	17.568966 / 103.055953
KL03	จุดสูบน้ำประปา บ.นาหยาด ต.สามพร้าว อ.เมือง จ.อุดรธานี	17.46782 / 102.86426
KL04	สะพานบ้านหนองแกอี-บ.แสง บุรพา บ.หนองแกอี ม.8 ต.หนองอ้อ อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี	17.213800 / 102.574145
หนองหารสกลนคร		
NH01	จุดสูบน้ำประปา หนองหาร จ. สกลนคร	17.18305 / 104.16228
NH02	ปากน้ำพุ หนองหาร จ.สกลนคร	17.14893 / 104.2026
NH03	ปากลำน้ำก่ำ หนองหาร จ. สกลนคร	17.15331 / 104.28223
NH04	ดอนพลาญ หนองหาร จ. สกลนคร	17.21037 / 104.18066
NH05	ดอนแซง หนองหาร จ.สกลนคร	17.21805 / 104.15692
NH06	ดอนสวรรค์ใหญ่ หนองหาร จ. สกลนคร	17.18957 / 104.1951

จุดตรวจวัด	บริเวณ	พิกัด
NH07	หน้าระบบบำบัดน้ำเสียคูหมากเสือ หนองหาร จ.สกลนคร	17.16562 / 104.17583
แม่น้ำโขงส่วนที่ 3		
K3-01	สะพานแม่น้ำหู่ บ.นาโพธิ์ ต.นาแห้ว อ.นาแห้ว จ.เลย	17.498259 / 101.079691
K3-02	สะพานแม่น้ำหู่ บ.ลาด ต.นาแห้ว อ.นาแห้ว จ.เลย	17.454259 / 101.058493
ห้วยน้ำหมัน		
HMU-01	สะพานบ้านปากหมัน บ.ปากหมัน ต.ปากหมัน อ.ด่านซ้าย จ.เลย	17.493714 / 101.178097
HMU-02	สะพานบ้านหนองทุ่ม บ.หนองทุ่ม ต.นาดี อ.ด่านซ้าย จ.เลย	17.431587 / 101.187813
HMU-03	สะพานบ้านหัวนาเยื้อง บ.หัวนา เยื้อง ต.ด่านซ้าย อ.ด่าน ซ้าย จ.เลย	17.274649 / 101.140794
ห้วยน้ำसान		
HSA-01	สะพานปากน้ำसान บ.ปากโป่ง ต.ปากหมัน อ.ด่านซ้าย จ.เลย	17.532424 / 101.224947
HSA-02	สะพานบ้านแก่งเกลี้ยง บ.แก่งเกลี้ยง ต.ลาดค่าง อ.ภูเรือ จ.เลย	17.427123 / 101.274340
HSA-03	สะพานบ้านบวมทก บ.บวมทก ต.หนองบัว อ.ภูเรือ จ.เลย	17.427123 / 101.274340
แม่น้ำโขงส่วนที่ 4		
K4-01	สะพานบ้านปากคาน บ.ปากคาน ต.หนองผือ อ.ท่าลี่ จ.เลย	17.711465 / 101.428279
K4-02	สะพานข้ามน้ำคาน บ.ท่าลี่ ต.ท่าลี่ อ.ท่าลี่ จ.เลย	17.623793 / 101.425218
ห้วยน้ำปวน		
HPU-01	ฝายน้ำล้นห้วยปวน บ.วังแท่น ต.ผาน้อย อ.วังสะพุง จ.เลย	17.352423 / 101.796775
HPU-02	สะพานบ้านนาดอกไม้ บ.นาดอกไม้ ต.หนองหญ้า ปล้อง อ.วังสะพุง จ.เลย	17.299377 / 101.860631
HPU-03	สะพานบ้านกุดลัน บ.กุดลัน ต.โคกขมิ้น อ.วังสะพุง จ.เลย	17.156955 / 101.846340
แม่น้ำโขงส่วนที่ 5		
K5-H1	สะพานปากน้ำฮวย บ.เชียงคาน ต.เชียงคาน อ.เชียงคาน จ.เลย	17.898148 / 101.678428
K5-H2	สะพานบ้านตาดซ้อ บ.ตาดซ้อ ต.เขาแก้ว อ.เชียงคาน จ.เลย	17.803779 / 101.759545

จุดตรวจวัด	บริเวณ	พิกัด
K5-C1	ฝายน้ำล้นห้วยชม บ.ปากชม ต.ปากชม อ.ปากชม จ.เลย	18.021643 / 101.884050
K5-C2	สะพานบ้านนาค้อ บ.นาค้อ ต.ปากชม อ.ปากชม จ.เลย	17.956310 / 101.884407
K5-C3	สะพานบ้านขมน้อย บ.ขม น้อย ต.ขมเจริญ อ.ปากชม จ.เลย	17.729707 / 101.901674
K5-S1	สะพานปากห้วยสงาว บ.สงาม ต.ห้วยพิชัย อ.ปากชม จ.เลย	18.079255 / 101.945942
K5-S2	สะพานบ้านห้วยหินขาว บ. ห้วยหินขาว ต.ห้วยพิชัย อ.ปากชม จ.เลย	17.944216 / 101.970874
K5-S3	สะพานบ้านวังผา บ.วังผา ต. ห้วยบ่อซื่อ อ.ปากชม จ.เลย	17.751670 / 101.976604
ห้วยน้ำโสม		
HSO-01	สะพานข้ามห้วยโสม ชุมชน เทศบาล ต.ผาตั้ง อ.สังคม จ.หนองคาย	18.079255 / 101.945942
HSO-02	สะพานข้ามห้วยโสม บ.โคก สะอาด ต.หนองแวง อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี	17.944216 / 101.970874
HSO-03	สะพานบ้านนาเมืองไทย บ.นา เมืองไทย ต.น้ำโสม อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี	17.751670 / 101.976604
แม่น้ำโขงส่วนที่ 6		
K6-01	ท่าระบายน้ำห้วยโพธิ์ บ.บอน ต.หาดคำ อ.เมือง จ.หนองคาย	17.937009 / 102.817509
K6-02	ปากคลองวังฮู บ.หนองบัว ต. กวนวัน อ.เมือง จ.หนองคาย	17.873963 / 102.711525
K6-03	หนองกอมเกาะ 1 บ.โคกเมฆ เสา ต.เมืองหมี่ อ.เมือง จ.หนองคาย	17.848376 / 102.711525
K6-04	หนองกอมเกาะ 2 บ.บุ่งเล ต. เมืองหมี่ อ.เมือง จ.หนองคาย	17.831517 / 102.715521
K6-05	หนองกอมเกาะ 3 บ.บุ่งเล ต. เมืองหมี่ อ.เมือง จ.หนองคาย	17.827597 / 102.722026
K6-06	ปากน้ำห้วยบังพวน บ.ท่าดอก คำ ต.เมืองหมี่ จ.หนองคาย	17.827821 / 102.701985
K6-07	หน้าวัดสุวรรณนาราม บ.เวียง คูก ต.เวียงคูก อ.เมือง จ.หนองคาย	17.801424 / 102.670617
ห้วยดาน		

จุดตรวจวัด	บริเวณ	พิกัด
HDA-01	สะพานบ้านนาทราย บ.เสรีพัฒนา ต.นาทราย อ.พิบูลย์รักษ์ จ.อุดรธานี	17.956310 / 101.884407
HDA-02	สะพานบ้านเชียงงาม บ.เชียงงาม ต.หนองหาน อ.หนองหาน จ.อุดรธานี	17.729707 / 101.901674
HDA-03	สะพานบ้านหนองบ่อ บ.หนองบ่อ ต.หนองหาน อ.หนองหาน จ.อุดรธานี	18.079255 / 101.945942
แม่น้ำโขงส่วนที่ 7		
K7-01	ประตูระบายน้ำห้วยบังบาตร บ.บังบาตร ต.ชัยพร อ.เมือง จ.บึงกาฬ	18.276207 / 103.878858
K7-02	สะพานปากน้ำอ้งฮ่า บ.หนอง บัว ต.นาแก อ.ปากคาด จ.บึงกาฬ	18.430799 / 103.326061
K7-03	ปากน้ำคอน ชุมชนมวลชน ต. ปากคาด อ.ปากคาด จ.บึงกาฬ	18.303787 / 103.300110
K7-04	สะพานห้วยน้ำเป บ.น้ำเป ต. รัตนวาปี อ. รัตนวาปี จ.หนองคาย	18.156932 / 103.142733
แม่น้ำสงคราม ตอนบน		
SOU-01	สะพานแม่น้ำสงคราม บ. หนองกา ต.บ้านจันทน์ อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี	17.867542 / 103.403395
SOU-02	สะพานแม่น้ำสงคราม บ.สามแยก ต.โคกสี อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร	17.595606 / 103.408862
SOU-03	สะพานบ้านยา บ.ยา ต.บ้าน ยา อ.หนองหาน จ.อุดรธานี	17.395767 / 103.300473
SOU-04	สะพานบ้านคำบอน บ.คำบอน ต.คำเลาะ อ.ไชยวาน จ.อุดรธานี	17.234074 / 103.378064
ห้วยคอง		
HKO-01	สะพานบ้านปากคลอง บ.ปาก คลอง ต.หนองหัวช้าง อ.พรเจริญ จ.บึงกาฬ	18.086917 / 103.550213
HKO-02	สะพานบ้านปากคลอง บ.ปาก คลอง ต.หนองหัวช้าง อ.พรเจริญ จ.บึงกาฬ	18.314616 / 103.525811
ห้วยอี		
HHE-01	สะพานบ้านเซกาใต้ บ.เซกาใต้ ต.เซกา อ.เซกา จ.บึงกาฬ	17.905392 / 103.953438
HHE-02	สะพานบ้านท่าม่วงใต้ บ.ท่า ม่วงใต้ ต.น้ำจั้น อ.เซกา จ.บึงกาฬ	18.009479 / 103.875158

จุดตรวจวัด	บริเวณ	พิกัด
HHE-03	สะพานบ้านท่าเชียงเครือ บ. ท่าเชียงเครือ ต.ป่งไฮ อ.เซกา จ.บึงกาฬ	18.051378 / 103.792247
ห้วยทวย		
HTU-01	ปากห้วยทวย (ลงโขง) บ.ปาก ทวย ต.เวินพระบาท อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม	17.542657 / 104.662249
HTU-02	สะพานห้วยทวย บ.นาหัวบ่อ ต.นาหัวบ่อ อ.โพน สวรรค์ จ. นครพนม	17.450837 / 104.411275
HTU-03	ห้วยทวยจากหนองห้วยแดง ถ.นิตโย ต.กุสุมาลย์ อ.กุสุมาลย์ จ.สกลนคร	17.327940 / 104.358128
แม่น้ำโขงส่วนที่ 8		
K8-01	สะพานห้วยบังฮวก บ.ดอน นางหงส์ ต.ดอนนางหงส์ อ.ธาตุพนม จ.นครพนม	17.097175 / 104.720985
K8-02	สะพานห้วยบังกอ บ.ท่าค้อ ต.ท่าค้อ อ.เมือง จ. นครพนม	17.315384 / 104.786092
K8-03	สะพานคลองบ่อ (ข้าง รพ.จิตเวช) บ.เวินพระบาท ต.เวินพระบาท อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม	17.097175 / 104.762915
แม่น้ำฟุง		
HPG-01	สะพานบ้านบ่อแดง บ.ดอนบ่อแดง ต.เหล่าบ่อแดง อ.เมือง จ.สกลนคร	17.125415 / 104.219343
HPG-02	สะพานโคกศรีสุพรรณ ต.ตอง โขบ อ.โคกศรีสุพรรณ จ.บึงกาฬ	17.069371 / 104.255364
HPG-03	สะพานบ้านเต่างอย บ.เต่างอย ต.เต่างอย อ.เต่างอย จ.สกลนคร	16.996623 / 104.173624
HPG-04	เขื่อนน้ำฟุง ต.โคกภู อ.ภูพาน จ.สกลนคร	16.973554 / 103.982568
แม่น้ำก่ำ		
HKA-01	ประตูระบายน้ำธารณิสนฤมิตร บ.โนนสังข์ ต.น้ำก่ำ อ.ธาตุพนม จ.นครพนม	16.922544 / 104.716300
HKA-02	ประตูระบายน้ำบ้านนาคู่ บ.นาคู่ ต.นาคู่ อ.นาแก จ.นครพนม	16.961993 / 104.525591
HKA-03	ประตูระบายน้ำบ้านนาขาม บ.นาขาม ต.วังยาง อ.วังยาง จ.นครพนม	17.000760 / 104.425278
HKA-04	ประตูระบายน้ำหนองบึง บ. หนองบึง ต.ดำนมั่งค้ำ อ.โคกศรีสุพรรณ จ.สกลนคร	17.080544 / 104.360852
ห้วยบัง		

จุดตรวจวัด	บริเวณ	พิกัด
HBA-01	สะพาน ทต.พระซอง บ.พระ ซอง ต.พระซอง อ.นาแก จ.นครพนม	17.012844 / 104.568566
HBA-02	ประตูระบายน้ำบ้านดับเต่า บ.ดับเต่า ต.หนองเทาใหญ่ อ.ปลาปาก จ.นครพนม	17.113922 / 104.540719
HBA-03	สะพานห้วยบังพนัง บ.หนอง บัว ต.ปลาปาก อ.ปลาปาก จ. นครพนม	17.229822 / 104.531876
น้ำโมง		
SM01	สะพานบ้านชุมชนป่าจั่ว หมู่ 1 ต.ท่าบ่อ อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย	17.86699 / 102.57584
SM02	สะพานบ้านโพธิ์ตากหมู่ 2 ต.โพธิ์ตาก อ.โพธิ์ตาก จ.หนองคาย	17.82008 / 102.44164
SM03	สะพานบ้านนารายณ์ -โนนวารี หมู่ 9 ต.บ้านฝื่อ อ.บ้านฝื่อ จ.อุดรธานี	17.71312 / 102.41316
SM04	สะพานบ้านม่วง หมู่11 ต. จำปาโมง อ.บ้านฝื่อ จ.อุดรธานี	17.58612 / 102.36339
น้ำสวย		
NS01	สะพานบ้านน้ำสวย หมู่ 1 ต. สระใคร อ.สระใคร จ. หนองคาย	17.68254 / 102.78422
NS02	สะพานบ้านวังยางใต้-ทุ่งม่วง ต.บ้านธาตุ อ.เพ็ญ จ.อุดรธานี	17.82779 / 102.85107
NS03	สะพานบ้านปากสวย ม.6 ต.บ้านเดื่อ อ.เมือง จ.หนองคาย	17.97508 / 103.00143
ห้วยปลาหาง		
HPH01	สะพานบ้านสว่าง - หนอง หวาย ต.วังยาง อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร	17.37230 / 103.45488
HPH02	สะพานบ้านเดื่อศรีคันไช อ.วานรนิวาส จ.สกลนคร	17.44253 / 103.72758
HPH03	สะพานบ้านหนองกุงกลาง หมู่ 17 ต.คำบ่อ อ.วาริชภูมิ จ.สกลนคร	17.26446 / 103.58067
น้ำยาม		
HY01	สะพานบ้านปากยาม หมู่ 4 ต.สามผง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม	17.70697 / 104.07752
HY02	สะพานบ้านอากาศอำนวย หมู่ 19 ต.อากาศอำนวย อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร	17.59979 / 103.98092
HY03	สะพานบ้านขัวสูงสวรรค์ หมู่ 13 ต.ศรีวิชัย อ.วานรนิวาส จ.สกลนคร	17.55748 / 103.73489

จุดตรวจวัด	บริเวณ	พิกัด
HY04	สะพานบ้านหนองแสง หมู่ 9 ต.ตาลโกน อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร	17.38670 / 103.59909
หนองหานกุมภวาปี		
NUD01	จุดสูบน้ำประปาบ้านเดียม หมู่ 5 ต.เชียงแห อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	17.21361 / 103.03692
NUD02	สะพานบ้านดอนแก้ว ต.กุมภวาปี อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	17.12046 / 103.01775
NUD03	ฝายน้ำล้นบ้านปอ หมู่ 6 ต.กุมภวาปี อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	17.07646 / 103.02391
กุดทิง		
KT01	บ้านนาโนน ต.บึงกาฬ อ.เมือง จ.บึงกาฬ	18.34110 / 103.66226
KT02	บ้านโนนสมบูรณ์ ต.โนนสมบูรณ์ อ.เมือง จ.บึงกาฬ	18.30163 / 103.66039
KT03	บ้านโนนวังเยียม ต.โคกก่อง อ.เมือง จ.บึงกาฬ	18.29815 / 103.69723
บึงโขงหลง		
BKL01	ท่าเรือโคกค้อย วัดดอนหม้อ ทอง บ.โคกกระแซ ต.บ้านต้อ อ.เซกา จ.บึงกาฬ	18.04561 / 103.99005
BKL02	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง อ.บึงโขงหลง จ.บึงกาฬ	18.02366 / 104.01367
BKL03	จุดสูบน้ำประปา ทต.บึงโขง หลง อ.บึงโขงหลง จ.บึงกาฬ	17.97816 / 104.04216

ภาคผนวก ข

ประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

เรื่อง กรอบ หลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ
และลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ

พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดกรอบ หลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำแต่ละลุ่มน้ำ นำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำและควบคุมการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง (๙) แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรื่อง กรอบ หลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และลำดับความสำคัญของการใช้น้ำ สำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ เพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำของคณะกรรมการลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำ ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำปฏิบัติตามกรอบการปฏิบัติงาน ดังนี้

(ก) นโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำที่คณะกรรมการ ทรัพยากรน้ำแห่งชาติให้ความเห็นชอบแล้ว

(ข) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมในเขตลุ่มน้ำ ที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติให้ความเห็นชอบแล้ว

(๒) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำปฏิบัติงานโดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ ดังนี้

(ก) ปริมาณทรัพยากรน้ำต้นทุนที่มีอยู่ในเขตลุ่มน้ำ

(ข) ความต้องการใช้น้ำของทุกภาคส่วนในเขตลุ่มน้ำ

(ค) การรักษาสมดุลน้ำในเขตลุ่มน้ำ และการรักษาและแก้ไขปัญหาคูณภาพน้ำ

(ง) ต้นทุนและผลตอบแทน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการพัฒนาที่ยั่งยืน

(๓) ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำปฏิบัติงานตามแนวทาง ดังนี้

(ก) บูรณาการทุกภาคส่วนในการบริหารและแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(ข) ส่งเสริมองค์กรผู้ใช้น้ำ ภาคเอกชน ประชาชน และชุมชนในการมีส่วนร่วม ในการบริหารทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(ค) จัดระบบการประสานงานระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำใกล้เคียง หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชน เพื่อการบริหารทรัพยากรน้ำ

หน้า ๓๕

เล่ม ๑๓๘ ตอนพิเศษ ๒๔ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

(ง) ปฏิบัติตามมาตรการหรือกลไกในการแก้ไขปัญหาหรือใกล้เคียงหากมีข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างการบริหารทรัพยากรน้ำ

(จ) รณรงค์การใช้น้ำอย่างประหยัดแก่ประชาชน และควบคุมการใช้น้ำให้เหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

(ฉ) ตรวจสอบและติดตามปัญหาซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการน้ำในเขตลุ่มน้ำเพื่อให้แก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างทัน่วงที

(ช) ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน รวมถึงปัญหาอุปสรรคต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ตามช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด

(ซ) คำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดจากการใช้ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำที่อาจส่งผลกระทบต่อลุ่มน้ำอื่น

ข้อ ๔ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ ในเขตลุ่มน้ำให้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนดตามมาตรา ๕๐

ข้อ ๕ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำดำเนินการจัดสรรน้ำตามที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด ทั้งนี้ ให้จัดสรรน้ำต้นทุนที่มีอยู่ สำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยจัดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำตามข้อ ๔ ให้เพียงพอตลอดทั้งปี วางมาตรการควบคุมการใช้น้ำ จัดให้มีการประเมิน และปรับลดความต้องการใช้น้ำในกิจการที่เห็นว่าเป็นการใช้น้ำโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือเกินความจำเป็น

ในกรณีที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะน้ำแล้งหรือภาวะน้ำท่วม ให้ควบคุมปริมาณการใช้น้ำ และคุณภาพน้ำตามความเหมาะสม และใช้มาตรการที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยต้องประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแผนการจัดสรรน้ำ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแผนการจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสม และเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

เรื่อง จัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำของประเทศ

พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำของประเทศ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำและควบคุมการใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรื่อง จัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“การอุปโภคบริโภค” หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการกิน ดื่ม ประกอบอาหาร และวัตถุประสงค์เพื่อการบริโภคของมนุษย์ตลอดจนเอามาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อการดำรงชีพหรือความจำเป็นในครัวเรือน

“การรักษาระบบนิเวศ” หมายถึง การรักษาวงจรธรรมชาติของสรรพชีวิตที่สัมพันธ์กันเป็นระบบนิเวศและรักษาคุณสมบัติของพื้นที่มนุษย์ได้รับจากระบบนิเวศให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน โดยมีปริมาณคุณภาพ และระดับน้ำ รวมทั้งคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมตามช่วงเวลา ฤดูกาล และภูมิสังคม

“การบรรเทาสาธารณภัย” หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแก่สาธารณชนซึ่งประสบภัยไม่ว่าภัยนั้นจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด

“จารีตประเพณี” หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะตามประเพณีนิยมที่ได้ประเพณีกันสืบมา

“การคมนาคม” หมายถึง การขนส่งและการสัญจรทางน้ำ

“เกษตรกรรม” หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ นาเกลือ หรือเกษตรกรรมอื่นตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำประกาศกำหนด

“อุตสาหกรรม” หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการประกอบกิจการโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วย

“พาณิชย์กรรม” หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการประกอบธุรกิจการค้าหรือการบริการ

“การท่องเที่ยว” หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการหรือปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวโดยอาศัยทรัพยากรน้ำ เพื่อประโยชน์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยไม่รวมถึงการคมนาคม

ข้อ ๔ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำในแต่ละลุ่มน้ำพิจารณาจัดสรรและควบคุมการใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำ
ภายใต้ลำดับความสำคัญ ดังต่อไปนี้

- (๑) การอุปโภคบริโภค
- (๒) การรักษาระบบนิเวศ
- (๓) การบรรเทาสาธารณภัย
- (๔) จารัตประเพณี
- (๕) การคมนาคม
- (๖) เกษตรกรรม
- (๗) อุตสาหกรรม
- (๘) พาณิชยกรรม
- (๙) การท่องเที่ยว

ในกรณีที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเห็นว่าการจัดลำดับความสำคัญในระหว่างลำดับที่ (๒) ถึง (๙) นั้น
มีความจำเป็นที่จะจัดลำดับให้แตกต่างไปจากลำดับที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำ
ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ข้อ ๕ ในการจัดสรรทรัพยากรน้ำสาธารณะแต่ละลุ่มน้ำภายใต้ลำดับความสำคัญของ
การจัดสรรน้ำตามข้อ ๔ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำพิจารณาจัดสรรน้ำให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการ
ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรื่อง กรอบ หลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ
และลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ พ.ศ. ๒๕๖๔

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ภาคผนวก ค

อักษรย่อ

อักษรย่อที่ใช้

กนช.	= คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
กนอ.	= การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
กฟผ.	= การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
กปภ.	= การประปาส่วนภูมิภาค
กปภ.ช.	= คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
กสทช.	= คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
กองปภ.ก	= กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง
กองปภ.จ	= กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
กองปภ.ทน.	= กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลนคร
กองปภ.ทม.	= กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมือง
กองปภ.ตต.	= กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบล
กอนช.	= กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ
บกปภ.ช.	= กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
พ.ร.บ.	= พระราชบัญญัติ
สททช.	= สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
สสน.	= สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)
สทอภ.	= สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
ศปภ.จ.	= ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
ศปภ.เขต	= ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต
ศบก.กทม.	= ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้ากรุงเทพมหานคร
ศบก.จว.	= ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด
ศบก.อ.	= ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ
รทก.	= ระดับน้ำทะเลปานกลาง
สททช.3	= สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค 3

ภาคผนวก ง

บัญชีรายชื่อหน่วยงาน และช่องทางการติดต่อ

บัญชีรายชื่อหน่วยงาน และช่องทางการติดต่อ ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	ตำแหน่ง	ที่อยู่	หมายเลขโทรศัพท์
1	สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 7	526 ถนนมิชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 43000	042-413296
2	สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาหนองคาย	526 ถ.มิชัย ต.ในเมือง อ.เมือง จ.หนองคาย 43000	042-411723
3	สำนักงานพัฒนาและบำรุงรักษาทางน้ำที่ 8	738 หมู่ที่ 2 ตำบล ศีลา อำเภอเมืองขอนแก่น ขอนแก่น 40000	043-393590
4	สำนักงานชลประทานที่ 5	327 หมู่ 1 บ้านหม่ม ตำบลหม่ม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000	042-121139
4	สำนักงานชลประทานที่ 7	3 ถ.แจ้งสนิท อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000	045-245327
5	โครงการชลประทานเลย	477 ถนนเลย-ด่านซ้าย ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000	042-811-111
6	โครงการชลประทานอุดรธานี	21 ถนน วัฒนาวงศ์ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมืองอุดรธานี อุดรธานี 41000	042-222873
7	โครงการชลประทานมุกดาหาร	60 ถนนชยางกูร ก. ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร 49000	042-611569
8	โครงการชลประทานหนองคาย	28 หมู่ 6 ตำบลมิชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43000	042-411196
9	โครงการชลประทานนครพนม	288 ถนนนิตโย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 48000	042-513350
10	โครงการชลประทานบึงกาฬ	99 หมู่ 7 บ้านบังबाट ตำบลชัยพร อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ 3800	042-490983
11	โครงการชลประทานสกลนคร	37 ถนนสกลนคร-กาฬสินธุ์ ตำบลหัวแย่ง อำเภอเมืองสกลนคร สกลนคร 47000	042-747219
12	สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 3	307 กม 8 หมู่ 14 ถนนนิตโย ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000	042-290350
13	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 10	ถนนอุดร-สกลนคร ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000	042-290231
14	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 11	106 ม.2 บ้านนาจิว ต.กระโสม อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000	0-4595-5506-7
15	ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 7 สกลนคร	306 ถนนไผ่ทึบ ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 47000	042-728210

ที่	ตำแหน่ง	ที่อยู่	หมายเลขโทรศัพท์
16	ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 14 อุตรธานี	307 ศูนย์หนองนาคำ อำเภอเมืองอุตรธานี อุตรธานี 41000	042-290392
17	การประปาส่วนภูมิภาคเขต 7 อุตรธานี	140 หมู่ 4 ถนน รอบเมือง เทศบาลตำบลหนองบัว อำเภอเมืองอุตรธานี อุตรธานี 41000	042-222733
18	สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดหนองคาย	ถ.ศูนย์ราชการ ต.หนองกอมเกาะ อ.เมือง จ.หนองคาย 43000	0-4241-1052
19	สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเลย	491 ถ.เลย-เชียงคาน ต.เมือง อ.เมือง จ.เลย 42000	0-4287-0627-8
20	สำนักงานพัฒนาและบำรุงรักษาทางน้ำที่ 8	738 ม.2 ถ.มิตรภาพ ต.ศิลา อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000	08-1910-7954, 0-4339-3590-91
21	สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 9	319 หมู่ 10 ต.บ้านจั่น อ.เมือง จ.อุตรธานี 41000	0 4229 2818
22	สำนักงานที่ดินจังหวัดอุตรธานี	7 ถ.โพศรี อ.เมือง จ.อุตรธานี 41000	0-4222-2447
23	ประมงจังหวัดเลย	ศาลากลางจังหวัดเลย (หลังเก่า) ชั้น 1 ถ.มลิวรรณ ต.กุดป่อง อ.เมืองเลย จ.เลย 42000	0-4281-1975
24	สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่ 6 (อุตรธานี)	232 ม.7 ถ.อุตร-เลย บ้านหนองแซง ต.หนองบัวบาน อ.หนองวัวซอ จ.อุตรธานี 41360	0-4212-5073-4
25	สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุตรธานี	ศาลากลางจังหวัดอุตรธานี ถ.อธิปัตย์ ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุตรธานี	0-4221-2567
26	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 10	79 ถ.ศรีสุข ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุตรธานี 41000	0-4222-1725 ต่อ 100
27	มณฑลทหารบกที่ 24	ค่ายประจักษ์ศิลปาคม ถ.ทหาร ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุตรธานี 45000	0-4293-0211

ภาคผนวก จ

การจัดเวทีประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น
(ร่าง) รายงานการศึกษาแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม
ในเขตลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดหนองคาย

การจัดเวทีประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) รายงานการศึกษาแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ในเขตกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดหนองคาย

จากการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) รายงานการศึกษาแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ในเขตกลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีคณะกรรมการลุ่มน้ำ หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน เข้าร่วมให้ความคิดเห็นใน 3 ประเด็น เพื่อให้ร่างแผนดังกล่าวมีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง รายละเอียดดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง: (ร่าง) แผนจัดการน้ำที่นำเสนอมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร ข้อจำกัดร่างแผนดังกล่าวมีอะไรบ้าง

1. มุมมองจากหน่วยงานภาครัฐ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความเหมาะสมของแผนการจัดการน้ำ ให้ความสำคัญกับการบูรณาการงานร่วมกัน และการรวมศูนย์การบริหารจัดการน้ำ (Single Command) เพื่อให้เห็นถึงการทำงานในภาพรวมของการเชื่อมต่อโครงข่ายของแหล่งน้ำตามแต่ละลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ดี (ร่าง) แผนจัดการน้ำยังมีข้ออ่อน และ/หรือ ข้อจำกัดที่พึงได้รับการพิจารณา จำแนกออกเป็น 4 ประเด็น สำหรับการทำแผนป้องกัน และแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

1.1 การจัดการแผนเมื่อพิจารณาโครงสร้างแผนพบว่าเป็นการจัดการเชิงโครงสร้างจาก บน ลง ล่าง โดยที่ไม่สนใจผู้ที่มีส่วนได้ ส่วนเสียจากแผนงาน (แผนการจัดการน้ำมีภาพที่ใหญ่อาจจะใช้ในพื้นที่เล็ก ๆ ไม่ได้ หรือพื้นที่ที่มีความแตกต่างทางบริบท ทำให้แผนไม่สามารถจัดการได้ในบางพื้นที่) นอกจากนี้แผนงานและแผนการจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) มีความทับซ้อนกับแผนการจัดการน้ำ และแผนการปฏิบัติการ ของหน่วยงานในจังหวัด ดังนั้น (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม – น้ำแล้ง ควรจะจัดทำจากหน่วยงานด้านล่าง เสนอขึ้นไปยังหน่วยงานด้านบน เพราะหน่วยงานด้านล่างจะเสนอจากประสบการณ์ที่หน่วยงานเองได้ปฏิบัติจริง ซึ่งจะทำให้แผนที่เสนอไปสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและบูรณาการร่วมกันได้

1.2 การบริหารจัดการ การขับเคลื่อนแผนของ สทนช. มีความเป็นไปได้สูงเพราะขาดผู้ปฏิบัติ การขับเคลื่อนแผนไม่มีความเป็นเอกภาพในการขับเคลื่อนเพราะต้องพึ่งพาหน่วยงานจากกระทรวงมหาดไทยที่มีการปฏิบัติการอยู่แล้วหากเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมหรือน้ำแล้ง แผนการจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) จึงมีข้อจำกัดในการนำไปปฏิบัติ นอกจากนี้แผนฯ ที่ได้จัดทำโดย สทนช. จัดทำตามหลักวิชาการ ซึ่งอาจจะไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงกับหน่วยงานที่บูรณาการ

1.3 (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม – น้ำแล้งที่ได้จัดทำขึ้นมา มีลักษณะเป็นแบบแผน ไม่ใช่แผน ทำให้มองไม่ออกว่าแต่ละหน่วยงานในแต่ละพื้นที่ต้องทำอะไรบ้าง ซึ่งยังไม่มีความชัดเจน

1.4 ในส่วนของภัยแล้ง เมื่อเกิดภาวะภัยแล้ง พื้นที่ส่วนใหญ่จะมีการนำน้ำบาดาลมาใช้แทนน้ำคลอง และน้ำท่า ในการบูรณาการกรมทรัพยากรน้ำบาดาลควรจะเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งน้ำบาดาลเป็นแหล่งน้ำทดแทนขนาดใหญ่ที่จะช่วยแก้ปัญหาภัยแล้งได้

1.5 แผนการจัดการน้ำบางหน่วยงานไม่สามารถนำไปบูรณาการได้เนื่องจากกฎหมาย หมายความว่า แผนการจัดการน้ำมีจุดอ่อนในเรื่องกฎหมาย ที่เข้ามาควบคุมการทำงานหรือระเบียบข้อบังคับในบางพื้นที่จึงไม่สามารถทำงานได้เพราะกฎหมายเข้ามาเป็นข้อจำกัด เช่น ในการทำงานจะมีข้อจำกัดในเรื่องกฎหมายที่ดิน กฎหมายป่าไม้ ที่ไม่สามารถเข้าไปกล้าได้ หรือข้อจำกัดในระเบียบเรื่องการใช้งบประมาณ

2. มุมมองจากภาคประชาชน

ในภาพรวมของ (ร่าง) แผนดังกล่าวมีความเหมาะสม แต่ประเด็นสำคัญคือ ขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในร่างการจัดการน้ำ แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น

2.1 ขาดบทบาทการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดการน้ำ กล่าวคือ (1) ขาดบทบาทในการออกแบบ วางแผน และการยอมรับให้มีส่วนร่วมในแผนอย่างแท้จริง (2) ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับพื้นที่ ทั้งมิติของการเข้าถึงแผนฯ การแก้ไขปัญหาที่ไม่ทั่วถึงและไม่เกิดการบูรณาการร่วมกับภาครัฐ ไม่มีส่วนร่วมและไม่มีบทบาทในการประเมินผลดำเนินงาน

2.2 ขาดข้อมูลการจัดการน้ำที่มาจากภาคประชาชน กล่าวคือ ข้อมูลที่นำเสนอหรือที่ประชาชนได้รับ ไม่ได้สร้างความเข้าใจที่ชัดเจนให้กับประชาชนได้ ขาดองค์ความรู้ในการจัดการน้ำที่สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ของประชาชน ทั้งเรื่องของผิวน้ำ แผนที่น้ำ ตลอดจนการจัดการน้ำ การแก้ไขปัญหาทั่วทั้งมวลและแล้งที่ประชาชนจัดการโดยตนเอง ขาดข้อมูลการใช้ประโยชน์จากน้ำของประชาชนที่มีส่วนสำคัญในการจัดทำ แนวทางการจัดการน้ำ เช่น น้ำที่มีอยู่นั้นประชาชนได้ประโยชน์หรือเข้าถึงได้มากน้อยเพียงใด หรือ น้ำที่มีอยู่นั้น ก่อเกิดประโยชน์กับประชาชนและพื้นที่ได้มากน้อยเพียงใด เป็นต้น

2.3 ขาดการเข้าถึงและมีส่วนร่วมในงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ หมายความว่า ประชาชนไม่เคยมีส่วนหรือเข้าถึงการใช้งบประมาณสำหรับการแก้ไขหรือการจัดการน้ำโดยตนเอง ประชาชนเข้าไม่ถึงเรื่อง การใช้งบประมาณ การตรวจสอบ ตลอดจนการวิเคราะห์และประเมินความคุ้มค่า ผลลัพธ์ของงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณไม่กระจายแต่ส่วนใหญ่กระจุกอยู่ที่ภาครัฐ

2.4 โครงการหรือแผนงานบางอย่างไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ คือ บางโครงการที่มีการ ดำเนินการนั้น ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับพื้นที่ เพราะไม่สอดคล้อง ไม่ตรงกับสภาพพื้นที่ หรือปัญหาที่เกิดขึ้น อาจเรียกว่าเป็นเสมือน อนุสาวรีย์การพัฒนาที่ก้าวได้ โครงการหรือแผนงานบางอย่างถูกออกแบบหรือดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณ สะท้อนถึงความไม่จริงใจในการแก้ไขปัญหา

2.5 ระบบการทำงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องหรือมีอำนาจหน้าที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการปัญหา เช่น ระบบเตือนภัย การแจ้งเตือน หรือการแจ้งข่าวสารต่าง ๆ มีขั้นตอนที่หลากหลายและซับซ้อน กล่าวคือ ต้องแจ้งจากภาครัฐส่วนกลางก่อนแล้วค่อยมายังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ และระดับพื้นที่ ก่อนที่จะมายังประชาชน ซึ่งระบบเหล่านี้หลายครั้งไม่สามารถสื่อสารได้ทันสถานการณ์

ประเด็นที่สอง : บทบาทของหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ใน (ร่าง) แผนการจัดการน้ำมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

1. มุมมองจากหน่วยงานภาครัฐ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสำคัญของ (ร่าง) แผนการจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ที่จะเข้ามาทำแผนร่วมกับแผนที่มียูของแต่ละหน่วยงาน ควรเพิ่มความชัดเจนในบทบาทของหน่วยงาน ดังนี้

1.1 การประสานสำคัญ แต่ให้บทบาทน้อยในแผนการจัดการน้ำ โดยเฉพาะภาวะน้ำแล้ง

1.2 บทบาทหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ควรระบุบทบาทหน้าที่ในเรื่องของการตรวจคุณภาพน้ำบาดาล และการรายงานสถานการณ์น้ำบาดาลในแผนด้วย และหากเป็นเรื่องของคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ กระทรวงสาธารณสุขก็ควรมีบทบาทหน้าที่ในการตรวจคุณภาพน้ำร่วมกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

1.3 ในส่วนของกรมป่าไม้ ควรระบุบทบาทการบูรณาการเรื่องการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ การปลูกป่าทดแทน และการให้ปริมาณความชุ่มชื้นของดินในแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจน

1.4 กรมเกษตรควรระบุบทบาทหน้าที่ที่แนะนำการปลูกพืชที่เหมาะสมกับน้ำแล้ง - น้ำฝน ให้กับเกษตรกรของแต่ละพื้นที่

1.5 กรมเจ้าท่าควรมาดูแลและมีแผนการจัดการร่วมกันกับกรมโยธาธิการและผังเมือง ในเรื่องของพื้นที่ที่ขวางทางเดินน้ำ ไม่ควรปล่อยให้มีการสร้างหมู่บ้านหรือถนนในพื้นที่โล่งหรือพื้นที่ที่ขวางทางเดินของน้ำ ดังนั้น สรุปแล้วควรระบุ หรือ เพิ่มบทบาทของหน่วยงานเหล่านี้ในแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ควรระบุเพียงแค่ภาพรวมของแต่ละหน่วยงาน

2. มุมมองจากภาคประชาชน

หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ การแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนา ส่งเสริมที่มีอยู่มากมายควรชี้แจงและระบุขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานตนเองให้ชัดเจน เนื่องจากในกรณีที่เกิดปัญหา ต้องการคำแนะนำปรึกษา ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเหล่านั้นไม่เฉพาะภาคประชาชนจะได้เข้าถึงได้อย่างถูกต้อง จะส่งผลให้ประเด็นหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้รับการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สถาบันวิชาการ เช่น มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์กับประชาชนมากขึ้น ทั้งเรื่องของการพัฒนาทักษะความรู้ การสื่อสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเข้ามาสำรวจและวิเคราะห์พื้นที่และแหล่งน้ำของชุมชนเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดการน้ำได้ต่อไป

ประเด็นที่สาม : ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง (ร่าง) แผนจัดการน้ำมีอะไรบ้าง

1. มุมมองจากหน่วยงานภาครัฐ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับการเสนอแนะต่อบทบาทของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ที่จะเข้ามามีบทบาทในการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบมากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นการปฏิบัติการ และการขับเคลื่อนแผน มีดังนี้

1.1 การปฏิบัติการในการจัดการน้ำควรมีการบูรณาการเพื่อรับทราบข้อมูลที่แท้จริง ของท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด ในการปฏิบัติการและแก้ไขปัญหา น้ำท่วม น้ำแล้งในแต่ละพื้นที่ ซึ่งน้ำโขงมีระยะทางที่ยาวมาก ผลที่เกิดกับประชาชนในแต่ละพื้นที่ย่อมมีความรุนแรงแตกต่างกันไม่สามารถใช้แผนใดแผนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาได้ทั้งหมด

1.2 กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบภัยพิบัติอย่างชัดเจน และไม่สมควรที่จะแยกส่วนระหว่างส่วนกำหนดนโยบายและการปฏิบัติการ เพื่อให้การปฏิบัติการเป็นไปอย่างไม่ล่าช้า เช่น ภูมิการณามิศาสตร์ในแต่ละพื้นที่ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามการเกิดขึ้นของภัยพิบัติอย่างไร

1.3 การขับเคลื่อนแผน สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ไม่สามารถที่จะขับเคลื่อนแผนได้ด้วยหน่วยงานของตนเอง จำเป็นต้องอาศัยหน่วยงานจากกระทรวงมหาดไทยที่มีการจัดทำแผน น้ำท่วม น้ำแล้ง และมีการปฏิบัติการแก้ไขปัญหา และให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยอยู่แล้ว สทนช.ขาดอำนาจในการสั่งการ และไม่สามารถขับเคลื่อนแผนในระดับปฏิบัติการได้

1.4 สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ควรจัดทำแผนลุ่มน้ำอย่างจริงจัง เพราะลุ่มน้ำโขงมีลำน้ำสาขามาก เช่น แม่น้ำเลย แม่น้ำสงคราม แม่น้ำมูล แม่น้ำชี และลำน้ำขนาดเล็กอีกมาก และควรแบ่งเขตลุ่มน้ำที่ไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่ชัดเจนเพราะแต่ละเขตลุ่มน้ำก็ได้รับผลกระทบที่แตกต่างกันออกไป

1.5 ในการปฏิบัติการของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สามารถนำแผนการดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทยไปปรับใช้ได้เพื่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น แผนงานแต่ละท้องถิ่นมีความขัดแย้งกับแผน (ร่าง) การจัดการน้ำใหม่

1.6 ควรมีนวัตกรรม การคำนวณมวลน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะใช้วิเคราะห์มวลน้ำที่ไหลผ่านแต่ละจังหวัด และควรมีการแจ้งเตือนภัยก่อนเกิดเหตุการณ์ และมีหลักการการแจ้งเตือนที่เป็นแบบเดียวกัน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติและผู้ประสบภัยเข้าใจร่วมกัน

1.7 สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ควรนิยาม ภัยแล้ง หรือ น้ำท่วม อย่างชัดเจนโดยไม่ต้องให้หน่วยงานค้นหาจากแหล่งอื่น ๆ โดยจะอ้างอิงจากแผนของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.)

2. มุมมองจากภาคประชาชน

2.1 เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดการน้ำที่ชัดเจน กล่าวคือ (1) ภาคประชาชนควรมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนในการออกแบบ วางแผน การบริหารจัดการ และการตรวจสอบประเมินผลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการน้ำ (2) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำเฉพาะพื้นที่โดยประชาชนในพื้นที่เป็นผู้มีบทบาท มีอำนาจหน้าที่ และเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการจัดการน้ำด้วยตนเอง (3) เพิ่มกฎกติกาที่จัดทำโดยชุมชนที่สอดคล้องกับบริบท สภาพพื้นที่ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ประสบการณ์และความรู้ของชุมชน และ (4) ส่งเสริมการทำบันทึกข้อตกลงร่วมในการจัดการน้ำทั้งในระดับพื้นที่และภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ

2.2 การจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยงภัยพิบัติเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับนิเวศวัฒนธรรมเรื่องน้ำของชุมชน คือ (1) ส่งเสริมให้มีแผนรับมือ ป้องกัน ระบบเตือนภัย ลดความเสี่ยง และเยียวยาภัยพิบัติที่เหมาะสมกับพื้นที่ และประชาชนมีส่วนร่วมในการออกแบบและการจัดการอย่างแท้จริง (2) จัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินการตามแผนลดความเสี่ยงภัยพิบัติให้กับประชาชน โดยประชาชนมีสิทธิและสามารถใช้งบประมาณได้การปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำแผนงาน การจัดทำระบบเตือนภัย การชักซ้อมแผน หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (3) มีการสำรวจพื้นที่และการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ร่วมกันระหว่างประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพื้นที่ที่ติดลำห้วย พื้นที่นา หรือพื้นที่อื่น ๆ ที่มีความเสี่ยงจะเกิดภัยพิบัติ การประโยชน์ในการใช้ที่ดินนั้น ขอบเขตระหว่างพื้นที่ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันในกรณีที่เกิดข้อสงสัยหรือการตั้งข้อสังเกตหากเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งขึ้น (4) พัฒนาและส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล แลกเปลี่ยนแนวคิด ประสบการณ์ และประสานการทำงานร่วมกัน และขยายและสร้างเครือข่ายเพื่อให้มีคนที่จะเข้ามาทำงานในส่วนนี้เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานร่วมกันอยู่เสมอ และ (5) เพิ่มบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ร่วมกับประชาชน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล หรือเทศบาลเมือง/นคร ต่าง ๆ ให้มีการจัดทำแผนร่วมกับประชาชนทั้งการออกแบบแผน การวางแผน รวมทั้งการชักซ้อมแผนต่าง ๆ ร่วมกับประชาชนในพื้นที่

ภาพประกอบการจัดเวทีประชุม

ภาพประกอบการจัดเวทีประชุม

